Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Collectanea historica et genealogica.

https://hdl.handle.net/1874/326057

Aevum medium.
Scriptores historici.
N°. 23 I.

Hist 2
2 E 23

Hs.
2 E 23

771

771 *(Hist. 23, antea 260ff, gg.) Charta. 8°. 2 vol. 227 et*
Saec. XVI.

Corn. J. Mudenus, Collectanea historica et genealogica; Dipl
Pasquilli, cet. ad historiam Hollandiae et Ultrajecti potis
spectantia.

Inter alia in vol. I: fol. 83—127: Genealogia dominorum de Brederode (incip. Z
dus primus dominus, cet. In fine post cap. 60: De occupatione Vianen per Vir
Zuansburch et Ghisb. Baes). — Fol. 138—142. Cronica ill. Baronum Egmondensium
Fol. 163—174. De origine comitatus Teysterbandiae (et domin. de Hoesden). — 1

175—205. De origine dominorum de Arkel. — Fol. 209—212. De dominis de Iselsteyn. — Fol. 217—219. Die Seuen eerbaerheden, Seuen manieren van gecken etc. — Fol. 223—27. Carmina quaedam in oppida Trajectensia, cet. — Fol. 227b. Pasquil op de stad Utrecht in 1587.

Vol. II fol. 1—6. Tabula; fol. 7—188. Diplomata varia; fol. 196—211. Pasquilli in Pontificem Romanum, cet.

[illegible] trin̄ [illegible]
[illegible] in [illegible]
O [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
C [illegible]

I [illegible]
[illegible] magi[illegible]
[illegible] modū
[illegible]
[illegible] sese [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] intuens [illegible]
[illegible] notat [illegible]
[illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bij hs. 771 (2 E 23, 24)

De gedichten Prosopopeia Hispaniae illustriss. Principis Philippi discessum dolentis ... (dl. 1, f. 223r-224v) en Hispanum lat cenam mercator belga vocavit (dl. 2, f. 227r), beide van Adr. Scorelius zijn uitgegeven in diens Poemata, Antverpiae 1566 (D. oct. 22 [2] har.) resp. p. 21-23 (met afwijkingen) en p. 69, echter niet Scorelius' gedicht van Nannius (dl. 1, f. 225r).

Z. O. Z.

Nemo artis qua si vero olymat solet romoster adag vey

1

Visio ... tactu
visus et auditus
sunt sensus disciplinae sive ut Cicero ait fenestrae animae

Cornelij A. Mudenij liber

P. Me. li 4 fo. 317

Hollandia a cavernis subterraneis sic dicta est, post inundationem factam A° Christi octingentesimo sexagesimo, quod subruta terra et eluvione cavata cepit esse lempodis et cavernosa, olim Batavia, fuitque Batavia duplex: superior ad Gelriam pertinet: inferior Hollandia est cuius pars inter Wahalim et Leccam Rheni brachia vetus nomen retinet die Betaw.

In Hollandia et in circumiacentibus districtis arbustorum strages incidit ter maxima in anno salutis octingentesimo ac sexagesimo 860 triennio ante inaugurati Comitatu Hollandiae donat Theodorici primi aducti, monumentis Annalium mandatum invenio. Sunt auctores qui ruinam stratarum arborum transferunt ad Willebrodi Archiepi Traiectini preces efficaces quibus divini numinis exorata potentia Nemus sacrum Deorum falsorum simulachris consecratum prostravit revulsis ab imis radicibus quercubus qui a Sergio Pontifice destinatus Archiepiscopus primus Traiectensium, dono Pipini Francorum primi ex Praefecto Palatio Regis sedem ibi Episcopalem obtinuit supra centum sexaginta annos ante illud tempus. Hadr. Junius in sua Batavia pag. 174

[library stamp]

7 Bella episcorū Traiectensiū et Comitum Hollandorū

C. Pri

Animaduertendū est sedm qd in antiquis analibus reperi qd septem circiter depopulationis inter Traiecten et Hollanden fuisse plia In qbus Epi et Comites corporali adfuerunt psentia exceptis alijs incursionibus per marescaldos Traiect et balliuos Hollandien sepius altrutrū cōmissis que bella campestria nunc reputant Tempore namqz dni Hungerij Traiecten xi Comitatus Hollandie exordiū sumpsit a Karolo Caluo francorū rege q anno dni Dccc lxiii xvii kl Julij largitus e cuidam Theodorico viro nobili et probo ad instantiā Comitis Haganensis pimo Comitatū in Hollandia p pagina puilegij anulo regio consignatā vt contra Danos vice regia tamqz propugnator imperterrit9 diuturnas muret excubias Dum cū rapide Traiecten potestatū et omnes prouincias circa Renum maris occidui crudelissime depopulauerāt hic Theodoric9 cuiusqz filius eiusdem nois pimordiales Hollādie Comites

Comites ac fundatores monasterii Egmonden
honorifice annis C et XXV Hollandensem sem
regentes provinciā velut gloriosi p̄ncipes semp
erant parti populo et ec̄cle Traiecten̄ q̄ paris a
micitia usq3 Theodoricū quartū Hollādię Co-
mitem ac Adalboldū Traiecten̄ XX perdurant
Epm Sunt em ide eps quendā Comitē in va-
Co: Baue sallam qui Thirus baue dictus ē circa horas
Rem b̄n̄ficiatus hic se contradictorem exhibuit
Thiro comiti Holland̄ sup̄dicto Quaobrē ide Hol
land̄ Comes ātenominatū Thirū Baue a suis
dn̄ationibus circes fecit exulem et fugarē qui
mox ejectus epi regionē p̄ominū epo et her
ege fecens proposuit vasallū suū possessionibus
suis restituere coadunauitq3 exercitū validū
adūsus theodoricū Hollandię Comitē Thir9
vero Comes cū frē suo Sicone miles acerrim9
quorum annis ex parte matris fuit Imperator
Constantinopolitan9 dict9 Theophan9 cōtrario
roboratū attraxit exercitū et cōmisso inīt gra
ui prelio Aº dm̄ M xlvııı vº idus Julij . conve-
nerunt

nerūt ex parte Traiecten hij nobiles viriliter decertantes s. Welgerus aduocatus ecclie Wiki gus et Godezo Comites Lanzo Aldgerus Suaf herus cū multis alijs approbatis armigeris

Sed iam vtrīqꝫ bellū pro vindicta pdictorū armigerorū et principū occisorū traxit originē quātam occulto Dei iudicio magis obfuit quā pfuit qm idē eps et armigeri Traiecten hoc graui in
2 fortunio accerrimi xix die subsequēte q̄ est iiii kal Augusti vno et eodē anno recuperatis
2 viribus contra pfatū Theodoricū armigeris multiplicibus pmunitū pliū cū aciebꝫ fortissi mis aduenerūt Commissaqꝫ ē ipso die strages cru
2 delissima ceciderūt enim veridati ex parte Tra iecten egregij bellatores s. Folcardus pbr Bar roldus diaconus Johānes et Godefridus comites Sifridus et Hermannus cū armigerorū multitu dine copiosa factaqꝫ ē secūdario Traiectensibus ruina grauior ac de pstario crudelior Et Theo ricus comes quāqꝫ victor nō tamē sine grādi a missione suorū ad Hollandiā ē reuersus. Post obitū aūt Adalboldi pontificis Bernoldus vir e

gregius

Tercius Traiecten succesit episcopio qui cum Hol-
landensibus pacem habuit et plibatus Comes Theo-
doricus sanctam civitatem Hierusalem atque sepulchrum
crucifixi domini devotissime visitavit.

Ferrum itaque est bellum defuncto Florentio Hol-
landensi Comite sexto Getrudis eius relicta du-
os pusillos masculini sexus habens orphanos ac
unam filiam que consequenter regina Francie effecta est
nupsit Roberto Comiti Flandrie qui tutelam ma-
tris puerorum et Comitatus Hollandie pro tempore
(ex Gelrorum comitibus natus.) consecutus est Wilhelmus itaque episcopus Traiecten XXII
videns sibi tempus oportunum utpote omnes propugnatores
Hollandie iam obisse tuitionem quoque puerorum
in extraneo principe consistere accersito sibi mna-
(Gibbosus dux Lotharingie) mine Godefridi ducis Gibbosi cum regali exerci-
tu in ultionem preteritis temporibus occisorum Hollandiam
valide ingressus est expulso armata manu Ro-
berto Flandren cum uxore et filiis ad Flandriam
pro subsidio declinantibus Idem vero dux Gibbosus
auxilio episcopi tam Hollandiam quam Frisiam sue ditioni
(Giselbertus) subiciens post annos quatuor a quodam Giselberto
clam

clam et latenter occisus et Traiectu delatus ubi
post paululu exspiravit ex quo Wilhelmus eps spe
rans iam Hollandensiu heredes prorsus esse extinctos
ipsu quoque Comitatu novo ia vacare regno Im
petravit ab Henrico quarto ut tertia Hollandie
de recto sui iuris esset pro cuius munimine castru
in ysselmonda fabricavit sed eode anno occubuit
et Conradus successit.

Quartu utique belliu ita ut subscribit ita i
choatu est Postquam Godefredus dux et Wilhelmus
eps obierunt filii Florentii comitis Hollandie i fla
dria cu matre et Roberto vitrico ut d profugati
Ipsum Robertu Comite pro recuperandis paterne he
reditatis finibus postulationibus solicitabat assiduis
q tandem motus precibus innentu concessit eisde ar
migeru et classiu copia mandata At illi castru
ysselmonde qd eps Wilhelmus pdc edificaverat
bellicosius adeuntes acies suas circa suburbiu eius
castri hostilissime extenderunt econtra vero eps Co
radus armigeris valentibus ac oibus necessariis
permunitus pdictas Holland vires aggressus e acies
et cosito ibidem duro certamine Ao dni M lxxvi
vi idus

VI idus Junij ceciderunt ex parte Traiectensium duces
viri s. Lambertus Parente prepositus Wlmarus sancti
Bonifacij presbiter Gherolphus Comes Wenboldus. Ghi-
selbertus cum multis alijs laude dignis. episcopus autem Co-
radus captus sed destructo castro ad civitatem suam
libere remissus est. Et Theodoricus iunior Comes
in Hollandia liberaliter receptus.

Dum tamen quidem bellum quoque cum sanguinis effu-
Ao dni M° C° XLIIII acriter sit inceptum, divina ta-
men preordinante gratia bonum reconsiliationis recepit fi-
nem. Illis namque diebus seminata est zisania inter Her-
bertum episcopum XXV et Theodoricum Hollandie Comitem
ideo sic ut utrique vacaret redibus et capitibus Et
sic omnia contentiones Traiecten. posteris solebant enarrare
nationibus de consensu utriusque praeliandi dies et
locus in planitie pratorum penes suburbana ci-
vitatis indicti sunt. Theodoricus autem Comes adve-
niente die prefixo ad locum presignatum fixis tento-
rijs ordinatis aciebus et clangentibus tibijs prelia-
turus advenit. Sed episcopus Herbertus omnibus laicis
illo die sub indicio mortis exitum civitatis pro-
hibuit quem unumquemque de clero secundum sui gradus
ordinem

Referunt alij Herbertum semel potitum fuisse victoria, deinde viribus recuperatis obsessa est civitas a comite et tunc accidisse quod sequitur de civitatis pace.

hic dedit fratribus in feudum comitatum in Gronige, alteri castellum de Coverd. magno incommodo Traiectensium.

ordine in ordinata processione albis indutis
seipsum quoque in pontificalibus statuens ornamen-
tis cum cereis et vexillis ciuitate intrepidus
exeundo tamquam cristo in turo in presentia Comitis
proposuit excommunicationis fulminare sententiam hollan-
dien itaque visis primo vexillis arbitrati sunt Episcopum
ad belli certamina preparatum cuius impetuoso tur-
binem certaverunt unanimes occurrendum Sed
cum rei veritas tam Comiti quam plebibus hollandie
innotuit episcopum vero inermem saltem cum clero ad ex
terationem Comitis advenisse thirus Comes expa-
uit et erubuit vehementer quod statim depositis ar-
mis discalceatus pronus veniam et absolutionis im-
plorauit indulgentiam quem penitentem episcopus erigens
dato pacis osculo perpetuo amoris vinculo demque
connodati sunt.

Sextum itaque inchoatum est bellum Theodoricus 6
Comes hollandie xius annus ex parte matris rex
Scotie fuit vir erat magnanimus et ecclesie Traiecten
specialis amicus quod sede vacante per mortem Bal
duini et Theodorici Episcoporum fratrum suorum carna
lium ab Henrico imperatore tutor episcoporum depu
tatus

tatus est cuius propugnator militus in oportuno
tpe nullibi defuit nã et belli discrimine Hennic
berch contra Ottonẽ Comitẽ Gelriç pro tuitione
cpatus mire nõ distulit qui captis ibidẽ multis
Gelrensiũ militibus victoriose versus velua p'
fugavit et solũ contra Gelrẽn verũ etiã cõtra
Brabantinos flandros et fresones triumphator erat
magnificus qui in Dordraco Aº dm M CC in
obdormivit in dño relinquẽs unicã filiã nubilẽ
Ada noĩe quã mater operam intendẽs ad hoc
m exequtari Lodovico Comiti de Lone de-
sponsavit ut cũ eodẽ iuvene liberius Hollandiã
gubernaret sed spes hec frustrata ẽ quia idem
Theodoricus fratrẽ habuit Wilhelmũ comitẽ
Orientalis Frisiç et occidentalis qui an hec
Theodericũ epm xxxiiii in cenobio Stavriç synodalẽ
exercentẽ iustitia tunc captivavit sed a fautori
bus suis de potestate Comitis ereptus Traiectum
incolumis est reversus Iste Wilhelmus cõperta morte
fratris sui ad dominiũ cepit aspirare quod cũ quibusdã
partibus et Kennmaris adversus Lodovicũ insul-
tũ apud Leyden faciens eundem versus Traiectũ
profugũ

profugū restituunt cuius uxorē et neptē sibi recipit
2 et in regalia vinculis mancipavit Ludovicus
super his epi Thiẽti implorauit auxiliũ q̃ primus ad
hoc propter ~~pecuniã~~ pecuniã iniuriã et promissa
pecunia contracto exercitu oēs Holland sibi re-
sistentes cū Florentio maiore preposito fr̄e Wilhi
Comitis apud Snadenbech rēcimtulerunde versus
Leyden et Harlem procedens alas victorie usque
Egmondam extendendo Ludouico plures mu-
nitiones subiciens Traiectū prospere reuersus est
Interea Wilhelmus Comes in Zelandia existens
validū attraxit exercitū et Ludouicū apud Vo-
scotem viriliter aggressus ē quē denuo nunquam
reuersurū ab Hollandia depulit et ab Impera-
tore Comes xii deputatus ē Deinde inter epm
et Comitē reconsiliatio ordinata ē ut Comes cū
quingentis militibus pro temeritate quā in epm
circa Stauerā pridem egerat apud sctm Marti
nū veniā postularet q et ita fcm ē et sic Wil
helmus a dno pp̄a absolutus sciencius deinceps prefua
sit Comes Hollandie hñs in uxorē Aleidim filiã
Comitis Gelrie ex qua genuit Ottonē tercium

receptu

coscept XXXVIII Traiecten epm.

7 Septimum bellum om antiquorum deterius
hunc sortitus est exordium Ghiselbertus dns ~~de Aemst~~
G Aemstel violavit — Aemstelandie pro mutuata pecunia castrum Vredam
a Johanne epo XL in possessione accipiens hunc epo
pij inconsuetas exactiones intulit Unde eps decreto
ecclie sue ipsi pecuniam prius mutuatam exhibens ca
strum repetijt quod Ghiselbertus abnuit quam sicut sua
conditione castro possidere proposuit unde et eps re
occisi postea manu G. vessem — quisivit auxilium Florentij comitis Hollandie XV[5]
qui stati misso Hollandensi exercitu prepotenti ca
strum cum tormentis impugnando vallare non distulit 2
Renesse — et exitus CCCC Zelandinis quos Cosmas de
Renesse ductitabat decrevit dominum Aemstela
die famulatoribus exuere Sed predictus Ghiselbertus
Loneu — Zelandinis cum M. armatis in Sone phasarus oc
currit et commisso in vidi mote quorumque certamine 2
Baer — cecidit ex parte Ghiselberti dns de Baer miles
egregius cum quibusdam armigeris Ceteris quoque
diffugientibus mentibus idem Ghiselbertus inibi captus
Ghiselbertus captus a Zel: — in Zelandia per quinquennium est detentus quod ad
usque sub obtentu om bonorum suorum feodalium 2

qua

que a sto Martino tenuit cu dno de Woerde — Woerd
firmiter copromisit castru reddere neqz cotra epm
vel Comite pdictos inposteru adversari Sed hi
Ghiselbertus et Hermannus audito no multo post
primo contra epm in Zoestenghe nacti sut rebelli
one Sdo adversus Comite circa Traiectu ut dr
marsimati sunt traditione. qua ob re succedentes
Hollandie Comites eosdem propter transgressione
arbitrij et vindicta Comitis interepti ab eorum
dnationibus expulerut Wilhelmus scs deni xlii — a Mechelinia epos
tractatus eps proposuit ipsa dnia mre sci Martini
subycere ditioni congregatis expeditu exercitu ad
hm negotiu bellicosius exequendu Econtra ve
ro Hollandenses quoru pricipales fuerut hi He
ricus Castellanus Leyden Philippus de Wassenaer — Castell.
Simo de Benthe Philippus de Paucnoerde Jacob — Wassenaer
de Wonde et Sucedorus de Motforde milites — Benthem
cu coru copiositibus licet absente Comite Johane et — Paucnoerde
in Zelandia illis tepoiibus existente in Hoghe — Wonde
woert horribili turbine cont coru vere patre et — Motfort
dnm pliate copiosius advenerut et osto inuice
gram plio bellum crudele inhorruit in quo ide
eps

ide epus cum quibusdam suis armigeris proh dolor a prophanis filiis necdatus flebiliter occubuit Anno
1301 dni Mo CCCo 1 4 nona: Julij q e traslatio sti Martini epi ex parte quidem Hollanden qua plu co turbine rocneriit Corpus at epi examine apd scm Martinu luctuosis inhumatu e exequijs. Post quem Guido Hannonien fr Johis Comitis Hollandie honorifice cathedratus xliii Traiecten epus subli matur

Hadrianus Junius diuidit Bataviā suā editā 1588 ī 4 form ī 23 cap

Cap. 1 pfatio cū origine Batavię a Cattis p. 1 pro vt p. 2
Cap. 2 de Gigātib. quos fabulat. Annales Bataviā tenuisse 9 locos rom vide
Ca 3 Batavię Dlimatic et populorū ei9 descriptio et nomi enodatio 19
Ca 4 Batavia Germanię nc portio sit an Belgicę 31
Ca 5 Batavos magno ī honore fuisse et formidabiles qq Romanis 33
Ca 6. Batavos arte natandi excelluisse et equitatu 43
Ca 7 Batavos nr antiquos Poetę vocēt et de Batavo incognato 46
Ca 8 de Rheno fluuio, eiusqz brachijs et ostijs Bataviā finiētib. pa 47
Ca 9. q Bataviā frāci inuaserūt et possiderūt. q fuerit frāci, deqz eorz sedibus, itē de frācis Ansuarijs Salijs deqz lege salica 66
Ca 10 de armētario Po. Ro. maritimo quā Britāniā Arcē hodie nominamq ī ab Hollādia alienans 123
Ca 11. de Batavię pertulio ī partes plures distracto deqz oppidis
Ca 12 de Ci, Cruis regū Batavorū stirpe orto pa 137
Ca 13. de Hollādie appellatione deqz Zelādia nōmibil pa. 167
Ca 14 de Hollādię comitatu ī plures partes segmēta diuisio 187
Ca 15. de Hollādię natiuis bonis, et dotibus 194
Ca 16 de Hollādie īgenijs studijs et moribus 218
Ca 17 de Hollādię pmarijs vrbib. de oppidis et municipijs 240
Ca 18 de Arcib. Hollādie et Castellis 309
Ca 19 de nobilitate Batauica 317
Ca 20 de genobijs nobilitati Hollādicę destinatis 342
Ca 21 de Germanorz origine et populis, q oli nōib appellati fuerint, et quibus hodie ī sis nōib. nati fuere errores 348
Ca 22. Celtas eosdē fuisse et Germanos nō Gallos vii rōsn 375
Ca 23 de significatiōe nōim et īpositiōe veterib vsitata tam gentium quā pricipū et personarū. pa 381 extēdūt usqz 411 pag

4 r. Primū (inquit) oim satis rōstat Batavos progenie esse Cattorz q fol. 205 in diuidio - qter. is Germanię populus ē, q ob intestinā discordiā vernaculo solo fff triplex exacti trāsito Rheno nouas sedes qsiuerūt, et occupata extre empti 24 stā ymis Belgij ora talonis vacua, īsulā quoqz Rheno amne circūfluā vsurparūt. Dorūt hoc exsse Taciti vba si quę de Germanorz morib. ededit q sic habet Oīu harū gentiū virtute ppipui Batavi nō ~~mlt~~ multū ex ?it lipa

ex 2 ca — Ait Britanniā Insulā gigantū fecundā fuisse altricē et genitricem quoqꝫ, eos genitalibus sedibus eiectos a Bruto Ascanij pronepote classem conscendisse et eā Batauię partē, qua Mosa marinis aquis miscetur, tenuisse ubi vetus Vlaerdinga sitit, ibiqꝫ arcem condidisse, maris et amnis cōmixtis viribꝫ olim subrutam a se Sttanoburgū nuncupatā, a qbus potentia praeualentibꝫ oēs in occidua plaga Bauię incolas Gelanos cepisse vocari ut Wiltos Australiores, a ferę et inmanis vitę genere, aut ob hirsutie corporum dictę. etc

ex 3 cap. ubi refert ex 4 li Plinij aliqua — In Rheno inquit Plinius ipso prope C. M. passuū in longitudine nobilissima Batauorū Insula et Cannenufatū et aliē Frisiorū, Canchorū, Frisiabonū, Sturiorū, Marsaciorūqꝫ sternuntur inter Helium ac Fleuum. Ita appellantur ostia, in quę effusus Rhenus ad Septentrionē in lacus, ab Occidente in amnē Mosam se spargit medio inter hec ore modicum nomi suo custodiens alueū / Quibus ex verbis liquido discimus Rheni insulā Plinij ętate in septenos diuisam fuisse populos, Batauos nimirū Caninefates, Frisios, Canchos, Frisiabones (quo cur ita nominē hoc loco dicet posteà) et Marsatios, Marsacosue / etc

pa 23 vocat Waterlandos ex coi opinione doctorum ascit

ex 4 ca ubi Tacitu li 20 — Batavi inquit donec trans Rhenū agebat pars Cattorū, seditione domestica pulsi, extrema Gallicę orę vacua cultoribꝫ simulqꝫ Insulā Rheni inter vada sitā occupauere / Hic eximit Tacitꝫ omnē dubitandi ansam, qui extremos Belgicę orę fines colonis vacuos, quos Rhenus alluebat a Batauis occupatos scribit designans loca in qbus sunt Gorcomiū Gertrudobergū / Huesda et si qua sunt alia oppida Batauico peculio adnumerata deinde addit Rheni insulā, quę fluuiꝫ sit Germanię proprius est / complexu suo tanqꝫ cancellis ambitā insulam quoqꝫ in ius suū pertrahit. etc Quid quod Cattos Aborigines Germanię, nō belli iure sed longa possessione et usucapione nunquā interpellata, suā fecisse insulā satis indicat. Quod si Mattiacos qui nunc Selandi audiunt in libello de Germanorū moribꝫ, inter Germanię populos recenset quorū insulas nō uncꝫ Rhenꝫ adit, quāto iustius Batauos Rheni proprietarios? ad litē istā vel ipse fluuiꝫ et olim legetimi terminꝫ thori index ita hac in parte veritatis arbiter componet ac dirimet verbis ubi jam sensu, q libello de ambꝫ Rhenꝫ igitur Belgas a Germanis separat. Tacitꝫ eodē fere q Vahalē alterū Rheni alueū a Gallicā Iamnē Flandorēqꝫ effluere dicit etc

Selandi

Refert 5 caput inter alios Batavos magno in honore fuisse et formidabiles quoque Romanis / adeo quod Batavi tandem habe bantur amici et fratres Roma[ni] Imp[erii] 5. caput

6 caput inter plura alia inprimis refert Batavos excelluisse tam arte natandi et equitatu

7 caput revelat cur Antiromos poetae vocent et de Batavis simul

8 D[icit] de Rheno fluvio ejusque brachijs et ostijs Bataviam finientib[us] ubi et ex Ptolomeo refertur de Lugoduno Batavorum citat nominatim tria hoc ordine ostia, occidentale, medium et orientale latius autem Bataviae ab oriente fines Rheno amne ad Germaniam magnam per ille Ptolomeus / ubi et provincia de Rude weso[n]gh et alibi Lugodunum

9 Quod Bataviam franci invaserint et possederint (salte[m] duorum Theodoricorum comitum tempore) et qui fuerint franci deque eorum sedib[us] Item de francis Ansuarijs et Salijs deque lege Salica / ubi inter alia τον φραγκὸν φίλον ἔχαις, γείτον οὐκ ἔχαις %
francum amicum habeto, at non vicinum

10 De armetario Populi Romani maritimo quam Britannicam arcem hodie nominamus / et conditor d[icitu]r Britenburgi Caligula Imp. et Severus Imp. Severus ejusdem Arcis restaurator vetustate collapsum 790

11. ca De Bataviae peculio in partes plures distracto oppidisque ab Hollandia alienati

12 De Cl. Civili regia Batavorum stirpe nato ceteris multo illustrior solers ingenio, militaris disciplinae laude clarissimus dux exemplo miles facto, nullius laboris fugitans, qui bene gerendae rei occasionem e manibus elabi nunquam passus est. latius vide de vada hodie wagenighe NB

13 De Hollandiae appellatione deque Zelandia nomine hic / deque arborum strages contigisse octigentesimo sexagesimo tricimo anno in augurati et Comitatus Hollandiae durante Theoderici primi adventum monumentis Annalium madatum inpunt inveniro / Sunt autores qui rumorem strato[rum] transferunt ad wilebrordi Archiep[iscop]i Trajectensi pietatis arborum efficaces plus daemoni numinis encrata potentia Nemus strages sacrum falsorum Deorum simulacris consecratum prostraverunt remissis ab imis radicib[us] quercubus quum a Sergio Pontifice destinatus Archiepiscopus primus Trajectensium dono Pipini fratorum p[ost] ex effecto patrono Regis, sedem ibi episcopalem obtinuit supra centum sexaginta annis illud tempus -

Dani cu suis innasesunt Holladia Aº Christi redemptionis A⁰ 837 qu
ab illis Batanodurum ferro et incendiis vastatum frisysque (q Holla
die pars sunt) tributum impetratum est ut Sigiberti testimonio
liquet: eiusdē calamitatis sorte sub idē temp⁹ extita ē walachria
q potior Selādie pars erat ita ut tūr existimē tur potissime Nor-
manos rursa ad arbitrium et libidinē suā trahentes, et crudeli supra
atqz impotēte dominatione (que victoris nature est) usos, nōis mutaris
durā legē imposuisse / Qua tempestate Hugenem vixisse videri-
mus Traiectensium psule, furori aduene gentis restitisse atqz exulem
ab [illegible] legas etc.

ca 14 et De Hollandie comitatu in plures partes et segmenta diuiso. in quo
inter plures alias nationes frisiabones velut in sinum receptos includunt q wet-
landiā ab aquis quarum iniurie obnoxia est nominatā habitat inter ppetu-
ras paludes et primatorum lōgas terras fossis inrilibus undiqz diuisas /
Hollādie quidē ambitu dr extendi ad seragenta miliaria / latitudo pexigua ē

ca 15 De Hollandie natiuis bonis et dotibus

c. 16 De Hollādie incenijs studijs et moribus

c 17 De Hollandie primarijs urbib⁹ deqz oppididis et municipib⁹ / ubi de

annotat c 8 verona dr a Johanne Hannonio comite excisā funditusqz subuersā
et inducto aratro reedificari vetitā memorāt Annales vu carmē

Quos prisci frisios olim dixere minores,
Arctos a Rheno, pelagiqz ventis ad ora
Tum vobis verona caput nunc campus et arua & iterum
frisijs, si qn bella vorabant,
Dux verona fuit, ac tanta gloria gentis.

c.18 de urbibus Hollandie et castellis

c.19 de nobilitate Batauica

c.20 de cenobijs Nobilitati Hollādie destinatis / [illegible] fuerit q̄b⁹ hodie

c. 21 de germanorum origine et populis, q̄bus olim nominibus appel

c. 22 de Celtis qz Germani fuerunt nō aut Galli

c 23 et ult. De significatione nominum, et impositione veterib⁹ usitata
tam gentium quā principum et personarum / Greci speciosum
videntur adamasse nōia quorum interptatio cu fatorum euentu conne
re videtur quasi a natura unicuiqz vero rerumqz nomine insignitū esse
Platonis Cratylus cōtendat: ita Agamenone a lōginqua mora vocatū
qua i expeditione ad Troiā heres cōsedit ac plane cōsenuit id enī sonat
ἀγαμένειν ita Priamus ab emēdo / qz ē πριάσθαι eu qn puer
venūdatus fuerit, tum q exarte ad sarcina appēso auro filij Hectoris corpu⁹
liberat⁹ ab Achille redemerit:

Hollandie primordialis ciuitas d[r] Vlaerdinck vel vt alij Verdinck vbi Slaui magnu castru erexerant, quod Slauenburch nõibat. Hi quidem Slaui de Saxonia venerat p(ri)mo in terrã q̃ nũc d[r] Frisia a tpore: vbi q̃plurimos gygantes per Brutum ex Brittannia, que nũc vocat[r] Anglia expulsos in ore gladij crudeliter perimerut. Hic Brutus fuit tpore Dauid regis Troiano gñe natus.

Prenominato quidem castro Slauenburch coniunctu fuit syluestre desertu qd vulgarit[r] dicebat[r] [dat wilde wout sonder ghenade] Per plurimos annos Slaui circa mare vicitabat in Vlaerdinck s[z] illa vetus Vlaerdinck pro nũc est in Mosa. qui nimis multi plicati in Zuytholandiã sunt dispersi. Quidã vero Zelandiã sunt ingressi longe añ Chri natiuitate.

Alexander magnus per trecentos et triginta annos añ Chri natiuitatẽ natus, dum ipse quasi totũ mundũ suo subiugasset imperio, hos tamẽ vagos et indomitos Slauos nõ subiugarat, quia forsitã eorũ famã nõ dum audierat. Nã et ipsi ignorabat vllam esse trã hõibus inhabitatã pret Britãniã et vagã Saxoniã et Frisia.

Deinceps añ natiuitatẽ Dñi xliiii annis regnabat Julius Cesar q̃ per Renũ descendẽs Nouimagiũ venit et ibidem castrũ construxit, et vlterius proficiscens cũ prefatis syluestribus Slauis horribile bellũ comisit in q̃

Annexa erat hc historie scz: eius

Slaui vii

Frisia

twout sonder ghenaden aliquã pars Hollãdie d[r]

Vlaerdinge

Alexand magnus

Jul: Cesar 44 ãn añ Christu natu regnauit

in quo prefatus Cesar quam plurimos de suis occisos eligit.
Slanorum rogatio
Tandem habito cum Julio colloquio quesierunt ab eo unus
una esset, et unde veniret. Qui cum respondisset se ab urbe
urbe Roma que est mundi caput descendisse ut omnem
terram Romanis posset subiugare. Deinde Slani indix
Rabon Slanorum princeps
erunt ei prelium in quo Julij cognatus cecidit. Nihil
ominus et Slanorum capitaneus noie Rabon mire
magnitudinis oppas ibidem peremptus est, et sic de-
victi sunt, et se Romanis subiectos fore spoponderunt.
Trevetis subversa.
Hoc etiam tempore Treveris devastatur a Julio
que civitas tpibus Abrahe condita fuisse probatur.
Subiectis Slanis Julius in Flandriam est profectus
cum cognato suo Gayo, quem quidem Gayus ibidem civita
Gandavum a quo constructum
tem Gandensem famosissimam construxit vocans eam
suo noie Gayant. Recedente tamen Julio Slani fero
citer contra quoscumque venientes preliabant terram ma-
rique, nec timebant quemquam [struck through] precere eis parc.
Octavianus Cesar
Imperante Octaviano cum universalis pax esset per
orbem universum Silvestres Saxones intebant infestare
Slanos videntes eos quietos. Cum venisset igitur occulte
cogitantes eos debellare a Slanis, repente et ipsi de
bellati sunt et Slani ab eis magnam predam adepti sunt.
Octavianus factus Augustus Hispaniam personaliter
bello aggreditur. Alias autem terras ac regiones per diversos
duces oppugnat. Illis tpibus Pannoniam ubi sunt Hu-
gari

zari per Tiberiu priuignu suu deleuit, et Germa- Tiberij gesta
niam que a Pannonia vsq Renu extendit per Tibe-
riu aggressus est cu duodecim legionibus militum
bellans per triennium: Quod bellum preter Cartagi-
nense ~~bellum~~ Romanis fuit periculosissimu na Ro-
manoru tres legiones delete sunt.
Anno xliiii° post Christi natiuitate Claudius impe- Claudij C. gesta
rauit annis xiiii: Britannis intulit bella, aliasq i-
sulas vltra Britannia in Oceano sitas et Romano
subiugauit imperio, qui cu venisset ex Britannia
flante vento venit Slauenburch vbi nunc e Vlaerdinck Slauenburch
quos quidem Slauos Romano subiugauit imperio olim vbi iam Vlae-
no tamen sine graui suoru periculo. Quibus dinck est
vt pmittitur subiectis processit ide ad illam angina
syluam contigua Slauenburch vbi horridos rugitus
atq varios diuersaru feraru leonu aproru bouiq sylu- magnitudo sylu-
estriu et alioru mugitus audiuit, qui cu percepisset ne vastissime
sylua illam ix miliariu in longitudine et trium in 9 leg. 3 la.
latitudine nec transmeabilem fore propter feras sylue-
stres audit. Bene dici potest hoc syluestre desertu
sine venia vbi pertrasceuntes sua no pnt defendere
corpora. Audiuit enim et credidit se ipsu et suos peri-
mendos a bestijs s vltra a bestialibus hoibus. Na
erat

erāt hȳ Saxones et Slaui homines Syluestres hir-
suti crine, et robusti corpore.

Nero Cesar Anno dn̄i lxvii imperauit Nero qui duos
venerabiles senatores ab vrbe Romana expulit viz
Agusgranū a quō fundatū Granū, et Anthoniū quorū primus cū populo suo
Galliam pertransiens vrbem construxit quā Agus-
granū ~~construxit~~ nominauit. Alter vero per Germa-
niā et Teutoniā veniēs ad Syluestrē Saxoniā & Fri-
Traiecti fundator siam construxit super ripā Reni turrē cū menibȝ
et hanc vocauit Anthoniā appellauit, q̄ nūc Tra-
iectum d[r]. Dum hoc āt percepissent Slaui et
Wilti, Slaui Wilti hoīes scȝ Zuytholandiā inhabitantes, con-
uenientes aduersus Anthoniū, et interfecerūt eius
Anthonia Wiltenburch populum, cūqȝ fugarunt et sic Wilti ibidē pmā-
nentes turrē q̄ dicta fuit Anthonia demceps
Wiltenburch vocauerunt.

Anno dm̄ CCC lxviii° Slaui scȝ Hollandini Sax-
ones & Frisones et Wilti qui nūc sūt Traiectēses
nauibus Rhenū ascendentes Almaniā famulatenus
Valentinianꝰ Imperator succenderūt, multo sanguine ipsos volentiū se oppone-
re in terrā miserabilit effuso. Quod cū Valentini-
Wiltenburch deuastatur anus Imperator percepisset āt eos veniēs corū naues
spoliauit, et per Renū descendēs Wiltenburch deuasta-
uit: qui cū eos Romano subiugasset imperio descēdit
ad Sol

ad sylvestrē Saxoniā hāc nominant Frisiam pro= Frisia vñ
pter frigiditatem nimiam. Deinde Frisones
predicti quāmvis Romano Imperatori Christiano sub= Brabātię p⁹ dux
iecti, tamē pricipes gentiles habebant et idolis va=
nis serviebant per annos CCC usq͂ ad temp⁹ Pip= Pipinus prim⁹ Brabantię dux S. Getrudis pr.
pini pricipis qui fuit primus dux Brabantię et
pr̄ S. Getrudis. Interī post Valentiniani Impera=
toris tēpa p̄dicti Slavi et Frisones ac Wilti pro=
fecti sunt in multitudine grani ad Brabātiam
Hannoniā, Flandriā et etiā Franciā, qm post
multorū ꝑniciē habentes spolia q͂ plurima re=
versi sunt ad propria in regionē suam.
Annis CCCC et XVI post Chr̄i nativitatē exacti Fri= Egistus Frisię rex.
sones cum rege suo Egisto et fratre eius Horso adiūc=
tis Slavis sylvestribus profecti sunt in Angliam
expellentes ex ea Brittones et ordinaverūt ibidē
reges sc̄dm eorū voluntatē, quo peracto q̄da ibi
permanserūt quidā vero reversi sunt. De hꝫ proge: Egisti Will: A S
progenie dicunt² processisse (sꝫ regis Egisti) S. Wil=
lbrordus Albertus et S. Ieron. Frisones vero
cū Slavis ex Anglia reversi nescientes quid ma=
ni prętenderet unanimiter determinaverūt ad de=
sertū sylvestre sine venia expellendo ab eo ani=
malia

malia silvestria factoque monte in loco, quo nunc
stat Leydis statuerunt ibi Castellanum cum multi
Lem dn̄s de Wiltenburch — tudine populi ad custodiam deserti: huius castella
ni multi fuerunt filii quorum precipuus Lem dictus
in dnm de Wiltenburch a Wiltis est dictus. Hic
Dibbout rex Frisie — Lem dn̄s scilicet de Wiltenburch genuit filium nomine
Dibbout qui factus est rex Frisonum. Hic rex Dib
bout ex uxore gygantia habuit multos filios scilicet
Lem fundator de Haerlem — precipue unum egregium virum noie Lem qui fuit
miles in armis et construxit oppidum vocans illud
noie suo Haerlem l. Heerlems stadt. Ex isto
Ezeloer — dno Lem ortus est filius noie Auridilius tentonice
Ezeloer, quia habuit aures asininas multum
longas, qui fuit vir magnus et longus et habuit
uxorem gygantem ex qua genuit multas proles
Auridilius rex Slavorum scilicet Hollandorum — quarum una facta est Frisonum regina. Iste
rex Auridilius erat dictus comiter Ezeloer et
fuit autem rex Slavorum hoc est Hollandrinorum et ex
Voirburch — truxit castrum mire magnitudinis circa villagium
Voirburch cui castro non inveniebatur simile in
Valc — magnitudine latitudine ac altitudine. Hic
post longam et diuturnam vitam mortuus est et habu
it filium noie Valc quia instar talis avis oculos
habebat. Hic Valc castrum construxit magnum

et

et amplum ad partem aqlonarē sp̄ius nōias illud
noīe proprio Valckenburch. Verūtamē iste gētes — Valckenburch vbi
omnes prescripte gentili detinebant errore et de-
inceps plusq̄ꝫ p centū annos scꝫ ad temp9 Wille- — Willeb.
brordi epi olim primi Traiect: Tempore
5 Bonifacij archiepi Traiecten orta est magna dis-
discordia inter eundē Bonifaciū et Hilgerū archi- — Bonifaci9 Hilligeri9
epm Coloniensē propter castrū et ecclesiam Traiecten
q idem Hilgerus pertinere dicebat ad suā diocesī
Colonien ratione donationis Dagoberti francorum — Dagobert9
regis vide latius de illa discordia in cronica fōis — Beeck
Beeck, q quidē discordia vivente sc̄o Bonifa-
cio nondū est terminata: post mortē vero Bonifa-
tij pij presulis ecclesia Traiecten per Danos et
Normannos spoliata tam egestuosa fca ē vt totā — epōrū lib.
archiepm Coloniensem visitare curia Romanā et
sun ius pro archiepali bndictione prosequi nō vale- — N
rent. Et sic epi Traiectenses paupertate cōpulsi
sunt accipere simplicē bndictionē ab archiepo suo
proximiori sicut Abbates ac longo tempore missā
celebraverūt sine infula epali vsq ad tempora — infula
Godeiwaldi epi q suis humilibus supplicationibus — Godeiwal.
ab Alexandro 3o eandem infulā pro se et suis suc-
cessorib9

cessoribus epis Traiecten impetrauit, hic aut
fuit vigesimus quartus epus.

Wilhel: Tra: epus Hollandię comes — Anno dni M° lxi occiso Florentio comite sexto
sub umbra salicis in Hemert eps Traiectensis Wil-
helmus de pont impetrauit comitatu Hollandię
et Abbatia Egmondensem ab Henrico rege Ro
manoru, na Theodoricus filius eiusde Florētij
erat adhuc minorennis et habuit tutoré Robbertu
filiu iunioré comitis Flandrię maritu scz matris suę.

Hic Wilhelmus de Pont eps Traiecten vigesim9
Godefridus Gibbo Lot: dux — primus contulit comitatu Hollandię Godefrido gib
boso duci Lotringię iure feudali et rexit Hollan
Delff Castrum — dia quatuor annis q edificauit infra Rysenwyk
et Ouerschie quodda oppidu in quo extruxit
castru fortissimu ad inhabitandu illud quod
Delff noiauit. Obijt aut occisus i Traiecto leta
1075 — liter sauciatus in Antwerpia A° M. lxxv°..
S Ida — Hic ~~[illegible]~~ Godefridus Lotrīgię dux habebat
sororé Scam Idam noie, q erat matrimonialit
coniuncta Eustachio comiti Bonomensi cui genu
reges Hierosol: — it tres filios scz Godefridu de Bullion Balduinu-
nuqz reges Hierosolimoru et Eustachiu, Gode-
frido gibboso duce defuncto successit ei Godefrid9
de Bullion filius Scę Idę sororis suę in ducatu
Lotringię

Lotringie seu Brabantie, nã Brabantie nomē nōdū assumpserāt sibi duces illius patrie. Sed postea Hērīcus tertius scripsit primo se ducē Brabātie circa ānn dñi. M cc. li. Hic Godefridus de Bullion nobilissimus per maternū genus ad Karoli magni lineam spectabat et reputat[2] inter nove optimos et meliores unus, sub Imperatore Henrico 4º militauit quondā contra papā Gregoriū septimū qui prius dicebat[2] Hildebrandus, et in oppugnādo Romā partē muri q sibi obtigerat primꝰ irrupit. Postea pre nimio labore et nimia siti uiriū nimium deuictus febre quartanā nactus ē. Audita āt fama vie Hierosolimitane illuc se iturū vouit, si Deus ei pristinā reddiderit sanitatē: quo voto emisso mox eius vires penitꝰ refloruerint.

Is nāqꝫ inclitus dux voti sui implēs et capiēs terrā sanctam ciuitatē Hierusalē obtinuit feria sexta in festo diuisionis apostolorū die vero obsidionis xxxix Anno Mº xcixº, fecitqꝫ ꝗꝫ plurima bona virgo tota vita permansit eo āt defuncto, frater eiꝰ Balduinus eius successit in Hierosolimitano regno.

Anno dñi Mº lxxvi Theodoricus filius Florētij supradicti factus est septimꝰ Hollandie comes nam

Brabātia

Henric' 4

bellū pape et Cesaris

voto sanata God. Bullion dicitur

qn Hierusalē oppugnata 1099

reges Hieros:

antea per suos ministros privatus fuerat.

Theodo: Holla: comes — Hic Theodoricus comes fuit avunculus Ludovici
regis franciae filii Philippi regis, et avunculus Bal-
duini senioris et felicis Karoli matris et Theodorici co-
Alsatia flandria — mitum Alsatiae et flandriae. Habuit enim duas
sorores reginas franciae viz et Daciae et quatuor
fratres scilicet Robbertum frisonem iuniorem comitem fladriae
ex parte matris tantum. ex parte autem patris et matris
canonici Leodienses — simul habuit fratres Albertum florentium, et Pe-
trum canonicos Leodienses. Hoc tempore
in collegio sancti Lamberti in Leodio erant corpora-
4 regum — liter residentes ut canonici. Karolus frater Ludo-
filii cano: — vici regis franciae Henricus filius regis Angliae. Ogerus
Leodii Henricus Anglie — filius regis Daciae, Eudo filius regis Siciliae.
Oger Dacie Eudo Sicilie — Leupoldus filius ducis Austriae. Wenselaus filius
ducis Bohemiae. Nolinus filius ducis Bavariae. He-
ricus filius ducis Saxoniae, Gherardus filius ducis
16. ducum filii — Lotharingiae, Hugo, Johannes et Eustachius filii ducis
canonici. — Burgundiae, Hermannus Fredericus et Philippus filii
2 — ducis Suaviae Godefridus filius ducis Aurelienses
Moguns, Godefridus Hunfridus et Eduardus filii du-
1 c — cis de Lancastria] Henricus et Hermannus filii co-
comites — mitis de Anjou. Lambertus Gherardus et Andreas
filii

filij comitis Gelriæ. Albertus florentius et Petrus filij comitis florentij primi Hollād: Wilhelmus, Bruno et Nicolaus filij comitis Juliæ. Ogerus Guido et Bruno filij comitis Lonamensis. Sanfridus et Parthenalus filij comitis flandriæ. Paulus Jacobus et Eustachius filij comitis de fonda, Arnoldus filius comitis de Lamerthe Engoramus filius comitis Sci Pauli. Guido, Wilhelmus filij comitis Namurcen, Sernatus Ogerus Baldewinus filij comitis Sabaudiæ. Ludomirus et Brisse filij comitis de Pontiers. Conradus filius co: Blesensis Adulphus et Arnulphus ff co. de Viande / Viennēsis Aº. Mº XXIº templū S. Petri ī Leydē ē pio cōsecratū. — Lamerthe — 31 comitū filij Leodiēses canonici simul. 51. 1021

Circa annū dūi M. XXIIIm Petronella comitissa Hollandiæ vxor Florentij Crassi et filia Theodorici ducis Saxoniæ soror Lotharij Imperatoris huius nois quarti post mortē mariti sui eius nois sci comi: Monasteriū puellarū ordinis Sci Benedicti condidit ad honorē btæ virginis Mariæ et Sci Laurentij in allodio castri sui qd Reynsburch appellatur. — Petronella comitissa fundatrix de Reyburc. 1022

Anno dm Mº Cº XXXVIIIº Theodoricus huius nois sextus, Hollandiæ 9 comes Hierosolimā proficiscēs ac anno sequēti per Italiā revertēs dūi papæ psentiā adijt. — Theod. 9 co. 1038

adijt vbi sub annuali tributo quatuor solidorum

Egmonden et Reysb: renob: qd pape tribu ctunt .4. solid.

surgentium bto Petro tam Egmonden monasterium quam Reysburgense obtulit, q sui primogenitores a fundamentis supedificauerunt et regalibus predijs multum honorifice ditauerunt.

Dns at aplicus Innocentius secundus ex tunc eadem venerabilia loca cum suis possessionibus habitis et habendis in proprietatem eccle Romane accepit et ea sub speciali libertatis et exemptionis priuilegio communiuit sub hac q sequitur forma.

Bulla Innocentij Pape

Innocentius eps seruus seruorum dilecto filio Waltero Egmonden monastery abbati eiusq successoribus regaliter substituendis in perpetuum. Nobilis vir Theodoricus comes de Hollant Hierosolimam proficiscens nostram psentiam adijt, inter cetera vero q serum de morum correctione et sue vite institutione consulimus. Idem illustris vir tam vite sue q et Petronelle comitisse matris sue Egmonden monasterium atque Reysburgen bto Petro aplorum principi deuotionis intuitu proprietario iure obtulit atque contradidit. Et nos igitur quorum precipue interest innare erga celorum clauigeri spalius defensare eadem venerabilia loca in pro-

priet

prietate atq3 protectione sce ecclie Romane suscipi
mus, et ea cu oibus suis ptinentys pnts scripti pa
trocinio communimg. Statuentes vt quascuqs posse=
ssiones quecuqs bona tam in ecclijs q in decimis
terris, vineis, agris, silvis pascuis aut alys qbuscuqs
q eadem monasteria in psentiaru iuste et ca=
nonice possident aut in futuru concessione ponti=
fi cu largitione regu l pricipu oblatione fideliu
aut alys iustis modis deo propitio poterint adi
pisci firma nobis in perpetuu et illibata pma=
neat. Decernim9 ergo vt nulli omno homi
liceat psata monasteria temere pturbare aut
coru possessiones auferre, vel ablatas retinere
minuere seu quibuslibet molestys fatigare sed
oia integra conserne coru pro quoru sustetati=
one et gubernatione concessa sint vsibus oimodis
profutura. Ad indiciu aut q eade monasteria
bti Petri iuris existat singulis annis tan-tu
q3 successores tui quatuor solidos frisingensis
monete nobis nrisq3 successoribus census noie p
soluetis. Si qua vero ecclesiastica secularisue

psona

solidi frisiç

persona huius nostrę constitutionis paginam sciens contra eam temere venire presumpserit secundo tertione commonita, si non reatum suum congrua satisfactione correxerit a sanctissimo corpore et sanguine Dei ac domini nostri redemptoris Jhesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districte ultioni subiaceat cunctis autem eisdem locis sua iura servantibus sit pax domini nostri Jhesu Christi ~~aliena fiat atque in extremo examine districte ultioni~~ quatenus et hic fructum bonę actionis percipiat et apud districtum iudicem premia ęternę pacis inveniat Amen Amen amen bene valete.

Ego Innocentius Catholice ecclesie [episcopus] subscripsi. [Jonas stonde]

Ego Gherardus presbiter Cardinalis tituli sancte crucis [in Hierusalem] subs.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi

Ego Theodewinus sancte Rufine episcopus sub.

Ego Albertus Albanensis episcopus subs.

Ego Lucas presbiter Cardinalis tituli sanctorum Johannis et Pauli subscripsi

Ego Albertus Hostiensis episcopus subscripsi

Ego Anselmus presbiter Cardinalis tituli sancti Laurencij in Lucina subscripsi

Ego Otto diaconus cardinalis sancti Angeli subs.

Datum lateran per manum emerici sancte Romanę ecclesię diaconi

diaconi cardinalis et cancellarij pridie kal. Martij indictione tercia incarnationis dnice anno M° C° XXXIX pontificatus vero dni Innocentij sci pape xi. 1139

Herbertus vero eps Traiecten hoc privilegium execucionis postmodum in anno dni M° C° xliij° confirmavit et insuper fratribus monasterij Egmonden concessit ut sint in omnibus que emunt que vehunt edificijs monasterij vel suis usibus necessaria in civitate Traiecten seu cunctis locis eius ditioni subiectis a Theolonaria exactione omnino liberi. 1143

privilegium Egmonden erogatum ab Herberto epo

Circa annum dni M.C lxv Fredericus Imperator obsedit civitatem Mediolanen cum multis epis ducibus comitibus et principibus Capta autem civitate quidam ditissimus civis Reynaldum archiepm Colonien secreto convenit ut vita sibi incolumis et res sibi hoc pacto conservarentur, ut si idem civis archiepo predicto tres scos reges magos ad manus resignaret et Coloniam abducerent nullo civium seu externorum sciente consilium daret promisit eps et suscepit magos. Et eo quod integri erant nec facile abduci vel abscondi poterant hoc consilium inierunt ut factis tribus feretris simularet tres amicissimos suos cognatos peste mortuos et se quantum ab eis 1165

quomodo tres reges Coloniam venerint, et un

ab eis

ab eis ut per se ipsum reduceret eos ad patria suã.
Diuulgata igitur hec fama de cognatis archiepi
mortuis in populo arreptaqꝫ Imperatoris licentia
equis velocibꝫ atqꝫ cursatilibus lecticas trahẽtibꝫ
et arõmatibus mirrę et thuris aerẽ circũ circa
permulcentibus Coloniam peruenit. Appropin-
quantibus ãt ciuitati Reynoldus clericis et ciuibꝫ
omnibus quod afferret intimauit. Tota igitur ciui-
tas occurrit cũ maximo gaudio et religiosa proce-
ssione et in medio templi bti Petri Apli susceptas
reliquias tres integros sanctos collocauerũt. In qui-
bus hoc mirabile quod tanta temporis diuturnitate
pellis coriũ q̃ cõsumptis carnibus adherere videbatur
ossibus eorũ nõ poterat putrefieri Quorũ etiã cri-
nes capitis colorẽ suũ pristinũ nõ amiserat tãta
fuit vis balsami et pigmentorũ quibus antiquitus
condiri solebant corpora principũ His itaqꝫ copletis
festinus epis Mediolanũ ad Imperatorẽ rediit
1188 Anno dñi M C lxxxviii° decreto Alexandri
Romani pontificis et edicto gloriosi principis Cesaris
FREDERICI inestimabilis exercitus Christianę
professioni cruce signatꝫ ẽ apud Maguntia ab He-
rico sedis aplicę pro recuperatione scę ciuitatis Hie-
rusalem

Margin: quãta deuotione recepti sunt reges

Margin: preparamentum profectionis Hierusalem.

rusalem q traditione Hugonis comitis de Tripolis per Soldanu Babiloniae expugnata est. Cuius inenarrabilis exercitus capitanei principes erat Fredericus Romanorum Imperator, Philippus rex Franciae Richardus rex Angliae. Fredericus dux Zueuiae Conradus dux Austriae, Henricus dux Brabantiae dux Saxoniae, dux Bauariae, Florentius comes Hollandiae Theodoricus comes Cliuiae, Philippus comes Flandriae, Otto comes Gelriae cum aliis magnatibus multis et proceribus infinitis. Imperator ergo plerisque innumeris cunctis Damiata vrbe pulcherrima atque fortissima terrae Aegypti circumsedit ad quam subuertendam multa tormentorum genera diuersis ingeniis adaptauit. Sed hoc minime profuit praecipue cum eadem vrbs humanis quasi viribus fuit inexpugnabilis et ex omni parte praeter quam ad portum inaccessibilis. Ab vtraque parte maritimi portus castra proterae ~~magnitudinis~~ celsitudinis prominebat q cunctis nauigantibus introeundi securum aditum denegabant. Turres etiam alterutrum ex aduerso cum vertibus eneis et cathenis ferreis subter aquam latentibus combinabant ita quod ciues nec assultum vrbis nec hostiles incursiones aliquo verebant. Interea Wilhelmus de Hollandia

f q[uae] potissimum Hierusalem expugnata

Damiata vrbs Aegypti inexpugnabilis

dia filius pfati Florentij comitis Hollandie minor natu cu Haerlemensibus federat9 e q coaptata nona classe patre suu ad terra sancta cum Haerlemensibus pcipue ac alijs militibus electissimis assecutus est : Intelliges at ide Wilhelm9 situm et statum vrbis Damiatẽ ex cosilio Haerlemensium fecit in modum serre naui sue dorsu ferrẽu expectans ad tempus ventu sibi prosperu: demu adoptato flante vento pfatus Wilhelm9 ratem aptauit vela tetendit et portu expetijt. Et ecce mole nauis itaqs velificantis, et a cacumine serre corrodentis vectes enee disrupte sunt et catene ferree dissolute sunt, itaqs Damiatẽ vrbis patefactus sic est aditus et Christianoru nanalis intronissus est exercitus. FREDERICUS at Imperator intelligens qd tam eximia vrbe per industria Wilhelmi de Hollandia adiutorio Haerlemensiu captiuasset, ac inestimabiles opes in eadem inuenisset, ex Imperiali munificentia largitus e pricipibus Hollandie sub vexillo Cesaris habere propugnatoriu, ac etia ipsu Wilhelmu militem ordinauit Insup tribuit Haerlemesib9 in vexillo rutilo argentei coloris deferre gladiu

Industria Wilhelmi Holla. co

qua astutia oppugnarunt Damiatam

quid Hollandie pricipibus donatu, quid Wilhelmo factu,

vn Haerlemẽses gladio vtuntur in insignijs

Patu

Patriarcha vero Hierosolomitanus condonat etiam ipsis deferendum triumphale signum crucis eiusdem coloris, et quatuor precipui cardinales eisdē addiderunt quatuor stellas adhuc eiusdem coloris eo quod tantā honorificentiā consecuti sunt ī terra promissionis.

vn signū crucis et 4 stellas nacti sunt Hierosol.

Anno dni M° CC xxxiiii° Henricus dux Brabantię, florentius 4. comes 13 Hollandie Theodoricus comes Cliuię et Wilhelmus dns de Egmōt missu dni Gregorij papę nonj terrā Stadingē Bremensis diocesis cū viris mulieribus et paruulis oīno depopulatus est pro eo q idē populus expulsis sacerdotibus et clericis ad profanā idolatrię sectā est reuersus in quo idem cōflictu idē dns de Egmunda occisus corruit. Huius igitur certaminis causam et occasionē breuiter pstringemus et qre p̄dicti prīcipes hanc terrā inuaserunt. Fuit q̄dā mulier nobilis cuiusdā ~~vxor~~ militis vxor obtulit in festo paschatis denariū vilis ptij quare sacerdos cui dederat submurmurās ob nūmi exilitatē aduersus tenaciorē dominā. Cōpleto aūt ex more officio dicta mulier cū ceteris ad cōicandā progredit progreditur, cui a sacerdote stultissimo nō oblata domini

1234

Terra Stadiensiū expugnatur et profligant simul oēs.

d Egmōt occisus

NB

Sacerdotis stoliditas

dnici corporis hostiā sed denarius per ipsā et oblat9 p̄nsentatur, q̄ clausis oculis ab ipsa cū summa deuo-tione suscipitur, q̄m vera suscipi eucharistia credebat. Illa vero masticare incipiens, et in masticādo duriciā sentiēs, dolore tangitur mente confunditur, metuens culpis proprijs causam existere, quare susceptā a sacer-dote substantiā nō poterit deglutire. Hec itaq; clau-so ore ab ecclesia subito recedēs, nec nō cū festinati-one ad hospitiū veniēs linteū mundissimū accepit et in illud quod susceperat apertis labijs reclinauit. Que mox viso denario magis timuit q̄m in paschali gr̄a proficere desperauit. Anim9 igitur tristitia pullulante et coloris facie mutante, (difficile em̄ q̄d corde gerit vultu nō cernitur) Ecce vir nobilis dicte mulieris coniugatus proprie domui ad-erat, quo faciē sue coniugis mutatā solito pr̄ustā-bat, Vn̄ et ipsam sinceriūs audet inspicere, et causā tristicie inquisiuit, Cui9 petitione varijs negationi-bus incipit flectere, et vultus eq̄ magnē excusare. Porro p̄fata militis matrona contra viri excusationib9 declinare ipsoq; questionē questionibus cumulāte ipsa ad cōfessionē compellit dictusq; tenor corā marito per singula denodat. Qui audito negotio sepedictam iubet

iubet resici, et doloris materiã a mentis suę terminis elongare. Et qm dictus psbiter in eius ecclia erat vicarius sibiqz extitit platus dictus miles maiorē suū studet allicere, et in ei9 psentia dicti negligentiā accusare. Quorū vterqz nō ad emendationē humiliter flectitur, sed verbis minus decentibus contumacit elevatur. Quapropter dicti militis iracūdia accenditur ad amicos procedit, quorū consilio dictus psbiter suffocatur. Quo facto dictus miles ab ecclesia ad emendationē impetitur excōicationi subditur, et hec oia ab ipso amicorūqz suorū consilio derident. Prefato itaqz milite animo et amplius in damnationis sententia pdurãte totaqz illius patria ipsum in stultitia confortante. Tādē provincia illa ad tantã peruenit dementiã, vt hereticam pravitatē sumeret et proh dolor vnusqsqz i psata terra neptem aut quod peius ē sororē propriā l ipsã genitricem in matrimoniū duceret. Insup etiã q nefas ē hoies pdicti nō vtentes ratione reuersi sūt ad idola vana, sucida, et muta perpetrãtes Idolatriam peccãtesqz cū Dijs alienis, et parū curabãt de mãdatis pontificis summi et Imperatoris. Miseratur eum dns Aplicus legatū cū multis sacerdotibus virisqz honestis pro eorū conuisione. Sed illi pertinaciã in maliciis

pvesitas et dementia Stadientiũ.

malivis omnes apprehenderunt eos, et contumelijs affectos occiderunt. Igitur dictę transgressiones dno Aplico Gregorio scz nono rescribuntur. Agno ad Bremen epi instantiã, q. etiã personaliter aderat oibus dicti militis patriã infestantibus transmarina indulgentia tribuitur crucisq ignominia contra illã publice pdicatur. Sic itaqz a dictis pncipibus ad scepe dictam terrã manu armata tenditur, q per ipsos licet nõ gratis i maiori parte destrui phibetur.

1267 Anno M° CC° lxvii° xi kal: Ianuarij filia Henrici ducis Brabantię uxor Florentij comitis Hollandię, mater Wilhelmi regis Romanorũ migrauit a seculo tumulata apud puellas cisterneñ Lonsdunen monasterij qd ipsa construxit et auctis predijs honorifice consumauit. Hec Machteldis comitissa Hollandię fuit matertera ste Elizabet habuit quandã imaginẽ btę marię virginis in maxima reuerentia et deuotione Igitur btã Elizabeth ob hoc seculo migrante legauit talẽ imaginẽ Machteldi comitissę Hollãdię matertere sue, que detulit pdicta imaginẽ ecclę parochiali in Sgrauenzande vbi propter psentiã eiusdem imaginis oĩpotẽs Deus varia operatur miracula.

monasterij Lonsd: fundatur

filię regis Hungarię vxorisqz Lantgrauij Thuringię q quidẽ sta Elisabet habuit

icon D. Marię i Sgrauez. vii.

Margareta comitissa de Henneberch filia comi- res miraculosa
tis Hollandie pnominata per Dei gratia vna vice puerorum natorum
364
peperit in die parasceues trecentos lxiiii pueros
quos oes eps Otto suffraganeus Traiecten manu
propria in pelvibus baptisabat, q stati baptismo
suscepto omnes mortui sunt cu matre pdicto die
hec comitissa qdem circa annu dni M CC lxxvii 1277
sepulta cu oibus prolibus pfatis in monasterio mo-
nialiu Loudunen cuius ipa vt pmittit fundarat Marg:

Anno dni M° CCxlix° fratres bte virginis de 1249
monte Carmeli receperunt in Hollandia suu conventu
in civitate de Haerlem et per donatione illustris
dni de Haerlem.

Anno dni M CC lxii° ipso die ste Agnetis ve- 1262
nerunt ad Hollandia ad locu q vulgo Bee dicebatur prope Noortwijc sed nunc Lewenhorst dr
duodecim moniales quas adduxerat dns Arnoldus Hec qdi fundatur
persona de Haerlem ad construendu monasteriu
de ordine cisterciensiu de valle ste Marie prope Dale
Traiectu, Post hoc anno dni M CC lxxii obiit 1272
dns Arnoldus et tercio anno post eius obitu incor-
poratus dictus locus sacro ordini Cistercien et abbati

Capen

Campen ad visitandū perpetue cōmissno.

incendiū Traiecten
Anno dm̄ M. CC° lxxix° in die Sci Georgij quasi tota ciuitas Traiecten cōbusta ē vn ecclesię scorū Johannis, Petri, templū cruce, templum minorū fratrū, et Scę Katerinę totaliter sunt ignibus consumpte.

Nicolaus Kytten Sparnewou
Circa annū dm̄ M CCC extitit quidā Nicolaus de Kyeten apud villam q̄ Sparnewou d[r] prope Haerlem procreatus cuius magnitudo et proceritas omnes ētatis illius excedebat longe cuius calceus quatuor pedes recipiebat hoim istius etatis.

Henricus
Anno dm̄ M CCC xiii Imperator Henricus a penitenciario suo frē Barnardo ordinis p̄dicatorum intoxicatur et moritur veneno immisso in calice vide latius cōpēdiū cronicorū de eo in cetia Scę Katharinę an castrū Egmōden.

Anno dm̄ M CCC xv templū Sci Pancratij Leyden cōsecratur circa an̄ ntitis gloriose vgis festū

Anno dm̄ M° CCC xvi° venerabilis dn̄s Jacobus Zuden epo cōmendator domus Sci Johannis in Traiecto regalem aulam apud Haerlē fabricauit. Anno vero sequenti p̄dictus Jacobus eodē loco in Haerlem decoratā ecclesiā ornamēto ambitū fabricari fecit, et in sequenti anno pfecit. Quo loco

loco Deus cum sanctissima virgine nec non sanctissi-
mo precursore per militem prestantissimum Theodoricum
vero dominum de Bredenrode oblatione calicis purissimi
auri veneratur.

Anno domini M CCC xix informatione diaboli
cuius invidia mors orbem intravit interfectio Joha-
nis pape a quibusdam minorum ordinis proponitur
quorum ars nequissima nec non occultissima brevi
carmine peroratur. Sciendum itaque
quod dicti minores crucifixi imagine auro gemmisque
contextam pulcherrime fecerunt fieri et illam a suis
fratribus ~~recedentibus ex~~ apostolico domino presentari, que cum
per papam benigne recipitur et dictis fratribus recedentibus — minorum F. nequitia abominabilis.
explicatur. Interea papa suis astantibus magna
cordis devotione ob dominicam passionem compungitur

et ad pedum oscula dicte imaginis inclinat, quod
tamen a sibi astante non patitur, et investigandi species
repetitur canis apponitur aciesque inungit, qui mox
in summi pontificis presentia veneno discerpitur
Quod cum dominus papa (gaudens de sua evasione) aspex-
isset et (secundum inhumanitus traditionem dolens) suosque consuleret.
Nuncii mittuntur quorum quatuor fugientibus intaque
petentibus solum duo capti ad locum imaginis adducuntur

et

et humiliari compelluntur ad pedum osculum quibus

incendium Harlem osculatis repentine ut super camis et aries moriuntur.

1347 A° dm M° ccc xlvii in die sancti Odulphi fuit ciuitas ~~Haerlem~~ Haerlem quasi totaliter combusta, sic quod paruum remansit illesum ab ignis incendio

1351 A° M ccc li in profesto diuisionis apostolorum dimidia pars et ultra ciuitatis Haerlem incendio concremiatur

1356 Heusden Circa annum dni M ccc lvi^m Wilhelmus de Bauaria cognominato bonus comes Hollandie incorporauit eidem comitatui Hollandie oppidum Heusden cum suo castro quod taliter euenisse dinoscitur. Antiquis enim temporibus dns de Heusden tenebat iure feudali dominium predictum a comite Cliuensi sicut et quam plura alia domina in terra Zuythollc recipiebantur eodem iure a prefato comite. Accidit ergo una dierum pro eo quod iam dictum dominium situatum erat circa fines Brabantinorum ut lites orirentur inter ducem Brabantie et dominum de Heusden propter istud ergo litigium et alias difficiles caussas emergentes orte sunt inimicitie inter eosdem principes unde et bellum subsecutum fuit. Dns igitur de Heusden audacter se opponens duci Brabantie petiit auxilium et subsidium a comite Cliuensi dno

suo

suo. Sed quoniā idem comes in remotis partibus
consistebat ideo nō commode valuit ferre auxiliū
vasallo suo, quapropt̄ predictus dn̄s de Heusden
necessitate cōpulsus obtulit atq3 donavit dniū de
Heusden Wilhelmo bono comiti Hollandie pro
eo quod vicinus suus erat et eū contra ducem
Brabantinorū adiuvare poterat. Accipiensq3 iterū
p̄narratū feudali iure de manu Wilhelmi boni
comitis Hollandie auxilio iā fati comitis restitit
fortiter duci Brabantię vii et pax firmata est
inter p̄dictos pn̄cipes. Tandem dn̄s de Heusdē
obijt sine liberis, quaobrē dominiū de Heusdē de-
volutū est ad sororē suā comitissam ~~ad~~ de Sas-
bergen ipsaq3 petijt homagiū ab oppidanis de Heu-
sden, Rectores āt p̄dicti oppidi respuentes Hollā-
diā et etiā comitissā de Sasburgē perduxerunt
Heusden sub ditione ducis Brabantię, eo quod
magis inclinati erāt ad Brabantiā q̄3 Hollādiā.
Deniq3 comes de Sasbergen maritus sororis dni
de Heusden defuncti vendidit dominiū de Heu-
sden pro quadā summa pecunię Wilhelmo bono
comiti Hollandię, atq3 dedit ei totū ius quod
sibi

Sasbergē

vendit² dniū de Heusden.

sibi et vxori sue devolutum ~~velt~~ fuerat per morte
dni de Huesden . Sed anteq idem Wilhelmus
bonus comes Hollandie sepe dcm dominiu de
Huesden vendiraverat sue potestati obijt . Et
Wilhelmus filius eius sibi succedes in comitatum
Hollandie habens filia ducis Brabantie in vxore
alijsq multis negotijs implicatus etia adhuc pmi-
sit dominiu de Huesden manere sub potestate du-
cis Brabantie hic occisus prope Staveria sine
liberis . Sed anno dni M ccc lvi gub-
1356 nante duce Wilhelmo de Bavaria Hollandiam.
Ludovicus comes flandrie contencione gravem
cu duce Brabantie habuit, Quapropt ide comes
Bruxella capi- flandrie cu infinitis bellatoribus intravit Braba-
tur a flandris tiam atq potenter obsedit oppidu Bruxellen quod
tandem armata manu obtinuit atq intravit
Interea dux Brabantie quesivit amicitia ~~et co~~ co-
cordia ducis Wilhelmi de Bavaria comitis Holla
et petijt ab eo vt amicitia et concordia inter se et
comite flandrie reformaret . Wilhelmus igitur
dux recusavit acceptare onus pdcm nisi prius sibi
redderet ab eodem duce Brabantie dominiu de H
Huesden, quod vsq in illud die dux Brabatie in-
iuste possederat, Igitur dux Brabantie oia ista
consensit

consensit, et anno sequenti facta ē concordia inter
Ludouicū comitē Flandrie pfatū et Brabantinos.
Cui Ludouico ad tempus tantū determinatū in
compositione pacis per ducē Wilhelmū de Bauaria
et alios pricipes attributa fuit Antuuerpia cum suis
codependentijs et comes, hoc est dux Wilhelmus
predictus attribuit sibi ipsi de consensu ducis Bra-
bantię et pdictorū pricipū pro compositione pacis
composite. oppidū cū castro de Heusdē, et sic
Heusdē de cetero pmansit ad comitatū Hollādię.

Aº dni Mº ccc lxvº celebrata ē pma dedicatio ec-
clesię btę Marię ī Leydē dnica pma scz post assūp: Marię
Anno dni M ccc lxvi fundatū est collegiū apud 1366
S. Pancratiū in oppido Leyden cooperante et admi- Pancraty colle
nante quodā venerabili et literato viro Philippo Leidēsi giū ī Leydē fūd
in quo quidē collegio ad honorē Dei oipotētis et bti 24 pbend.
Pancratij pbendati sunt viginti quatuor canonici.
Huius collegij pmus ppositus fuit dns Gisbertus de ~~Valc-~~ Walēborch
~~kenborch~~ q obijt anno dni M.ccc lxxxvii.
Collegij S. Pancratij fundatores fuerunt dns Gys-
bertus de ~~Valckeborch~~ Walenborch pastor de Leyer-
dorp primus ppositus, Philippus de Leydis doctor dns volp. de Wonda
Volperdus de Wonda, dns Nicolaus de Bleeswyck N Bleeswyck
dns

Fundatores collegii S Pancratii Leiden

dñs Hugo vanden hont, dñs Philippus Gherardi.
dñs Rutgerus de poel, dñs Gherardus Jacobi, dñs
Wilhelmus heerman, dñs Petrus Huesch dñs Hu-
go curatus in Soetel, dñs Johãnes Wilhelmi. dñs
Franco Zefridi. dñs Johannes Goeth, dñs Theodo
ricus Robberti, dñs Franko Gerardi sacerdotes
Wilhelmus de Naeltdwyc m'scalcus Hollandie
Johannes Arnoldi, Wilhelmus Wilhelmi, Michael
Gherardi, Theodoricus tierloet Katherina Gherardi.

1368

collegium Hagi: fundator dux Albertus

Aº dñi Mº ccc lxviii Albertus dux Bauarie
ad perhennē laudis sue memoriā fundauit collegiū
in capella curie Hagensis in quo largiflue p̄beda-
ti sunt tredecim canonici, qui ibi iugiter Deo de-
uote seruirēt et pro anima dñi de Angia q̄ cū-
dā decollati anno lxvi in Kapnont pro eo q̄
vt ipse dux asseruit ipse dñs de Angia instrā et
scalas p̄parauerat in castro suo ad capienda castra
ipsius ducis Alberti. Post cuius necē tumultus ingēs
in Hannonia exortus ē Quia idē dñs de Angia
reliquit post se sex fratres animosissimos q̄ in tātū
elaborauerūt cū Ludouico de Malen comite
Flandrie q̄ p̄duxerūt ipsum Albertū ad hoc vt p̄
occisione dñi de Angia misit cū ipsis pacis compositi-
onem

onē et fuit expressū ī compositione qd dux Albertꝰ fundaret collegiū ut dīm quod et fecit.

Anno dñi Mº cccº lxviii mortifera pestis intantū inhorruit q in ciuitate Traiecten̄ mortui vndecies mille homines. 1368 pestis Traecten̄

in anno 1549 vix 1800 recessit ad reci- piendū principē.

Anno dñi M ccc lxxº in die btē Mariē virginis natiuis Imperator Wenzelaus filius regis Bohemiē duxit vxorē filiā Alberti ducis Bauariē et vice comitis Hollandiē eiꝰ noīe Johannā huiꝰ reginē fratres et sorores fuerūt Wilhelmꝰ comes Hollandiē Albertus dñs de Straubinge Johannes eps Leodiensis Margarita ducissa Burgundie, et Johanna archiducissa Austriē procreati oēs ex Margareta filia ducis de Brigen q ducatꝰ consistit ~~circa~~ propē Polonos. Straubin Briga du

Johannes dux Burgūdiē q habuit in vxorē Margaretā filiā dicti ducis Alberti de Bauaria genuit ex ea octo proles viz seniorē q fuit comitissa de Rutzemōt, 2ª fuit regina Ceciliē. 3ª ducissa Bethfordiē 4ª comitissa de Pentener. 5ª ducissa Cliuēsis Maria noīe 6ª Agnes ducissa Borboniē, vna puella virgo obijt iuuenis, et Philippus ille magnus dux Burgondiē q postmodū effectus ē Hollandiē comes. Rutzemōt c Bethford. d Pentener c

Aº

Tpibus dnis Alberti de Bauaria comitis Hollādię
validissima ventorū tempesties inhorruit in qua qdā
tēpestate p maris violentiā qdā mulier idomita ex
longinquis partibus propulsa ē ad latitudinē Aystra
sis maris infra oppidū Campē et Edam q natā
do venit Purmer ye ad cōgregationē aquarū
q vulgariter appellat Purmermeer in pnomina
tā ergo aquā natando pvenerant dormiendo vigi
landoq; Insup et victū ex aquarū profūdo sibi
acqsiunt, Erat cui nuda vestimentis. Nihilomi
nus tn corpus eius tegebat ex materia aquatica si
bi adherente, Deserverant nempe natādo ibidē
per dies multos, quia vn exierat inseruit pro eo
quod agger novus breviter post eius ingressū fūda
tus fuerat per Purmer ye vbi intraverat, Deinde
accidit vt puellę Edamensis oppidi tū naviculis
pergentes p eandem aquā ad vicina prata pro
lacte vaccarū reverterēt pfatā mulierē ibidē natātē
vn et admiratione nimia replete obstupuerunt Tādē
ex consueta visione minus formidantes habuerunt p
dictę puellę colloquia ad se inuicē, et cōsiliū ini
entes extraxerunt eā vi ex aquis, et sic navigio de
ducta ē ad Oppidū Edamēse. loquelā aut eius nemo
novit

miraculosa de muliere

nomi nec intellexit, sed nec ipsa intellexit nostrum idi-
oma. Mundata quippe est a maris sordibus et vesti-
menta muliebria induta nostroque cibo utebatur. Semper
tamen ad aquas redire desiderans sed propter eam
custodientes nequivit. Magnus igitur concursus fit
in Edam ex remotis locis propter prefata mulie-
rem cernendam, unde et fama eius pervenit usque Haerlem.
Tunc Haerlemenses attendentes propter rei novitatem
petierunt ab Edamensibus illam mulierem sibi dari,
Quod et factum est. Ab Edam ergo producta est Haer-
lem ubi et nere didicit et ad tempus plurimorum an-
norum supervixit, Tandem mortua sepelitur in eadem
civitate. Igitur nostris temporibus fuerunt in Haerlem probi
viri et fide digni, qui dixerunt se eam multoties vidisse.

Anno domini M CCCC VII in festo S. Clementis martyris
Johannes dux Burgundie maritus Margarite sororis
ducis Wilhelmi de Bavaria interfecit Parisiis
ducem Aurelianensem fratrem regis Francie.

Anno domini M CCCC XI Johannes de Wonda miles
et dominus de Warmunda fundavit monasterium ordi- I
nis cisterciensium prope Warmundam.

hec postponi debet his signis
inclusis. I I

puer 40 dierum articulate loquitur

Anno dñi M CCC lxxviii Traiecti puer natus est circa festum translationis S. Martini masculino genere qui perfecte loquebatur nondum egressus etate quadraginta dierum dicens inter cetera vix relatu digna aperite ianuam pater meus adest, Tandem devotus quidam sacerdos instructus ut coniuraret hunc puerum missa celebrata venit et confecit iniunctum officium multis coniurationibus et orationibus et subticuit puer aspiciens torve satis sacerdotem, tandem re infecta aut saltem non ad votum visa sacerdos remeavit ad propria Hec ille sacerd: multis retulit, vixit idem puer ille usque ad annum xcvii.

turris S. Mar. incepta ac consum.

Anno dñi M° CCC lxxxii consummatur et perficitur turris Sci Martini in civitate Traiectina sub florentio de Wevelichone epo Traiecten qui fuit incepta temporibus frederici de Zierk epi Traiect: sc M.CCC XX°.

cenobium Carthusien: fundatur circa Traiectum

Anno dñi M° CCC xcii in die scę Petronellę que ultima Maij ponitur fundamentum monasterij Carthusiensium prope Traiectum per dominum de Gaesbeeck

Carth. Aemst reg. Hoorn.

Anno sequenti initium habuerunt monasteria Carthusiensium prope Aemstelda et regularium prope Hoorne Blocker.

Anno dñi M CCC xcii erat in civitate Traiecten quidam sacerdos de ordine fratrum minorum, qui dicebat se esse episcopum quod falsum tamen erat cuius nomen erat frater Jacobus

Iuliacen

Juliacen̄ quia de Juliaco sunt oriundus Florentius de We
delichone autem Traiecten̄ eps̄ acceptauerat hunc fratrē Ja=
cobū pro suo Suffraganeo. Quapropter et idē Jacobus
sepius tēporibus rogatus celebrauit ordines et ordinauit
seu consecrauit in eodem epatu clericos acolitos Subdia= minorista
conos diaconos et presbiteros, Etiā et altaria ac eccle= falsarius
sias multas consecrauit et dedicauit. Quibus sic mi=
serabiliter pactis tandem Deo disponente manifestatur
eius malicia, quia bulle ipsius inuente sunt false, o=
busque manifestatū ē ipsum esse epm̄ fictū Quapropter
quidā sacerdotū et clericorū ab eodem ordinati acce=
perūt vxores permanentes in habitu seculari. Ceteri vero
de nouo ab alijs epis sunt ordinati, Florentius autem Tra
iecten̄ eps istū sceleratū in vinculis ponēs de consilio
Summi pontificis fecit Traiecti congregationē septē
eporū in quorū penitentia eduxit de carcere Jacobū
prenarratū indutū vestimentis sacerdotalibus statuēs degradatio
eundem in medio ipsorū, qui passim spoliauerūt eū falsi suffraganei
primo exuentes casula deinde stolam manipolā et cin=
gulū et sic quē alba et amictū quibus sic pactis ab=
raserūt crines de capite eius, insuper etiā cū fragmentis
vitri abraserūt pelle de eius corporis parte vbi aliquā
appositū fuerat sacrū eucharistie. His itaque gestis

reindue=

revinduerunt eum vestimentum varii coloris, et sic tradide-
runt curie secularis hoc est sculteto et scabinis civitatis
Traiecten, qui accipientes predictum Jacobum statuerunt eum
in iudicio stari et deputantes eum morti sententiatus
ad carabum, et sic positus est in balneo sed nondum bul-
lienti. Sed quia lachrimabiliter petebat misericor-
diam et gratiam ideo moti misericordia super eum acceperunt
ab hinc et decollaverunt eum, Et florentius eps dedit li-
centiam ut sepeliretur in quodam cimiterio quaobrem sepultus
in cimiterio ecclesie parochialis sancti Jacobi Traiecten.

[ ]

Anno domini M CCCC ix° Wilhelmus dux de Ba-
varia cum debita honorificentia profectus ad franciam

vide supra de eodem duce Joh.

atque omnem belli tumultum, inter regem francie et Joha-
nem ducem Burgundie sue sororis maritum sapienter inter-
cepit occasioneque ducis Aurelianensis fratris regis quam
dictus Johannes dux Burgundie perpetraverat paci-
ficavit et ordinavit inter utramque partem amicitiam sed
indurabilem, Quia immediate postque idem dux Jo-
hannes curiam regis francie exierat rex rupens partem
Johannem ducem occidit. Quo occiso Philippus

Philipp9 mag.

magnus filius eius factus est pro eo dux Burgundie
qui dolosam sui patris occisionem ulcisci desiderans regnum fra-
ncie multis vicibus cum armatorum copiis crudeliter invasit

villas

villas exussit ac terrã franciȩ ex magna parte de
vastavit; nã oppida viros et pagos bellicosa manu ca
piens desolatos dereliquit.

Anno dñi M° cccc° xv° Philippus dux Burgũ
diȩ iniit cum Henrico rege Angliȩ validã cõspira
tionẽ adũsus regẽ franciȩ ꝑdcm̃, q̃ pariter cũ innu
merabili exercitu intraverũt franciã. Econtra ve
ro rex franciȩ infinitȩ multitudinis exercitũ co
gregavit cũ quo adũsarijs armipotent̃ occurrit, et
cõmiserũt pliũ cruentissimũ ipso die Scorũ Crispi
ni et Crispiani. Cecideruntq3 ibidem interfecti gladio
pũcipes ac nobiles absq3 numero et estimatione, de q̃b9
ex parte regis franciȩ hi fuerũt pũcipales Antho
nius dux Brabantiȩ, Philippus comes de Nyvers
frẽs Johannis ducis Burgondiȩ, dux de Baer, dux de
Halentzon, dñs de Baer, dñs Johannes de Borbonia
dñs de Weuerijn cũ filio suo, dñs de Amoye dñs
Engbertus de Angia, dñs de Lykercke cũ frib9 suis
Senescallus Hannoniȩ, dñs de Croniũn, dñs de
Ronck, dñs Antoni9 de Crannordia ꝑposit9 Parisiẽ
sis, Rolandus de Grunthusen, dñs de Rasen.
Captivi vero deducti sunt multi probi viri cũ plerisq3

nobilib9

bellũ Burgũ diȩ et franciȩ

interfectorum pũcipũ noĩa

nobilibus, et principibus vz dux Aurelianen cu duobus fratribus eius filij Ludowici ducis Aurelianen quodam occisi quondã a Johanne duci Burgundię, dux Borbonię Comes de Wandome pro tunc supremus magister regis francię comes de Engholesme comes de Oen, comes de Rutzemot Marscalcus de Borsont dñs Ludowicus de Ghistel dñs de Ligne cu filio suo dñs de Helgikaet Dñs de Zauegie dñs Hugo de Lannoie cu fratre suo, dñs de Bronnon cu multis alijs armigeris laude dignis, quorũ noĩa longũ esset enarrare. Henricus aũt rex Anglię obtenta victoria misit captivos principes ad Angliã. Eodem etiã anno in die S Katherine captivatur apud Arpebrugge Johannes domicellus de Erkel per dnm de Zeuenberge et Theodoricum de Marnne ac Philippũ de Lecke et presentatur duci Wilhelmo qui misit eum Romi in firma custodia in qua permansit captivus ad obitũ ipsius ducis Wilhelmi predicti.

Marnne

1416 Sigismundus

Anno dni M CCCC XVI Sigismũdus gloriosus Imperator transfretavit ad Angliã ut componeret pacem de bellis habitis inter reges francię et Anglię

Rex aũt

Rex aut Anglie induratus no potuit perduci ad pa
cis unione cui tunc Wilhelmus dux fert[2] dixisse
Si tu de cetero ausus fueris movere bellu contra re
gem Fransie videbis vexillu meu stare contra te.
Quibus dictis Imperator Sigismundus cu duce Wil=
helmo reversus est ad Germania ubi et comite Cli=
vensem nobilitavit et ordinavit atque solemnit creavit
eu duce sue patrie.

Anno dni M CCCC xvii 2a feria post Pethe= 1417
rosten obiit Wilhelmus dux Bavarie comes Hanonie
Hollandie etc sepultus in Kaysnont Hannonie
Prefuit hic illustris dns annis xiiii Habuit iste
dux Wilhelmus filiu Bastardu noie Everardu mili
te egregiu, qui primus dns fuit de Hogermonda — dns primus de Hoget monda
qui edificavit in eode dnio habitatione satis bona.
Hic dns Everardus genuit ex nobili uxore sua scz — Kyfhoer
filia Florentij dni de Kyfhoerk Antoniu sibi succe=
dentem dnm de Hoechmonda qui duxit in uxorem
Sophia filia Johannis de Poelgeest de qua genuit
Balduinu, Wilhelmu Gherardu, Corneliu Eve=
rardu monachu Egmoden et Juttā sanctimoniale in
Poel.

Temporibus huius pdicti ducis Wilhelmi claruit
Wilhelm⁹ Eggert — in Hollandia quidā vir famosus Wilhelm⁹ Eggert
vocabulo dictus, qui magnus in cōspectu pdicti pri
cipis extitit, nā per eundem duce thesaurarius totius Hol-
Purmerlāt — landie est ordinatus. Hic ut memoriā sui nois in
terra post se relinqueret coadunavit omnes villanos
in fine villę Purmerlant circa aquā vocatā vul-
Weer — gariter die Weer in unū cuneū, edificatq ibi
Purmereyt — castrū forte et extunc illud oppidulū cū suo castro
appellavit Purmereyndt cuius dominiū pro se et
sua posteritate a duce Wilhelmo obtinuit Sic iste
fuit prim⁹ dūs de Purmereyndt absq militari
ordine — Is igitur Wilhelm⁹ Eggert cum
mors Eggert — audisset mortē ducis Wilhelmi charissimi dūi
sui doluit minus vehemēter vn et infra biduū
et ipse obijt in castro suo quod edificaverat Reliqt
āt post se Johannē Eggert filiū suū et Alendim
filiam suam quā accepit in uxorē Gherardus de
Zyl miles, Itaq Johannes Eggert considerās qd
pax in patria vigore per totā Hollandiā cōstituē-
da foret propter obitū ducis Wilhelmi vendidit pa-
trimonia patris sui psonis diuisis dominiū vero de
Purmereyndt cū merk ylpēd et Purmerlant vē-
didit

dedit Gherardo Zyl militi pdcto scz socero suo Assūptisqz pecuniis declinavit ad Flandriā et venit Gandavū ibiqz suā habitationē cōstituit cū tota sua posteritate. Fundavit nēpe iste Johannes Eggert monasteriū Canonicorū regulariū prope Oudenaerden oppidū Flandrię et monasteriū monialiū eiusdem ordinis in Gandavo. Cū igitur Gherardus de Zyl miles dominiū de Purmerende plus aliqt annorū curricula possedisset tandē illud vendidit Johanni Burchgravio de Montford.

Anno dm̄ M CCCC XX° vel circiter Philippus Burchgravius Leydeñ dn̄s de Wassenaer deposuit dignitatē Burchgraviat9 Leydeñ nōie et re ita sibi nō retinuit in civitate Leydeñ nisi castrū Thelonerum et adhuc parvā annalem exactionē dictam de Gruyt, cū prius tamē cōtinuerat ibidē ordinare scultetū burgmagistros et scabinos et filius eius etiā resignavit hanc dignitatē pro se et tota sua posteritate sicut literę desup cōfectę plenius testant. Burchgravii Leydeñ cessaverūt q prius magnipotentes pn̄cipes in Hollandia cōtinuerat esse, Hic at Philippus cū destitut9 esset a Burchgraviatu etiā p propriū filiū a dn̄o suo de Wassenaer

Joēs Eggert fundavit duo cenobia.
[Chartreuse] monialē

Montford.

1420 Wassenaer

Gruyt

nace auxiliante Johanne duce Bavariae tutore
Hollandiae.

Jo. Bavariae dux Prefatus namque Jo[hann]es dux Bavariae filius Alberti
ducis Bavariae comitis Hollandiae frater Wilhel-
mi ducis Bavariae patris Jacobae ducissae comitissae

Johannes electus Leodiensis 1408 expulsus Hollandiae tali modo factus fuit tutor Hollandiae.
Anno d[omi]ni M CCCC VIII° idem dux Johannes fuit
electus in ep[iscopu]m Leodiensem sed nondum confirmatus sub
diaconus existens expulsus fuit a civitate Leodien[si]
ex eo quod noluit ordinari in sacerdotem. Electores
ergo electionem de novo celebrantes elegerunt in ep[iscopu]m

Perwis filium Henrici domini de Perwis unde postea maxi-
mum bellum subortum est, quod tamen breviter pertinaciter
Wilhelmus tunc dux Bavariae frater eius Leodienses sub-
egit ita quod Leodien[ses] ceciderunt occisi adiutorio
Johannis ducis Burgondiae mariti sororis ducum

d[omi]n[u]s de Parwis Wilhelmi et Johannis de Bavaria, d[omi]n[u]s de Par-
wis magister militum cum triginta quinque milibus
et octingentis electis ad bellum. Sic quidem idem
dux Wilhelmus bellicosa manu fratrem suum duxit
in possessionem ep[iscopatus] Leodien[sis]. Demum aliquibus annis
transactis idem Johannes dux de consensu d[omi]ni Papae
cessit omni et honori ac renunciavit episcopatui pro eo
quod noluit promoveri in sacerdotem ut dictum est.

Deinde anno dñi M CCCC XIX postq̄ idem Johā- 1419
nes dux de Bauaria ducissam Jacobam filiā fratris
sui vinculā multis ac variis insultationibus ac iniurijs
rū Dordracensibus et domicello de Arkel infestasset
in tantū quod oppidū de Gorichem latenter per īsidias
obtinuerūt preter castrū, quod castrenses fortiter
ad libitū ipsius dnę Jacobę custodiebant quaobrē
grande bellum in Gorichem iñ subsecutū ē in quo
multi nobiles viri interempti sunt et specialit domi-
cellus de Arkel post cuius necē dominiū de Arkel
incorporatū est totaliter comitatui Hollandię.
Conuenerunt ergo in Gorichem ducissa Jacoba co-
mitissa Hollandię Johannes dux Brabantię cui Jacoba comiss compatrue duci Brabātie
ipsa Jacoba per industriā dni Henrici de Bergen
et aliorū pricipū dnę Jacobę adherentiū fuerat
matrimonialiter coniūcta, (q̄ tñ nō bene factū fuit nā
affines erāt) Et ibidem conclusum ē quatr Johānes
dux de Bauaria cū fauore et charitate pmanere
deberet tutor Hollandię Zeelandię et occidentalis
Frisię per tres annos, ita tamē q̄ oīa regimina et conuētio Jacobę comitissę et Johānis ducis Bau:
iudicialia oppidorū et villarū deberēt ee bipartita ita
quod vna medietas ordinaret ex parte ducissę Ja-
cobę

robę, et altera ex parte patrui sui Johannis ducis de Bauaria, et extunc dnā Jacoba cū duce Brabantię marito suo transtulit se ad Brabantiā ibidē permanēs per tempus aliquot. Johannes igitʳ de Bauaria quondā electus Leodiēsi et subdiaconus

Jo de Bauaria electꝰ leodiēn homagiū accepit p totā Hollādię leyden except et duxit vxorem

accepit homagiū pro vero tutore in oībꝰ ciuitatibus et oppidis Hollandię preter quā in ciuitate leidēn quā tamen de post in anno XX subegit per amicabiles locutiones, Et habuit p dispensationē sedis aplicę vxorē nobilissimā scz Elizabet filiam ducis de Gorlicz ducissam de lutzenburch relictā Antonii ducis Brabantię sed nullā reliquerunt plē post se. Wenzelaus enī Imperator et rex Bohemię, Sigismūdus Imperator et rex Vngarię erāt auūculi eius. Hi enī cū Jodoco marchione Brādeburgen auūculo eorū dederūt ei pro dote qū copulata fuerat Anthonio duci Brabantię matrimonialiter ducatū lutzenburgen et comitatū de Esin et

Esin

Alsatię si superstites proles procrearēt. Si vero nō p̄fati principibus redirent ad regē Bohemię illo tamē saluo quod p̄fati principes vel eorū successores redimulctis milibus florenorū renensiū, Ipsa āt Elizabet genuit ex Antonio duce Brabantię filiū noīe Wilhelmū, quē ex sacro fonte susceperat Wilhelmꝰ dux Baua

Bavarie comes Hollandie etc et hic Johannes electus prothunc Leodien frater ducis Wilhelmi predicti pronunc at maritus eiusdem ducisse Elizabet sed ille Wilhelmus iuvenis obijt sepultus apud Carmelitas Bruxelle sub tuba ducisse Johanne.

Anno dni M CCCC xxiiii dna Jacoba percipiens matrimonium quod cum duce Brabantie contraxerat cum Deo stare non posset nec etiam summus pontifex in huiusmodi matrimonio dispensasset: reliquit ducem Brabantie Et de post consilio suorum principum ad Angliam profecta contraxit ibidem et solemnizavit matrimonium cum Hunfrido Clocestrie duce, fratre regis Anglie quem ad Hannoniam duxit, et eidem ibi pro vero comite homagium fieri procuravit. 1424 Jacoba comitissa iterat coniugium. Dux Clocestrie

Anno dni M. CCCC xxiiii° obijt magnificus dns Fredericus de Blanckenhem eps Traiecten qui sedit annis triginta mortuus est in castro de Vollenhoef. Post cuius mortem Adulfus dux Clivensis quam primum potuit veniens Traiectum habens secum Rodolphum filium comitis de Diepholt valde nobilem virum archidiaconum ecclesie Osnabrugen et canonicum maioris ecclesie Colonien tali intentione ut cum ceteris vasallis ecclesie Traiecten Rodolphum prefatum in epm postularet. 1424 Blanckenhem Diepholt ro

Ministeriales ergo et cives et specialiter Lichtenburgen videntes potenciam eiusdem ducis supplicantes preces supplicatorias Lichtenburgen

et ipsi

et ipsi cum duce pro eodē Rodolpho fuderunt . Quidā
Boren — enim concapitulariū elegerunt ppm stē Marie Traiectē
fatrē dm de Bucrē sed maior et samor pars postulat
Rodolphū ; Electione more solito celebrata clerus cū
populo tripudiabat in leticia et gaudio, Te Deū lau-
dam⁹ solenniter in organis decantates , et conorato se-
quenti die capto legatos suos nobiles viros miserūt se-
Martin⁹ papa — stinater ad curia Romanā ꝗtꝫ dno aplico tunc
Martino qnito hm electione canonice celebratā inno-
tesceret vt eūdem quē postulaverāt eū in epm instituet
Dns at aplicus electionē diligenter examinās repe-
postulatus Rodolphus Ros — perit hominē sine literis et pene secularē electū q̄re
postulationē minime admisit et talē indignū cōfirma-
re penitus recusavit . Monēs tamē electores vt denuo
ad electionē procederet ac talem scdm canones eligeret
psonā cui⁹ vita et scientia posset orb⁹ prodesse in exm .
Ipsi at mādata apostolica cōtemnētes cōtinuavit aliū
eligere q̄m pridem postulaverāt recusarūt . Videtes r
igitur Traiecten qd dns aplic⁹ renueret assentire
postulationi eorū cōvenerūt oēs vasalli et ministeriales
ecclie Traiecten nec nō et consules civitatis et partiū
transyselarū in Daventria psente duce Clivēn tractatus
ibidem arcanū concilium, qd ei⁹ vtile foret in his arduis
causis faciendū - Et cōmūcatiōe facta ex q̄ nec dū dum
Rodolphū poterat hic salte epm ^salte^ elegerunt eū habere sue pa-
trie

tiç tutorē et defensorē, qui continuo hac fretus potestate cunctas possessiones et redditus castra et p̄dia ecclesie in suos usus accersunt. Martinus vero papa quintus vidēs quia electio propter electorū cōtumaciā ad sedē aplicā devoluta esset. Attendēs ecclesiā Traiecten̄ valde esse īsignē et religiosam, et q̄a multi probi viri magna scientia dediti forēt in ea tradidit epatū dn̄o Zwedero nato de Culenburch epō Spirensi viro religioso literato et nobili, q̄ epatū magnis debitis aggratū invenit, hic igitur Zwederus anno dn̄i M CCCC XXV° in octava assūptis Marię quinquagesimus secūd9 epūs intromisat9 ē ī civitate Traiecten̄. Sed anno sequēti adūsante sibi Rodolpho de Diepholt postulato idē Zwederus epūs cū q̄busdā canonicis in vigilia Pentecostes expellit a civitate Traiecten̄ et mansit expulsus quoad vixerit de eo postea lati9 patebit ī a° XXXIII

Anno dn̄i M CCCC° XXVI. XXVII ianuarij p sententiā diffinitivā iudicatū ē p dn̄m Ur̄smū Cardinalē et Cardinalem de Venetia cū ceteris cardinalibus auditorib9 causarū curię Romanę q̄d ducissa Iacoba de Bavaria nō haberet Hūfridū ducē Glocestrię in maritū, eo quod Iohānes dux Brabantię esset eius verus marit9, Insup mādatū fuit ut ipsa Iacoba propt periculū q̄ intervenire posset honeste habitaret et de cōmissis penitentiā ageret apud Amelmū ducē Zabaudię cui9 ducis matertera fuit Margarita mr̄ ducissę Iacobę habitaretq3 ibidē expensis proprijs

qua

Zweder9 in gūn recepit Traiect. 1425

1426

Jacoba comitissa vigore sententię respondiat a r viro.

penitentia in=iuncta Jacobę

47

qua sententiā Hunfridus dux percipiēs dimisit eā et contraxit
post modū cū alia. Joēs etiā dux Brabātię ista percipiēs ap-
probauit sententiā et stetit contentꝰ. Porro Jacoba du-
cissa nullo modo volens exulare ad partes alienas perijt
suā habitationē in terra Brabant morād sed Johannes dux
Brabantię maritus eiꝰ noluit hoc admittere, quare pfata
Jacoba ad tempus mansit Bergenhonię. Attamē Philippꝰ
1427 dux Burgūdię redemit regimē totius Hollādię aduersus
eā, Joēs vero maritꝰ eiꝰ pdcs obijt anno xxvii°

Anno dn̄ M° CCCC° xxviii quarta mensis Maij con-
cordatū ē inter Philippū ducē Burgūdię et Jacobā
ducissā comitissā Hollandię ita fecitqꝫ ipsa duci Philip-
Philippus po Homagiū pstare in oibus ciuitatibus oppidis Hano-
tutor factꝰ nię Hollandię Zelandię et occidentalis Frisię, pro vero
Franco de tutore, qui dux tunc ordinauit rectorē Hollādię Franconē
Borsalia de Borsalia militē filiū Florentij de Borsalia militis.

1432 Anno dn̄ M CCCC° xxxii° circa festū Luberti explo-
ratione facta per totā Traiecten diocesis per dnm Johanē epm
Ratisponen de clenodijs et reliquijs sanctorū eiusdē diocesis
Zuederus factaqꝫ relatione ad dnm aplicū Eugeniū de pfatis
Cesarien eps Zuederus de Culenburch absoluit ab epatu Traiecten fecitqꝫ
ēē epm Cesarien. Quo deposito fautores eiusdē Zue-
deri omnino nolentes recipere Rodolphū de Diepholt inierunt
consiliū et tandē interloquio cōpleto adheserunt Walramo de
Moirsa Moirsa venerabili et literato viro, fuerunt etem eiusdē Wal-
rami fres carnales Theodoricꝰ archieps Colonien et comes Moir-
sensis

sensis quorum auxiliante potentia, qui erant de parte Walrami fecerunt eum succedere in mere Zuederi pontificis absolute, qui videns se hac autoritate fretum cepit aspirare ad Traiecten pontificium, instanciasque magnas fecit pro episcopatu prefato sed nequiuit obtinere. Unde guerra magna in clero pro tota diocesi exorta est. Cum ergo error iste ad tempus durasset. Tandem Walramus ab episcopatu destituitur et Rodolphus de Diepholt postulatus quinquagesimus tertius eps Traiecten ordinatus est. Nihilominus Walramus minime contentus tenuitabatur adhuc Rodolpho unde eius favore ac intuitu oppida Holl. Zelandie per aliquos annos absentaverunt se ab obedientia Rodolphi pontificis. Anno tamen dm M CCCC xli circa festum omnium sanctorum de precepto Philippi ducis Burgundie comitisque Holland. etc. civitates et oppida Hollandie Zelandieque submiserunt se obedientie Rodolphi de Diepholt epi Traiecten. 53 eps Rodolf 1441

Pacificati sunt autem Rodolphus de Diepholt et Walramus de Moirsa vero conditione ut Rodolphus operosus auxiliator fieret Walramo in acquisitione episcopatus Monasteriensis. quod etiam Rodolphus promisit. Obierat enim pro tunc eps Monasteriensis et a nonnullis electoribus Walramus prefatus ibidem in episcopum electus est. Quapropter Rodolphus eps Traiecten congregauit expeditum exercitum et castrametatus est contra Monasteriensem diocesim. Sed cum post multos labores nihil profecisset rediit ad terram Traiecten. Civitate vero Traiecten intrare non potuit quia Jacobus domicellus de Gaesbeeck cum plerisque principalioribus civitatis prefati Rodolpho apud Monasteriensem diocesim constituto colligationem firmavit ut eum expulsum a civitate Traiecten teneret, quod et fecerunt usque ad annum xlix.m Gaesbeeck Diepholt expulsus mansit 8 annis

Cu ergo Rodolphus eps Traiecten usque ad pdcm tepus expulsus esset a civitate propria fecit amicos et congregavit eos occulte etiam Amersfordien et Henricum Burchgravium de Montford et nonnullos alios armigeros habuit, quibus sic secrete congregatis venit clam sub noctis umbra ad menia civitatis Traiecten predicte usque murum subintrantes latent civitate Traiecten. Et sic Rodolphus eps prevaluit adversus inimicos suos. Et cum prefati inimici antistitis audientes occultum ingressum epi timuerunt valde et querebant se occultare a facie irati pontificis. Sed hoc ipsis minime profuit nam Rodolphus latenter quesivit adversarios suos supervenit inopinate et occupavit eos accepitque eorum multos captivos: etiam Jacobus domicellus de Gaesbeeck captus est qui post in firma custodia a qua non potuit liberari nisi donec venderet episcopo Traiecten dominia sua que habebat in epatu Traiecten vz oppidum Wyck doerstadum cum castro suo atque dominium et castrum de Apconda cum suis attinentiis sed et tandem fecit tali sub conditione ut prefata dominia ad vitam teneret sed post mortem eius deberet incorporari epatui Traiecten quod sic factum est, hac promissione facta liberari permittitur.

Jacobo domicello de Gaesbeeck predicto igitur revolutis aliquot annis defuncto prefata dominia devenerunt ad Traiecten dioc. Qui ma etiam absque legitima prole decessit dominia sua de Putte et Stenen devoluta sunt ad comitatum Holle Cetera vero dominia et bona eius acceperunt eius heredes.

vendidit domi ma d. Gaesbk

Putton Steen

ex capellani capti fm: domi ca Jubil: 1550

Anno dni Mº CC XXXI tertio kal: Novemb: 1231
in vigilia om̄ sanctoru consederunt in Groninge
viri prudentes fide digni multa vigētes memo-
ria in rebus epoꝝ Traiecten̄ notitia clerici et
laici publice ꝯtatis q̄ facta eorundem epoꝝ quos
ipsi plene noverāt et eorū de q̄bus ipsi a suis ma-
ioribus vt audierāt in quada seriosa collatione
prout res postulabat ad memoriā renotabant
maxime de Groninghe et de Threnta et de Conor-
dia et ea taliter narrare inceperūt domino suo Wil-
brando Traiecten̄ Eccle tricesimo septimo Epo q
ista diligent̄ inq̄rebat Ex eo maxime qm̄ ipse
tunc tpis contra Conordenses et Trentones sup
morte et anteceſſoris sui Ottonis epi huius nois
sc̄i que ipsi sicut infra patebit crudelit̄ et neq̄t̄
cū multis nobilibus et honestis militibus in q̄da
palude interfecerāt et etiam suis bonis et mobib⁹
ꝑuaverūt per aliquot annos cū ipsa civitate Gro-
ninge et cū tota sue ~~dioceseos~~ diocesis Frisie que
sibi fidelissime astiterunt grani bello laborabat q

in sub

in subsequentibus plenius vobis describetur. Igitur ab istis taliter inducta collatione seu narratione inchoatur.

DNS HARBERTUS pie memorie Traiectensis ecclesie XXV episcopus Conordiam et Trentam et Groninghe in multa parte possedit et in ipso castro Conordie residentiam fecit qui de Frisia oriundus scilicet de Bernum duos fratres carnales habuit videlicet Ludolphum et Lessardum quorum exaltationem intendens maiori presfecturam in Gronige et minori castrum Conordie et iurediccionem Trente et eis attinentia feodaliter donavit in illo iure sibi et suis successoribus episcopis servanda sicut plene dicunt et continet privilegia nova et antiqua. Et nota quod usque ad hec tempora episcopi pro sua voluntate omnia predicta suis nuntiis et villicis sine omni contradictione committebant. Sed etiam temporibus ministiales ecclesie super Trentam prope Homersem in loco qui Wastad dicitur gravissimum conflictum fecerunt cum Ottone Comite Palatino Reni qui Benthem possidebat et cum tandem vicerunt et ceperunt qui taliter in certa concordia sunt quod ipsum castrum et sua proprietate beato Martino contradidit et in feodo recepit eo excepto quod episcopus sibi partem castri in qua residerit infeodatam retinuit Et sicut plures sciunt Episcopus

Harb

patria Herberti Episcopi.

donatio Herberti

Wastad

Com: Pala

Benthe

Harbertus et palatiū et capellā in eo construxit et quiete ista possedit. Sed Epūs Baldwinus frater Comitis ~~fratris~~ Otonis de Benthem ob amorē fratris ~~et~~ residentiā et alind q̄durūq; sui certē in hac parte nō bn̄ neglexit: Quod tamē a suis successoribus sepius est requisitū et tactū Sed nōdū consummatum. Harbertus vero eps ex quadā necessitate Romā proficiscens et inde feliciter rediens: Groningē propter quosdā sediciosos in malo statu invenit ad quorū correptionē ipm oppidum potenter intravit Et illos q̄ armata manu se de Eccla btē Walburgis defendebāt p machinas sicut hodie in muris apparet īpugnavit. Et eos qui de eccla domū belli fecerāt captivās oēs cives iurare cōpulit ne vel simīlia deinceps contra Epos acceptaret vel etiā ipsū oppidū muro cingerēt q̄d tamen processu tp̄is minime servaverunt quia ipso mortuo et in Traiecto sepulto Dūs HERMANNUS in Epm electus tribus annis et dimidio ecclam sine magnis laboribus vel expensis rexit quē etiā epm Hornēū vocabāt quia de Castro Horne fuit oriundus isti successit Epūs

Groning:

Herma: eps 3 et dim:

4 castra GODEFRIDUS vir nobilis et magnanimus qui
qui ecclesiam suā sicut hodie apparet castris bonis
et firmis decorauit viz Horst et Vollenho
et Muntford et Worden et ipsam in magnis
laboribus et expensis propter grauissimas Guer-
ras sibi preter suā culpam illatas viginti duo-
bus annis strenue gubernauit Cuius facta alio-
rū epōrū longe supexcedentia propter inmicitaē
ad plenū scribere nō presumus Sed ea q̄ ad psts
negociū expediūt taliter consideranda occurrunt.

Suis tēporibus fuerūt in his partibus duo
fratres carnales viri strenui fortes et diuites q̄rū
alter Lambertus noīe Pedge mansit et ex sua vx-
ore duos filios habuit Rodolphū et Mensonē q
tpe huius narrationis adhuc viuūt Alter vero q
Leffardus vocabat' in Groninge pfectus extitit.
Sed cū nō haberet nisi vnicā filiā copulauit Go-
descalco de Seppezothe nobili Westualo quē secum
manere fecit in Groninge qui ex ea tres filios genu-
it viz Rodophū Menzonē et Hethertū et sic ipse
et vxor sua mortui sunt dnō Leffardo et vxore su-
perviuente quibus nō multo post ad suos de partes
depos

deposito quamvis contentio orta est inter Labertum de Pedge qui voluit succedere suo fratri Leffardo in prefectura et inter filios Godescalci qui hereditatem cum suis dicti Leffardi dimittere noluerunt maxime cum etiam in Gronige et in prefectura commanerent. Sed litem istam GODEFRIDUS cito sufforavit quia prefecturam que de iure sua vacavit tribus filiis Godescalci pro trecentis marcis quas sibi dederunt infeodavit unde hodie ipsa prefectura in tres partes apud heredes eorum divisa est quod nunc tamen certe vel civitati nostrae expedire. His omnibus ita dispositis et compositis patri de Concordia quia erat duo fratres Rodolphus et Volkerus et duo fratres prenominati de Pedge vez Menzo et Rodolphus et tres predicti fratres de Gronige Rodolphus Menzo et Herbertus qui nunc sunt in una amicitia sicut consanguinei et affines in terra domini sui Episcopi multis annis commixerunt ipsa terra in multa pace existente et ille gloriosus episcopus Godefridus in domino obdormivit qui apud sanctum Martinum in Traiecto sepultus est Anno domini M^o C lxxviii. Et nota Godefridus

Godefridus obiit anno 1178.

Hart: 9 nota de tribus iam dictis Epis qd. dns Hartb9
Herm: 4 vir bonus et iustus Epatum rexit IX annis et
Godefr: 22 dns Hermannus vir nobilis natione iiij et dimid
Eps vero Godefrid9 cuius memoria semp apud
nos in bono habeatr xxii pco et eccle sue stre-
Bald: 18 nue militauit. Et sicut no multo post patebit
dns Balduin9 Eps pfuit eccle xviii annis et
Post illos que duo in discordia electi vixerut tantu
duobus annis et post illos q apud Roma mortui
Thed: 14 nuqz Epatum possidebant Thideric9 Epus
1 Otto 2 et di: eccliam rexit xiiii annis Et post illu Otto prim9
2 Otto 11 Gelrens natione duobus annis et dimidio Et
post eu Otto scds de Lippa in Westualia natus
Sub Wilbrādi nepos epi Thodrici xi mi Eps Wilbrand9 sub quo
tpe h' Scripta ista conscripta sunt successit.
Post hunc scz Godefridu elcs est in Epm dns
Balduin9 Balduinus ad sancta in Traiecto Maria et in Al-
densele ppositus vir mitis et tractabilis et tante ca-
stitatis vt etia virgo mortuus esse credit. Qui
pter alios magnos et nobiles consanguineos quos i
Imperio habuit istos specialr in late sue terre
defensores amplectabat et propugnatores scz Co-
mite Hollandie Florentiu qui ~~fratrem suu~~ cogn-
fr carnalis atus

xxiiii

fratri ejus Ottoni Comiti Thidericum Clevensem nuptui sororem suam copulavit et Ottoni Comiti de Bethem etiam fratre suum. Istorum consilio et auxilio ecclesiam suam in multa pace dives et potens ad aliquot annos feliciter gubernavit. Tandem ille hostis antiquus omni bonorum invisor turbator pacis ad hos consiliarios Episcopi induxit quod ad ipsorum instantiam Episcopus armata manu Veluam occupavit quam et contra ducem Brabantie et contra Comitem Gelrie Gerardum rapinis et incendiis et multa exactione devastavit. dicebat enim eam sibi vacare a duce praedicto quia feoda sua debito tempore non receperat de manu sua more vasallorum Sed istum tumultum belli dominus Imperator magnus Fredericus hujus nominis primus composuit et sedavit et Veluam duci et Comiti qui eam de manu sua tenet remansit. latens vero odium inter episcopum et Comitem non quievit nisi ad tempus sicut infra plenius patebit. Idem vero episcopus Conordiam et Trentam et Gromunde pro sua voluntate saepius mutavit eo modo et permissione sicut episcopus Harbertus suis et suis successoribus ordinaverat. et

cetera.

oia inra cpalia in eis honorifice nemine co
tradicente exercuit sepe et aliquot anis in plu
rima sua utilitate - Cum eps diuisas
partes epatus in tpalibus negociis et iurediccio
nibus visitaret et sibi ad Trentones descendere
placeret suus aduers9 dno hoc est Castellano ac
sculteto de Concordia intimabat² q dnm suu
reuerenter excipiens in ipso castro una tantu no
cte hospitari tenebat² et eps claues castri de ma
nu illius accipiens eas et custodia castri aliqbus
fidelibus suis usqz ad suu reditu committebat.
Talibus tame ut de illis dns castri iustu timore
sue electionis no haberet. et sic Castellanus cum
oi sua familia dnm suu Epm obsequendo sequeba
tur et sex septimanis continuis epi Trentones ad
mandatu et ordinatione sua Epm et sua fami
liam in diuersis et in suis domibus large procura
bant ad diuersa officia omne : et procuratores²
auxilio et equos prout ipsoru inra hent curiose
ministrantes. Et eps illis diebus vel septimanis
suam iurisdictione in ipsos exeruit sepe multa
penitencias ab illis q hoc meruerat extrahendo et

sic indi

sic indicando ad aliã portam ./. ad Gromitz
se connectebat ubi pfts illmo comitatus cũ hone
ste cũ omnibus illis civibus excipiebat. Quem cũ
[2] cu multis largis exenijs sicut decuit honorabant.
Et pfectus cũ villicis et civibus Epi currus
vecturas et ões expensas sollicite ordinabat quia
Eps et sui cotidie clericis et laicis de frisia ad
uementibus et civibus ipsis et quibusuis alijs
iusticias faciebant. Ubi Trentones cũ quensibus
villicis et alijs maricijs in illa pfectura constitu
tis commune aliqd servitiũ in trecentis vel qua
dringentis libris dño suo faciebant. Huius pecu
niæ duas partes Trentones donabat et terciã re
liqui sic in reditu Epi Concordia dño suo reddebat[2].
Sed fr̃ Epi Balduuini Otto comes de
Benthẽ sepe cognitus ẽ qd illi de Concordia
bona sua prope ipsos sita cotidianis hospitijs
et exactionibus infestaret indesinenter et p conti
nuas querelas et suggestiones dñm Epm i tantu
odiũ istorũ induxit, quod sententialiter contra
ipsos de tpe in tempus procedens castrũ ipsũ
et alia feoda eorũ ei adiudicavit et nõ multo
post

post ipsum castrū obsedit et duobus machinis impugnauit et tam Groningē quam Pedoē et tota Trenta illi exercitui et obsidioni interfuerunt. Pus vero Florentius de Vorenborch qui tunc duxerat in uxorem matrē illorum de Conordia viduam que fuit soror Rodolphi antiqui aduocati de Gore et minor frater scilicet Volkerus ipsū castrū viriliter defendebant dns autem Rodolfus senior frater de diuersis locis et maxime de Tennorde epm et exercitum in detentione victualium et in quibuscumque alias poterat uidesment molestabat et tamen sic minime proficeret Florentius et puignum suū Folkerū in ptatem epi tradidit et ipse commisit castrum et iurisdictione Trente cuidā militi de

G. Postekin Hollandia Giselberto Postekin dco qui prudenter et optime terram gubernauit qui post aliquot annos hec oia commissa sunt Comiti de Benethe qui semper ad istud dominiū aspirauit Et dns

Volkerus captus Eps et castrū et terra nouē annis possedit Medio autem tempore Volkerus qui tenebatur in vinculis in castro Horst corrupit filiā cuiusdā domestici

Leo militis qui Albertus Leo dicebatur et eā illic duxit in uxore

in vxorē per tuus amicos obtinuit vt a dn̄o Ep̄o absolutus in hereditate sua apud Anze maneꝛ permitteret. frater vero Rodolphus mansit in hereditate sua prope Verhtam et Rettlam fluuios et sepissime p dn̄os et amicos et p consanguineos gram̄ dn̄i sui Ep̄i pro castro suo reddendo iploraūit sed minime profecit vn̄ occulte consanguineos suos de Pedge et tres fratres de Gromge et ipm̄ Gromge oppidū quomōq3 modo poterat in odiū Ep̄i et maxime Comitis de Benthe induerebat. Et eo accidit qd̄ cuneo de Gromge aliquantulū contra ep̄m sup suis iuribus tumultuantes ecclam sc̄e Walburgis ipi Ep̄o q eam sicut oēs successores sui pro capella habere consueuerāt negabat dicentes eā suā fore prochiam et ad defensione sui oppidi quāq3 cōtra Normānos tpibus btī Walfridi edificatā et nō multo post ob timore ep̄i superioē testudinem sicut hodie apparet destruxerūt. Sup quo sepius redarguti et de Juramēto āmoniti qd̄ iurauerāt ep̄o Harberto in ruina eius erigerent magis inflāmabantur. Et cū hec agerentur Rodolphus

Verhtam

dolphus maior natu et ꝑfectus in Gronige in trās marinis partibus mortuus est qui vnicū heredē

Albero — filiū noīe Alberonē infantē post se reliquit

superstitem cui9 tutor volebat esse frater suus. d̄s

Herbertus sꝫ Eps hoc in tantū defendebat qd etiam

Bertold9 — ipsam ꝓfecturā cuidam militi Bertoldo de Gro

nigē commisit asserens ipsam tutelā pueri et ill9

Eps homicid — feodi ad se de iure pertinere sed hūc iudicem

Pedoc — Herbertus interfecit et magna dissensio orta est

et tanta vt et illi de Gronige et de Pedoc et

dm̄ de Conordia expulsi bona dm̄ Epi per to

tam Trentā raperent apud Roslo fugaret et sub

urbiū et villam potenter cremaret.

Igitur dn̄s Epus ex tali ꝑsumptione nimiū sicut

iustū erat indignatus duos exercitus potentes

contra istos eduxit. Quorū alter ꝑ Conord

ad intrandū ordinabat per Comitē Alter vo

Steenwic — per ipm Epm ꝑ Steenwic inducebat tūc

Otto Comes Gelriē fr̄ Comitis Gerardi qui

tūc iam obierat nullū nisi fratrē post se reli

quens heredem qui nescio qbus mediātibus

in auxiliū Epi aduenerat ꝑ plures incursio

hoc ess

Hoc effecit qd pdicti ministri dni Epi qui quasi consilio suo occulte regebant se ptate Epi sup suis excessibus sine oi occasione tradiderunt et dati sunt obsides: de Gronige quatuor de Frenta vero xii de Concordia Rodolphus de Pedoe Alius Rodolphus Herbertus pterea isti oes in exercitu qui tunc solvebat Pauetria intraverunt vbi Comes Gelren factu istorum licet multum intedet p nō poterat tiare. Sed cu indignatione ab illo loco recessit asserens istos sub certa conditione datos, ita vt de omnibus hinc inde suo staret consilio. qd pars Epi pontius negavit Eps vero obsides suos in vincula et in diversa loca deposuit. Statim Volkerus minor natu cu oibus quos subito contrahere poterat castru Concord nō pmunitu occupat impugnat istat et capit in quo cu tota familia Comitis ipsa dna Comitissa proh pudor detinebat. Ex q patebat qd vltimi successus dni Epi prime felicitati nō respondebant. Sed ipsi sicut vir ptereius Comitissam et oes alios captivos p suos ob

suos ob

suos obsides absoluit et ne iterū ad bellū tem
peratidmorum castri pparat· Tunc accessi
erunt Placentiā Conradus Maguntin9 et Phi
lippus Colonien Archiepi vt hunc tumultū sedaret.
Timebat eni de futuris maxime qn Comes Gelren
de hys oibus suspectus habetur et ad bonū pacis
ordinauerunt qtinus oia allodia q in Trenta fu
erat spoliata in fumeto et pecudibus et edificiys
et oibus alys ablatis redintegrent[2] Et duo Epo
darentur Al Marte suo Comiti et cosiliarys C
et dns Rodolfus Conordiā teneret et Trentam in
et seruitiū Epi pro vt dicunt antiqua et noua
Ecclē priuilegia Sed hanc ordinationē pacis
Comes de Benethē penitus nō admisit· Vnde
post recessum tantorū pricipū dns eps cū exer
citu validissimo tpe capos Conord se potenti
deposuit spectās se in summo mane Trentones
victuris et castrū obsessurū qd sine dubio
euenisset si hora vespertina cū iam tentoria fige
rentur quedā leues psone q similitū ~~nō qmo~~
Trentonibus cosagitare reperiūt in fugā conise
totū exercitū nō comouisset q sic int se propter
diuisos

diuisos clamores tumultuare incipiunt ut
oes pariter tam magni tam parui fuga de
decorose nimic primo instante arriperet arma
sicut fere proiciunt eques Currus victualia isimi
ta et tentoria turpiter relinquerent dno epo plu
rimum reclamante et eos misere increpantes Sed ipse
sicut et alij multo periculo ab illis locis paludo
sis plorans et quasi semininus vix recessit Illo
die ceciderunt de nris viri boni et fortes circa x
XXX capti sunt milites sarge C et infiniti
de populo. In his oibus fratres de Groninge | Pelge
et fratres de Pelge et Trentones illis de Cou
rdia contra dnum suum astiterunt.
Igitur dns eps qui pmatus erat voluntatis expen
sas expensis accumulat et Comitem Gelren quem omni
istorum malorum consiliu et fautore esse dicebat po
tenter et cu multa militia agreditur Velua et | Velua depo
alias terras depopulando Sed Comes idem viri | pulatur
liter se opposuit et Trentones cu illis de Coued
cu pluribus militibus quibus se tunc postea ad
iunxerat cucurrunt et robur eius Oniershe et alia
bona opatus per Venebrugghe usque in obsidione Co | Venebrugg
ueru

Panctria obsessa — netrensem peruenerunt Vbi dns Comes cum multo
exercitu Panctriā obsedit et multos nobiles XI
diebus cōtinuis · Sed dux Brabantie Treugas
ed tps elaborauit Prentones vero ad sua re
meantes oēs reditus Epi et suorum Comiti per
totam Trentā assignauerunt · Et nota qd Bal

Balduini cū Guarrę i Gel: — duinus Eps iste habuit Guerram cum illis de Gelre
Prima vice quando Velua pro sibi vacante occupa
uit tunc viuebat Comes Gerardus q pro hac im
ria Panctriā ad quatuor obsedit Sed dns Impe
tor Frus ista sedauit · Secunda vice G. comite mor
tuo frater suus Otto Comes Epm in tantum i suis
bonis infestauit qd tanta orta fuit discordia vt

Flo: C Holl: — Florentius Comes Holl oīa pecora totius Velue
in Pancentriā congregaret et grauia dapna

Cliues: Com: — Comiti inferret Et ab alia parte Thidericus
Cleuensis Comes vir fortis strenuus et largissimus
omnē terrā Gelrię potenter intenderet et deua

dux Brab: et Epi Coloniē — staret Sed dux Brabantie et Archieps Coloniens
et dns Hermannus Monasteriens eps et Adolfus

C. de mōte — Comes de monte parte Comitis sic coadunabant
vt collectis duobus milibus militum et ingentis

in Pani

in Davententria tribus septimanis octingentos
milites epi obsideret. Ista vero Guerra reposita
fuit qn dns Otto Comes Gelren cu Imperatore Fe
derico mare transiuit Post reditu vero suu taliter
vt iam dixi pro fro Conrad discordabat Ad cuius
rei vindictam cu se dns Eps viriliter in maxi-
mis expensis apparasset et etia pro auxilio dni Im
peratoris Henrici q patre suo mortuo ia tuc reg
nabat Maguntia peruenisset illuc proh dolor qui
to die mortuus et ad suos antecessores apud scm mors Balduini.
Martinu honorifice deponebatur Ao dni m c xcvi

Nro Epo venerabili epo Balduino sic mor
tuo et sepulto Fredericus Comes Hollandie filius Co Holl
Comitis Florentij et Otto Comes Gelr: armata Co: Gelr:
manu in Traiecto conuenientes tanta discordia in
ecclia seminauerunt qd quida de fratibus elegerunt Fr[illegible]
in Epm frem epi Balduini ch' eiusde ecclie p Co: Hollandie
positu. huius partem fouebat Comes Holland et fr oppositus
tota terra Traiecten Reliqui vero de Capto elegerunt Epm eligitur
Arnoldu de Isenborch viru nobile et ppositu Da Isenborch
uentriensem huius parte assumpsit sibi Comes de Gelrie
et ois Epatus citra nodam constitutus tacte de vo

luntate

Arnol: Ro

Theod: Pap: Venetys sepultus ut quidam asserunt

Thedo d. Arc

sanitate partium ambo electi pro suis muneribus ad Curiam Romanam processerunt ubi deductis grambus ipse suis Arnoldus electus obtinuit et statim illic mortuus est. Tunc papa dominum Th. in episcopum consecravit qui in reditu apud Papiam occubuit et sic de nouo Traiecten ecclesia ad aliam electionem celebrandam mittebatur. Cisma istud durauerat duobus annis et medio tempore Comes Hollandie apud Heymebrech vicit Comitem Gelrie ubi de suis multos milites captiuauit. Cum ecclesia intercedente suo patrono beato Martino liberata fuisset a predicta Cismate de eius duratione plurimus timor extitit Sa sepe dicti Comites in sua odiosa pertinacia perdurantes Ecclesiam in quantum poterant pro suis amicis solicitabant sed per gratiam Dei licet illic personaliter adessent minime sunt admissi vel exauditi. Sed toto ecclesia diuinitus inspirata quendam Thidericum de Are virum nobilem et personatum multa sapientia politum in consiliis sicut infra patebit discretum et expeditum intuitu in Curiis Imperatorum et omnium discretorum discretissimum qui tunc prepositus fuit in Maestrecht ex improuiso nemine petente vel proponente ad consilium quoddam quod hoc ex abrupto et a latere leuiter

fa[illegible]

vno animo et quodā mirabili ardore in Epum
elegit A° dm̄ M° CC° i qui tpe electionis sue Th: Arç eps eligit[r] 1201
cū Imperatore Henrico in Sicilia fuit Cui9 morti
et exequijs cū etiā statim tunc interfuisset nouus
electus ad suā ecclām cito pueniit vocat9 quā i
in maximis debitis tum propter discordē electi-
onē iā dictā cū propter grauissimas guerras Co-
mitū pdictoꝝ quos ipi in Epatu tpe Cismatis
sicut supi rapaces exercuert. Tum etiā quia Eps
Balduuin9 in diuisis Guerris de qb9 sup̄a diximus
infinita expendat et totā terrā quamuis inuitus
enfeodauerat. hinc inde irretitam inuenit. Sed
pre omnibus istis istud maxime ipm maxime tur-
bauit et paupertate nimia cū inuoluit qd credi-
tores Romani et Senenses ab ipso instāter per li-
teras papales exegerūt longe tria milia marcharū
sterlingorū et tres marcas quas contraxerat et inui-
tauerāt illis duo illi noui electi sui antecessores
à quibus oībus ipse tanq̄ vir prudentissim9 ante
morte suā sicut plene intelligens totā ecclām et
se honestissime liberauit quamuis in diuisis guerris
innumerabiles pecunias post ea i magno honore
et ad

et ad plurima exaltatione sue ecclesie expendisset.
Suis etiam temporibus quedam gravis discordia
orta fuit inter Theod: Comitem Hollandie et fratrem
discordia fratrum Holl. Com:
suum Wilhelmum. Cum Otto Comes Gelren dederat
in uxorem filiam suam ita quod ipse Th. ceperat Wilhelmum
et deposuit eum in castro Horst a quo ille effugit
et statim a Frisonibus pro Comite receptus prope
Castrum Wil:
Oesterze castrum edificavit et cum illis de timore
sepius et multum conflixit. Sed labores illius guerre
et eventus diversos et plurimorum mortes hinc inde
Conventum erat autore imperatore Fred: ut ex equo dividerent reddit(us) et mansa sine proventus.
large usque ad sexcentos occisorum tamquam nota pretermitto. Idem Wilhelmus Epm Theod: qui in Frisia
intraverat et in illa forte sex septimanis inredditiones et spiritualem et temporalem inter Epus et Comes exercuerant ex suis iuribus aliquantula pecunia in sua
monast: Stavrie
paupertate collegerat in ipso monasterio Stavrie
post missam potenter et armata manu captivavit.
Sed incontinenti cives Stavrie et alii Frisones qui
illic tunc affuerunt Epm de manibus Comitis in monasterio
potenter eripientes comitem abire permiserunt et eps
cum multo honore sine dampno Traiectum revertebatur
et postea dictus Comes compulsus pro tali excessu se
lavens

se lavens et nudipes cu quingentis militib9 ad pe
des dni Epi ad scm Martinu humiliavit et gra
tia sua obtinuit a dno ppa absolutus.

Cu per hec et his similia et p ea q an cum
meramus Eps ad nimia devenisset paupertatem
ita etia ut a suis no curaret. Theod Comes Holt
propter multas iniurias et cotemptus quos sibi quo
tidie intulit tande valido exercitu se apud Ger
mu deposuit et plurimi ministeriales ecclie sem
contra epm coniuraverut. Sed caritas dni sui
mista eu quasi profuge volente recepit et Comiti
sic viriliter restitit ut ad sua talit redire cogere
tur. Iste malo aliud malu maius attexuit. Et
Ottone Comite Gelre: in se pro dno et suo defenso
re recepit. Sed beatus Martin9 suo Epo in bre
ui tpe sic providit qd pdicti Comites sue eccle
intestini persecutores ambo divino iudicio a du
ce Brabantie capiebant et in vincula deponeba
t. Tuc Eps sicut vir discretus tpus sibi a Deo da
tu no obdormies subito militia blandiciys donis
Et promissis iniurys sibi et opprobriys illatis
indifferenter remissis cu multo conrsu ~~[illegible]~~
collegit

Gern

colligit Hollandiã vna die inuadit capit deuastat et incendit. Et sequenti crastino Veluã ascendit et depopulatur pecuniã accipiendo et extorquẽdo

Stephanie obsessio ab epo. Stephaniã obsedit Dauentriã intrat nemine se defendente singulos ditiores capit et innumerabilẽ pecuniã inito ab illis recepit Et in isto cursu initiũ bonorũ suorũ feliciter accepit Ex hoc tpe et bona bonis cotidie se coagulare incipiunt quia dñi Comites tandem a captiuitate absoluti nõ multo post debitũ humanitatis īpleuerĩt. Et eps Gerardum puerũ heredẽ Comitis et Comitẽ Gelrie in sua gr̃a et fauore tanqȝ filiũ cõseruãs ad negotiũ comitatus Hollandie q̃ ibi tũc va cauit quia Comes filiũ nõ habuit sic vir prude tissimus concepit et se ad noua suera taliter accinxit. Mortuo Theodorico Comi

Comes de Lon duxit filiã Comitis Holl vx. te Hollandie filiã suã quã vnicã habuit in nupsit Lodewico Comiti de Lon viro nobili et et valde strenuo largo miti et bono a quo nũc promdus Eps recepit duo milia marcarũ quatenũ Comitiã Hollandie de man imperio vacãte infeodari procuraret et ei insup potens et manu ale

alc anxiliu fideliter promisit contra Wilhelmu
Comite qui nihil iuris habens comitatu Sed ia
vsurpare incepit quia frater Comitis Theodrici ex
titit quod dns eps adeo honeste impleuit et psol=
uit quod ipso Anno in vigilia Johannis Baptiste
terminos Comitatus prope Nudrecht psonaliter Nudrecht
impugnauit vbi incontinenti vicit et fugauit Comi
tem de Benthem qui illic terra cu multo populo ar Co: Benthe pro=
mato excepto Wilhelmo defendit et plurimos fligatur ab epo
Deo gratias captiuauit. Et statim ipse solus in
leui equo frater vero suus Gerardus comes de Co: de Are
Are vir strenuus et sapies cu tota militia pedes
per paludes versus Snadenburch contra aliu Snadeb:
magnu exercitu pugnaturi festinabat et in
media via inuenit maxima multitudine q
uandam Hollandensiu ad pugna contra se co
gregata Qua propter ia habita victoria tato
timore inuenerunt perterrita quod dno instanti sup
suo madato faciendo bonos obsides tradiderunt
quibus oibus dns eps sicut decuit no contentus
viriliter cu suis bone fortune et recepto cursu
corpus insistens in ipso recipiendo maxima ex

inpruso

improuiso de celo çeco defluente toti robur
Hollandię virit et florentiū ppositū in Traiecto
q stulte se istis armatis contra Epm immiserunt
cū multis militibus captiuauit a quibus post ea
magnā pecuniā extorsit. Sequenti
Leyden
die versus procedens potenter in Harlem hospitando terrā illam incendit pro sua voluntate vastat et pecuniā accipit usque Lodouicus Comes
Lodouici stulta petitio
qui cum maximo exercitu alia parte Comitatū intrauerat ipsū ab infestatione Comitatus tamque sui recedere petebat. Quem eps quamvis stulta petente fideliter exaudiuit et recessit Sed statim post suū recessū dictus Comes tota terrā illam
Lodouici fuga
Wilhelmo supuenienti perdidit qui per quosdā Selandenses ipsum nimis severū de Comitatu fugauit et nepte suā iā vxorē Comitis recepit
Texele
et Texele misit ad Frisones in custodia decenter seruandam et Lodouicus quamvis infinitos post ea acceptauerit cū maximis expensis insultus et labores Comitatū Hollandię ad quem plenū ius habuit nunquam poterat recuperare Eps vero cū multa gloria et vtilitate Traiectum reuisus
fratri

fratre suum Comite Gerardum cum multis alijs navali bello contra Hollandiam venisset et totum Thordrecht depredatum penitus igne cremavit. Ex his omnibus adeo confaluit et crevit ut totus suus episcopatus qui antea eum pauperem et inutilem despexit in tantum honoraret et timeret ut quidlibet a quolibet pro suo et voluntate extorqueret. Et Wilhelmus Comes Hollandiae possessor Comitatus Hollandiae existens M marcas pro gratia sua sibi habenda donaret Ex quibus omnibus dominus episcopus quamquam episcopatum pauperrimus nunc vero ditissimus tantam pecuniam collegit quod omnia predicta certe a suis antecessoribus impignorata redemit debita sua liberaliter solvit Curia Romana que multis excommunicationibus eum involverat tribus milibus marcarum sterlingorum et trecentis quos apud Vollenho sabutam fecerat pro debito vel in debito suorum duorum antecessorum in Cismate eiectorum simul et semel expedivit Castra sua omnia et civitates et quaslibet suas diuisas mansiones insuntis victualibus ditavit pecuniam vacantem in Horst deposuit domino pape et regi qui fuit imperatori fre-

rito

Thordrecht crematur

Wilh vott. topos factus M marca donat

Ths eps excomtatio liberavit 3300 marcas.

Henrico in regno iam successerat Philippo theg princeps extitit. Totum Episcopatum in multa parte tunc rexit a suis et ab alienis qui in vicini commanebant venerabatur et timebatur. Et sic anno ab electione

obiit theod. eps. 1212

suo quarto decimo apud Davenciam in vigilia beati Nicolai obdormivit in domino et in Traiecto apud sanctum Martinum honorifice sepultus est Anno domini M^o CC xii. Et nota quod episcopus Theodoricus nullam habuit discordiam cum Conorde sibi vel cum Trentoniensibus vel cum illis in Groninge qua

quibus reconsilia-tus sit the. eps a Trectonibus aliisque ob iniuria antecessoribus illatam.

pro omni dampno episcopo Balduino illato in sua prima paupertate nongentas libras que tunc trecentas libras valuerunt acceperat et composuerat et illam compositionem omnibus diebus sui episcopatus fideliter observavit. Ipso Theoderico sic apud Traiectum feliciter sepulto de successore tota ecclesia Traiecten sollicitudinem electionis competenter induerunt ad quam in maximo apparatu convenerunt Comes Gelrie Gerardus Ottonis filius et Comes Hollandie Wilhelmus frater Comitis Theoderici. Isti adduxerunt secum Adolphum Colonien archiepiscopum, et Ottonem Monasteriensem et Gerardum

et Gerardu Osnaburgen epos et fratres car-
nales et alios nobiles infinitos quorum ptibus
obtinnerat qd Otto huius nois primus Sanctens Otto pp9
prosit9 frater ipsius Comites Gelriç cuius etiam q̄s dicit
sororē habuit dcs Comes Hollandiç in vxorem
in epm ab oibus eligitur iuuenis bone spei de
cem et octo tantu habens annos corpore longus
et pulcher conuersacōe et moribus compositus q in
secularibus et maxime in iudicijs sic cepit esse
discretissimus vt ab oibus no immerito amaret
et propter vires Comitu pdictorum adeo timeba-
tur quod statī in pmo suo introitu ministe-
riales ecclç cu multa satisffactione et sua co-
fusione et pecunia et victualia q in morte
sui antecessores turpiter rapuerant sine mora
restituerant duobus annis et dimidio psuit
ecclie in multa pace et oim suorum subditorum qete
et cu Roma sup minoris etatis dispensacone
ire disponet grauis cu febris apud Vorthusem Vorthuse
prope Altinis arripuit in qua rebus suis et te-
stamento suo ordinare dispositis debitu vniuscq
de carne proh dolor adimpleuit de quo loco a
frē suo

fratre suo Comite et a matre sua nobili Comitissa
Traiectum reportatur apud sanctum Martinum in multo
planctu totius populi cum quo decuit honore sepeli-
tur Aº dni M cc xx. Tempora istius electi quamvis dimidia
est fuere parisssima et iocundissima totum enim episcopatum in
nullis obligatum omnibus bonis terre invenit superabun-
dante sicut suus antecessor promiserat eum post se reli-
querat, et castrum Conordie in suis dnis Rodolpho
et Frederico et omnes Trentones et totam civitatem
Groninghe que tunc fuit opulentissima potenter et pa-
tenter ad suum nutum regebat illis viribus rotentus
quibus episcopus Thidericus omnia predicta in suum obsequium
sollerter post episcopi Baldewini mortem coegisset erat.
Igitur predicti Comites de morte sui dni et affinis non
modicum turbati Traiectum conveniunt animos et consilia
ad promotionem dni Ottonis ipsius ecclesie maioris
prepositi coponunt inductu fratris sui Hermanni de Lippia
qui sicut vir sapiens et astutus illud eis per consiliarios
ipsorum callide persuadebat asserens eos tali episcopo qui
alienigena esset et posse et debere dominari. Sed
exitus rei et virtus illius episcopi aliud post modum
demonstravit. Unde ad instantiam eorum Otto predictus ma-
ioris ecclesie

moritur Otto
pius episcopus 1220
anno etatis sue
22.

ior Traiecten ppositus frater Hermanni de Lippia filius sororis Epi Thod: eligitur in Epm Aº Mº CC XVº qui statim sicut nominis dns et clis ab Imperatore Frederico huius nois scdo regalia et Epalem de licentia Colonien archiepi apud Vrankenvorde accepit bndictione certam omni debito exuta Epatum dimite et habundante et reditus epales invenit plenos et ab oi nego expeditissimos vn primum in mitibus ropis ut vir potens discretus et plurimum pacies et modestus regnare incepit sed no sic ultima primis respondebant quia pluribus postea guerris et maxime civilibus et intestinis sua et no sua expedebant. Gravissima cum discordia e inter ministeriales eccle in Vollenho qm ipse in multis laboribus et expensis tande sedavit, terra cum illa cu multa manu intravit fere omi militu bona incendit et taliter illos pdomuit qd reliquis debitus timor et reverentia dni sui no inmerito inciteretur. No multo post cruce signatus i tra sancta proficisceret totus Episcopatus committit fri suo Hermano de Lippia q cu solicite regeres et in pace conservaret dno suo et fratri post annum et dimidium

Otto scds in Epm eligitur.

Hermano de Lippia committitur Epat: ob pfectione Epi sui.

dimidiū a peregrinatiōe redeunti satis bene habētē
resignauit. Sed modica parte quietis c̄ cū noua
discordia pullularet inter Epm et Comitē Gelriç
suū promotorē pro diuersis causis, et maxime pro
Lobede theloneo quo Comes hoīes Epātus iniuste et crude
liter apud Lobede depauperabat. Ista tā dū pro
cōpositione aperet² graues et itollerabiles ī diuersis
cōuentibus pūcipū regerebat expensas: Que tā
dem per Engelbertū tūc Colonien archiepm vide
batur esse cōposita. Sed serius erat quia Comes
Sallat amicitiā simulans ministeriales ecclē in Sallat
Vechta et prope Vechtam occultis suggestionib9 sic inflamma
uit vt ipsi cū oī populo in Sallant cōspiraret et
suū dnm adeo crudeliter cōmraret vt eū et suos
villicos a se reiiceret nimiū grauamē pro se alle
gantes scz qd cum Epo indebite in bonis ipsorum
in anno bis hospitarent² qd tamē ex antiquissimo
iure et cōsuetudine nulli epoȝ vnq̄ negabat²
Ex hac cōmratione indebita Epus plurimū cō
motus in eos a suo malo proposito reuocare p multa
tractatus militū cōmotiones nō valeret exercitum
colligit Cum frater suus Hermanus et Thirus Mo
naste

nasterium eps cum pulchra militia se in Dauentria
nil recomxerunt Ubi eps nihil cunctatus Sallandiam ipertr-
ritus invadit cuius populum in munitione et in aggere
apud Heckelo congregatum et oppugnatum invenit pu- Heckelo
gnat et vicit paucos occidit Sed plures rapit et
quamvis tota terra illa tunc aquis inundantibus sub-
iaceret tamen militia in aquis periculose gradiens
2 ta cast illius terre strenue impugnat duo castra
que ambo Vorst dicebant capit et funditus destru-
it. Terram scilicet Burhorst usque ad terram incidit Vorst Burhorst
et merito quia domini istorum castrorum vez de Burhorst
Thidiricus et duo Hermanni de Vorst totius mali
huius inuctores et conspiratores extiterunt; Et
sic omnes milites illius provincie a suis sedibus et do-
mibus fugavit et potenter in bonis allorum suos eps
hospitari mandavit populum in pecunia pro sua vo-
luntate punivit Et sic victoriosus Dauentriam
redit adiutoribus suis valedicit. Ex hac victo-
ria et prosperitate confortatus et animatus de rebus
rebus suis et paci terre sue provide et strenue
disposuisset si comes dictus illos maledictos et ex-
pulsos ministeriales in Sutphania tota dum
sum

suu no manu temuissent In tantu em Comes ex-
arcit insania, vt in multis corpus se ad vindicta
huius facti tota estate sequenti praeparabat Econtra
dns Eps omnibus modis intendens defensioni suorum
obtinuit quod Comitissa flandrie Johanna que illum
totum Comitatum propter captivitate Ferrandi viri
sui tunc regebat in auxilium suum et certe vna cum
duce Brabantie comitat qui tamen suum iuramentum
minime servaverunt missis in auxilium Epi venientes.

Estate ergo superveniente bellum hinc inde
instaurat amici affines et auxiliatores hinc inde
conveniunt conducunt milites ad solidos currus et na
ves ad victualia deferenda validus fit apparatus
et cum quadam festinatione dno gloriosi exercitus
sibi ad invicem imminente castra sua super flumen
et vtraque parte aque metati sunt. Et nota quod
Gerardus Bremensis archieps frater suus carnalis
dno Traiecten cum plurimis armatis venerat in
auxilium. Affuit etiam Thiericus Monasterien eps et
Dns Hermanus de Lippia et alii nobiles quamplu-
rimi quorum militia in vnum congregata numero M
militum superexcedebat armigeros etiam plurimos
fortes

Flumen

exercitus Epi

fortes et munitos habuerunt. Et sic isti tres prin
cipes in predicto loco coadunati exitum belli et insultum
Comitis expectabant. Sed pars adversa longe maiori
bus viribus superhabundabat. Nam large preter infini
tos armigeros duo milia militum electissimorum
illuc cum Comite exierunt. Plurimos enim nobiles
et strenuos capitaneos secum comites habebat inter
quos maiores erant dux Walramus et Comes Sey
nensis Henricus quos fere tota milicia Renum sequeba
tur maxime de mandato et voluntate ut fertur domini
Engelberti Coloniensis archiepiscopi. qui licet personaliter
non adesset ad impugnandum suum suffraganeum et cum
eius iuramento se astrinxerat in parte Comitis
qui filius avunculi sui erat de die in die sic per
eos quos occulte mittebat adauxit et confortabat ut
Episcopus et sui Daventriam confugere cogerentur et Comes
in obsidione illorum procedebat. Cum hec
sic agerentur
quamvis pugna facta est inter homines Episcopi
vero Traiectensis milites et illos de Velua qui in fu
gam conversi, terram Comitis sibi commissam in custodiam
turpiter reliquerunt: et ne aliquis angulus episcopatus
remaneret

Walra: dux
Co: seynensis

presidia archiepiscopi Coloniensis

Co Holl: Flo — remaneret incorruptus et non destructus. Florentius Comes Hollandie filius sororis Comitis Gelrie Gerardi ab auunculo quia pater suus Wilhelmus iam obierat iam induerit et cum nauibus insurgentis terram

terra — ascendens ab occidente episcopatum inuadat et domum

Geni incendit — episcopi cum tota villa Gemi incendit. Sic isti Comites prepotentes et illa infidelis pars ministerialium

Infidelitas Transisulanorum — de Transissla dominum suum ex omni parte rapinis et incendiis infestabant. Sed subito et ex insperato

treuge — tumultus tanti belli in longas treugas deponitur

Colonien. epus occiditur — Et processu temporis cum Engelbertus bone memorie Coloniensis archiepiscopus inique occisus et martyrio fuerit coronatus Conradus Portuen. Eps Apostolice sedis tunc legatus se de controuersia intromittit et eam Deo gratias totaliter composuit. Inter hec omnia narrandum occurrit quod in Sallandia Comes

littones — Gelrie magnum habuit Comitatum et diuitem aduocatiam sua bona et littones ecclesie Eluensis et quamuis ista suis vasallis infeodasset tamen doluit quod ista per villicos domini Episcopi et per suas duras et intollerabiles iurisdictiones omnino depauperabantur et ut verum

dicatur

her fuit caussa quare ministerialibus illius terrę querelantibus Comes se admiscuit. Sed ipsi ministeriales Comitē prius dereliquerūt gratiam dñi sui cū multo suo dedecore difficulter obtinentes: vn̄ Comes delusum se considerans a ministerialibus et etiā unius fore potentem ex morte dñi et consanguinei sui dñi Engelberti Colonien̄ Archiepī de Conradi consilio Dortmen̄ epī sui cognati et tunc summi Ponnfitis legati taliter cū Epo et ecclia composuit qd oīa q̄ in Sallant habebat Sto Martino contradidit pro quibus recepit in commutatione Allodiū in Elst et oēs Littones illi attinentes, et Allodiū in Odelenberge et de denarijs vsq.

Allodiū ī Elst
Litton:
allo: Odelēbg

Prepositurās aūt in vasallos et ministeriales in illos locis Eps sibi et suę ecclę retinuit. Similit̄ Comes Hollandię pro hominibus illis q̄ dicunt̄ ministeriales Holland: octingentas libras recepit et sic dn̄s Eps et sibi et suis successoribꝰ perpetuā pacē feliciter comparauit dignissimā ex hoc facto post se relinquēs memoriā sicut patet ex diuersis priuilegijs ecclię. Comitū hinc inde curiose confectis in quibus se nō solū inconuulsā pacē verū etiā

ad pp

ad perpetuu͂ eccl(es)ie auxiliu͂ et contra q(uo)slibet at
qualibet obligaverut. Istis feliciter o(mn)ia disposi
tis pax terre q(uae) iam o(mn)es sentirare inceperat mira
bili et ex insperato turbatur per quanda͂ seditione͂ a
civilem et intestina͂ q(uae) no(n) solu͂ miseras Ep(iscop)atus
reliquias deglutivit sed q(uo)d miserabile dictum
est et Ep(iscopu)m et nonnullos nobiles cu͂ plurimis mi
litibus et armigeris inhumane devoravit Cuius
mali seriem no(n) sine dolore nobis talit(er) declaro.
Rodolfus de Conordia et fr(atr)i suus fredericus cu͂
Menzone de Grauesteeg et filio eius Herico
in o(mn)ibus fr(atr)is et guerris p(re)dictis se q(uo)q(ue) bene
q(uo)q(ue) male cu͂ d(omi)no suo Ep(iscop)o continuerat. Sed semp(er)
in fine dente caninu͂ s(e) ostendebat Imo q(uo)q(ue)
bona incendijs et rapinis patenter de(mon)strabat
Quibus accidit ut se quidam civili guerre i(n)
Groninge immisceret. p(ro)fes(su)s e(ni)m illius civitatis c(om)
petens cu͂ suis cognatis gravit(er) a Gelekingis
q(ui) potentes erat et divites discordabat. Tandem
in medio civitatis co(n)fliges cu͂ illis et vinces ad
maiora se cu͂ suis p(re)parabat et contra Gelekigis
se cu͂

Grauesteeg

Gelekingi

civile bellu͂ Gronig(e)

se cum illis de Concordia confortantes dominum ipsius prefecti impugnabat electionem illius et mortem omnino preter suam culpam intendentes Cum hec et his maiora dominus episcopus intellexisset statim sine mora Gromope descendit partes convocat instat monet rogat et precipit vt super hac discordia suo plene stet consilio et mandato quod maiores et capitanei hinc inde coram omni populo iurauerunt. Sed pars Gelekingorum iuramentum proh pudor non obseruauit de consilio Rodolphi de Concordia quod arbitrio et ordinationi domini Episcopi quod ipse illic statim de multorum prudentum assensu honeste et competenter promulgauerat sine causa in quadam superbia coram omnibus contradixit. Episcopus ergo negotio illo non composito recessit mandauit tamen quasdam treugas inter partes vsque ad suum reditum obseruari medio tempore Egbertus cum suis consanguineis apud Glumme incepit castrum edificare asserens ex eo non violari treugas mandatas quia castrum et fundus in sua iurisdictione consistebat Sed Rodolfus cum Trentonibus aduolans illud funditus destruxit

Gelekingorum perfidia

Glumme

in quo

in quo etiā omnē parentelā Egberti simul deprehendit et rapit et ipsū pferm de ciuitate fugientē persequi nō cessauit. Egbertus vero domo rebus consanguineis spoliatus et amicis in Frisiam redit amicos illic solicitat et filij sui sororios et plerosque alios fortes pte cogit et pro ciuitate aggredit graues et periculosos insultus facit instat perseuerat et vincit

Groning: cap:

ciuitatē rapit plurimos de suis inimicis in vincula retrudit Et frisones totā ciuitā depopulantes eā vsque ad paucas domos igne cōcremauerūt et illi de Concordia maximo periculo euaserūt qui statim Egberto suos cōsanguineos reddiderūt pro illis captiuis quos ipse sic victor cōprehenderat. Quibus receptis sicut vir multa virtute insignis ecclam beate Walburgis in modū castri muniuit reliquā partem ciuitatis exustē et suis inhabitatoribus penitus

Groning: robust

vacuatē defendere cū paucis proposuit et de die in diem ciues sibi fauētes resignis expulsis recollegit. Aduersarij sui econtra cū Trentonibus et Cono-

et Conordensibus se ad recuperandu festinat parant expensis et rebus quibus ad huc super abundabant in nullo parentes et sic dubius euentus belli de nouo expectatur. quis furor o ciues q tanta licentia ferri est. His auditis dns Eps de victoria Egberti plurimu gauisus est quia eu sibi in oibus inuenerat paratu et obedientem vn illi guerre patenter se inmesceret parti Egberti contra Gelekingos et Conordenses sibi assumunt. Frentones vero qui destructionem castrorum interfuerant nimis psumptuose et stulte Conordensibus se bellando admiscunt et sic initia malorum subsequentium esse reperiunt. Igitur Eps milites et armigeros in auxiliu Groninge sue ciuitatis defendende festinant mittebat et oes milites de Sallandia in Vmme posuit et Conordenses illos terminos Epatus inuadere posset Et etia propter hunc exercitu in obsidione Groninge se mittere no auderet. Sed istos de Salladia Rodolfus viriliter quamuis cu paucis aggressus ut feminas vicit et fugat et totu Vmme depdatur

Vmme

tur Trentonns tantā sūpserunt audaciam
qd vno aīo cū oī suo populo ardent sebsequī
Rodolphū de Conordia q cū multo exercitū
Steenord: qm defonis rex de Steennordia et de Palen
Palen et de Lon collegerat ipsos predat qbus oībus
Lon . Goer occurrūt Gelekniqi cū multis frisonibg quos
quos ptio et pcibus euoraverāt . Et sic m
vnnic coadunati ciuitatē Gronige q a pau-
cis defendit multo insultu impugnat et de
victoria nullū eis dubiū esse videbat quia ex
oīn parte castris suis eam exustā desolatam
apta ciuibus euarnatā paucos habētē defē-
sores cortu vallaverant . Sed Egbertg cū
suis militibus quos Eps illuc trasmiserat i-
pugnātibus strenuisse resistebat tam dura et
supba obsidio ciuitatis et suorū militū dnm
Epm in tantū commouebat qd ex oī parte Epatg
sui milites et armigeros euorat totū pplm cū
suis armis exire compellit cognatos vicinos et
quosqz suos amicos pcibus et promissis et do-
nis sollicitat Gerardū comitē Gelrie de no
no suu

no suo i pem amicos auxilio psonalē accepit. C Gelr
Comes Hollandie et Comes Clevensis honestā mi C Holla
liciam se transmittunt de Coloniens et Monast C Cleven
epatu multi honesti et divites milites adve
niunt in quos Bernardus de Horstmaria et Boi Horstmaria
dekinus comes de Benthem et Reinoldus de Benthem
Rese pcipui extiterunt Aliorum nobilium nō erat nu Rese
merus et sine dubio et nobiles et ministeri
ales et alii quicunque milites qui iā arma di
sneverāt et ex oī parte popts sic ptēr morē
ad istū cōfluebant exercitū ut ex quadā divina
pordinatione in unā mortē et dāpnationē nō
merito coadunari timeantur: quos oēs dns eps
letissimo vultu et aīo iocundo apud Ymme re Ymme
cepit et sēm ibi castrū Hardenberge situ est Hardberg ca
Nyenstede deducit. Deinde Bergene et tāde Nyenstede
apud Arien in loco funesto et maledicto sua Bergene. Arie
ultima figunt tentoria que infinite naves
subsequuntur victualia et machinas cū balistis
et aliis armis bellicis in multa copia per Vech Vechta
tā deportantes. Iste apparatus omni bellorū suorum
expēsas

expensas longe superexcedebat, quibus auditis Rodolfus obsidionem solvit et cum omnibus suis pro
palus
pe Conordia contra dnm suu deponit. Ita quod una palus bn ad dimidiu miliare lata a-
quosa et plena arbores et arbusta no habes. ex-
ercitus hinc inde dividebat attemptat de pace
sed no pficitur. Rodolfus et fres sui Fredricus
Granesdorp
et Godefridus Menzo et Henricus de Granes-
dorp et alii oes Conordenses viriliter pscribunt.
Et bonis suis per debitas sumas puant. Sed
nec sic territi dnm suu ad conflictu pronocaret
Pantel:
qui tandem in die Pantaleonis de consilio pru-
dentu. Sed no prudent sermo armat totu
exercitu conorat q tunc tantus erat ut debitat
oibus mouteret admirationem. Hortatur eos p
indulgentia pdicat ius suu et Ertese allegat
et data bndictione ipse cu oibus illis ad palude
progredit. Sed aqua prohdolor no regredit
Gore
dns Rodolfus de Gore sicut sui mos erat vexil
lu bti Martini bauilat Eps et Comites et oes
alii sui leti, et quasi de victoria certi diffusi et

mnis

minimo ordinate insequunt² venit² ad locum mortis imo martiry bellum hinc incipit² nam qui primi erant in acie contra hostes procedentes statim paludi fetide et mortue paulatim imerguntur et tandem propter armorum grandedinem penitus absorbent² quos Teutones sagittis et lanceis eminus et gladiis cominus inhumane ut pecora trucidabant. Ex quo malo principio tantus timor nostros invasit ut totus ille miser exercitus longe lateque per paludem diffusus minimo verecundia et verecundia immo in fugam mortiferam converteret² adeo ut plurimi pro nimio cursu et estu quam solito magis illo die invaluerat suffocarent², et insuper in aquis paludosis et immundis quod miserabile dictu est turpiter submergerent². Quos inimici non ut homines sed ut bestias mordaces insequunt² iacentes et semiuiuos inveniunt rapiunt rapiunt denudant et occidunt et ne aliquid desit eorum crudelitati ipsum Episcopum quem reperiunt expoliantes coronam suam gladio cum tota carne abradunt Guttur suum cultellis scindunt mors Episcopi Ottonis de Lippia — mors episcopi Ottonis de Lippia episcopi.

et divisis

et diuisis plagis mactant et cōficiunt. Tandem
carnem et corpus exanime palude inculcāt et
imergunt Sed animā tanto martyrio coro-
natam Deo et bto Martino transmittūt Sic
carnifices occidendo defatigati Comitē Gelrię
G. Amestelle et Ghiselbertū de Amestelle et plures alios
insitum vulneratos captos et quasi morientes
vix viuos in castrū deducūt Inter quos dūs
Thidricus Dauentriensis et Oldenselen̄ pposit⁹
frater dn̄i ep̄i vir prudens et parcus vtili-
tati suarū ecclarū satis intendens grauiter
in capite vulnerat⁹ prim⁹ morit^r et postea
in Dauētria sepelitur Rodolfus vero et sui
ista mortificatione nō contenti equos ascēdūt
naues et hoīes fugientes tota die vsqz ad no-
vechta ctem iuxta ripam vechtę insequnt^r plures
apprehendūt capiūt et occidūt Et sic cruore
multorū nobiliū et innocentū pfusi et vix sa-
ciati ad suos captiuos ipsa nocte redeunt^r Et
nota qd ipsę mulieres de terra si poterant
mulierū femina plus quā viri in nros miseros occidendo de-
seuiebāt

serviebat O dies omni nostrorum dierum sinistrissimus in quo tot nobiles et electissimi milites et optime nationis armigeri usque ad quadringentos cum domino suo episcopo perierunt tot mortibus quia in fuga suffocabantur. Inter quos periit Bernardus de Horstmaria vir a sua iuventute propter plurimas suas virtutes famosissimus. A ligibus papis et quatuor imperatoribus quibus servierat super omnes acceptus in consiliis expeditus largus pulcher et longus fortis et tamen compositus cuius militiam et audaciam commendabant Richardus Rex Anglie cui multum servierat in guerris et etiam quinque cepit istum regem in Austria et Philippus rex francie qui quinque cum in bello imperatoris Ottonis ceperat et maxime sarraceni et Saladinus ipsorum Soldanus quibus ipse in obsidione Akaron multa dampnaret vulnera assidue et per omnibus aliis infligebat O terra fortuna quod tantum virum a tot periculis mortis et in terra et in mari eripuisti ut eum in tam immundo loco et Akaron

a tam

a tam invidis sine oi defensa occidi pmitte-
res. Quia ut veru dicamus iste in tota Alama-
nia et teutonia parē nō habuit vn̄ de sua tam
miserabili morte totus nr̄ orbis nō immerito dolet
quemlat[2] noia aliorū magistrorū militum
vobis per singula distinguere si de istis mihi
cogitanti magis nō liberet flere quā describere.
Sed hoc de vero sciat qd militia Traiectēn et
in personis honestis et in curialitate et virtute
et in omnibus bonis quibus illa terra habūdare
consuevit in hac maledicta palude die prohdolor
clausit extremū. Et dn̄s Otto Traiectēn Ec-
clesie XXVIII epūs sic occisus sius reddit[2] et apd
scm̄ Martinū in Traiecto iuxta tumbam avun-
li sui epi Thidrici cū multo planctu sepelit[2]
A.o CC XXV. Ex pdictis recolli-
ge quia iste Eps dn̄s Otto huius nois sats in
pmo suo introitu oes angulos sui Epatus omnib9
bonis terre refertos inenit et supabundātes Clerici
et milites et ranstrales in omnibus sibi necessariis
iam nebat Civitates oppida et ville de pacib
et rern

et rerū habundantia exaltabant [illegible] et coloni de suis laboribus fructū centesimū recipiebat. Quibus oībus ipse potent et pacifice ad breve tempus imperabat. Quia vero iudicia dei occulta sunt oīa pdicta suis tēporibus in contrariū statū pemtus et nimiā paupertate descendebat primo p guerrā apud Volenho inchoatā q multas expensas et totius illius bone terre exegit devastationes. Scdo propter discordiā in Sallandia exortā q oīa bona oīm terrarū circa Isslam consistentiū indifferenter absorbebat. Tercio vero propter gravē illā dissentionē quā secū habuerūt Comites Gelrie et Hollandie que oībus pdcis maiores et īcompabiles requirebat expensas. Quartū vero bellū in quo ipse occubuit et hoīes et quasicumqz totius epatus reliquias et mores et honores et oīa intra spalia conscerata ab oriente et occidente a meridie et septentrione secū in morte traxit et ruinā. Et inter oīa qd pcipua dignū memoria donavit Comiti Gelrie pro eis q ī Sallandia habuit duo milia librarū et nepoti

suo

suo Comiti Hollandie Florentio pro quibusdam ministerialibus dictis Hollandensibus dedit octingentas libras ex quo perpendi potest quod patiebatur terra nostra cum hec tempora vix nulli dubium existat quin successori suo episcopatum reliquerit pauperrimum et ecclesiam nimis obligatam debitis terram omnibus bonis exutam milites pauperes captos et seminecos populum miserum depopulatum Ciuitates oppida et villas tam de rebus quam de suis ciuibus orbatas querulantes ita quod in omnibus finibus illis non est auditum nisi ploratus et vlulatus. que tamen omnia nobis propter suam culpam euenerunt Et nota quia xiii annis ecclesie prefuit Traiecten: Postea anno domini M
13 CC° XXVI° tota ecclesia suo orbata pastore ad eligendum nouum dominum conuocatur dies electionis prefigitur ad quem vt moris est ab omnibus conuenitur Sed per unius duobus diebus plus placuit omnibus quam adessent plangere et vlulare et flere quam eligere. Quia a seculo non est auditum quo ad nos adeo inhumana scelera qualia Conordenses et Frentones in Episcopo et in tot nobilibus eius militibus et ecclesie ministerialibus

exercu

exercuerat. His omnibus Comes Gelrie et Ghiselbertus de Amestelle novum dolorem addiderunt novum ~~dolorem addiderunt~~ quem seminium crudeli vulnere afflicti in medium totum in ipso capitolio in spodiis defunctorum deponebant. Breves cum tunc obtinuerant iniurias a suis captivatoribus levatis ergo manibus plangunt eiulant plorant vultum monstrant supplicant consilium dant et obtinent quod ab omnibus communiter in dominum WILBRANDUM Paterburnensis Ecclesie tunc Episcopum pro cuius postulatione honesti nuncii ad curiam et ad dominum Papam transmittuntur ipso die et Comites qui aderant et priores et ministeriales tam pauperes quam divites in vindictam sanguinis effusi uno animo conspiraverunt quod quidam postea ut verum dicamus male servaverunt. Et nota quia predictus Episcopus consanguineus fuit proximus Comitis Gelrie et Comitis Hollandie qui etiam isti interfuit electioni. Notum etiam fuit Traiectensi Ecclesie quia maior pars capituli cum eiusque immo non multo ante in maiorem elegerat prepositum. Erat etiam tunc prepositus Sutphanie et sex annis in Hildensemensi ecclesia maioris prefuerat

Amestel.

positurę p̄fuerat de qua in Paterburnēse voca
batur ep̄atum. Et sic de virtute in virtutē p̄ficisci
videbat˛ de quo nr̄a sperabat eccl̄a vt ad vindictā
tantorū malorū cōpetentior esset. Tn̄ propt' dictor̄
C Oldelb Comitū et aliorū suorū cognatorū potentiā quia
nobilis fuit frater Comitū de Oldenburch. Tum
propter plurimā guerrā et temporaliū rerū exercitiū
ū et experientiam. Aliquot enī annis laborauerat
in Longobardia in Apulia, Calabria et Sicilia
circa negotia imperialia dn̄i Frederici Imperatoris
huius nois sc̄di. Bis transierat mare vbi in diuersis
Greg: 9 laboribus et guerris dō seruierat dn̄o Papę Gre-
gorio Nono notus fuit et acceptus ad quē dum
propter morā inimicorū traiectensiū p̄sonalit' ne=
cessisset videt˛ audit˛ cognoscit˛ et de oī Cardina-
liū consilio Traiectensis eccl̄ę postulatō admittit˛
et de Paterborne traiectū capit˛ et trāsfertur
et accepta bn̄dictiōe apl̄ica in patriā tendit in via a
Welene ūt apud Welene a filio imperatoris tunc ī regē
electo et consecrato regalia recipit. Ex hīc de
Colonia vbi se illi eccle et suo Archiep̄o repn̄tans
debitā faciens obedientiā traiectū ire disponit Sed
sciatis

Sciendū q̄d iā annus elapsus erat anq̄ⁿ nom⁹ iste
Eps ad sua perueniret Ecclam. Vn me trãsfero
ad ea que medio tpe fiebant a Couordensib⁹ et Tri-
tombus quorū memoria nunq̄ in bono habeat. Secun-
dū a sepe notata palude domū et ad suos mul-
to sanguine perfusi et inebriati redirent nono ha-
bito consilio in in obsidione dni Egberti et ~~redirent~~
Groningensiū multa festinantia attigerunt quia Gro-
ningenses plurimū videbantur attoniti et desperati
tū quia dns Eps cū toto fere suo Epatu recesserat
cū quia fui et certa milites comitis p conductū ac-
ceptū a Trentombus ab eis omno recesserat tū
quia timiri eorū quia arma militaria vsq̄ nōr
no habuerant in armis militū certisorū ? maxima
turba et multitudine ad muros male defensos op-
pugnare videbantur. Quē no monisset ad la-
5 tinas fruta ducenta tam egregiorū militū s'
notissima q̄ ad huc illorū cruore madida rube-
bant. Sed vnū erat qd aios nostrorū confortabat
quia istos sub clipeis sicut asinū sub pelle leoni-
na cognoscebant q̄ quinq̄ vt dicit fabula turbabat
pauidos per sua rura bonos, ex quo eis ipugnan-
tibus

tibus adeo strenue resisterunt ut ab obsidione cum multo dampno et dedecore domum rediret et aliam novam maliciam attemptaret contra Tuxentones, quorum fines ipsi cum multis in vigilia epiphanie pro exercendis rapinis et incendiis apud Fludam prope Vlsen invaserit,

Fluda
Vlsen

in quo loco eos vicerunt ministeriales ecclesie de Twentia et populus illius terre. Ita tamen quod victoria potius deo quam nostris paucis est ascribenda. Multi de adversariis sunt capti, quorum status licet magnam offerret pecuniam in rotis singuli ut tales latrones decuit exaltabantur. Inter quos precipui erant milites Suederus frater Nicolai

Gramsdorp
Honen

Somers de Gramsdorp et Bertramus de Honen multarum discordiarum inventores et executores. Ex hoc facto nostri ad robur reassumpti pristinam sumentes audaciam omnes terminos [illegible] ab illorum incursu defendebant et Traiectenses milites de expensis sue terre quadraginta armatos fortes et audaces cum armis et victualibus in auxilio domini Egberti Groninge transmittebant. Ubi ipsi multa fortia et laudabilia sunt operati, inter que potissimum extitit quod filios Bertoldi Scultetti et multos divites Groningos in sua speciali defensione

fensione quā minuerāt apud Dedge reperiunt Dedge
et quosdam occiderunt. Captiuos vero in durissimis
vinculis usque ad aduentum sui noui epi in ecclia Wal-
burgis servauerūt: et ipsa ciuitas deinde in multa
permansit pace et securitate bello hinc inde tepe-
scente. Igitur nouus eps sicut sup tactum erat
ab Imperatore qui in Apulia aderat a Papa
qui eum transtulerat a rege qui ei regalia donaue-
rat a Coloniensi Archiepo cui debitā fecerat obiam
in oi plenitudine sue potestatis ciuitatē suā Tra-
iectū prima ingredit ubi ipse nō solū a clero et
processionibus verū a pdcis Comitibus et multis aliis
nobilibus nec nō a ministerialibus ecclē q cum alio
multo pplo ex oi parte confluxerāt ad illū iā diu
expectatū aduentū et introitū cū ingenti ut decuit
honore recipiebat A° dni M CC XXVIII quinto Wilbrādi introit 1228
die post beate virginis Marie assūptione.
Igitur celebratis missarū solēpniis et prādio i pala-
tio cum expensis debitis splendide consumato ministe-
riales surgunt gladios nudāt cum quibus miserabili co-
ra Couordenses et Trentones proclamat vindicta

a nouo

a novo suo dno cu multis latinis deposuit Et
vt multa pancis concluda grams et solepnis expe
ditio toti epatui interdicit Comes Gelrie et oes
captivi per sentencias pricipu cora rege suis pscripts
et exlegibus captivatoribus admiderat et sic Conar
die no reuertunt. Et in sexta hebdomeda terra
Trentonu in die beati Georgii copioso exercitu i
pluribus locis impugnat. Dns em eps a suo pru
denter instructus pmiserat in Groninge cu multis
balistariis et armatis Bordekinu Comite de Bene
them qui plurimos de suis militibus i dicta palude
Hostmaria perdiderat et Ottone de Horstmaria q avunculu
suu Bernardu de Horstmaria vindicare ardet
sitiebat et iste cu Egberto pfecto etia cu oibus de Gro
Mutzpete ninge et cu multis frisonibus apud Mutzpete
eos impugnabat. Sed ipsi minus pfecerunt ni etia
quosda strenuos viros illic occisos minus caute p
didissent. Sedo loco et in alia parte terre accesserunt
Westergo quida frisones de Westergo per indulgetia dni
Dirc et exhortatione dni Epi enoran q poster
Barkenene terra intrauerut apud Barkenene et robustis
aliquot

aliquot domibus cum multa rapina domum revertebantur bello nondum consummato. Tertio vero loco qui est super Cunzam flumen apud Brokope frisones de Stavria et de Lenna sic viriliter eos impugnabant ut Trentones eis obsides super factione domino episcopo et ecclesie facienda iam tradere incepissent: Unde in quarto loco contra meridiem milites de Tuenna prope Concordiam terram Trente audacter intraverunt in qua totum comune depredatum robusserunt. sed illic non constiterunt. Quinto etiam loco apud Vmme milites de Dauentria et de Sallandia et de Vechta per paludem prope Resram intrantes quantam partem terre contra Rimen invadere ceperunt quo viso dominus episcopus qui se deposuerat cum exercitu infinito ultra Steenwijk prope Hessfulte non moratur sicut vir in bellicis negotiis plurimum exercitatus arma rapiunt suos invocat clamat mandat precipit hortatur et sic instat quod sine ipsam terram strenue inimicis fugientibus intraverunt et totum comune robusserunt et continuo illi duo exercitus de Vmme et de Steenwijk feliciter convenissent si nox superveniens illos non impedisset. Et nota quod omnibus istis sex predictis exercitibus Concordenses Trentones sex alios exercitus

contra

Cunza
Brokope
Stauria
Lenna

Concord

Vmme

Vechta

Resra

Hessfulte

Ems

econtra cu suis capitaneis opponentes viriliter satis re=
stiterunt sed non poterant se a nostra defendere in nuce=
tate vii in die beati Victoris summo mane se in graciam
et in potestatem domini episcopi reddiderunt sub hac forma
primo iuraverunt et super eo tradiderunt quadraginta ob=
Vollenho sides in Vollenho custoditos et compeditos quatenus in
certis temporibus satis brevibus domino episcopo pro dampnis et
3000 marc: expensis tria milia marcarum Colomensium refunde=
rent et consiliariis in quadringentis marcis placerent
Zenoma et post annum mitterent in Zenoma pro animabus
illorum quos in palude occiderant C bellatores qui in
suis expensis per integrum annum deservirent. quibus
omnibus istud pro potissimo dominus episcopus adiecit ut ipsi
de suis agris quos multos possident tot et tantos
in unum componerent ut ex illis cenobium de XXV prebendis
edificarent in eo loco ubi suus antecessor cum tot suis
egregiis viris occubuerat quatenus illic eorum perpetua
petitio Wilbrandi episcopi apud Deum ageretur memoria Ex qua ordinatione
tota ecclesia suum novum dominum plurimum collaudabat.
Ista promiserunt pro se tantum Frentones Rodolfus
vero et sui fratres resignaverunt ecclesie et episcopo perpe
tuo sr

ppetuo sine oi contradictioe possidenda duo castra sz Lare qd statim destruebat et Concordia cu oibg suis attinentys et Iurisdictione frante: qb9 oib9 Eps quedã militem strenuu et discretu sed nimis crudelem vt postea patebit Eglardu noie potet pferit Rodolfo et fratrib9 suis cu alys mcolis terre sub quadã speciali seruitate et ex parto comoratib9.

Lare
Concord
Eglard9

Predictis oibus et iuramentis et obsidibus bn formatis Eps dictos scz gloriosos exercit9 i mul ta gratulatione dissoluit, per quos fama sua bo na propt habita victoria vbiqz dilatabat Et no ta qd Comes Gelrie et Hollandie in his oibus se certe et epo suo consanguineo subtraxerut nullu oino pstantes auxiliu vel consiliu Sed eps ne aliquid omittet de cotingentibg incotinenti frisiam intrat Stauriã Heelmee Lonnart et Dockige perlustrat et in die Simonis et Jude a Gronensi bus in tanto desiderio recipiebat vt ei intranti aduentu desiderabilis decantaret vbi rebus suis et ciuitatis illius de cosilio Egberti pferti que mu ltis denarys honorarut per dies octo dispositis Ge

Stauria
Heelmee
Lonnart
Dockige

lekmees

lekmpos et Stulteros in dictis vinculis sicut eos inuenerat dimisit. Et tunc primo Trentones qui cum omni suo populo se ad suos pedes cum multis lacrimis prostrauerat absoluit gratie sue istos restituit. Et ipsi eam Concordiam conutant quod ipsi tunc in possessionem suam et ecclesie corporaliter recepit. Quibus omnibus Rodolphus et fratres sui interfuerunt ipsum semper Episcopi verbis assensu sententiis et inde dans et suis priuilegiis super hoc confectis publice corroborantes et Electum pro domino terre et custodem castri humiliter receperunt.

Hec omnia maxima fiebant solempnitate et expensis a quo loco Traiectum ad festum Martini ab omnibus festinabatur ubi dominus Episcopus Deo et beato Martino ad gratiarum actiones assurgens missam celebrat et tota tota ecclesia forma pacis facte conualescat et constanter affirmat se terram et castrum numquam deinceps ab ecclesia alienaturum. Sed necessitas rerum subsequentium aliud postea requirebat. Quantum tunc ex merore oritur gaudium quantum post nimium luctum solatium quanta spes pacis et quietis in cordibus populi iam pluribus annis tribulati nascetur non est facile ad rescribendum

bemgnitas Wilbrandi

restituendam Sed hec nota quod his omnibus feliciter
actis et compositis Eps se ad diuisas suas ut moris e
transferet visitationes in quibus tamen villicos suos ante
2 sores quoniam nemine ex his mutancerat debitas sub
testimonio ministerialium ponit rationes. Quos omnes
non solum ad manus nihil habentes sed insuper ipsos in
venit debitis obligatos Ad quorum solutionem ipse te
nebatur. Vnde a sapientibus computata sunt debita suorum an
cessores vsque ad mille et ducentas marcas propria
vero que in presenti traxerat guerra quia infirmitas
a in pluribus locis regrebat expensas erant mille D
CC et i marc: et ii sol. Vnde animum et mores
omni studio ad hoc componit ut a guerris se contineat
paci studeat expensis parcat debita soluat ut eccle
Traiectensem per suam solicitudinem in pristinum statum
et in debitum reformaret honorem. Sed ve
rum est quod homo proponit Deus disponit quod si ma
nifeste apparuit quoniam statim infra annum hoc bonum
propositum in miserum exitum est dispositum et conversum
ex eo quod eps de contingentibus nihil omittes Concor
diam munit armis balistis sagittariis multis victu
alibus militibus armigeris quorum quidam suadente di
abolo

pecunie

bolo corrupti pecunia et tribus dictis fratribus se-
ducti Castrum sic omnibus bonis abundans et munitum
nequiter tradiderunt quia istis post prandium in
villam descendentibus et alios secum trahentibus hostes
quos ipsi in Molendino suburbii absconderant po-
tenter castri porripiunt portam succidunt et impug-
nant viros innocentes qui pauci erant et optime
se defendebant tandem vincunt quosdam capiunt ali-
os crudeliter mactando occidunt et suos traditores
recolligunt et se iterum ecclesie et domino Episcopo cui fidem
dederant et iuraverant et qui nihil mali apud
eos meruerat patenter et potenter opponunt. Istud
accidit Anno domini M°CC XXVIII. Quarta
vero hebdomoda huius perditionis Episcopus ad se
rediens circa diem Simonis et Jude de consilio
ecclesie iterum se ad guerram et ad novos labores con-
tra Conordenses preparat et succingit. Milites

Nyenstede

colligit cum quibus se Nyenstede deponit ubi

Hardenberg

castrum Hardenberge et ad munimen et defensio-
nem episcopatus circa fossam erigit et munire in-

Stalenburch

cepit per portas et plantas quas de Stalen
burgh abstraxit et sic inter ista dua castra fa vi-
cina

vicina cotidiani tumultus et guerre discursus oriuntur donec Eps statim post in adventu dni ipsa hyeme que solito plus et asperior incanduerat Concordiam multo populo et militia circumvallat

pabderellos et duas machinas et castellum ligne um super glaciem que tunc optato fuit spissa pla na et firma virilit et cum multa instantia ad castrum capiendum erexit. Sed in his omnibus et expensas et nonam spem subito perdidit per nimium ventum et per subitam pluviam maledictam que illos viros sacrilegos parricidas sui Epi periuros et pri zos et modo quasi captos et desperatos liberaverat exercitum adeo molestantes ut toto apparatu illic dimisso recedere cogeretur. Ex quo facto nec plus confundebant et nimium exaltabant dicentes pe num ventos pluvias celum et aerem speciales suos esse defensores. Et nota quod de omnibus istis et de

guerra tota terra Perusie parisfre se habuit asserens se perditionem et traditionem castri penitus ignorare et dolere et dicebat se in hac parte velle quiescere et exitum belli expectare quod Eps

a Pe

a Drentis acceptavit qr aliud facere nō potuit
et per illos cū paucis Groninge intravit vbi eis
centū obsides reddedit quos illi posuerāt ex tali pa
cto ne exercitū in obsidione castri infestaret et sic
illic toto festo quievit donec nonū gelu magnū
et asperū exinsperato advenit qd Epm ī tātū
subito animavit · quod de Groninge frisiā intravit
eius fines pagrans maioribꝰ et minoribꝰ psidiā
et traditionē Covordensiā conquerēdo ī ordine
patefecit et contra illos consiliū et auxiliū omni
frisonū postulavit. Qui sicut viri devoti et
Catolici suo pri et Epo compassi auxiliū et ex
ercitū et contra illos pare pmiserūt quorū bonū
et piū ppositū et belli apparatū queda subita co
pestas qr omem glacie cū turbine dissolvit pro
procīmentū retardavit et disturbavit. Et eps
illic̄ rediēs Vollenho recollegit illā terrā et totū
Steenwyk Steenwyk ad defensionē sui contra Covordenses
et Drentones qui satis manifeste parte illorū
fovebat armavit plures milites et armigeros
eccle ministeriales in granibꝰ expensis ī villa
in turri

in lutri Steenwic collocavit quos nō multo
post Conordenses per incendiū domꝰ Benkint Benkīn
ad exitum et ipsos irrante et stulte se pferge-
tes vicerut̄ occiderūt et oēs ditiores milites sic
grāviter ceperūt ut tota illa vicinia succumberet
desperata. Et tota Drenta cū Conordensibus
cōiuravit dicebāt eīn hoīes male fidei qd illi ex
quadā divina potētia ventis et pluviē et glaci-
ei possent impare. Epūs vero ex
oībus istis adversitatibus minime victꝰ suos de-
fensores ad custodiā epātꝰ in grandibꝰ expensis Vollenho
Vollenho ymme Herdenberghe et Ulzen sup fron- ymme
tam animose collocavit securitatē venture estatis Herdēberg
optans et expectās et medio tpē nihil actu ē dig- Ulzen
nū scripto vel narratione. Sed hoc sciendū
qd dn̄s Egbertꝰ de Gronīge et sui consanguinei
et oēs Gronīgenses ab ecclia et epō nō recesserūt.

Superveniente igitur estate fratres de Co-
nordia et Drentones q tūc contra suū iura-
mentū ipsis manifeste assistebāt incepeūt
timere constantiā epi q oībus modis se ppa-
rabat contra ipsos quatenꝰ exercitū duceret

ad ex

ad expugnandā Drentiā in gravi multitudine pugnatorū. Inter quos maxime timuerūt frisones de Preanatibus Stauriẹ Ostergo et Westergo vñ per suos legatos sepe et instant offerebat quod de toto suo scelere perpetrato sine oī contradictiōe libere et absolute vellent ipsorū stare arbitrio hoc ipsum obtinuerūt frisones a dnō ep̄o q̄ eos obaudire nolebat propter spē auxilij ia instantis. vñ totū negotiū datū est in man9 et arbitriū quorūdam Abbatū de frisia q̄ illud multis iuramētis et diuisis iuramētes cōfirmauerūt et ipso die in colloqūio quod erat prope Gethorne pnūtiauerūt omnes captiuos hinc inde tertio absolui et ad sua remitti qđ sine contradictiōe fcm̄ ē ex quo ep̄o magnū cōmodū accrevit: quia plurimi captiui sui diuites et valentes et in hac guerra multū potentes sibi reddebant² et supplebat² etiā quidam denarij de p̄ma cōpositione sibi p̄missi Sed p̄ter istos Drentones de tribus milib9 promissis plus q̄ mille libras detinuerūt et q̄a Abbates semp illos infames inuenerūt pteruos et inobedientes ipsum arbitriū nō promulgauerūt

Gethorne

vsq3 in

usque in octavas Pasche et sic iam annus fuit e-
lapsus ab initio arbitrii quod tale fuit. Mandave-
runt ut Epus in Hardeberghe et Conordia i unum lo-
m cum Prentonibus et Conordensibus consederet et illi
de Conordia darent ei et ecclesie suas proprietates in multa Conord:
proprium valentes duo milia marcarum et quod exula-
mea rent ad annum et postea parati essent servire ec-
clesie et Epo C et L armatis in illis locis ad que eos
servire posset conducere propter sua specales inimicias
et daret ecclesie duodecim vasallos ut bus...atos quos
ecclesia antea non habuerat et cum mille se humili-
arent et peterent pedes Epi usque ad unum miliare
et daret super eo privilegium quod nulla de caussa re-
cederet a servitio ecclesie in perpetuum et etiam sibi
astaret contra Prentones si non servavit arbitrium
Frisonum et compositionem vel si in posterum aliquid ma-
ligni attemptaret contra Epos. Ista omnia Conorden- promissio
ses fide data promiserunt et iuraverunt se obser- Conordentium
vaturos. et statim prope Berghene dederunt Berghene
duodecim vasallos et bona sua usque ad valorem
M et VIII marcarum et dederunt privilegium tale
quod

quod si in aliquo iret contra promissa qd ipse sco essent transgressores fidei periurii excoicati et ex leges et castrum Conordie et iudictio Drentie et oia illis attinentia sine oi defensio iuris vacaret eccle Eps de consensu eccle et de speciali licentia dni Pape recepit eos absolutos et inusticiamt eos castro et oibus bonis novis et antiquis ut tenerent eo iure quo gaudebant Tempore Epi Thiduri sicut cotinet plene privilegia sup istis cofecta Addiderunt etia arbitri ut Drentones pro novis et antiquis dapnis multiplicit Epo illat solverent Epo ad certos tios duo milia marcarum et sexcentas marcas qd illi facere renuerunt Et ut multa breviter cocludamus Conordenses ad antiquu vomitu reversi se iteru de novo rusticas iuramento et obsidibus copulaverut contra ecclam et Epm sine oi causa, sed tantum ut diu consueta et inveteratam innovata sibi psidia de novo ostetarent. Sup quo fco arbitri plurimum indignati post plurimas admonitiones tandem circa festu Marie Magdalene Et Drentos et Conorden

Drentonum multa.

Conordensium inconstantia et perfidia.

psidos

ꝑfidos periuros et excōicatos denūtiauerūt vbiqꝫ
et maxime in frisia vt illos contra eos ad seruī
cui Epi sicut promiserat excitaret. Et nota qđ
statī post ꝑdicti malefactores copioso et ipromiso
exercitu venerūt Steenwyc et illud sibi ad suū
mandatū et seruitiū iurare copulerūt. Deinde
sūmo mane ꝑrexerūt Genhorne illud et totam
vollenho et ipsū castrū volentes capere et occu-
pare. Sed eps de Swollis adueniēs cū illis
quos in momēto euocare poterat ipsis corporalit
et etiā pedes velociter et strēnue occurrit super
Vene vel Paludē ad defensū suorū q̄ tamē pauci
erāt sed viriles et animosi et quosdā mediatores
frm ē vt coflictib9 differret et bellū ad XV dies
fuit prorogatū ob spem cuiusdā nove coposiciōis
Ꝯ mira et miranda talīu malefactorū vnū Epm
patrē et dnm̄ suū in palude fetida sine causa
crudelit interfecerūt et aliū suū dnm̄ successore
et Epm etiā cōsili luto et fetore morte suam
expectare copulerūt. Sed Deus misericordiarum
istorū cauū rabidam insaniā āplius nō omno

Steenwyc

Genhorne

Swolle

Rodolphi teme-ritas

Harderbg

H: Grauestorpe

Guerr

impunita sustinuerat quia eos in tam reprobum sensum dedit ut Rodolfus de Conordia viro tantum servo comite castrum Hardenberghe ascenderet Epo super recepta pace et compositione securitate de cuius stulto adventu Eps plurimum miratus et turbatus cum sicut potuit et debuit acriter redarguit quod se in medios suos capitales et mortales inimicos precipitaret. Qui de istis presumptuose et sicut sibi tunc placuit respondit. Cui tamen Eps sicut honor suus exigebat quia in domum suam venerat in omnibus ~~sicut~~ bene cavisset et securum ea via qua venerat sed in nave remisisset si Henricus de Grauestorpe inventum cum maiorem non statim interfuisset ecclesiam Nieustede occasione missę audiendę cum XX armatis in qua incepit habere verba minus composita et litigiosa cum parochianis super quadam decima. Sed a tempore Guerrę detenta adeo ut castellani qui propter presentiam Epi Rodolfi quem non libenter videbant etiam illuc descenderant turbati et indignati secum primo ad verba deinde ad arma concurreret quosdam vulneraverunt et etiam ab illis revulnerati sunt quosdam occiderunt He-

ricum

rum de Grauesrorpe gravissime vulneraverit
et cum suis tribus alijs captum ad castrum reduxe-
runt. In continenti fit clamor et a viris et a muli-
eribus quatenus Rodolffus omni parentum suorum oc- Rodolffus parricida
cisor moriatur. Quo audito Episcopus cum suis Rodolffum
armat et cum omnibus modis defendere et de ma-
nibus illorum liberare laborat: non ideo quod in suo con-
ducatu illuc pervenerit sed quia traditum extitit et
eum iam habuit in domo sua et potestate. Sed Episcopus
minime profecit quia tot illic erant sui mor- Wilbrandi Episcopi
tales inimici ut potenter cameram Episcopi destruerent iniquitas.
et parietes inciderent et illum captum extraherent quem
incontinenti occidissent si eum turpiori morte non re-
servassent. Ex quo facto Episcopus dolens et confusus a ca-
stro recessit. Castellanis et omnibus alijs gratiam suam
dedixit. Traiectum properat totum istum eventum ecclesijs
cui erat exposuit et curiose ad hoc laborant ut
per ecclesiam illi a morte liberaretur. Sed in hoc
petitione omnes una voce sibi contradixerunt. Unum factum
est ut illi duo Rodolffus et Henricus octavo die in
conspectu multorum nobilium et maiorum et minorum

qui illuc

qui eum confluxerant ad negotium promovendum quia
gaudebant de vindicta suorum parentum Prope Neu-
stede in totis consumperent et exaltaretur. Et
nota quod tertius erat dns Menzo de Grantsdorp
pro dno Henrico qui medio tempore Castellam prope
Conordiam occiderat et statim in rota exaltaverat
Sic tota provincia dedit gloria Deo propter Epm qui
tamen pro omnibus aliis gauderet si Rodolfus de domo
et camera sua non extractus fuisset. Intellexit etiam
quod quidam emuli sui sibi imponeret mortem illius
super quo postea sepius lucide et sufficient se excusavit
Acta sunt hec Aº dni Mº cc xxx in festo bti Sacer-
bi apud Hardenberch a Wenemaro Sculteto et
ab Eylardo de Benethe cuius filium et uxorem Co-
nordenses quosque ceperant Et sub cuius custodia Ca-
strum Conordie sicut supra dixi rapuerant et sub
cuius custodia castrum Conordie sicut supra dixi ra-
puerant et a multis aliis qui capitanei ipsorum
limites extiterunt. Nunc primum instauratur bellum
Igitur Eps ad recuperationem perditorum et ad vindi-
ctam sui antecessorum totis viribus semper intentus certam

sua

mercedem dig-
nam receperunt
peremptij

1230
Hardenberg

suam conorat semper dando consilio cum ut deuit solici-
tat et tandem post multum tractatum ab omnibus in
eo conuenimus ut episcopus personaliter ad frisones discurrat
indulgentiam clamet et predicet et eis iter contra pec-
tos et Conordenses in quadam certa remissione pec-
catorum suorum mitigat. Quae illi sicut filii patri
deuote cum multa reuerentia curiose receperunt ad sta-
tiones indictas humiliter accurrerunt. Nona gra-
tia eis per suum episcopum large apportarant debita
fide et credulitate acceptant ad arma se preparant
contra Dei et ecclesie et occisores sui patris et episcopi
perfidos infames et periuros contemptores frisonum
in transgressione arbitrii sicut abbates frisie quibus
commissum erat arbitrium in singulis rebus et stati-
onibus predicando confitebant contra nos aduersa-
rii ~~sicut Abbates~~ se animantes quosdam frisones sibi
collaterales de oppido Monasteriensi scilicet Langenwalt Langewalt
et de Vrademolt et Venelgones pro et premio et Vredewolt
mutuo auxilio in sua defensione et perditione tra- Venelgones
hunt iuramentis hinc inde factis perpetuo conne-
ctunt Gromingenses etiam Hunsegones sibi vicim Grome
insunt trahunt et comitant societatem. ex eo maxime Hisegones

Ima

Hunigones
Venelgones

quia tunc temporis Hunigones et Venelgones diro bello invicem dimicabant et inter eos ipsis diebus plurimi extiterent iudaei capti et occisi et post pauca dies belli contra Drentones militit ad genui frisones tanquam veri peregrini et sue eccle Traiecten specialissimi defensores non ex nece cum sint hoies liberi et ab oi iugo servitutis vel cuiuslibet pmentis dnij exuti ex mera et pia compassione et propter indulgentiam pdicatam e po parati erant per suos plebanos p Decanos et monachos et viros religiosos et per Abbates quorum oim memoria semp in bono habeat et pcipue apud ecclam Traiecten qua diu subsistent. quia pro illius honore et liberatione nec vibus nec corpis nec rebus nec affinibus nec charis amicis vel parentibus pepercerunt extunc etiam ammo qs oibus istis maius erat pro ea proprium sanguinem suum effuderunt sicut infra patebit ad quorum exhortationem tot et tanti confluxerunt ut exercitus in duos prudenter dividerent ita ut oes de Decanatu Staurie et de Westergo et de nova terra et de Bornego et de Smalena sive Backenene

Stau:
Westgo
Bornego
Smalena
Backenene

convenient

conuenirent illuc parentos impugnatum. Reliqui
vero hoc est illi qui manent a Spiniart usque ad Saui | Spiniart
ca omnes per Merna cum Hunsegombus Gronige intra | Samca
rent quos episcopus contra hostes personaliter rexit
et perduxit et religiosis suis amicis duos Peta-
nos scilicet Stauere et Westergore viros honestos
et discretos super Backenneue praefecit. Ordinauerat | Backeneue
etiam per copiosos supplicationes et largas expensas in sua
terra tres magnos exercitus. Primum super Sneta
contra Conordiam. Secundum apud Vmme contra | Vmme
Rune et Rosam. Tertium vero qui habebat M et sex | Rune
centos equites et quatuor milia peditum miserat vol- | Rosa
lenhe contra Steenwyc prope Wilcholte pugnatu- | Wilcholte
ros et pro omnibus istis exercitibus indesinenter fie-
bat a populo ieiunia et elemosinae et processiones a
monachis et monialibus conuersis et inclusis clericis et
canonicis orationes et deuotae supplicationes pro omnes an-
gulos episcopatus et ecclesias illi adiacentes et certissima
fuit nobis spes victoriae et contra illos diuinae sicut
meruerant visiones quia de contingentibus nihil videbatur
obmissum quantum ad Deum et quantum ad debitum belli ap-
paratum. Sed quod mirabile dictu est aliter nobis contra
speratum aduenit quia sine dubio in hoc casu patuit
manifeste

manifeste. Quia iudicia Dei abyssus multa et vere dici potest quia ludit in humanis divina potentia rebus. Deus enim confligentibus omnibus predictis exercitibus qui magni et gloriosi convenerant in quinque locis iam dictis in festo Sancte fuit assignatus et ut brevibus verbis rem dederimus exitum cuiusmodi res magni exercitus extra Frisiam per ministeriales certe ordinati nihil fecerunt sed sicut viri nunc tantum fruges consumere nati exitum belli et factum Frisonum expectabant consilia condere tractantes ardua et magna de invisibilibus quinque et postquam exitum rei vix intellexerunt ad sua in gloriam revertebantur tamquam se bene gesta id est suam turpitudinem Deo imposuerant propter quandam pluviam que subito superveniens factum nostrum satis videbatur impedivisse quod vere dicere poterat Episcopus et illi qui apud

Mitspete — Mitspete prope Groninge acies suas illo die disposuerant sed confligere non poterant et propter gravem

Drenti — pluviam et ex eo maxime quia Drenti et Venelgo-

Venelgones — nes et ipsorum complices vias exoneranti in nimia et miranda multitudine desistebant. Priori etenim

Backenene — die fugaverant Frisones qui super Backenene

convenerant

convenerant per quedam occulta et maledicta tra
ditione quod numquam se armaret vel arces disponeret
ex improviso invaserint et eos ad arma recurrentes
et inter se invicem tumultuantes percussi occiderent
fere quinquaginta et plurimos in dura vincula de
posuerant. Et sic proh dolor omnes isti exercitus disso-
luti sunt et inimici Dei et Ecclesie elevati sunt in
superbiam nimis intollerabilem Accidit autem hec cedes
Frisonum apud Backenneme. Anno domini M CC
XXXI in crastino Luce Evangeliste. Barkeneme
Frisonibus igitur ad sua redeuntibus ipsorum oc-
cisi in diversis locis vel claustris sepeliuntur, pro capti-
vis et vulneratis discurrunt et laborant monachi ut
ab hostibus pro multa liberentur pecunia tota Frisia
clamat et conqueritur quidam pro episcopo et indulgentia quidam
contra ut ipsum Groningensis in nimia ponit desperati-
one et ab omnibus dubitatum est an etiam Episcopus aliqua
via vel per terram vel per mare securus recedere per-
mittatur tamen ipse tamen [considerando] ~~penitentes et elimi-
natos reconsiliando~~ indulgentia et penitentias iniunctas
relaxando vel minuendo penitentes et eliminatos
reconciliando

recōciliando ob certe suę diliberationē nihil demeruerit. Sed sp̄s ubi vult spirat et a suo datore p intercessu Beati Martini ep̄o sic ab oībus relicto et desperato sp̄s consilii et fortitudinis in tanta cōcessit libertate ut fratri suos de Transylvam generibus expensis per mare tp̄e hyemis vocaret per quos Cromige munivit animavit et ab inimicis nō solū defendit ymmo eos sic timere cocgit ut pre Miesplere castrū novum ad custodiā suę terrę levarent et in illo plurimos bellatores collocarēt quibus fecerūt expensas et dederūt salarium de bonis ep̄i et suorum q in suis terris libere poterāt et cōsueverāt occupare Et sic tota illa hyeme discursū est et pugnatū inter ipsū castrū et Cromige et quadam mane guerra nr̄i tūc temporis semp meliori fortuna utebant castrū ceperūt in quo tamē paucos occiderūt et quosdam captivaverūt Hunsgones etiā nostri auxiliatores suos speciales inimicos et nr̄os adūsarios scz Vendgones medio tp̄e sepe vicerūt ceperūt et in processu guerrę plurimos occiderūt.

Miesplere

Hunsgones

Vendgones

Sicut

sicut plenius patebit. Rebus sic bene dispositis in Groningen Gronin-
ge et in Humsegonia Episcopus fractas vires belli Humsegonia
in omni parte prudenter recolligens Capitulum suum et Cla-
rerum et quoscumque alios amicos suos litteris et bonis
bo nunciis consolatur adversa supprimens prospera mag-
nificans et extollens se itemque personaliter de itinere
et negotiis Frisie intromittit non parcens personae suae
laboribus etiam vel expensis adventum suum Frisoni-
bus praescribit stationes indicit suos in Groninge
pugnantes postponit et per Merna veniens ad la- Merna
nicia predicare incipit Et ut brevius expediam Lanica
in tantam gratiam invenit apud Frisones et tam
prossima compassione ut plus incommoda sua pro-
pria quam propria congerebatur. Saepe enim viderunt
Episcopum ad aliqua loca cum aliud fieri non posset
propter rapinas viarum pedes cum sua familia am-
bulare. Ex quo accidit ut tota illa magna dives
nobilis et gloriosa Frisia suum Episcopum tamquam unus homo
quod tamen invisum erat usque ad haec tempora sequere-
tur et in nullo discreparet a sua petitione imo

vel visione

vel visione. Inter ista accidit vt oēs amici vel auxiliatores Epī in frisia et extra ad ipsius cō-stantiā et instantiā cū multa velocitate ad arma contra Drentos ꝑpararēt propt̄ quoddā gelu qd

festū cādelar̄ circa festum candelarū subito et optatām horruerat et fere oēs paludes permas ferrat et īduratas. Sed sicut gelu subitoq̄ venit ita subito recessit. Sed tamē īimici nrī adeo territi fuerūt vt oībus modis pacē peterēt: et p multos īterusq abbatū et aliorū virorū bonorū tandē multa dyfficultate obtentū est vt totū negociū belli et dyscordię et oīa dāpna nova et antiqua cōmitterēt hinc inde arbitrio et ordinationi omniū Abbatum frisię et quorūdam aliorū prudentū quos ad hoc elegerūt et Epūs et frisones et Gromgenses et cū hec multitudo concordare nō posset in vltimis credituū et cōmissū ē totū factū Abbatibq de Ludin-

Ludikerke Claricāp kercke et sancto Bernardo et cellario Claricāpi Et reliqui abbates quorū pia frā nūq̄ʒ a memoria recedāt cū maioribus et nobilioribus totius frisię q̄ plurimi advenerāt ī magnis expēsis apd

Gromg

Groningē ix diebus pronūciationē arbitrij vnā cū
Epō expectauerūt. Et dicti arbitri suū arbitriū
prope Mitzpete partibus illuc cōuenientib9 et audi
entibus taliter pronūciauerūt. Volum9 et mā- ☌
dam9 quaten9 oēs captiui hīc inde dimittātur
q̄d statum suū ē cū illuc adducti fuissēt. Volum9
etiā vt quilibet hinc inde sue restituat² possessi
oni Epūs quiete possideat Hardenberghe et Co: Hardberg
nordia detur in feodo dnō frethenco possidē
dū eo iure quo sui ancessores illud possidebant
tpe Epi Theodorici et Epūs in nullo impediat²
in suo iure vel dominio per totā terrā ipse et
sui nūcij intrēt et exeāt secure et honorati Pro
offensis et oībus dāpnis Epūs et Frisones recipiat mulcta rebell:
X milia librarū Groningensis monete ad certos
terminos et sic lites quiescāt. Oportuit ergo q̄a
iuratū erat vt ista quāuis oīa nō placeret illic
cōplerent² vsq; ad solutionē pecunie. Et addide-
rūt vt quicūq; ista firmit' nō obseruaret esset cō
uict9 infamis, pfidus et periur9 et ab oī gratia
Dei et communione scē ecclē separat9. Sup quo
tradiderēt

tradiderunt scriptum suum sigillis omnium Abbatum fecisse munitum et in signum et fedus pacis perpetue osculamutua ab inimicis hinc inde dabant et proponentes inter Concordienses et dominum Egbertum de Gromoge et suos filios et consanguineos ut antiquum odium penitus sopiretur. Addiderunt etiam quod si dominus Fredericus arbitrium et fidelitatem iam factam non servaret extunc vel Episcopo contra quolibus ipsum castri et terre feodum sine omni questione vacaret Episcopo et suis successoribus et sic a loco recessum est omnibus sperantibus quod hec pax et compositio numquam deberet infringi ab aliquo. Acta

Mizpeti 1230

sunt hec apud Mizpeti Ao M CC XXX primo in quadragesima Oculi mei. Inter predicta vero notandum occurrit quod arbitri iam prenominati querram Hunsegonum et Venelgonum componere non poterant quia potestatem non habuerunt. Sed ad aliquos

Hunsegon Venelgo:

menses inter se treuganerunt. Egbertus vero prefectus in Gromoge et Fretheverus dominus tunc de Concordia bona fide promiserunt domino suo Episcopo quod ipsi pacem et concordiam inter illos elaboraret quod minime tamen fecerunt. Unde postea infinita mala et damna ...

na inter ipsos sūt subscripta qd infra plenius
dicet[2] oībus ergo p̄dictis sic cōpositis et treugatis
Eps patenter ad recessū se p̄parat solut accomo
data cives cōnorat illis cū multis grarū actio
nibus valedicit et in ipso recessu apud Groningē
corā toto populo in atrio eccle cōputatū ē qd
ista guerra semp maledicta duraverat quinqz
annis continuis in qua ceciderat plura cente-
naria virorū fortiū et pugnatorū ubi etiā e
Eps manifeste et vāriter monstravit qd ipse
in illa guerra de sua Camera de parata pe-
cunia v milia marcarū et dc et lxii mar-
cas terra vero sua per diuisos exercit9 cnoratos
dāmificata erat largē ad p̄ter marcar
p̄ter gravissimas et frequētes exactiones quas
cotidianas apparat9 belli requirebat cū labori
bus et expensis inimicū rā deffangat9 gaudet
de pace frisiā intrat ubi oībus frisonib9 va-
ledicit et in magna ipsorū laude et amicitia
ab eis recedit per vollenho et Daventriā tra
iectū reūtit[2] de cui9 adventu et vix sperato redi
tu oēs

5 annis guerra dur:

in oēs gaudebant preter illos qui tpe suę absentię totam terrā Traiecten diuisis insultibus inter se ipos tumultuantes rapinis et incendijs tota illa hyeme infestauerat ad quorū correctionē cū Epūs et expē sis et collecta militū satis infructuose fere tota estate laboraret tandē tota illa discordia p flo rentiū comitē Hollandię filiū Wilhelmi Co mitis q priori anno militare ceperat penit9 est sopita. Et Epūs se ad quietē et solutionē de bitorū suorū disponit et deponit qa Romani ipm et ecclam sup multa pecunia ī postula tione Epi accomodata expensa et citationib9 suspensionib9 et excōicationib9 indesinit et iniste fatigabant. Cū quibus tandē ~~et~~ in certa su niā conuenit et deponit et sic ab oīb9 liberatio Ecclę sperabat. Qui habet audi endi aures audiat mirctur et doleat qd ille hostis antiquus spūs neqā insufflator tocius mali semp inuidēs paci et maxime quieti ecclarum corda Conordensiū et Frentonū a qb9 adhuc nodum recesserat de nouo adeo insufflādo excitauit

ut nescio

vt nescio qua temeritate inducti iterum se de no-
uo in auxilium Venetgoniorum adarmarent et Groningen-
sibus pacem dedirent et castrum suum prope Misspe-
te reparent et munirent. In quo posuerunt pluri-
mos armatos quibus de nouo assignauerunt omnia
bona Episcopi et suorum illorum iniurias sicut tamen di-
ctum erat in arbitrio non admittebant et ut breuius
multa concludamus arbitrium in nullo seruauerunt.
Nec etiam modicam partem pecuniae promissae ad pri-
mum terminum soluere volebant Episcopum et frisones
postpendentes Groningae magna multitudine cum
Venetgonibus obsederunt: in quos ciues cum Scu-
segonibus tertio die insurgentes et e portis pro-
rumpentes in die viii Martij vicerunt et eos fugien-
tes persecuti sunt multos occidentes et plurimos
capientes de quorum curribus plurima spolia et
arma et sexcentos equos abstraxerunt et sequenti
die tertiam Venetgoniorum pro magna parte combusse-
runt illic plurimos occidentes inundantes rapientes
et non multo post quodam die ante ortum solis nouum
castrum Missspete quidam viriliter et fortissime im-
pugnare

Groninge obsi-
detur a Ve-
netgo. et Co.

Missspete

pugnare ceperunt. Alii vero sterne procedentes
laze totum laze cum terra robusserunt ubi multum populum
qui illuc tunc convenerat ob nundinas fugaverunt
quibus equos et infinita pecora illuc ad vendendum
conducta abstulerunt castrum in redum expugna-
verunt in plures dextrarios et XXXVI armatos
viriles et fortes eduxerunt reliquis omnibus in castro
ignem apposuerunt et cum sit magna leticia civita-
te suam intraverunt et die in diem fortunam bo-
nam a Deo sibi datam in nullo sicut viri prudentes
et discreti neglexerunt. In his omnibus dominus Egbertus
et sui filii et consanguinei ductores et propugna-
natores extiterunt. In hac belli prosperitate Episcopus
et Frisones nullo modo comparuerunt quod exinde erat
Wita quod arbitri adhuc non dederant Wita vel culpam Trec-
tis et istos non absolverant a iuramento fracte compositi-
onis pertraxerunt enim negotium sperantes adhuc re-
formare omnia ad concordiam si forte dicta vexatio
eis daret intellectum. Sed induratum erat in istis
cor Pharaonis et cum hoc post multas competentes
admonitiones sensisset eos manifeste excoitantes
ipsos

ipsos p̄fidos et periuros et infames denuntiaue-
runt Epm et frisones et illorum et illorum societa
tam ab omnibus promissis et iuramentis rite ab-
soluentes. quo facto Eps a Groniensibus et ab omnibus
frisonibus ad arma et ad vindictam nouorum et
antiquorum malorum p solleumpnes nuncios in fri-
siam de Traiecto euocat. Vocatus venit volun-
tate frisonum audit et intelligit. Aliquot Actiones
indicit in quibus arbiter manifeste p̄stati.
Conuordens et Trentos arbitrium ipsorum mi-
nime seruauisse Imo palam venisse contra omnia
parta et iuramenta. Vni statim conuenit ad
2 totum Winenie ab tota frisia et illic conuenit
nuncii Groningensium et Hunsegonum et in eo con-
cordatum est ab omnibus quod totius rebelles et excon
2 ratati dmo bello attemptent et impugnent
in diuisis locis. Sed vno eodemque die ebdomo
da sequenti et omnibus necessariis ad istud pro-
positum sine mora bene dispositis Eps festinans
ad sua redit. Tres educit et disponit exerci-
tus in suis finis. Vnum a Kunra et Lenna Kunra Lenna

contra

contra Brokope qm habuit large quatuor
4 milia M pugnatores frisones lemores per quos ni
hil fcm est vt digne libro comedet . Aliu or
dinauit contra Steenwyc tantu ad queda
terrore vel custodia illius terre quia pauci
Anc erat . Tertiu ipse psonalit duxit Anen ad illa
palude et via contra Conordia in qua perijt
et occisus fuit dns Otto Eps pie et laudabi
lis memorie large cu quadrigentis viris for
tibus et honestis sicut in anterioribꝰ plene legi
stis et intellexistis . Hic iste Eps acies suas ordi
nate et prudent dispouit q bndictione accepta
Epali in magno comodo palude transeunt qa
desiccata fuerat tota illa estate et se deponnt
iuxta Conordia cu DC armatis equitibꝰ et
4 milia quatuor M peditu electoru bn ad hac via
paratoru per quos ipso die q erat Lambti in oc
casu solis quia tota die expectauerat de suis
CCCtos viros per quos incenderat quada villa
Trentie inpugnancert vicerut et reperunt i qda
veloci cursu ipsa villa et suburbiu Conordie

que

que oia propter suā novā munitione penit9
indicabant² et videbant² inexpugnabilia ī q̄b9
equos arma vestes et multa victualia rapiētes
nullos repcrūt. Sed et puulos et mulieres et
viros quos cōprehendere potcrāt occiderunt.
Reliqua oia per appositū ignē in favilla pe
nit9 redegerūt. Et sine dubio in mane se
queti castrū cepissent si populus labore et
ieiunio toto afflictus ad hospitiū suū Anc Anc
per illā maledictā paludem in qua ad huc ossa
nostrorū plurima īveniebāt² nō fuisset reuisus
Sed summo mane iterū castrū totus exercitus
cū Epō aggredit² in quo illa nocte tot ascēde
rāt ut oino de illo capiendo spes nō haberetur.
Vidim9 etiā contra nos apud Hulsnorde ma Hulsnord
gnas acies Treutonici ipsa nocte collectas cū q̄b9
senire cōfligere nō poteram9 cū medio loco
essem9 inter Hulsnorde et Conordiā qd nullo
Epō vel exercitui usq3 nūc dicit² accidisse. Sed
in sero leti ad hospitia Ancn propter victoriā
prioi die habitā reuteebam² sperātes letos rumores

nobis

nobis appropinquare de duobus exercitib9 frisie quos gloriosos fortes et ad bellū optime apparatos eduxerunt ad duo loca. Quia oēs a Stauria vsqz ad Bornedā rōuenerāt sup illud funestū Backenene. Reliqua vero pars frisie a

Borneda

~~Borneda~~ Bordena vsqz ad Lauwā cū multis militibus intraverunt Groniġe vt de rōsilio et auxilio illorū et Flaustgonū inimicos apud Mizpete impugnarēt. Sed proch dolor sito dic vaciter intelleximus exercitū apud Backenene victū fore et fugatū nostro vel dicere volo quo misero casu vbi multi fuerūt mortui et capti pauci vero occisi. Quorū sanguine illa maledicta palus en altera vice inebriatur. Quo frō trenti animati et exaltati tota nocte quia longa erat festinantes in tāta multitudine contra nostros ppe Conordiā rōglobabant vt eis redeūs rogerem et exercitū nrm iuxta Hardenberge rōmode dissolueremus. Et nota quia milites de terra Traiectēn istis oībus nō sunt adiuvati quia in hac guerra suprascripta semp̄ tremebant timidi et effeminati

Bordena

Backenene

minati. Etiam illi de Turnina non interfuerunt ex eo quod cruce et Episcopo in propriis expensis servire noluerunt. Sed omnes de Panetria de Zallat et de Verhta in suis expensis pondus illius expeditionis cum multo suo honore et fidelitate sustulerunt. Oportet autem ut omnis veritas huius narrationis nesciebatur posteris nostris scire cupientibus unum ad novum pudorem et dolorem nos transferamus. Verhta

Unicus sic exercitus in quo prae omnibus aliis longe maior et propinquior nobis spes victoriae multis de causis habebatur apud Gronige collectus die condicto ad pugnam progreditur et in crastino exaltationis sanctae crucis a deo viriliter impugnat inimicos ut potenter aggere et munimine destrueret et planaret et cum aliquot centenariis terram illorum intraret ubi miro modo hinc inde certatum est. Et ex utraque parte plures occisi sunt et prostrati. Et tandem inimici quibus omnibus incumbebat defensio quorum sanguinis merito sitiebatur et propter uxores et parvulos suos quorum vitae in nullo periculum fuisset et propter propriam re

sue de

sue destructione nuos multo suo dapna expule-
rūt, et sic ab inuicem separati mortuos suos et
grauiter vulneratos ad sua hospitia reportabāt
tota illa nocte se ad ext'imā pugna reparantes
vere toto illo die frisones virilit' et honeste sicut
in antiquo cōsueuerūt pugnauerūt q'd multis
vulneribus et per scuta gladijs et lanceis rupta
et fracta et miro modo lapidata poterat cōpro-
bare. Sequenti mane hunsegones cū Groningē-
bus et quibusdā de nostris frisonib9. Venelgones
vicerūt et victos minime persecuti in redeundo gra-
ue dapnū ab eis acceperūt. Per quē casū q'dā
de nrō populo aīm pugnandi aliquantulū per-
diderūt. Sed tamē tercio iterū apud mirpere
acies suas disponere inceperūt. Vbi stati īue-
nerūt contra se grauē multitudinē īimicorū
qui tūc ab oīm insultū in diuisis locis hinc īde
exhonerati et supbi de victoria habita sup Bar-
kenuene fuerat cōglobati. Vbi cū ipsis erant
tota Trenta et oīs Venelgonia et totū Laghe-
wald et per oēs istos tamē nris resistere nō
potuiss

Venelg
Langhewalt
frodewalt

potuissent si illi de Thure et Henricus de Burr Thure
lo cum copulata et data fuit filia Rodolsi cum ca: Borrelo
stro Conordie et domino Trencie multos bellicosos
viros de partibus Westualie secum in auxilium
istorum ad solidos non adduxissent. Ex quibus o:
mnibus accidit ut nostri populus in primo aspectu
aciei sic terreret ut ad fugam et reditum versus
Groninge inordinate festinaret, quos capitanei
nostri exercitus nullo modo nec exhortando nec cla
moribus increpando nec etiam reprehendendo pote
rant retinere. Quo viso hostes aggerem transiliunt
fugientes persequuntur et leve erat eis sine omnium
difficultate vel periculo quemlibet capere vel occi
dere. Unde in nostros sicut lupi in oves sine mise
ricordia deseviebant plurimos capiendo propter
pecuniam alios occidendo propter immisericordiam.
Qui postea dum sepelirentur computati sunt usque ad
lx mortuos. Inter quos periit dominus Hesselus de H. Lynwart
Lynuart decanus per totum Ostergo cum videret sa
cerdotibus vir magni consilii et precipue honestatis
largus benificus et valde hospitalis. Que non mu:
ltam

leu comendare laboro quia sua fides et deuota
obia dno xpo et toti fraterensi ecclesie nostr
Anna extitit pro eius honore recuperādo propriū
sanguinē effudit. Et quis dubitet ipsū et oēs
secū occisos q corde contriti ore cōfessi illic ob
indulgentiā et remissionē peccatorū suorū conue
nerāt quietē in celis et partē martirū a prē
misericordiarū per intercessionē bti Martini pro
eius certe maxima necessitate totū bellū gerebat
accepisse. Frisones enī isti nec aurū nec argētū
nec aliquod feodū pro sallario expectabāt sed tām
celeste premiū pro quo vitā suā tradiderūt. Et
propter illū qui pro ipsis in cruce pependit et qui
q vulnera ~~plurima quedā etiā usq ad mortem~~
sustinuit ipsi et flagella et vincula et vulnera
plurima quedā etiā usq ad mortē quid āplius
dare poterāt quā seipsos. Vn istos indicamus mū
do perditos et Deo vel celo acquisitos. Et verō
in istis est prius gaudere Martino et prius est
flere Martinū. Accidit aūt hec cedes apud Mūz
pele Aº dm Mº CCº xxx ii in vigilia sancti
Matth

Mathei apli et euangeliste et Sup Barkenene
gmnto die antequam erat vigilia Lamberti.

Genalogia dnorum de Brederoda

Zyphridus primus dns de Brederoda originem habuit de nobilissimo sanguine Priami et Hectoris Troianorum atque ex illustrissima stirpe Imperatorum Grecorum sit provenit9. Nam mater eius Lutgarda tercia comitissa Hollandie fuit filia magnipotentis Theophani Constantinopolitani seu Grecorum illustriss Imperatoris, et soror Theophanie Imperatricis Romanorum. Quod etiam ex parte patris idem Syphridus sit de nobilissima stirpe Troianorum editus pt sic cognoscenda Adam primus homo genuit Seth, qui genuit Enos qui Caynan, qui Malalehel, qui Jareth, qui Enoch qui Mathusalem, qui Lamech, qui Noe sub quo factum est diluvium Noe autem genuit Japhet patrem Suffetie et Suffrie genuit Helenum, qui genuit Phebum, qui Antheum gygantem qui Janum primum dnum Italie Janus autem genuit Triton qui Italum et Pelenum qui Janum qui Janum, qui Athlas gygante qui Troylum. Hic Troylus regnavit in Dardania et tandem ab eo condita est Troia civitas totius orbis nominatissima Troilus primus rex Troie. Genuit Ilium regem, qui Laomedon regem, qui Priamum ultimum regem Troianorum sub quo fuit Troia destructa. Huius Priami filius fuit Hector pater

Janus primus Italie dns.

Troie fundator Troilus

4 Troianorum reges.

francionis q francio destructa Troia cu multis
Troianis fugit in paludibus Meotidis q primo
nominati sunt Troiani deinde Syrambrini qz
francio predictus genuit Priamu rege Syrabriç
q Priamus rex genuit francione duce Syrabriç
q Priamu duce Sirambriç et deinde ões duces se-
quentes habuerut nomie Priami, Tande hoies isti
pueniētes sup Renu fluuiu in Germania nuncupati fu-
erut Franci a quibus terra dicta Franckenlat usq
in presentem diem sibi nomie retinuit Inter quos
anno dni tricentesimo sexagesimo regnauit Priamus
dux potestate regia, q ab Antiquo Priamo Troiano-
ru rege pdcto origine paterna successioe habuit gerēs
arma patru suoru Troianoru Priami viz et Hectoris
i. scutu aureu et in eo leone rubeu cu lingua et
branchis blaueis, qui Priamus rex seu dux frāciç
cu vicisset potentiore rege totius Galliç accepit eius
arma i. scutu aureu cu tribus bufonibus nigris.
Gestauit qz illa arma quartellata cu suis armis pfa-
tis et eius posteri cu eo usqz ad tēpora Primi Christi-
anoru regis franciç. Hic ergo Priamus genuit Ibo-
ru q etia Priamus dictus e Rex at Iborus genuit
Marchomiru rege q genuit Pharamūdu primu coro-
natu

francoma vn
Primu regnavit Priamus
Signa Troianorum
Iborus rex

natū regem francię Pharamūdus genuit Clodiū Pharamūd9 p̄m9 rex coro nat9 frācię
crinitū regem, qui Meroneū regē, q̄ Hildricū regē
q̄ Clodoveū primū Christianū regē; hic in baptismo p̄m9 rex Christ.
vocatus ē Ludowicus q̄ ex ordinatiōe diuina dimisit
arma parentū suorū et accepit pro armis suis scutū
blancū cū tribus lilys aureis, hic vlteri9 genuit Lo-
tharium regē ^ q̄ Clodoveū regē, q̄ Theodoricū regē ^ q̄ Dagobertū regem
q̄ Hildebertū regē, q̄ Cilpicū regē Oēs q̄lē fuerūt
reges francię Chilpicus āt rex genuit Theodoricum
ducem Aquitanię Is āt Theodoricus dux coactus
ē a Pippino regē francię dimitter arma regum
francię Christianorū et iterū assumere arma Troia
norū vz scutū aureū et in eo leone rubeū cū ligua
et branchys blancis et illa arma etiā retinuerūt de-
inceps posteri ei9, Itaq hic Theodoric9 dux Aq̄tanię
·i· Gyuanę genuit Lotharium ducē, q̄ Theodoricū du-
cem, q̄ scm̄ Engheldrinū ducē et martyrē q̄ Man-
fredum ducē q̄ Sigisbertū p̄ncipē Sigisbertus
āt genuit ex Machtelde sorore fleme regine Ger- Walgerus p̄m9 comes Texterband
manię vxore sua Walgerū comitē Texterbandię
et Theodoricū p̄mū comitē Hollandię Theodoric9 p̄m9 comes Holl.
āt comes genuit ex Gona filia Pippini regis
Italię

Italię Theodoricu secundu comite Hollandię Et hic secundus comes Theodoricus genuit ex Hildergarda filia Ludouici regis Francię Arnulphu tertiu comitem Hollie, Arnulphus aut genuit et Lutgarda filia Theophani Imperatoris Grecoru Theodoricu quartu comite Hollandię et Syphridu pmu dnm de Brederoda pdictu, Ex qbus pdictis pt cognosci qualiter veru sit qd iā dns Syfridus ort9 est ex nobilissimo sanguine Troianoꝝ et Grecoru.

De Syphrido primo dno de Brederoda C.

Porro Theodoricus sds comes Hollandię reges Holtadiam per octoginta octo annos effitit senex valde et vidit filios Arnulphi filij sui in probitate virili pollentes viu et gauisus e valde tandem oritur lis inter Syphridu iuuene autedictu et quenda nobilem Theodorico comiti familiarissimu ortaqz pugna Syphridus interficit illu. Tunc Syphridus sciēs Theodoricu comite auu suu sibi propterea irasci fugit a facie eius et transtulit se ad Orientalem Frisiā: perexit nāqz ad quendā nobilem frisone scz Gosuinum de Stanzia potestate totius vlterioris Frisię, q cu benigne recepit et vt filiu propriu aliquāts annis gratiosissime fouit atqz nutriuit. Hic igit nobilis Gosuinus ortus fuit de stirpe sti Gondeboldi mrps regis Frisie

Goes: de Stanzia

Huic

Anno dm̄ Millesimo Tricesimo quinta die Junij obijt Syphridus vicecomes Hollię et primus dn̄s de Brederoda et sepelitur in Abbatia Egmonden̄ uxor vero eius Tetburga obijt vi kal. februarij sepulta penes maritum suum, et ab his de istis propagati sunt omnes dn̄i de Brederode et de Theylingen ideo in epitaphio supra sepulchrum eorum ponitur versus Stirps de Sickone processit in hac regione, Syfridus ergo cognomento Sicko dedit sancto Athalberto patrono Abbatię Egmonden̄ pro aīę suę remedio terrā super Gheest noīnatā Noerthorpe. Smythem Aldgeruzerlant. Hildebrantslant Suwerdingerlant, quinqꝫ Stertelen lantlosemade. in Arkersloet, duodecī libras. In Baues duas libras Tetburga vero uxor ei9 contulit monasterio Egmōden̄ pro remuneratōe beatitudinis eius scrinen̄ aureū cū multis reliquijs et alijs pluribus donis.

donationes Syfridi et uxoris Bred:

De dn̄s de Teylingen.

Mortuo Syphrido Theodoricus filius eius pmogenit9 efficitur iure hereditario sc̄s dn̄s de Brederode de q° in sequenti capitulo dicetur. Sed frater ei9 Simō ex legatione pris optinuit castrū et dominiū de Teylingē, q ob honorē fr̄is sui senioris accepit arma patris cū barensteel de argento q̄ est secūda diuisio Hollandię Porro hi Simō Baro et prim9 dn̄s de Theylingē genuit Gherardū dnm de They

2ª diuisio signor

Theylmgen qui Gherardus presens fuit in admissione
exemptionis monasterij Egmonden in anno dni millesimo
centesimo — quadragesimo tertio. Is itaque Gherardus genuit videlicet
Hugonem dnm de Teylinge et Wilhelmu de Teylingen
militem. Hic namque dnus Hugo in anno dni M° C°
lxii pns fuit qn Florentius huius nois tertius comes
Hollandie ecclesiam in Vlaerdigen resignavit qe poni[2]
in fris eiusdem comitis Hollandie. Hic dns Hugo ge-
nuit Wilhelmu dnm de Teylinge q fuit operosus
adiutor Wilhelmi comitis Hollandie duodecimi contra
Ludovicum comitem Lossensis in anno dni M° CC tio
qui Wilhelmus genuit Wilhelmu dnm de Theylingen
et Theodoricu domicellum fres et hi viguerunt anno dni
M CC lii°. Obijt aut Wilhelmus pr eorum in anno M
CC xliiii. Itaque Wilhelmus frater Theodorici domicelli
genuit Theodoricu dnm de Theylinge q obijt in anno dni
M CC lxxxii° Theodoricus aut genuit Wilhelmu dnm
de Teylingen q obijt in anno dni M CC lxxxiiii Wil-
helmus aut genuit Simone et Theodoricu milites qui
ceciderunt in Frisia in bello cu Wilhelmo comite Hollan-
die et Katherina q obtinuit castru ad vita a comite
Hollandie Florentio qe feodalia redierunt ad comitem.

De Theodorico sto dno de Brederod. 5

Anno dni M° CCC° Theodoricus pri Syphrido succe-
dens fris est sts dns de Brederode gerens arma patris sui
in to

cũ tota sua posteritate vsqz ad p̄mũ Reynaldũ dnm de Brederode hic Theodoricus duxit in vxorẽ Alueradim filiã Baldewini septenni dñi de Husdem q̃ Baldewinus fuit filius Robberti filij Johannis filij Cathmundi filij Robberti cui9 mater fuit Sophia sci Cathmũdi regis Angliẽ et martyris. Genuit aũt Theodoricus iste ex vxore sua p̄dcã Wilhelmũ sibi succedentẽ et vt fert[2] ab isto etiã descendit p̄mus dñs descendit prim9 dñs de Lecka qui accepit pro armis suis in scuto argenteo leonem nigrũ. Deinde circa annũ dñi M lxiiii obijt Theodoricus de Brederoede.

p̄m9 dñs de Lecca vn̄ nat9

De Wilhelmo tercio dño de Breder: 6

Defuncto quide Theodorico scdo dño de Bred Wilhelmus filius ei9 efficit[2] successione hereditaria tercius dñs de Brederode, q̃ cũ puenisset ad virilem etatẽ desponsauit mira cũ solemnitate formosã puellã Adelheydim filiam egregij comitis de Seyn de quo successu tpis genuit Theodoricũ sibi succedentẽ Obijt aũt Wilhelmus dñs de Breder circa annũ dni M C iiii n

Seyn

De Theodorico quarto dño de Bred 7

Viã vniũsẽ carnis Wilhelmo ingresso: Theodoricus fili9 ei9 Homagiat[2] solenniter pro 4 dño de Brederode, q̃ de cõsilio suorũ amicorũ celebrãs solennes nuptias duxit in ma·

in matrimonium Agnetā virginē valde pulchrā filiā viri illustris comitis de Solmis ad quas nuptias multi magnates et nobiles de superiori Almania convenerunt. genuit autem inter ceteras proles suas ex predicta uxore Wilhelmum sibi succedentem Tandem egritudine gravatus diemque clausit extremum obiit anno M C xxxix.

De Wilhelmo quinto dno de Brede ca 8

Sepulto honoribus congruis Theodorico quarto dns Wilhelmus filius eius paternā hereditate suscipiens efficitur quintus Baro et dns de Brederode. hic adamavit Catherinā speciosam virginē filiā prepotentis comitis de Zalmen quā in uxorē ducens procreavit ex ea elegantis forme prolem masculini sexus et florentiū appellare fecit. Crevit itaque puer et factus est vir inclitus obiit autem Wilhelmus circa annū dni M C liiii

huius tpe Terracenū fere robusti fuit

De florentio sexto dno de Brede. 9

Celebrans igitur exequiis Wilhelmi illustris dni. florentius filius eius vir nobilis et equus more solito creatur sextus dns de Brederode, Istis diebus comes de Ghenep homo magnanimus habuit inter ceteras proles suas filiā et vultu et moribus decorā noīe Christianā quā idem in florentino dns de Brederode connubio obtinuit et matrimonialiter sibi admixit. Celebrate ergo sunt nuptie et genuit ex ea Wilhelmū sibi succedentē et is florentius obiit circa annū M C xciii. De Wilhelmo 7 Brede dno 10

Ontleend Vad

frisones ad bellū procederet diuisit exercitū suum in bipertitū tamen, et vnā parte exercit⁹ commisit Wilhelmo dn̄o de Bred pn̄cipi milicie suę et sic ide Wilhelmus contra Drechtenses frisones bellaturus accessit et superauit. Rex āt cū sua parte exercitus versus Hoechsmonde sup glacie procedēs confracta glacie submersus occisus est. Porro Wilhelm⁹ dn̄s de Bred obijt anno dn̄i M° CC lxxxv tercio nona: Junij Vxor vero eius obijt anno dn̄i M CCC ij°

rex occubuit an° 1255. 5 kal feb: et ei successit florent⁹ 5 filius adhuc infans
ciuitas Traiectina aliqua ex parte conflagrata a° 1279.
Hoechmonda

De Theodorico pio vndecimo dn̄o de Bred C. 12

Anno dn̄i M° CC lxxxv Theodoric⁹ pi⁹ filius Wilhelmi p̄fati effectus ē vndecim⁹ dn̄s de Bred Accepit āt in vxorē mariā filiā illustris dn̄i de Kerka q̄ habuit pro armis leonē nigrū in scuto argēteo de q̄ Theodoric⁹ pius genuit duos filios et vnā filiā: primogenit⁹ fuit Wilhelm⁹ miles de quo postea dicetur rapto rege Scdogenitus eius fuit Theodoric⁹ miles inclitus q̄ accepit in vxorē mariā filiā dn̄i incliti de Bueren, filia vero ei⁹ fuit Jutta quam in vxorē accepit nobilis Baro Johānes Persijn dn̄s de Waterlandia hec āt dn̄a Jutta obijt anno dn̄i M CCC xlvij° sepulta in monasterio sc̄imonialium

in Leime

ther — leuuenhorst prope Norttwyc et maritus eius dominus Johannes persyn obiit anno domini M° CCC liiii°

Ca 15 De victoriis Theodorici pii adversus frisones

Adiunni 1287 — Anno domini M CC lxxxvii° ex magna ventorum intemperie factum est undosum diluvium, quod submersis hominibus et iumentis lacrimosum fecit excidium Theodoricus vero dominus de Breda iubente Florentio comite Hollandie classem aptans ac exercitum congregans remigravit ad frisiam et acceptis sigillatim obsidibus tota illorum sine bello subegit patriam. Comes ergo Florentius ayis

Florentius 5 construxit 4 castra Medenblyck Ermgenburch Middelburch Nienburch — refluentibus quatuor fortia castra scilicet Medenblyck Ermgenburch Middelburch, et Nienburch edificari cepit et consummavit cum quibus effrenate plebis innatam rebellionem edomare posset.

Ca 16 De victoriis eiusdem Theodorici pii adversus flandrenses capitulum

Post hec cum florentius comes Hollandie in Anglia moram faceret Guido comes flandrie ad subiugandam Walachriam exercitum direxit & contra Theodorus

Miles Johannes de Reness. — pius dominus de Breda cum domino Johanne de Reness milite congregavit expeditum exercitum ut eidem Guidoni comiti cum potentia obviaret florentius etiam comes ab Anglia festinater adveniens classem suam in Vlissingen applicuit ubi populum suum in unum congregare voluit

Pemgs

Deinq[ue] cu[m] Guido comes in transfretando mora[m] faceret Johannes de Reness ex parte Florentij comitis Holl. oppidu[m] de Slusa partiu[m] Flandrie potenter incendit. Et Theodoricus d[omi]n[u]s de Bred cu[m] bellatoribus suis intravit terra[m] Cazandie et exustis habitaculis, et cunctis villis eande[m] patria[m] famulatoribus ~~congregavit~~ conflagravit. Et sic Florentius comes Hollandie unanimiter istoru[m] nobiliu[m] Flandrenses de terra sua expulit. Reness

De adductione Johannis domicelli Hollandie p[er] eundem Theodoricum ex Anglia usus Hollandia Ca: xcvi

Anno d[omi]ni M CC xcvi° occiso Florentio comite a Gherardo de Velsen Florentius abbas regalis monasterij Egmonden Theodoricus p[ri]mus d[omi]n[u]s de Brederode Henricus burchgravius Leyden et Wilhelmus de Egmonda milites expensis proprijs Angliam p[er]rexerunt et Eduwardu[m] regem Anglie exoraverunt q[ua]t[enus] annueret ut cu[m] eis transiret Johannes domicellus Hollandie filius Florentij comitis iam occisi. Eduwardus vero rex eosdem legatos gratiose suscipiens navem mirabili ornamento coaptari fecit cu[m] qua domicellu[m] Johanne[m] misit et Elisabet filia[m] eius uxore[m] [pre]fati

q[uo] t[em]p[o]re Florentius comes occisus 1296

pfati domicelli Johannis quos tunc tutele dni de Brederode specialiter commisit, et ad Hollandiam destinavit. Sed hic domicellus vento satis prospero Zelandie finibus applicuit. Qui ex tunc Wolferdus dns de veris destitutis comitis Hollandie sibi in tutelam cautè obtinuit et sic nobiles, q eos ad Hollandiam propriis expensis adduxerunt, et precipue dnm de Brederode cuius speciali tutele p rege commissi fuerat supplantavit. Nam cum quadam die pariter essent apud Reymerswale ab illo loco dns de Bred simplex in malicia nec fraudem cogitans causa negotii causa ad Zirixee instinctu dni Wolferdi per Johannem domicellum Hollandie mittitur. Et ex tunc Wolferdus cum comite navem ingreditur et ad castrum suum eum perduxit. In quo exclusis sibi displicentibus custodit custoditur: venerabili siquidem dno de Brederode sine comitis licentia atque sine re dictum ad propria invitus destinatur. Sed non multo post idem Wolferdus a comite Holla. i. Delft p tumultum occiditur. De obitu Theoderici dni de Bred c. 18.

de veris dns Wolf

Anno dni M CCC xviii princeps pijssimus Theodericus sepe dictus devotionis causa peregre proficiscens ad terram sanctam in reditu apud Franciam in civitate Remensi xviii kal Januarij requievit in

dno

dnō. qui ibidē in p̄dicatorum ecclesia sepelit[ur] honore
congruo. Hic Theo[doricu]s pius per remuneratione bonorum
divinis eterne ecclesiam S[an]c[t]i Johannis Baptiste in Haar- Donationes Theo[dorici] pii
lem largis dotando muneribus obtulit, insup[er] p[re]cur-
sori sanctissimo calicē de puro auro. hic fuit dn[u]s
de Bred[a] per XXX tres annos et fuit p[r]inceps multum
famosus, virtute robustus, corde magnanimus largus
et carus. consilio cautus, amator cleri, cultui divino
deditus et multis virtutum insigniis fretus Maria
vero uxor eius iā obierat in anno M CCC septimo.

De Wilhelmo p[ri]mogenito Theo[dori]ci pii Ca 19.

Porro Wilhelmus p[ri]mogenitus Theo[dori]ci pii dn[u]m ef-
ficitur miles et duxit p[ri]mo in uxorē Elizabet filiā
comitis de Luxenburch. Tunc enim temporis Luxē- Luxenb[urch]
burch adhuc nō erat ducatus, sed tantum comitatus.
Mater vero huius Elizabet fuit filia ducis Saxo-
nie. Genuit aūt iste Wilhelmus de p̄dicta Elizabet
uxore sua Henricū dnm de Bred[a]. succedētē Theo-
dorico pio ano suo. qua defuncta accepit aliā uxo-
rem Catherinā filiam Wilhelmi dni de Tepli-
gen relictam Alberti dni de Voerne et genuit Voerne d[ominus]
ex ea Theodoricum dnm de Bred[a] Henrico fr[atr]i suo suc-
cedēti

redentem. Hic Wilhelmus nō fuit dn̄s de Bred quia obyt biennio ante Theodoricū pr̄m patrem suū sub anno dn̄i M CCC° xvi° Katherina vero vxor eius vltima obyt anno dn̄i M.CCC xx viii° hec Katherina obtinuerat ad vitā suā a florentio comite Hollandie castrū Teylingen.

De Henrico duodecimo dn̄o de Bred. Cap. 20

Anno dn̄i M CCC xviii° Theodorico pr̄o dn̄o de Bred. defuncto Henricus primogenitus Wilhelmi filii Theodorici pr̄i antedicti constitutus est duodecimus dn̄s de Bred qui accepit in vxorē Elizabet nobilē puellam filiam viri nobilis dn̄i de Fontaynes in Francia, et in magno gaudio celebrarunt nuptias solennes. Ex hac igitur Elysabet nullā prolem suscepit. Deinde anno dn̄i M CCC xxi° cepit iste Henricus infirmari et mortuus est cū per tres annos principatū de Bred gubernasset. Anno etiā dn̄i M CCC xlvi octaua die mensis Junii obyt Elizabet dn̄a de Bred vxor eius, que inter cetera donaria dedit monasterio sc̄i Johannis Baptiste in Haerlē capellaniā et dotauit altare sc̄e Margarite virginis cū redditibus tredecim librarum annue flandrie.

donatio Elizabet vxoris Henr.

De Theodorico decimotercio dn̄o de Bred c. 21

Anno dñi M. CCC xxi Henrico mortuo Theodoricus frater eius ei successit et factus ē decimus tercius dñs de Bred. Hic fuit multū inclitus et famosus. Accepit aūt in uxorē Beatricē Walrami illustris dñi de Valkenburch et Montyoannie de cuius progenie postea dicet² capto xxv. Genuit aūt ex ea quatuor filios, et unā filiam primogenitus fuit Reynaldus comes de Ghenep sibi succedēs in dñio de Bredei. Scdogenitus fuit Theodoricus miles, et terciogenit⁹ fuit Wilhelm⁹ miles, quartus filius fuit Walramus domicellus ~~qui~~ duxit in uxorē Berti filiam dñi Johānis ~~filiam domicellus~~ dñi de Egmōda de qua nō genuit. Obyt aūt idē Walramus domicellus anno dñi M CCC lxxijo sexto decimo kal. Augusti et sepultus ē in choro frm ordinis carmelitarum in Haerlem filia aūt dicebat² Katherina et habuit in maritū dñm de Pelanē et de Lecka q obyt anno M. CCC lxiio.

ex parte mris de voern fuit

Mōtyoannie

De plio adu's⁹ flandrēses

Anno dñi M CCC xxviii Wilhelmus comes Holl cognomine bonus Philippo regi francie contra flādrenses in adiutoriū venit, et in bello populus flā

Holl comes Wilh bon⁹

duc succubuit. Sed in eode bello Wilhelmus comes de equo hinno prostratus tande fidelium fortiu suoru forti tuitione defensus fuit utpote per Theodoricu dnm de Bred. dnm de Arkel ~~et p~~ dnm de Wassenaer et per alios nobiles.

Arkel
Wassenaer

De pugna sup mosam ca 23

Anno dni M CCC li° orta e pugna sup mosam cu navibus inter Margreta Imperatrice Romanor et filiu suu duce suu frenetiru et in adiutoriu Margarete venit cu ceteris nobilib9 multis Theod9 predcs dns de Breder. Margareta at Imperatrix timens horrore recentissimi belli fugit in Angliam cu multis de suis nobilibus. Sed Theo.c9 dns de Bred hostibus egregie resistens perseveravit in bello et tade destitutus auxiliatoribus suis captivus duct9 est cu copioso numero plebis et militie. Tande pace fca Theodoric9 de Bred cu multis nobilib9 a captivitatur liberat.

begin der hoeken en cabelausche partyn

Theod.c9 dns de Bred capit.

De iniuria irrogata Reynaldo pmo genito dni de Brederode ca 24

Anno dni M CCC lviii Johannes de Blomestein miles absolut a balinatio Kenemarie et Reynal. dus pmogenit9 Theod.a dni de Bred. ordinat Baliu9 Kenemarie ab Alberto duce et tutore Hollandie. qa factiones q dicu Cabbelians tolerare no valentes

Blomestei

Cabbelians

posuert

posuerunt insidias prope villam Castuohem in arenosis montibus Reynaldo ignorante ut ipsum Reynaldum qui venturus esset ad predictam villam crudeliter interimeret. Cum ergo Reynaldus cum paucis armigeris equitaret ad villam prenominatam subito erumperunt de latibulis inimici eius atque festino cursu ad eum equitare ceperunt. Qui tandem cernens eorum neqmtiam in equo cursatili aufugit ab eis versus ecclesiam eiusdem ville. Contraria autem pars ipsum indesinenter insequens percussit tres viros ultimos de famulis Reynaldi atque occidit. Villani autem arripientes arma quanto citius properarunt in subsidium Reynaldi nomine Balivi. Quod videntes inimici eius cursu quo potuerunt aufugerunt et dimiserunt eum in ecclesia prefata. quibus sic gestis quidam illorum malignorum recepti sunt in castro Walteri militis de Heemskerck reliqui autem recepti sunt in oppido Delfensi. Quamobrem predictum castrum et oppidum postmodum dux Albertus obsedit et obtinuit atque condignam ultionem de malefactoribus illis accepit. Anno domini M CCC lxxvi circa festum May comes de Ghenpp habuit expeditionem suam in Velua circa Wagenigen ubi captivavit dominum Henricum de Homoet et domicellum de Borclo cum multis aliis.

De obitu

Castuché

Heemskerck cas.

obsessionis oppido Delphensium.

Ghenpp c Rey.

Homoet. Borclo.

De obitu Theodorici dni de Bred, et de parentela Beatricis uxoris. Ca. 25

Anno dni M CCC lxxvii Theodoricus dns de Bred. morbo gravatus defunctus est in die S. Mauricii
56 postquam dominium de Brederode gubernasset quinquaginta sex annis et sepelitur honore congruo in conventu Carmelitarum in Haerlem: dedit autem annue eisdem fratribus quindecim libras holl ex redditibus suis in
donatio Theod. de Bred Schoten. Beatrix vero uxor eius obierat in anno dni M CCC liiii sepulta est in Reynsburch. Considerandum namque est quod huius Beatricis pater fuit Walrauus dns de Valckenburch et de Montyaunne qui ortus fuerat a iuniore fratre ducis Lymburgen et mater eiusdem Walrami fuit filia comitis Lossensis hic Walramus habuit in uxorem Philippam filiam Reynaldi comitis
Reynaldus primus dux Gelrie cuius Philippe frater fuit Reynaldus primus dux Gelrie et amborum mater fuit Margareta filia Guidonis comitis Flandrie. Et hic Walramus dns de Valc-
Valckeb: Montyau: kenburch et de Montyaunne genuit ex Philippa uxore sua predicta tres filios et tres filias: primus fuit Reynaldus dns de Valckenburch et de Montyaunnen qui habuit in uxorem Elizabet filiam comitis Juliacen et hic tandem obiit sine liberis. Secundus filius fuit Theodoricus dns de Valckenburch et de Montyaunne et de
Voerne Voerne qui et fuit burchgravius Zelandie, et hic habuit

buit in uxorem Machteldim unicam filiam de Voerne et hic occisus est sine liberis in bello Leodiensi anno domini M·CCC xlvi· Tertius filius fuit Johannes dominus de Valkenburch et de Montpannune et de Bergen an Zoem habens in uxorem Johannam unicam filiam domini de Bergen an Zoem et hic etiam sine liberis obyt Item prima filia fuit Beatrix sepe dicta habens in maritum annominatum Theodoricum dominum de Breda. Secunda filia fuit Philippa que non genuit Tercia filia fuit Maria Abbatissa de Magobe. Et sic dominium de Valkenburch et de Montpannune iure hereditario devenissent ad dominos de Breda Sed obstantibus ducibus Brabantie non potuerunt obtinere. Attamen retinuerunt arma de Valkenburch ~~et Montpannune~~ arma de Valkenburch quartillantes ea cum armis de Breda.

Voerne. unica filia

bergen Zoem

Magobe abb.

De Reynaldo comite de Ghenyp decimoquarto domino Breda ca 26

Anno domini M CCC lxxvii Reynaldus filius predicti Theoderici filius fit quartusdecimus dominus de Bredea. hic primo quartillat arma sua cum armis de Valkenburch propter causam iam dictam manentibus tribus baculis de lazuro super arma de Breda. Duxit autem in uxorem Johannam filiam senioris comitis de Ghenyp cum gratia et obtinuit comitatum de Ghenyp et genuit ex ea quatuor filios

ad 1388

Ghenyp

filios illustres scz Theodoricu Johanne, Walravum et Wilhelmu domicellu. Theod9 aut eius primogenitus pre suo Reynaldo adhuc vivete cotepsit vita

Theod: Brede: monach9 frs.

huiu9 negna mudi et factus e Carthusiensis monachus devotissimus in Diest anno M CCC lxxxix de Johanne aut et Walramo dicet in sequetib9 sed de Wilhelmo domicello dicet capito xxxv Hic itaque Reynaldus et Philippus de Wassenaer pericliati sunt Leydis anno M ccc lxxxi sub noctis umbra

Zwiethen / Swethen

die xxvi mensis May ab incursioe inimicorum in domo Theodorici de Zwiethen inde tamen fugerut erepti. Anno dni M ccc xc obiit idem Reynaldus et creditur sepult9 esse in Ghenep hered

donatio Reyn: Fr. d.

dit omnia ligna ad tectu ecclesie fratru Carmelitaru in Haerlem. Johanna aut comitissa de Ghenep uxor eius obiit anno dni M cccc xiii die vigesima nona mensis Marcy.

De preliis Vianensiu et Arkelensiu Ca. 27

Arkel / Viane

Anno dni M ccc lxxxviii incepit bellu inter Ottone dnm de Arkel et Henricu dnm de Vianen Na Otto castru in Amenda obsedit et villam combussit. Castreses aut se viriliter defendentes protraxerut obsidione per plures dies donec treuge ordinarentur p Wilhelmu comite de Oesternat primo

treuge. treves

genitu Alberti ducis quibus treugis tande expiratis oppidani de Gorichē vastabat terra de Viane omnes crimes

occurrit Henricus dñs de Vianē in Sokermelt et oppidani illi de Gorichem pro magna parte cesi sunt et quā plures captiuati.

De Johanne comite de Ghempp 13° dño de Bret cap. 28.

Defuncto quidē Reynaldo Johannes eius Sdogenius eidem successit. Nā Theodoricus fr eius senior iā fuit Carthusiensis effectus ut dictū ē. duxit āt in vxorē Johannā filiā illustris dñi de Apkouda de Wyrdo restada de qua nullā prolem suscepit hic fuit cū dn re Alberto in bellis aduersus Frisones. Anno dñi M CCC XXIX Johannes p̄dictus perrexit Hyberniā in purgatorio scī patricij in quo fuit quadragesimali tempore et redijt domū ipso die Odulfi confess. Hic etiā fundauit capellā in Zantpoert in honorē oīpotentis Dei et scī Patricij cū duabus missis in oī hebdomoda ppetuis tēporibus. | d: Apcou. ... | purgatoriū S: Patricij | donatio Joh.

De guerra inter dnm de Vianē et Johannem de Rynenstei militē Ca XXIX.

Circa hec tempora Johannes de Rynesteyn miles filius bastardus Johannis de Arkel epi Traiecten quōdam, diffidauit dñm de Vianē, atqꝫ cū expeditis bellatoribus dominiū Vianēse hostiliter inuasit Econtra Henricus de Vianē interea celerē nuntiū ad | Rynestyn

cunctā

ciuitate Traiectensi mittes arcessiuit sine mora fere
omnes Traiecten. qui potuiti manu hostes in castro
Rynestem inuenientes obsederunt eos strictissima
obsidione volentes castrum indilate debellare. Quod
Johannes de Rynesten vides sine belli strepitu ipsum
castrum et se reddidit gratie epi et ciuitatis Traiecten
qui statim adeptum castrum funditus vastrauerunt

castrum Rynesten denastatum.

De guerra Johannis dni de Bred adversus
Jacobum domicellum de Gaesbeerk. Ca. 30

Anno dni M CCCC ii° Johanna vxor Johannis
dni de Bred. intrauit monasterium sctimonialium
in Wyrdorestadio in quo et professione fecit Johannes
etiam maritus eius eodem anno factus est monachus
conuersus ad Carthusienses prope Traiectum A° dni
dem M CCCC vii obiit Wilhelmus dns de Apronda
et de Wyrdorestado non relinquens post se proles
nisi Johannam quondam vxorem Johannis dni de Bred
nunc professam in monasterio prefato in quo et idem
dns Wilhelmus sepelitur. Tunc Jacobus domicellus
de Gaesbeerk filius Zuederi dni de Gaesbeec fratris
prenominati Wilhelmi acceptauit dominia de Apron-
da et de Wyrdorestado. Quod cernens Johannes
quondam dns de Bred monachus predictus exiuit religio-
nem persuasione iniquorum et vt fertur obtinuit a sede

de Apron

aptica

apostolica tempore scismatis licentiam rehabendi suam uxorem ex monasterio predicto. Cuius sibi repetitis vicibus magna resistentia in iam dicta caussa fuisset facta. Tandem anno domini M CCCC x° nona die mensis Aprilis idem dominus Johannes oppidum Wyckdorestadum armata manu intravit pluribusque oppidanis occisis uxorem suam de monasterio accepit et perduxit ad suum hospitium. Wyc oppugnat[ur]

Quod cum percepisset Fredericus de Blanckenhem episcopus Traiectensis qui tunc temporis extitit apud Hoorst statim adunavit perpulchrum exercitum, et subito intravit super oppidum Wyckdorestadum predictum accipiensque uxorem Johannis predicti et reclusit in monasterio et ipsum Johannem tradidit captivum Jacobo domicello de Gaesbeeck qui locavit eundem captivum in castro Wyckdorestadum et sic idem Jacobus domicellus de Gaesbeeck obtinuit dominia de Arcunda et Wyckdorestado

De obitu amborum Cap° CCC'

Anno domini M. CCCC xi decima die mensis Januarii obiit Johanna uxor domini Johannis de Bred. et idem Johannes laxatur a captivitate sua: qui proh dolor non redijt ad monasterium. Anno domini M CCCC xv° in die sanctorum Crispini et Crispiani idem Johannes cum rege Francie

adversus

adversus regē Angliç bellaturus processit in quo bello sepe dictus dn̄s Johannes occisus corruit, qui et in lingua gallica peroptime eruditus fuit.

De Walramo comite de Ghennep 16 dn̄o de Bred

Huic dn̄o Johanni successit Walramus fr̄ eius hic fuit princeps multū bellicosus et ad arma promptus.

Clivię dux comitatū Ghennep emit

Quare necessitate coactus vendidit partē suā de comitatu Ghennep sicut fecerat sui fratres duci Cliviē pro quadam summa pecunie. Duxit aūt in uxorē Johannā filiam Henrici dn̄i de Vianē et Amerda.

Vianē

ex qua genuit Reynaldū sibi succedentē Ghisbertū electū et archiadiconū Traiecten̄ et Walramā uxorē Gherardi dn̄i de Waerdenburch Ameroyē et de Bruynhusen q̄ genuit filios quinq3 scz Johānē de Waerdenburch prem Gherardi, Walramū dn̄m de Ameroyen. Reynaldū dn̄m de Bruynhuysen Wilhelmū canonicū maioris eccle Traiecten̄ et Adrianū canonicū scī salvatoris Traiecten̄. Is ūpe Walramus dn̄s de Bred deposuit barensteken ex lazuro de armis suis et de cetero gestavit nuda arma Hollandię quartellata cū armis de Valkēburch usq3 in p̄sentē diem cū suis sequacibus, quia nullus remanserat de recta linea comitū Hollandię post Jacobā ducissā co. que

Waerdēburch. Ameroyen Bruynhusen

arma integra Hollandie assūpsit Walramus

p̄ssima

pugnavit nam Jacoba ducissa Bavarie comitissa Holl. unica filia ducis Wilhelmi comitis Holl. prius sui decessit absque liberis in castro Teylinge et sepeliebatur in capella Hagen anno domini M CCCC 31°

De militaribus actibus eiusdem Walrami ca 33

Anno domini M CCCC° in estate pugiles ducis Alberti qui in Stavria residebat oppugnabant fortalicium frisonum prope Stavriam in Molkenhuys et Walramus domicellus de Brederode dire sauciatus comprehenditur a frisonibus. Modico tamen ab hinc elapso tempore idem Walramus propter incuriam frisonum eum tepide custodientium a captivitate illa cito evasit post duos annos tamen obsidium esset ante Gorichem in qua obsidione conflictus fiebant predictus Walramus laboriose decertans suis socijs fugatis ipse cum pluribusque nobilibus captivatus est a satellitibus domini de Arkel.

Walramus captus et evasit liberatus

alio proelio capitur iterum Walramus.

De occisione eiusdem Walrami ca 34

Anno domini M CCCC xvii ortum est bellum in oppido de Gorichem ipso die sancti Eligij prima decembris inter ducissam Jacobam ex una parte et Wilhelmum domicellum de Arkel ex altera, et Walramus dominus de Bred. fuit capitaneus exercitus ducisse, qui et ibidem ante belli

initium

Arkel micrin miles ordinat9 fuit codē etiā modo Wilhelm[us]
domicellus de Arkel suscepit militare ordinē ī exer-
citu suo. Et de eis completa ē scriptura q̄ dicit
fortis impegit in fortem et ambo ceciderunt simul
Nā ambo ibidē interfecti sunt. Nihilominus
tn̄ ducissa obtinuit victoriā. Igitur quā plures capti
fuerūt. Walramus āt dn̄s de Bred sepultus
requiescit in choro ecclesię oppidi Vianēsis Johanna
vero vxor eius obijt anno dn̄i M CCCC xviii se-
pulta penes maritū suū.

De domicello Wilhelmo de Bred ca: 35

Domicellus Wilhelmus de bred fuit minor fra-
ter Walrami p̄dc̄i Iste post mortē fratris sui fuit
tutor prolium eiusdem fr̄is sui de bonis in Bredē
Et Johannes de Vianē miles fuit tutor in bonis
factioēs in Holl Vianensium. Et quia factiones in Hollādia illis
diebus valde adūsus inuicē pugnabat et Wilhelm9
eisdem factionib9 se fortiter immiscebat. ecce Haer-
lemenses vna dierū dū castrum de Bred armigeris
vacuū esset venerūt cū multitudine armatorum
et destruxerūt illud nemine resistente. Deinde idē
80 decollati domicellus Wilhelmus capt9 ē in bello nauali pro-
exercit9 Bredro. pe Wiringam et lxxx viri de exercitu suo decol-
ti sunt in Enchuysen. Post hoc accepit in vx-
orem

orē seniorē filiā dnī de Merauedem et de Steyn in flandria sed nō genuit ex ea. Anno dnī M cccc l° erat annus iubileus vn̄ et infiniti homines tunc Romā precexerūt. Verū hic Wilhelmus domicellus cū uxore sua illis diebus Romā iuit pro indulgentijs anni iubilei optinendis. Redeuntesqz a Roma uxor eius obijt in itinere de pestilentie morbo. paucis etiā diebus transactis obijt et idē domicellus Wilhelmus de eadem pestilentia infectus. — Merwedt Steyn — annus iubileus 1450

De dnīs de Vianen ca. 36

Anno dnī M.CC lx° fuit in vigore Hubertus dnūs de Vianē, q̄ genuit Zuederum sibi succedentē. Hic Zuederus dnūs gen̄ Henricū sibi succedentē et Herlsmyth. hanc Herlsmythim duxit in uxorē Wilhelmus de Duuenvoerde miles q̄ cognoībat᷑ Snickelsziem et obtinuit cū ea in dotē dominiū Hagensteyn. Deinde Henricus dnūs de vianē pri suo succedēs Zuederō. genuit Ghisbertū sibi succedentem et Reynaldū de Vianē. Ghisbertus aūt habuit in uxorē filiā nobilis Johannis dnī de Egmōda ex qua genuit Henricū sibi succedentē, et Johannē de vianē militem cū pluribus alijs filijs legitimis Hic Ghisbertus captiuerat i bello filiū comitis Sti Pauli ·/· Satpoul quem — Duuenvoerd — Hagestei — Simpoel co.

qs fundauerit turri Smpoel. — que ad libitum exactionavit et fabricavit turrim in castro Vianensi Batenstein dictam Santpoelsen Smpoel usque in presentem diem. Henricus autem patri suo
Harlaer — Ghisberto succedens duxit in uxorem Semore filiam de Harlaer que fuit heres castri et dominii de Ameyda et genuit ex ea Johannam unicam filiam uxorem videlicet Walrami domini de Bred. quare et dominia de Viane et Ameyda tandem devenerunt ad Reynaldum filium eorum dominum de Bredezode de quo in sequenti capitulo.

De Reynaldo 17 domino de Bred capitulum 37

Anno domini M CCCC xvii cum Walramus dominus de Bredezode in Goriche occisus esset, successit ei Reynaldus filius eius, qui etiam mortua sequenti anno Johanna matre eius effectus est dominus de Viane et Ameyda.
Viane Ameyda — Fuit insuper Burchgravius Traiectensis. Cum ergo ad virilem etatem pervenisset terram promissionis et sepulchrum domini devote visitavit. Susceptusque ibidem militari ordine cum summa reverentia. Qui postquam
miles aurei velleris factus Reinaldus — ad propria reversus fuisset receptus est ad militarem ordinem aurei velleris Jasonis a Philippo duce Burgundie et comite Hollandie, qui decanus erat illius ordinis.

Cap. 38 — De filiis bastardis eiusdem Reinaldi et Ghisberti fratris

Porro Reynaldus dominus de Bred et Ghisbertus domicellus frater eius genuerunt multas proles naturales utriusque

sexus

sexus. Nā Reynaldus genuit Walramū, Reynaldū, Henricū, Johannē, et Johannē de Heyrop pastorem in Tienhovē, et Isdorū qui natus fuit post mortē Reynaldi patris. Itē Johannā priorissā in Benermyr Haskinā et Machteldim sorores ī eodē monasterio. Ghisbertus quidē domicellus genuit magistrū Matheam canonicū sti Johannis ī Traiecto Georgiū, Walramū castellanū de Bred, dūm Reynaldū canonicū in Traiecto superiori, dūm Henricū canonicū in Barthloon. Antoniū Petrū, et Potiū. Item Johannā sti monialem in Delft ad sanctā Agnetā. Heylwichim vxorē Wilhelmi de Gouda Elyzabet vxorē Lamberti Lamberti de Hamersnelt et Machteldim vxorē Ghisberti Dyck Porro Ghisbertus domicellus de Brederodo est tandē consul Hollandie factus nec nō et archidiaconus Traiecten prepositus in summo et prepositus ad sanctū Salvatorem in Traiecto. | Reynaldi dūi de B: 8 filij. Filij Ghisb. electi. 12.

De vxore Reynaldi dūi de Bred. et eius filijs legitimis Cap. 39.

Verū ne tam illustris stirps nobili successione careret de consilio amicorū suorū duxit in vxorem Jolentā filiam Wilhelmi illustris dūi de Lalleyno | Lalleyno

viro.

vicecomitis Hollandie et genuit ex ea duos filios et quinque filias. primus filius dictus est Walramus qui patri successit in principatibus suis et hic natus est anno domini M CCCC lxii ipso die Senecii episcopi et confessoris. Secundus filius dictus est Franciscus domicellus et hic natus est anno domini M CCCC lxv altera Blasii episcopi et martyris prima filia dicta est Jodoca et fuit sanctimonialis in conventu Hierusalem prope Traiectum nunc autem in Traiecto. Secunda

filia erat Eduardi regis Anglie

fuit Johanna pedissequa Margarete domini Karoli ducisse Burgondie que facta est ducissa Gandavie

Rode

Tercia filia fuit Walrama quam Johannes de Ganeren miles et dominus de Rode in uxorem accepit Quarta fuit Anna que in iuventute obiit Quinta fuit Jolenta canonissa apud Bergen in Hanonia

De victoria Reynaldi domini adversus Gandenses Ca. 40

Anno domini M CCCC lii fuit grande bellum inter Philippum ducem comitemque Holl. ex una et civitatem Gandensem ex altera parte. Et in adiutorium Philippi ducis prescripti properavit idem Reynaldus dominus de Brod et iunxit se Hollandensibus ibidem congregatis dominus ergo predictus cum Ghisberto Archidiacono Traiectensi fratre suo et ceteris suis complicibus occup

occupavit oppidum Hulste. quod percipientes Gan- Hulst occupat
denses animose eos debellare statuerunt portantes
secum funes et cordas cum quibus Hollandenses sus-
pendere possent in arboribus. Cum autem Hollandensibus
appropinquassent ceperunt Hollandenses fortiter eos
salutare cum bombardis balystis, telis et iaculis obviantes
ergo sibi invicem in magno timore formidolosum prelium
in alterutrum commiserunt. Sed postquam Gandenses
audissent vociferatione eorum scilicet Hollant Hollant
putabant totam Hollandiam ibi affuisse, quare post
ruina suorum civium terga vertentes fugere ceperunt
versus civitatem Gandensem: persecuti sunt autem Hollan-
denses eos crudeliter per horribilem strepitum cum magno
impetu et ululatu, et prostraverunt multos fugientes.
Quinimo et ceperunt unum capitaneum eorum et sus- incidebant in fove-
penderunt in quodam molendino funibus propriis in am quam fecerat
opprobrium Gandensium. Ad hoc enim ut dictum est Gande-
ses funes secum duxerant, ut Hollandenses cum ipsis
suspenderent ad arbores. Ordinavit autem Reynaldus
dominus de Brede in illo bello milites Johannem dominum dominus de Brederode
de Wassenmer Rutgerum dominum de Bortzelaer et Wal- creavit milites.
ramum

Haesten ramm de Hoesten cu plerisque nobilibus.

De electione Ghisberti de Bred in epm Traiecten

Anno dm M CCCC lv ipso die annuntiationis M. obiit Rodolphus de Diepholt eps Traiecten quo sepulto Philippus dux qui et comes Hollande petiit ab ecclesia Traiecten ut Dauid filius eius bastardus eps Morynensis eligeret in epm Traiecten. Arnoldus autem dux Gelrie filius primogenitus dm Johannis dm de Egmonda et de Ijselsteyn fundatoris collegii Egmondensis etc. petiit pro Stephano de Bauaria canonico Coloniensi. Electores vero elegerunt vnanimi voce GHISBERTUM de Brederode archidiaconum Traiecten exceptis duobus scilicet dno Gherardo de Masfche, et dno Johanne de Wittenhorst, qui elegerunt Stephanu de Bauaria predictu. Sed postquam vidissent electione ita concorditer in Ghisbertu archidiaconum devenisse renovaverunt voces suas et confirmantes se cetris elegerunt etiā dictu Ghisbertu. Ghisbertus ergo rexit quantu per annu et quatuor menses sicut temporalis dux et dns. Nā eadē estate decreto consulatus et decanorū solenniter introductus fuit Traiecti in curiā epalem ad faciendū in ea corporalē residentiā tanquam eps et dns Traiecten. Itaque Ghisbertus electus

Masfche
Wittehorst

electus Traiecten misit ad dnm Calixtu papa huius
nois terciu pro sua confirmatione venerabiles viros
dnos et Magistros vz Wilhelmu Paeds. Alpherdu
de Motforde. Eucrardu de Zoudenbalch. Her-
mannu de Reno, Theodoricu Utenwecr, et Ludol-
phu de Hoern. Constitutis denarios suos quos de
iure consueto deberet curie Romane sz summa quatuor
milium ducatoru pro sua confirmatione levandam
in bancho urbis Romane. Misit etia iste electus
ad Fredericu Imperatore pro investitura et gla-
dio, q misit ei om pdcta dans sibi temporale iurisdictione

legati ad Papa

quid numeretur ut Pontificis max. confirmatio levet.

liberalitas Imperatoris Fred. i elem. Ghisb: de Breder.

De impedimento huius confirmationis ca 42.

Porro Philippus dux comesqz Hollandie stati ut
cognovit electione pdicta misit instinctu factionum
Hollandensiu ad curia Romana epm Atrabaten
petes provisione pro David epo Morinen filio suo
naturali. Similiter et Alphonsus rex Aragonum pe-
tijt pro David pdco. Quapropter summus pontifex
CALIXTUS differendo causa tenuit abbreviatores
Ghisberti electi dni suspensos, et prolongando de
die in die, misit interi provisione David filio Phi-
lippi ducis supradicti. Tandem cu suspicione de no ob-
tinendo

NB.

tmendo haberet accesserunt predicti six oratores presen
tia summi pontificis, et flexis genibus consistenti, pre
fatus magister Rudolphus de Hoern publice et al
ta ac intelligibili voce exposuit, dixit et proposuit
de verbo ad verbum verba infra scripta secundum omnes in

oratio Rudolphi de Hoern ad Pont. Max^m

effectum similia. Beatissime pater confisi de verbis
consolatoriis vestre sanctitatis, quibus et ex ore
eiusdem sanctitatis clare intelleximus, quod sanctitas
vestra non provideret domino David episcopo Morinensi de
ecclesia Traiectensi, nec intenderet eidem ecclesie Tra
iectensi nisi in pace et sine scandalo providere.
Nihil curaremus sed omnes simul hic maneremus sanctitas
vestra vellet nos omnes nunc propter famam promissionis
quam domino Morinensi fecerat dicebatur ad recedendum dis
positos breviter remittere ad patriam consolatos.
permansimus usque modo minime contra commissionem
nobis de recedendo factam permansimus. Et proh dolor
sicut didicimus tam ex scriptis quam ex testimoniis
fide dignatorum, ac etiam fama publica tocius curie
Romane et sanctitatis vestre, cogimur dubitare
et probabiliter timere, quod sanctitas vestra iam provi
derit domino Morinensi de dicta ecclesia Traiectensi. Quod
si verum sit sanctitas vestra dicat nobis palam, nec

a modo

q̄modo suspendat animas nostras. Et cum idē magister Ludolphus ulterius continuare vellet, et continuaret oratione per eū inceptā. Idē sanctissimus dns nr CALIXTUS interrumpendo verba eiusdē constāter publice sincero vultu, et ut apparuit deliberato aīo oratoribus antedictis respondit et dixit i effectu, circus reverendis dnis Cardinalibus nec nō archiepis prothonotarijs auditoribus palatij ac plates alijs in maxima multitudine ibi cōgregatis, et presenti dnō frederico de Chumaro ambasiatore Philippi ducis ibidē psentibus audientibus et intelligentibus. Audiatis audiatis fateor vobis hec vba dixisse nec verba mea faciā irrita, miror de vobis qd plus vulgo creditis, et vulgi verbis q̄ verbis meis. Sep dixi vobis, et adhuc dico, qd nunq̄ ecclesie Traiecten nisi cū pace, et sine scandalo prouidebo. Et sicut dicitis, quod ego dixerī vobis ita, et adhuc dico Remittā vos breuiter consolatos, et vos debetis verbis meis adhibere fidem. Et cum dicti oratores de vbis sum̄ vellent eē sufficient' cōsolati, sed et responsione plus determinatā affectaret, et qn vellet eos expedire sincerius per os dcti magistri Ludolphi regiret

in dict

respondit idē sanctissimꝰ dn̄s noster Expectetis modicū. quibus sic actis ꝑfatus magister Hermannus de Reno addendo v̄bis magri̅ Ludolphi andrei dixit Pater sc̄e mandatū habemꝰ de recedendo, si s̄ctitas v̄ra prouiderit dn̄o electo nisi prouisione huiusmodi renouaret: ad que idē dn̄s nr̄ r̄ndit. Nō recedatis, sed maneatis des sicut sepiꝰ dixi adhuc dico. Remittā vos ꝯsolatos et nisi cū pace et sine scandalo illi ecclie prouidebo. neq̄ verba mea faciā irrita. Quibus sic peractis ꝑdictꝰ magist Ludolphus ꝑmissam dn̄i nr̄e Pape responsionē ītelligēs sic ait. Pater sc̄e vt ergo sanctitas v̄ra possit liberiori animo absq̄ tremore dn̄o electo andreo ꝓuidere cū nec alias nec sine pace nec sū scandalo illi ecclie poterit prouideri videat s̄ctitas vestra īntentionē ciuitatis et Gildarū, et oppidoꝝ atq̄ patrie Traiectēn, per literas quas edē ciuitas et oppida cū humilitate et deuotione transmittūt s̄ctitati vestre. Et cū illas literas per manꝰ Hermanni andreī eodē dn̄o nostro pape exhibuerit. dixit idē dn̄s noster papa, quos habetis cōmissarios. Et idē dn̄s nr̄ interpellatus respondit: Petis cōmissarios reos. Acta fuerūt hec Rome in palacio aplico et in camera paramēti s̄tissimi dn̄i nr̄i pape de

mane

mane dū ide dn̄s noster se exuerit, et se alijs ve-
stibus pontificalibus pro solennitate misse papalis ad
honorē et ob festū coronationis sanctitatis sue indueret
sub anno natiuitatis dn̄i M CCCC lvi indictione
quarta die vicesima mensis Aprilis.

De aduentu Philippi ducis ad Hollandiā et
ciuitatibus int' electum et David filium eiusd ducis

Anno dn̄i M CCCC lv cū ambasiatores ex vtraq
parte in curia Romana constituti essent Philippus
dux et comes Hollandie cū Karolo comite de Sarloes
filio suo ac alijs multis principibus et nobilibus in vi-
gilia oim̄ sanctorū intrauit Haga comitis in Holla
vt cū virtute magna introduceret David filium
suū in epatū Traiecten. Itaq Johannes dux Cliue
multis vicibus laborauit pro pace componenda inter
Philippū ducē auunculum suū et Ghisbertum electum
Traiecten sed parū profecit. Insup Johannes de Hes-
berch eps Leodiensis consiliarius ducis et consanguin-
neus Ghisberti electi etiā apud ipsum ducē institit
multū pro pace componēda sed nequiuit.

De introductione David in aliqibus oppidis
et castris territorij Traiecten. Ca. 44

1 ex oppidis Amersfordie et Rene cum illis q[ui] recesserant a Traiecto

Anno dni M CCCC lvi cum Philippus dux impetrasset provisionem episcopii Traiecten[sis] pro David filio suo quidam[1] a Traiecto venerunt in Hagam comitis ad Philippum ducem et David filium suum et intantum conspiraverunt cum ipsis ut idem David

Borselen

Brurdam do.

de beneplacito et assensu patris sui mitteret cum eis Adrianum de Borsalia dnm de Brurdam pro occupatione duorum predictorum oppidorum. quibus gestis

Eyst

Everardus vander Eyst castellanus in Horst

impignoratio de Horst.

qui ipsum castrum sibi impignoraverat pro summa septem milium florenorum Rhenensium dixit ad Adrianum prefatum, quod si sibi redderet[2] predicta sua ipsa castrum Horst traderet sub dominio et potestate ipsius David. Quod et ita factum est postea Deinde aliquo tempore elapso David veniens in Rene receptus fuit et homagiatus ibidem ut eps et dns Traiecten. Eodem etiam modo recipitur in Amersfordia

De intronizatione David epi Ca 45.

Eodem vero anno Philippus dux civitatem Traiecten cum virtute magna disponens expugnare intraverunt oppidum Leydense in festo Marie Magdalene. Deinde dux idem perrexit Woerden et deinde venit Ysselstein. Ubi dum esset venerunt ad eum

Johannes

Johannes comes de Stampys, Antonius Bastardus Stampys co
Philippi ducis cum magno exercitu congregato ex Flan-
dria Pickardia, Hannonia, et Brabantia Johannes
vero dux Clivensis cepit iterum tractare de pace com-
ponenda veniens Traiectum, et ex parte Philippi ducis
obtulit multa domino electo pro resignatione suę electio-
nis. Porro Ghisbertus electus caute considerans Phi-
lippum ducem nimis prepotentem existere et iam oppida
et castra David esse subiecta, ac sibi multa oblata
fuisse per ducem Clivensem cepit auscultare et rem
tractari tradere. Ea propter ut omnia bene ratificarentur
misit cum Johanne duce Clivię consulatum suum scilicet
Reynaldum dominum de Brederode fratrem suum Henricum
Bertheranum de Mathoeet Jacobum de Nieuelt
Johannem de Renes dominum de Wlue, Johannem Pro-
Procus decanum, et Jacobum Procus fratrem eius
ad Philippum ducem in Hesten. Pax ergo componitur
et promulgatur in hunc modum Quod Ghisbertus
electus cederet suę electioni et maneret deinceps ar-
chidiaconus Traiectensis sicut prius. Insuper et haberet
preposituram sancti Donatiani in Brugis atque ad vitam
maneret

qbus reconcilietur eccl[es]ie et sedat dicto — maneret consul Hollandie cum duplici stipendio.
Ac etiam quod omni anno ad vitam suam haberet
ex capitulo Traiecten summam quatuor milium et du-
centorum florenorum Rhenensium. Igitur pro expensis
(margin: qbus reconcilietur eccl[es]ie et sedat [illegible]) suis factis in curia Romana ac alibi attribuebant
sibi semel quinquaginta milia leonum bone monete
ex auro, et de his omnibus efficitur fideiussor
Johannes dux Cliuensis. Sub tali ergo conditione
Philippus dux cum David filio suo et ceteris
principibus intrant ciuitatem Traiecten cum mag-
no gaudio ipso die S. Laurentij. Iurauit etiam
pontifex David seruare iura et plebiscita Traiecten
secundum antiquam consuetudinem. Igitur post dies octo
Philippus dux commisit ciuitatem Traiecten Reynaldo
domino de Brederode, Ghisberto archidiacono fratri suo
regendam et ipse perrexit Dauentriam cum suo exer-
citu. David vero eps se transtulit ad castrum Horst.
Cum hec exarata fuissent anno 1456 obijt dux
Philippus Burgondie comes Flandrie Hollandieque
anno 1467. 15 Junij. etatis sue anno 73.
et reliquit heredem filium Karolum sibi in omnibus
succedentem. qui dux Karolus occisus in obsidione
Nanci A° 1477.

De homicidio perpetrato per Walramum bast. de Bred Ca 56

Anno dni M CCCC lvii rectores oppidi Haerlemensis volentes extorquere excisiam de clero et sacerdotibus eiusdem oppidi missi sunt Amersfordiam ad David epm Nicolaus de Speren burgimagister, et Gherardus de Noertwijc scabinus Haerlemen. ac Wilhelmus Paeds secretarius oppidi predicti, ut mandatum adversus clerum Haerlemense super premissa ab eodem antistite obtineret. Cumque venissent sup Biltam, ecce apparuit contra eos Walramus bast. Reynaldi dni de Bred cum equis, et satellitibus suis et interfecit (ignorante patre suo) Nicolaum burgimagistrum et Gherardum scabinum predictos. Erat enim eis iritatus idem bastardus eo quod sibi contumeliam, et violentiam intulerant in Zantfordia sup mare in dnio de Bred patris sui, Pacificat. at homo homicidium post decem annos per eundem Walramum.

De guerra inter Traiecten et Amersfordien Ca 57

Anno etiam eodem magne discordie surrexerunt int Traiecten et Amersforden. Quare Traiecten exierunt versus Amersfordiam molestantes oppidum valde. Quod cum eps cognovisset intravit Amersfordiam quo intrante Traiecten recesserunt ab oppido et tandem pax e firmata int eos

Pe 9

de c͡obsidia postu
mt Dauid epm
et Reynaldum Bred.
dnm Ca 58

Anno dm̄ lx Johannes dn̄s de Lannoy vicecomes Hollandie pace firmā coposuit inter Dauid epm̄ Traiecten cū suis amicis ex vna et ciuitate Traiecten ~~cū~~ Ghisbertum archidia et dnm de Bred fratre eius, Henricum burchgrauiū Montfordie cū suis amicis partibus ex altera. Cum ergo sic amicicia per aliqs annos seruassent. Petijt vna dicew epūs Dauid Reynaldum dnm de Bred. vt sibi operosus auxiliator fieri vellet ad obtinendū per totā diocesi vnū brasdenariū sup iugera agrorum: qm annuit quātū in se fuit. Et cū periculum propterea instaret tumultuantis vulgi hoc impedire intentis rogauit vlterius ille pontifex vt dn̄s de Breder. secū duceret de Viane quadrigentos viros armatos ad resistendū sediciosis hoībus Quod et pnominatus dn̄s fecit, et epūs obtinuit quod concupiuit. Deinde cū magister Reyneris factus esset consul epa Traiecten venit ide magr̄ vna dicew ad dnm de Bred et archim. fratre eius dicens eis Ecce dn̄i mei alias dn̄s meus Antistes habuit relatione meū de nobilitate personar vestrarū et asseruit si totaliter posset inniti super vestra prudentia, et potestate gratum sibi esset bn̄ confert et quosdam a se mittere decerneret. Dm vero ei responderunt dicentes ~~pot~~ est vtiqz confidere in nobis si nos possimus confidere in ipso. Itaqz cū pmisisset ad pstina epi locutus est eis presul verba Reyneri magri antedca.

pludia Dauid epi.

Et cū

Et responderunt dicentes graciosiss(im)e dn̄e pt vlus vr̄a ma-
iestas confidentiā poni in nobis dummō et nos similiter
cōfidere possimus de psona vestra. Cū enī oīa q possim⁹ fe-
cerimus vobis si velletis. tunc ex informatione inimicorū
nostrorū repetere nos a maiestate vestra et inducere su-
per nos emulos nostros potestis, et sic destructi manere-
mus, qui respondit absit vt rem hm̄i faciā. Neq(ue)
hoc fiat: dico enī vobis si sic feceritis nunq(uam) auxilio meo
privati eritis immo sicut fratres meos vos habebo. Ha-
buerunt q(uo)q(ue) magnū gaudiū ad invicē et fuerunt ad tē-
pus quasi amici fidelissimi ad invicē.

Anno dehinc dm̄ M. cccc lxix an festū purificati-
onis Marie David eps convocavit ad se dnm̄ de Bred
et Ghisbertū Arch(idiaconu)m fratrē ei⁹ et cepit cū eis conferre
de malo regimine et statu civitatis et inter cetera
proposuit eis vt sibi auxiliari vellent, quod ipse posset
semel rectores civitatis ponere ad placitū suū. Et
fecerunt sic. Posuit ergo eps illo anno rectores q(uo)s
vellet, qd nunq(uam) antea in Traiecto fiū est dinoscitur
Post tres vero dies convocavit rectores modernos ad ca-
merā suā in p̄sentia dm̄ de Bred et Ghisberti arch(idiacon)i
ac magri Reyneri et dixit eis Habeatis debitū respe-
ctū ad vtilitatē civitatis et civitatis Traiecten et

in dub-

cetera sic acta sunt postea

primū eps David eligit administratores reipublice suo nutu

in dubijs tn̄ absens fuero ibitis pro cōsilio ad dnm̄
de Bred et arch^m fratrē eius et faciatis sdm̄ eor
determinationē, et nō aliter. Et post plurima vba
redierunt singuli ad edes sua facientes demceps sdm̄
eorū determinationē et nō alit sicut mādauerat pōsul.
Post paucos vero dies venit Johannes dns de Wass-
dns d Wassenaer delin dit Tra: naer an ciuitate Traiecten̄, vt pertransiendo pgeret
Wyrdorestadū ad epm̄ Dauid. Cuius portarij q̄
rerent vn̄ veniret et quorsū tenderet dx ridiculose
rn̄dit Venio ex Francia et volo ire ad epm̄. Cuius
hoc nūciatū esset Ghisberto arch^io sciēs eum falsum
hic ille sacheme dixisse (de Francia) precepit vt nō intromitteretur
sed per oppidū ciuitatis pergeret Wyrdorestadū. qd
et ita factū est. Sed epūs propterea iratus vocauit ad
se rectores quos in Traiecto posuerat, et eis iniunxit
vt hoc fcm̄ indicarēt consulibus ciuitatis sibi dispħ
cuisse, et quod de cetero talia nō attentarēt. Ghisb^to
aūt arch^o seu dn̄o de Bred frī eius nihil insinuauit.
fecerūt ergo rectores sicut epūs preceperat. Post aliquos
dies dns de Bred veniēs in ciuitate et percipiens
rumores istos perrexit ad pontificē, et dixit ei dn̄e
mi audiui vocatos fuisse rectores ciuitatis ad ma-
iestatē vestra, et qd eadē maiestas nō fuit cōtēta qd
dns de Wassenaer masit alias exclusus a ciuitate
et in hoc mihi videtur erratū fuisse. Nā nup mā-
    iestatis

dictis rectoribus ciuitatis, quod in dubiis haberet re=
cursum ad fratrē meū vel ad me. Debuissetis q̄
nos prius auisasse, et apud nos rectores mētē vestram
exposuisse, et si tunc contrarium fieret merito possetis
irasci. Si ego vel frē meus aliquā facerem⁹ aliqd
quod nō placeret, et hoc nō velletis nobis ītimare
tūc melius nobis esset negotiis vrīs nō implicari, q̄
sic reportare ingratitudinē, quia satis iā habemus.
Rn̄dit presul dnē propter melius ostendi mētem
rectoribus ciuitatis de hac re, qa nō libent̄ habere
q̄d rumores venirēt ad fratrē ducē Karolū, quod
nobiles siue milites excluderet² sine ratione a ciuita=
te mea. Qui rn̄dit benedicitis, sed debuissetis tamē no=
bis prius dixisse, et si tunc aliqua causa subfuisset
eam vtiqꝫ indicassem⁹ dn̄acioni vestrę. Quibus
dictis dn̄s de Bred recessit vrbis parisiis ad ppria.

De occulta cōspiratiōe adu'sus Reinaldū dnm̄ de Bred cap. 49

Anno dn̄i M CCCC lxx incepit persecutio siue ca=
ptiuitas nobilis satrapę Reynaldi dn̄i de Bred. Ver=
ro idē annus reperit² in isto v'su psalmi lxxvii No
sunt occulta a filiis eorū in gn̄atione altera. Multę
igit² fuerūt tribulationes pdicti Reynaldi et suorū
sed de oībus his liberauit eos dn̄s vt patebit ī sequēti=
bus

bus. Nā cū idem Reynaldus dñs Bred iam senio lassꝰ esset quedā diaboli mēbra firmauerūt valde ad illius iā dictū nobilem satrapā, vt eū cū progenie sua tolleret de terra, quia grauis erat eis etiā ad videndū et hoc nō propter aliquas caussas legitimas: nisi tantū propter factiones suas pessimas, quas in corde gerebant. Quamobrē hi pestiferi hoīes adierūt occulte ad KAROLUM ducē comitemꝫ Holl. et ad DAVID epm̄ Traiecten̄ fratrē eius, et diffamauerūt eū callide, cogitātes et ad inuicē dicētes. Nē sint manus nr̄e in eū, sed occidatur a duce nostro et fr̄e suo epō Dauid. Occidamus et nō occidamus, sic occidamus vt nō possi occidisse videamur. Exacuerunt enim tanquā gladiū linguas suas, et firmauerunt sibi sermonē malignū. Dauid igitur epūs nimis credulus verbis p̄dictorū susurronū effectꝰ, satis p̄ceps etiā fuit ad tribulandū illū. Nihilominꝰ tn̄ occulte hoc decreuit incipere, et nō manifeste.

Ca 50 De captiuitate Reynaldi dm̄ de Brederode

Anno dm̄ M CCCC lxx in die sanctorū Martyrum Viti et Modesti, q̄ fuit feria sexta post Penthecosti[?] Reynaldus dn̄s de Brederode om̄i p̄dictorū malorū nescius et ignarus venit Wyckdorestadiū cū quibusdā filiis suis bastardis, et Gherardo de Ryn vt tractaret cū Antistite

cū Antistite de vtilitate Reipublice missus a ciuitate Traiectēn: qui cū Wyrdorestadiū intrasset statim occurrit illi Phillipot vnus de principalioribus ministris epī et dixit ei dn̄s de Bred. Si nō displicuerit oro vt eatis ad dnm̄ nostrū gratiosissimū epm̄ et sciat me hic esse et aliqua velle cū illo conferre: qui cū reuersus fuisset ab epō dixit pontificē corrotare et ideo nō posset loqui cū Antistite. Iuit ergo ad ecclesiā et audiuit deuote missā, qua finita iuit ad suū hospitiū et cepit prandere. Cū ipse ad mēsam sederet Dauid epūs ostendit dnō de Bred signa amicitię magnę (quā tamē in corde nō habebat) quia misit ei cibaria et ferula in magna opulentia vt letus existeret et nequitiā quā habebat in corde minime perciperet. Nā ministeriales epī intrantes hospitiū eius ferabāt scutellam coopertam in qua erat piscis dictus stoer, et alij habebāt amphoras vini presentātes eidē dnō de Bred hec omnia ex parte pontificis. Ipse vero cuncta cū gratiarū actione accipiēs iussit vt ministerialibus propinaretur de vino. Et cū circa finē prandij esset misit idē dn̄s Hermānū de Wy ministrū consulis, quem ad prandiū inuitauerat, et cū eo ad mēsam sedebat. vt per=

Phillipot

Wy

vt perciperet qua hora conuenientius posset loqui cum epo
quem conuenire ait. dns nunc ex quo non est bene dispositus
sumpsit medicinalia, et consultum est ei a medicis quod
post sumptione modicum quiesceret sicut et facit. Quam

(margin: Dauides cautela)

obrem potestis etiam modicum quiescere, et facto modico
interuallo ipse mittet pro vobis. Quod vt Reynaldus
audiuit decreuit et ipse aliquantulum dormire. Interea
Dauid non dormiuit vt eidem nobili dno intimauerat
sed cuncta ad captiuitatem (non ad alicuius nobilis sed
cuiusdam pessimi latronis et nephandissimi proditoris)
que erant necessaria caute disponebat vt patebit.
Transacto igitur vnius hore spacio misit Dauid predictum Hermannum de Wy pro Reynaldo dno de
Bred.. Venit ergo idem dns cum familia sua ad palacium nesciens, quod sibi malum machinaret. Qui cum
ingressus esset et staret ante gradus dixit ei quidam
ex parte epi veniat tecum filius tuus cum Gherardo ffilius
et ceteri maneant inferius. fecit ergo sic et asendit auri
et ceteri maneant inferius. fecit quod sic et asendit ad
aulam. Cumque ibi diu stetisset tandem aperta est camera
cuiusdam camere, et dixit ei quidam dne intrate
hic ad dnm nostrum Intrauit ergo solus cameram sed
non inuenit ibi pontificem. Verum cum diu expectasset,
pontifex non venit. Sed Alfuuinus venit cum tribus sociis
et dixit

et dixit ei. Dns noster mādat, ut nō recedans m̄s
de sua licentia, quo audito vehemēt expauit, et
quid solus inter ministros (in cū ut lupi rapaces
inspicientes) ageret ignorauit, et dixit ad eū. Qd
istud significat, ubi est dns meus, perducite me ad
eū. Si eni habet aliquid aduersum me audiā desup
eū, et si tūc nō potero excusationē sufficientē ptē-
dere merito suā. qui dixit ei Sitis contentus qua co-
templabis eum tempore suo. Illis aūt adhuc ibi ma- Alfuurmo
nentibus redijt idē Alfuurmo post spaciū unius mediç
horç et dixit ad eū dnē da mihi gladiū tuū, q̄ ferit
sic. Quo dato ait Alfuurmes Sequere nūc me, q̄a
sic placet dño nostro. Secutus ē ergo eū suprimo
ad quādā camerā in qua dormiebat pīma nocte.
Sequēti aūt nocte pductus est ad camerā cuiusdā
firmç turris et magnç et clauso fuerūt ostio abierūt.
Reynaldus q̄ dns de Bred nesciēs cur ista sibi
referebantur post admirationē nimiā orabat Deū
pro paciencia sciēs qm per multas tribulationes
oportet intrare regnū celorū. Igitur filij bastardi
eius cū famulis eiusdē nobilis Baronis ludebat inte-
rius cū pilis, quibus tandē dem̄ ē recedatis et ite

in oppi-

in oppidū ad hospitia vestra. q̄ cū nō vellent rece
sine coitu dn̄o, vocati sunt sagittarij oppidi vt cu
stodirēt castrū. Et sic filij bastardi et cēteri fa
muli compulsi sunt intrare oppidū, et hospitia sua
quibus sub fidei missione insuper mādat ne exeat

Ca. li oppidum. De captiuitate Ghisb' arch' cū ceteris

Huius itaque Reynaldi nobilis Baronis frēr Ghisbert9
archid9 quondam eccl'ie Traiecten̄ vt supe9 dictū est
pontificiū Traiecten̄ in electione canonica suū esset
tradidit illud per resignationē ep̄o Dauid a quo sibi
et frī suo patri multa mala inferūt. Vn̄ et idē Ghis
bertus dicere potuit: Nequid reddit mihi malū pro
bono, quia pontificium Traiecten̄ de iure meū et tibi
illud dedi. Quod aūt malū pro bono sibi reddidit p̄t
patet in sequētibus. Nā idē antistes captiuato
frē arch' Reynaldo dn̄o de Bred eodē sero cū tubi
cinis intrauit ciuitatē Traiecten̄ faciēs congregatio
nē ciuiū per pulsationē campane, q̄ d' die banck
clock. Ipse vero sup armaturā indutus veste blanca
de flueto in primis a plana ciuitatis venit in paruo
numero pugilū Ghisbert9 ergo p̄positus et arch9 ista
percipiēs venit et ipse ep̄o obuiā cū trecentis s' qua
dringentis viris armatis vt p̄suli si necesse fuerit

fecerit

ferret auxiliu nostres qa frater eius raptus esset ab eodem antistite. Salutavit ergo Ghisbertus epm et postea subiunxit dicens, ob quam caussam sunt ista, pacifica ne sunt oia. At ANTISTES pones MANUS SUAS super scapulas Ghisberti respondit propter te ista facio ut TRADAS TE MIHI CAPTIWM. Ait q illi date mihi inducias ut desup queram consiliu a fre meo ignorans quod raptus esset. Rndit psul et ait. Hoc no potest fieri qa ia habeo fratre tuu raptum. At ipse ut hoc audivit stupor irruit sup eu et ivit cu pontifice David ad palatiu eiusde psulis Arnias ipsu inducere verbis dulcibus rationibus ad liberatione dni de Bred fris sui, quod in oibus amicis suis displicuit, q libenter defendisset et eripuisset eu de manibus ~~suis~~ epi si ipse voluisset. Ghisbertus at archidiacon cu pervenisset ad palatiu stati captivatur et vinculatur in compedibus nec cpo loqui permissus e. Quievit ibi nocte illa. Eode etia sero banniti fuerunt a civitate Traiectensi oes famuli et commensales amboru nobiliu dominorum sed archidiaconi et dni de Bred. Altera at die ppe meridie epus Ghisbertu archdiaconum suu captivu in carcere

an pa

an palam̄ p̄fatū et permisit cū ibi ad tēp9
sic sedere in publico vt magis adhuc cōfunderetur
et etiā vt oībus spectaculū fieret. At archid positus
cū facie versus ecclesiā sti Martini, et sublevatis
oculis aspexit eā lacrimeq3 erumpebat ab oculis ei9
et valedicēs bto Martino totū se illi cōmēdabat post
hc cps cū Ghisberto archio perrexit ad Wyrdorstadiū
ubi fr̄ eiusdem tenebatur in custodia et locavit
iā dictū p̄positū et archid in camera alteri9 turris
eiusdē castri. Tunc consul Traiecten vocavit ad castrū
p̄fatū ex oppido oēs filios bastardos dn̄i de Bred. Sz
iuniorē Johannē qm̄a cleric9 erat, et ad sacerdotiū
tendebat, permisit quo vellet ire. Reliquos vero 4or
captivavit, et tenuit in carcerē tenebrū: in quo cum
fuissent per qnq3 dies cps permisit tres abire scz
Reinaldū, Henricū, et Johannē seniorē. Sed Walteramū
horribili vinculatū servavit in eodē carcerē.
Igitur cps vidēs qa ista placerēt mimicis auditoris
nobilem apposuit et Johannē de Amerōgē Sculte tum
Traiecten. quē cū apprehendisset in die aptoz Petri
et Pauli misit eū de Traiecto ad Wyrdorstadiū et
posuit eū i vinculis. Etiā libent captivasset Johanem
Burchgraviū de Montfort, et Jacobū de Nivelt et cæ-
terosq3 insignes amicos dn̄orū captivatoz, sed nō potuit
qnia

Amerongen

quos inhisit app-
hendere scilicet hos.
Montfort
Nivelt

quia videntes in p̄dictis dolū ei9 semp se abscōdabat ab eius p̄sentia. De tortura Walrami et Johānis de Amerogē C. 52

Porro David ep̄s Traiecten̄ cotidie cepit tractare cū adūsarijs dn̄i de Bred qualiter ipsū perderet. Et quia uehementia testimonia inuenire nō poterat ad ipōr procurandū, decretū ē extorquere causas, blandicijs minis et torturis a Walramo bastardo, Multifarie multisq3 modis investigantes interrogauerunt eū multis sermonibus. Qui cū nihil fateret² redierunt in vigilia Johannis baptiste cū tortoribus, et q̄sierunt primo 1 de homicidio ab eodē perpetrato sup̄ bilta de quo dictū ē sup̄ci9 ca 46. Ipse vero dicebat se illud fecisse sine scitu p̄ris, ^ et patrui sui cū Adulpho p̄incipe Gelrie contra David ep̄m et ducē Karolū fratrē eius Tercio q̄sierunt de conflagatione Isselstei, si nō sciret an 3 pater ei9 vel patruus consiliū vel auxiliū ad illud inferendū p̄buisset. Quarto q̄sierunt an nō sciret quod 4 q̄d p̄r ei9 fuisset intencionis mutandi consulatū et rectores in Traiecto tp̄e quo sacerdos q̄dā celebraturus esset p̄micias, Insup̄ et innumerabiles causas alias perq̄rebat, quas nimis plixum fieret ad narrādū nūc illud nūc istud investigātes. Cū ergo nil vellet confiteri

[margin: ^2 Sc̄dō q̄sierunt an nō sciret de cōsceratiōe p̄ris sui et patrui cū A]

horū

tiorn, quia nihil senserat aggrediunt cum tum tormentis in instante inclantes cum liganerunt cum atrociter sup quoddam scamnum in tantum, quod impressiones cordarum longo tempore retineret in corpore, et in cruribus suis, Torquebaturque immaniter nimis. At ille positus in tormentis dicebat, quid vultis a me scire. Et respondebat dicentes volumus affirmari de te omnia que proposuimus. Igitur sic diu tortus recesserat ab eo.

3° tortus Altera autem die que est nativitatis Johannis Baptiste iterum torquebatur, et in vigilia visitationis beate Marie et in die virginis Gloriose per infusionem aque iterum tortus est, non enim festivitati parcebat. Tortus est autem quasi innumerabilibus vicibus videlicet vel sic fere

ijs quinquagita vices cum diversis suppliciis ut ipsemet postea retulit. Aliquando enim semel in die digitis aliquot quater passus est sevissima tormenta.

Tandem variis penis compulsus est omnia confirmare, que ab eo querebant tam de patre suo quam de se ipso, de patruo suo, nec non de Johanne de Amerongen. nec mirum quia multis vicibus atrociter nimis tortus fuit in tantum quod multotiens reputaretur mortuus. Ceterum omnia que ab ipso tormentis extorserat valebat habere in scriptis per propriam eius manum, sed ad hoc eum nullis penis nec tormentis inducere potuerunt, unde ipsi

ipsi ea annotantes redigerũt in scriptis ut accusatio-
nẽ haberẽt adũsus nobiles sepedictos. Porro eodem
modo torquebat^r Johannes de Amerõgẽ absq3 ulla mi- Jo. Amerongẽ
sericordia et dicebat ei: Walramus confessus ẽ ista
et in cõfessionẽ tali decollatus ẽ. tu(?) ergo teneris
nobis manifestare veritatẽ. Sicut em̃ ille in cõfes-
sione p̃dicta mortuus ẽ, ita et tu in suppliciis morie-
ris nisi manifestaveris nobis traditiones tuas. Si-
mili modo etiã dicebant ad Walramũ de Johã-
ne, quod et ipse in tali cõfessione decollatus esset. Im-
mania ergo hi duo in suis corporibus pertulerũt
tormẽta ut heredes fierẽt in domo dñi. Scriptu-
rã aũt illã quã accipiebãt ab eis miserũt ad Karo-
lũ ducẽ, ut et ipse magis eis irasceret^r et mortis sẽ-
tentiã contra eos daret.

De evasione eiusdẽ Walrami Ca 53

Tunc Walramus in maxima angustia positus quod
ageret quo se verteret ignoravit õimodis. Cm vero
moribundus esset vulnus suũ, ad quẽ cõfugeret
apud quẽ deploraret dolorẽ suũ nisi corã piissima
matre salvatoris om̃. Quod et fecit. Quare et
ab ipsa liberari meruit, nã postq3 fecisset votum

bẽ vg

Imago Marie in Tienhonen

bte virginis imagine in Tienhoue sensit demceps sublenatione dolorum suorum. Qualiter autem mirabili cure in liberatus sit de carcere audiat ulterius dilectio vestra ad honorem eiusdem consolatricis Marie.
Erat cum positus in compedibus et sepius perijt habere recentia stramina, e quibus semper colligebat duriora et fortiora cum quibus tande aperuit seras de suis compedibus. Cum ergo cibaria sibi portabat ponebat se mutulus ministro vero egresso surgebat de vinculis faciebat forame in carceris cacumine. Videns igitur qua spes esset exorat btam virgine Mariam in hora egressionis eius, ut tanto commotio ventorum et aeris fieret, quod non perciperet factum suum auditu a custodibus castri, quod et ita factum est. Adueniente tande hora liberationis sue se totum bte Marie virginis patrocinio commendabat, et sic nutu dei in nocte post octava assumptionis Marie exsiluit de carcere. Cum staret extra carcere prope undecimam horam noctis, casu unus ministrorum pontificis aula exiuit ut suam effunderet urina. Quem cum Waltamus ingente audiuit stetit sub silentio donec ille ingrederetur. Post cuius recessum peruenit natando ad anteriore parte castri. Ipse vero ibi reperiens multa ligna assumpsit secum quoddam lignum cum quo posset trasnatare ferka ne impediretur in renibus spasmate. Et cum in via errasset et iterum

nerosse

necesse haberet transnatare fossata castri, ut super aggerem
veniret, venit natando prope cignos quiescentes, qui propter
adventum eius territi fecerunt grandem sonitum in aqua per-
mittentes alas suas, ut volaret ab eo. Castrenses autem audientes
sonum cucurrerunt, ex aula cum luminaribus multis ut vide-
rent quidnam esset, unde talis sonus fieret in aqua. Walra-
mus vero videns unum habentem manum suam candelis plenam
occultavit se cum silentio ne cognosceretur ab eis. At illi
videntes cignos natantes dixerunt ad invicem Walramo
audiente Cigni mutuo pugnaverunt. Quibus regressis
Walramus tunc melius cognoscens viam propter lumen osten-
sum pervenit cum nono super aggerem. Tunc cepit sagaciter
investigare, qualiter ad transnatandum Lecham commodius
posset pervenire, et cum ita quasi ad medium fluminis ad
prenominato nono natasset certe turbatio aeris non sinit
eum pertransire, quare reversus est cum magno periculo
ad aggerem. Et cucurrit sicut poterat quasi per unum mi-
liare, et venit ad domum cuiusdam habentis scaphas
pro transfretatione fluminis Lechi. Cumque excitasset
patremfamilias simulavit se sauciatum, et infirmum et ait
illi paterfamilias unde venis, qui ait de Ermingen ego ve-
nio ibi congregatio magna virorum hodie fuit et discor-
dantes

dantes in caussa nostra dire pugnatum est, et ego sauciatus sum. Timeo enim insequentes et capi ab eis, ideo rogo propter Deum sine mora a te transfretari. Et quia habebat adhuc omnem pecuniam suam, quia nondum adhuc erat penitus spoliatus extraxit de bursa sua denarium aureum et dedit illi dicens festina et ne tardaveris et adiuva me. Porro paterfamilias letus efficitur de aureo sibi dato et confestim preparans scapham dedit illi famulum suum ut transfretaretur et cum famulus laboraret in remigando Walramus cum cautela studuit accipere cultellos eius et dixit ei quo remigabis Ille ait versus oppidum Culenburch, ait autem illi non volo ibi esse sed volo ut remigetis in Hagensteyn, et dabo tibi pro mercede bonum denarium, quia volunt esse in domomio patris sui Sed cum servus ille nollet facere dixit ei dixi tibi quod habebis bonam mercedem si feceris, sed si immo nolueris consummabis hic vitam tuam. At ille ut hec audivit fecit secundum voluntatem suam, et perduxit eum in Hagesteyn et aperiens ibi bursam suam dedit ei bonum denarium sicut promiserat. Ivit autem ad domum sculteti, et primo quidem per vocem cognitus est a filia domus que dixit ad patrem Walramus drossatus est hic, qui ait insanis non enim est hoc possibile. Surgens igitur scultetus de lecto excitavit

omnem fa

Anno d. M XX Odilo abbas Cluniac cla
ruit cuius tpe quidam religiosus ab Hierosolis — hec prius occupa rat locum.
rediens in sicilia reclusi cuiusdam humanita
te recreatus didicit ab eo inter cetera: quod in
illa vicinia essent loca eructantia flammarum
incendia, que loca vocatur ab incolis olle Vul — olle Vulcani
cani, in quibus animę reproborum luant diuersa
pro meritorum qualitate supplicia: ad ea exequen
da deputatis ibi demonibus quorum se crebo
voces, iras, et terrores sepe etiam eiulatus audisse
dicebat plangentium. quod animę dampnatorum
eriperentur de manibus eorum per elemosinas et
preces fidelium: et hoc magis per orationes Clu
niacensium orantium indefesse pro defunctorum
requie. Hoc per illum Odilo capto constitu
it per oia monasteria sibi subiecta vt sicut
in primo die nouebris solemnitas oim sanctorum
agitur ita sequenti die nouebris solemnitas seu
memoria oium in Christo dormientium celebretur
Qui ritus ad multas ecclesias transiens fidelium
defunctorum memoriam solemnizari facit. Hic Odi
lo dum

lo dum a quibusdam argueretur: cur in delinquentibus tam misericors esset et non seuerus ait: Si damnandus sum malim pro misericordia quam pro seueritate damnari.

omnem familiam et construxerunt copiosum ignem, ut Walramus calefaceret, et calefaciens se et accipiens a sculteto vestes venit in crepusculo diei ad vianen oppidum narrans omnibus oppidanis quod acciderat. Walramus autem postmodum complens deuote peregrinationem suam, obtulit beatae virgini Mariae in Renhone peciam terrae valentem annue sex florenos renenses, et gratias excellentissimae virgini agens pro euasione sua redijt. Insuper et depingi fecit omnem modum euasionis suae in quadam asssere et posuit in capella ante imaginem virginis cunctis in testimonium rei gestae.

De tortura Reynaldi domini de Brederode.

Grande et pene imane facinus fuit tamen adeo dire Walramum bastardum tormentis ingenijs plectere ut quod vellet quae totius pectoris affectus diceret pontificis tamen accessit Neronis consilium quomodo, et ad eundem nobilem Reinaldum de Bred fatendum tormentis induceret. Cum igitur anni, dies in profestum Petri ad vincula venisset

die una

die vna iovis, phebo vero in occasu, nona hora aut circiter quatuor ingnitate pares: Phillipot Alfuns, Johannes Pauri et Tmanus Maerstalcus ingrediuntur cubiculum, quod dominus de Bred servabat, in cum vero sermone dirigentes dixerunt, Jussu domini Traiecten. aggredimur hoc breve portantes in manibus, et tibi dare habemus interrogata, Tunc questionum primum fuit de homicidio super biltam quod Walramus commiserat. 2um quod Ghelrenses ferrat incendium in Isselstey. 3um quod fedus misisset cum Adulpho iuniore principe Gelrie. Non, Nunc et ipse, et cum fratre suo Ghisberto preposito cum dies vna occurreret qua et quidam sacerdos suam primam Missam celebraret, destinasset in Traiecto consulatum mutare. Nec his contenti per omnia quam magis plurima verba addere et conficta. Verum et Walramum et Johannem de Amerongen etidem retulisse mentiti sunt. Mox idem nobilis Reynaldus taliter respondit sicut invenies in scriptis sue proprie manus de hac re, in cum non reperietur michi scitum fuisse unquam nisi post homicidium quod fecerat Walramus uno corde precepta et ex corde displicuit, quod et dum statio aures velleris alias fieret de hoc largus interrogabar. Reliqua vero puncta mihi singula nescita sunt penitus

quod fuerunt examinatores domini Reinaldi de Bred.

ad quod examinarunt et interrogarunt.

mtuo, et in hoc vincere et mori paratus sum, quod etsi
Walramus et Johannes de Amerongen ab his dissen-
tendo aliud voluerunt asserere, similiter me coram venire
ubi fuerint illi, et taliter facere non audebunt. Ipsi vero
hoc dominum zursum male ferentes in eum versi crudeliter
dixerunt nihil tibi adiutorio erunt compta hec verba
Et statim spiculator arcessitus comparsuit secum ba-
iulans, que ad torturam valeret propiusque accedens

Danci Johanne Danci extendendo manus indignas aureum
hoc vellus abstulit de scapulis suis, quod multo favore
honoreque multo illustrissimi quondam principis ducis Burgundie
Philippi velut emerito tradiderunt. nec hoc sufficit
spoliatus est vestibus suis direque ligatus funiculis in-
lesis in ligno torture seue tamque dire habundeque im-
pletus venter eius lympha, ut quasi exanimis loquelam
amitteret O rem insuetam et magno ultione dignam
virum nimoxium taliter ferire, que et hereditate paterna
et illustris sanguinis Hollandie attigit dedit indicium
aliorum. Sed quid? cum ius imperandi mereque susceperint.
nemo securus, nobilis, dives, pauper omnes lacerant? Cum
itaque sic maneret dominus de Breda visus est omnibus eis diem
ultimum clausisse mortuus putatus solent celer ignis
gradus costituit? Alfons accepta dum longam funiculam
circuiecit mortuo putatiuo, mox manus et brachia
afflicti

afflicti hois, digitis et palmis propriis agitando fricauit ipsi, ut spiritum rursus acciperet, et post etiā bundum et post continuos labores redimiens apparos vix potuit verbū promulgare Orem misisam et mandisā amplius Baronē nobilem sir et tam adeo penis ostulite consumere. Verbo igitur resumpto tā chari Baronis nec dū satiati iterū dederūt interrogata dicentes, Aut te sāmū tortures demū recipiet, aut dicere oportebit. Tum ille iniuria nimiū fatigatus rndit nulli aiō: vestrū ē et potestis e corpore spiritu exalare neqz et neci tradere potestis, sed que mihi nescita sunt penitus fateri nō possum. Dicitote et magis ipsi qd libet audire et ego libens loquar ad hoc. Tunc illi de homicidio, de incendio, de mito federe, et de mutādis in Traiecto. At ille hec vultis me dicere Ecce iudicem testor qui in animā meā latur⁹ ē Deus, quod oībus his nihil scitū est mihi neqz vel ān hodie de his audivi. Tum illi eu iterū patrezis. Et post hec stati tyrānisans macistratus manū accepit ut nobilem dūm torture secūdo traderet. Quod vidēs ille miles pyssim⁹ in xpm̄ se dirigens inestabile humili petitioē supplicauit dei amore et dilectioē eiusdem significaret epō ut ad se sese recipere dignaret cogitaret interea et

iterāt p̄dicta

si qd

si quid ad memoriam renovare poterit, exponeret illi.
Sum est tunc quia dies inceperat lucere, et ita e iuste, q

Phillipot

cum in tenebris egerunt oderunt lucem. Illo ergo mani
reversus est Phillipot asserens se omnia epo retulisse ex or
dine adiciens vltro, quia pontifex commiserat sibi et
ferre eius manu conscriptum traderet dns de Bred si
quid memoratus fuisset epo dicere. Tunc iterum ad eum
nobilis Reynaldus Et si pro eo mihi in pte rederet
integer orbis vt vnicum conscribere illi, non possum vel
verbum vnicum formare vt legeret hoc quispiam et hoc
audito recessit Phillipot. Sed cum de sero sol occubu-
isset, sena noctem nobili dno factum demum comparuerunt.
dixeruntque sibi quod omnibus eis vbis infestus fuisset pontifex
eo quod sine rei plena discussione, et sine intellectu
maiori redissent Apponentes vt in modo detegeret eis
quod epo retulissent. Tunc dns innoxius rndet si
cuiquam dno meo Traiecten referre quod nullum peccatorum in

hnmanitas dni de Brederode

me reperiet. Sed presto sum semper, et meliorare, et in
sinum eius dirigere reverenter, si quid in eum vnquam possum
deliquisse, et quod tunc fieri iussit libens amplecterer.
Et Phillipot ad eum, et quid dns imponeret tibi cum
nihil horum fateris. Tunc iterum Reynaldus nihil in
me reperiet vnquam Smat me impunitum istic donec
sum compleverit rursum integer annus, aut etiam sto.
et si

repperit veritate media in scitu aliud qz assentio
iam modo. Et tc singula rosero illi, q ab eo i feudu Costantia Reynalde d de Brot
teneo faciat et illustrmi Karoli feodatarios adesse
et ad morte, et tepetaliu penas me oibus illis obli=
gabo, et deda ad feodaliu amissione, ad distractio=
ne aliorum quorunqz titulo ea mea ius fererit i scito
isto. Si fuerit repertu aliqu aliquid costare de arti=
culis istis mebrati me diuidat, placet, et in tot frusta
mactet hoc corpus, quod iuncturas dedit illi natura.
et bonis oibus ablatis coniuge liberos sinat p terras
mgerra pane aliorum ostiasi pro victu quere. Et hi dic
res adhuc lectulo erat virius malesqz feres hoc opti=
mu zusum marscalcus migit, et cuncte tuc no te
minabit parabole, surge ad prisca iteru. Tercius ille
nobilis Baro venia petes in alteru usqz die dilatione
optauit, existimaret interea sanius, et si inuenerit
aliquid eis panderet libent. Tu illi mhil euades
talibus rem clarius edisserere debes. Tu nimia anxi=
etate perculsus innoxius dni acebat. Si expiraturu
nuo me vultis parno potestis si vobis pmiserit omi=
potens: Sum illi tuz negas, et Johanne de Amero=
gen et Walramus hec ea rotunde fatet. Et rete co=
parint

Randuuye paruit etiā ex partibus ducis Ghelriȩ Ghysberto
de Randuuye, qui satis intelligere dedit in timore
duce̅ Gelriȩ et te aliquid initu̅ fedus. Tu̅ iterum
ad eos dn̄s de Bred Conturbiuius aliqu̅ cu̅ dn̄o Adol
pho, vt et amicabilia verba interuenirent, sed neq̅ de
his scripta aut aliquid inuenirer, et cu̅ hac attestione
minus contentari possint considerās satis q̄ ad tortu
rā iteru̅ traheret seru̅ deliberās, satius habuit aliqu̅
falso cōponere, vt sic euaderet, q̄ mortis iteru̅ experta
re agoniā. Veru̅ et Philippo dn̄o de Cruboeck

+→ mgro Johanni de Haelnuyn Johāni dn̄o de Bergȩ
an Zoem postea et mgro Johanni Wael cōfessus
est timore penaru̅ se cōposuisse.

De tortura eiusdem adhuc. Ca 55.

Sed de his peractis du̅ dies dn̄ica fieret missaq̄
corā dn̄o de Bred fine haberet. rogauit ad se Phi
lipot vocari, at ventus, et amicissime sic affatur.
Castellane mi dn̄e missā audiui et inter celebrā
tis sacerdotis ~~vistam~~ manus Deu̅ regni celorum
vidi, per eu̅de̅ Deu̅ vobis assevero, q̄ et indicatu
rus est animā meā, etiā per p̄stitu̅ iuramētu̅ duci
Burgondiȩ, q̄r oē totu̅ q̄d dixeru̅ aliqu̅ cōposui cō
fixi, vt penas euadere coactus esto id ipsu̅ dn̄o trac

recten pandere in eum usque aliud non inveniet in veritate. Et Phillipot se libenter facere velle asserunt addens quod timeret, quod minus contentus consul maneret in illo responso.
Tertia feria cum dies misset in vesperum quatuor illi aggressi sunt pariter querentes an decisum eos haberet cum prius relata revocaret. iterum et admirandum est stati. Surge ad scamnum 2o oportet. Tum nobilis dominus. Vestrum est vitam demere potestio, sed in eum usque non reperietio aliter. At illi Surge ad penas iterum oportet. Tunc minores domines non committe morte me perdam, si ipsi vultis, hoc modo non est meum, impedire non possum. Tunc cum indigne de grabbato suscipientes et trahentes, et si quid in penis prius neglexerat crudelitas, nova excogitata malicia supplevit Tortures ergo traditur ligatur tam adeo in nobilem virum augetur sevitia, ut debilitata natura amplius preferre nequens sese purgaret superius, et quicquid in vite sustentatione acceperat, ad ultimum usque propter evomuit. Et post hoc aiunt ad eum dicere ne vultis. Tunc Baro minoratus tentus gravissime inquit. quid vultis me dicere. At illi iterum Johannes de Ameroge confessus est et Walramus de pace et vos negatio ~~Tunc nobilis Wal~~ ille

2o forgt 2

ille [ver]ba adhuc durissime habens aiebat. facitote hinc veniat ambo duo, et me auditore dicere no audebut. Et Phillipot sup gradus, q introitu mostrat sedes acutus gladio verbu replicavit. Tu inquit et dices hic nobis, et si ai ms duobus continuis, et nocte qualibet ludere sic tecu haberemus. Et certe Phillipot hec dices induts adhuc erat longa veste superius qua eu honoraverat Ghisbertus ppositus frater Germans dm de Bred hacce rotulerat, et nec sagiu acerbia minari erubuit. Audiens itaqz hoc crudele verbu nobilis miles supplicium veritus inquit. Veru e quod dixera vobis Johaes Danci iteru ad eu, post statim negabis rursus Tu inores dns, no facia hoc Danci iteru adiecit, vis et id ipm in fide militie rapere e meritus miles q nuqz dehonestaverat aureu calcar subticuit, nec ad hoc voluit verbu dicere sed tacito sup epia satis e petijt ut solveret eu, et quide certe, ligna quibus agedo speculator pdic sub scamno rosueverat cordas girare insisterat impius marscalcus in penaru augmetu ad tibeas superius locu habere ut plus nocerent rorogavit ipsu nobilis miles ut saltem et illa nocte eu amplius ligneret impunitu Et post valde diu de scamno solm vix pcibus obtinuit. Sut altera mane rcusi, quatuor illi lectores consilij ne dica lictores, et cu ipsis innoxius Baro qdam coposuit ut penas redimeret. Relata Phillipot

Phillipot

Danci

agedo

lipot redegit in scriptis nec ad dicentis mensuram omnique
contentus qui aut plus de bona tanta quanta exponeret
ille adiret, quod nec dns de Breda russamus mter scribendum
illi imputare. Sed quid illic simulare et silentio tegere
bonum habeo, ubi vis fortis legis vigore nec hoc ignorans
miles obmutuit quod oportebat. Et cum post ista itecum
recessisset silnit res usque in vigilia Bartholomei que
fuerat altera dies postquam recessisset Walramus viribus
ruptis. Timentes vero ne et tale quod de dno de Breda
contingeret venerunt et Phillipot et Alphons pluribus
sociati, dicentes dno Reinaldo, quod aliam cameram esset
occupaturus. nam et illam confringere, et reficere cogitaverat eps. tens ergo cum eis positus e in turri magna
superius vinctus ad tibeas bons duabus valde
onustis noctes diesque taliter agens hebdomadas quatuor: post hec dnum de Breda examinaturi Philippus bastardus Brabantie, qui et dns de Cenbeeck
et mgrs Johannes de Haelmin venerunt, et illis inspectis non opinabat aliud nobilis Reynaldus, quam et
cum tercio torture traderet. Motus saltem quia et quatuor illos adiectare viderat cum eis, qui sinus consueverant
penes se adesse. De omnibus itaque quesitis veritatem aperuit. Porro et hoc intraverat animum eius ubi Karoli

dns de Cenbeeck.

illustriss

illustriss' ducis Burgondię cōsiliū astare videbat magis plus morte eligere q̄ etiā l' semel parcere veritati. locutus ē aūt verū fatendo suā innocētiā, deinde reuersi sunt illi ad loca sua.

De liberatione Reynaldi dn̄i Bred de mandato epi

Tunc dux Karolus consiliū habuit cū principibus suis qd de dn̄o pdicto agendū foret. Manifestauit ergo eis scripta et narrata, principes ergo intelligentes qd per tantaa tormēta compulsus fuisset affirmare q̄ scripta erāt cogitauerunt sagacit', ne hoc forte contigisset ppt pœnarū acerbitate potius, q̄ propter culpe perpetrationē. Et ideo prudenti vsi consilio petierunt ab eod duce, vt dn̄s de Brederodē pduceret' an cōspectu eius et ipsemet ex proprio in cōspectu om̄ fateret' se reū esse l' nō, et illo modo iudiciū sumeret. Placuit aūt tale cōsiliū in cōspectu principis Karoli et misit Johanne dnm de Berge an Zoem, et mgrm Johanē de Haclum ~~properauit~~ cōsulem Hollandię ad Wyrdorestadiū vt dnm de Brederodē et Johanē de Amerongē

1471 inde perducerēt ad p̄sentiā pdictorz principū.

A° ergo dn̄ M cccc lxxi prope festū conversionis Sti Pauli Johannes dn̄s de Berge an Zoem cū mgro Johanē de Haclum properauit Wyrdorestadiū et manifestauit p literas epo Dauid mētē Karoli ducis de liberatione Reynaldi dn̄i de Brede. Eps cū his auditis

cogitauit

cogitavit primo extorquere causas prefatas ab eo coram an-
dictis nunciis Karoli cum tormentis ut et ipsi testes fierent
contra eundem Reynaldum. Instanter ergo dicti Traiectum
venerunt ad dominum de Breda Johannes de Bergen an Zoe
magister Johannes de Haelwyn cum Phillipot et insuper
habentes secum quendam notorium scriptorem. Tunc dominus de Ber-
gen requisivit a domino de Brede iuramentum sub fide om-
nipotentis dei vivi, et Christianitatis sue ac etiam in
fide ducis Burgundie prestita dicere veritatem de omnibus
ab eo interrogandis. Qui cum libenter animo sic iurasset
dominus de Bergen interrogavit eum multis sermonibus, ita
si etiam dominus de Breda fuisset orrisor patris domini de Bergen
non potuisset eum acrius et subtilius aggressus fuisse quia
modo blandiciis, et blanda suggestione modo terri-
bilissimis minis nitebatur eum alienare a veritatis
confessione. Qui tamen nolens a iusticie tramite
declinare dixit ei semper veritatem immo dicebat se in presen-
tia ducis Karoli clarius singula declaraturum, quia
ut sibi ex verbis eorum videbatur, non poterant tunc singula
plene omnia conscribere. Cum ergo duo dies sic scri-
bendo transisset ecce tercia die circa horam decimam an
prandium iterum venerunt et dixerunt ei dic nobis re manifestius
quia nisi clarius reseraveris oportet te ad torturam reddere

fuisset

Iussit enim Karolus dux ne usque ad extremum modum te examinari · quod merebantur. Nam ipsis nihil aliud commissum fuerat a duce Karolo, quam ut eum producerent ad presentiam ducis Karoli, et aliorum principum, ut ibi examinaretur ut predictum est, non autem ut ipsi eum in privato examinarent aut torture traderent, ex quo potest quod hec omnia propria temeritate et ratione mendice fecerunt quod tamen boni milites facere non debent, nam ratione iuramenti militaris potius tenentur innocentes et innocentes de manibus eos iniuste persequentium liberare et defendere. Isti autem contrarium hi fecerunt. ceteris omissis ne videar hec ex parcialitate conscribere. Vocatus est ergo speculator cum tormentorum generibus et scamno. Congregati sunt ergo speculator et tortores cuius aduersus eum ut viri fortes et sicut gigantes steterunt contra eum terribilibus oculis eum aspicientes. Tunc accedentes et irruentes in eum exuerunt eum vestibus suis et in scamnum misit eum super torture scannum sedere fecerunt. Et cum sic sederet sicut agnus in macello, et ministri crudeles inciperent apponere manus ad cruciandum dixit ei dominus de Bergen Reynalde noli negare veritatem, sed consule senectuti tue et si vera sunt, que relatu de te audivimus, manifesta nobis antequam paciaris dira tormenta. Cui Reynaldus de quibus placet audire

veritatem

veritatē: q dixit, de homicidio et cōspiratione cōtra
more pricipe Ghelrię, Rūdit et dixit Gradi iura-
mēto sum admirat9 exponere veritatē. Si nō vultis
adhuc credere ecce spiculator adestet, uno effusione
sanguinis mei si placet sigillabo vba mea, nō eni
vultis me mentiri, et nō vultis vbis meis dare fidē.
quid faciā vobis. Si veritatē dixero vobis qre nō
credidis mihi. Si dn̄s me9 Karolus dederit vobis au-
toritatē interficiendi, eā sine mora ostende ecce spicu-
lator adest nō timeo minas tuas neqz morte. Scio
eni statutū esse oībus semel mori. Tunc dn̄s de Bergē
et mgr Johannes surrexerūt, et ibant seorsū in angu-
lo eiusdē camere loquētes silent cū Phillipot et Ri-
scalco et redeuntes dn̄s de Bergē dixit ad eū dn̄e de
Bretl ecce ob honorē oīpotentis Dei et iuramenti pst-
ti parcem9 tibi modo vsqz dū reuenerim9. Interim
sis deliberat9, quia te ōmino oportet pandere veritatē
Qui respondet dixi vobis et nō creditis. Queratis nūc
et de oībus nūc ita bn̄ veritatē pandā sicut fuit, Ait
illi dn̄s de Bergē dixisti eni aliqn̄ in vi iuramenti
talia te fecisse. Quare ergo nūc negas. At ille negāt
dnē. Ecce iā assunt duo de tortoribus meis si aliquis

eorum

la duo copat

Assueratia Rex

coru̅ audet affirmare me talia aliq̄n cōfessu̅ fuisse
sub iuramento oīpotentis Dei, et in fide mea p̄nuta
ta articulos digitoru̅ meoru̅ detruncari. At illi ta-
cuerunt. Porro dñs de Bergē et mḡr Johēs de Haeltnus
videntes eius cōstanciā dimiserunt cu̅ ītorbi.
Post hec p̄paratis oībus q̄ necessaria fuerant in iti-
nere quia (eps̄ eum diucius servare nō auderet) soluit
dnm̄ Reynaldu̅ sepedcm̄ et Johannē de Amerongen
a captiuitate sua, et tradidit eos p̄dictis dn̄is. qui
iter aggredientes perrexerunt cu̅ eis ad oppidu̅ Bergē
an Zōe et deinde dn̄s de Bergē direxit iter versus
ducē KAROLUM. Sed tā diu in itinere tardauerat,
q̄d p̄nominat9 dux iā cu̅ magno exercitu cōtra
regē Francię et ciuitatē Ambianensem bella gerens
processerat. Quaobrē de bn̄placito eiusdē ducis est
Curtrāu missus dn̄s de Bred cu̅ Johanne de Amerōgē in Cur-
traciu̅ oppidum vt ibi expectarēt p̄dictu̅ ducē donec
reuerteret a bello in pace. factu̅ est q̄ cu̅ treuge essent
firmate inter regē et ducē tpē Maij p̄dicti anni
vt dux Karolus reūteret ad terras suas tunc p̄nos
Repelmond minati nobiles p̄ducti sunt ad castru̅ Repelmōdā
ibi quasi per annum manserunt.

De oīmoda liberatione eius Ca. 57

Post hec cu̅ dn̄s Reynald9 crimina sibi imposita

semp nega

Semp negaret Karolus dux soluit eum a vinculis et
clausuris ponens eum sepius in iudicio suo in conspectu
magnatorum sui ordinis Semperque citabat accusatores
eius, ut in publico audiret et iudicium publicum fie
ret, sed nequaquam comparuerunt. Quare complibatus dux
anno sequenti scilicet Anno M CCCC lxxii° quarta die 1472
mensis Maij suscipiens accusationes domini Reynal=
dit posuit eum in iudicio suo publico coram fratribus
de ordine aurei velleris. Venit ergo dominus de Bred
cum magno apparatu et comitatu illustrium nobili=
um ad iudicium habens secum in parte sua stantes c Nassouwe
Engbertum comite de Nassouwe, dominum de Cuyck Cuyk
Simonem de Lalleyng, dominum de Montigny, dominum Lalleyng
Jodocum de Lalleyng filium suum etc usque ad undecim Montigny
Barones seu baronum filios. Advocatus eius miza Lalleyng
subtilitate, et eloquentia eum in omnibus excusavit 11 barones
Absolvit ergo dux Karolus eum a iudicio suo et
iudicavit EUM INNOCENTEM fore de omnibus
sibi imputatis, et salvatus cum sanguine innoxius
in die illa. Igitur dominus de Brederode liberatus
et absolutus a crudeli morte Deo gratias egit Vianen
in orationibus suis. Quibus gestis venit ad Vian=
nen oppidum suum, et venerunt ad eum ibidem principa=
liores

paganorum noia que illi subsunt hores villarum suarum de Amerod. Tienhone, Meerkerk Lexmond, et Heycop et susceperuntque eum cum conditione minima. Deinde post duos annos Johannes de Arnstonge laxatur a prisione Karoli ducis et dimittitur liber abire, quia etiam innocens repertus est.

De obitu Reynaldi dni de Brederode.

Postquam autem Reinaldus dns de Bred ab instanti periculo mortis Dei adiutorio liberatus esset cepit de prodiali fratri suo Ghisberto cogitare qualiter ipse archiepiscopus posset liberari. Unde et consilio habito allocutus est suos consanguineos, et amicos fideles, ut sibi operosi auxiliatores in hoc facto existerent. Peciit ergo multotiens Karolum ducem, qui ei adiutorium promiserat, ut sibi ad hoc auxilium ferre dignaretur. Et cum ista sic agerentur contigit interim Reinaldum dnm subito infirmari. Qui laborans per tres dies in infirmitate cognovit se moriturum. Vocansque ad se filios suos legitimos adhuc satis parvulos commendavit eos matri, exigens a Walramo seniore filio suo, ut omnia per eum agenda compleret ad voluntatem dilecte matris sue. Cum ergo accepisset omnia ecclesiastica sacramenta obiit in Christo Anno dni Mcccc
1473 lxxiii sextadecima die mensis Octob; que fuit dies veneris illo anno. Sepultus in veteri apud patrem suum qui fuit in dno de Bred annis quinquaginta sex.

De lib

De liberatione archidiaconi et obitu eiusdem. Ca. 59

Igitur KAROLUS dux ex infirmatione dni de Breda epo David molestus esset pro liberatione archi[diaco]ni. post pontifex reluctans quamvis ad huc causas contra eum preter superius positas, ut liberationem eius differret donec idem prepositus induceretur ad resignationem dignitatis archidiaconatus, retentis inde aliquibusque redditibus. Et insuper idem Antistes voluit ut iuramento astringeretur numquam intrare diocesim Traiecten. Audiens igitur Ghisbertus mortem fratris sui vehementer doluit, quare consentiens epo resignavit archidiaconatum et ei successit magister Simon de Slusa medicus Karoli ducis. Porro idem Ghisbertus domicellus de Breda liberatus est a captivitate sua in anno dni M cccc lxxiiii prope festum Assumptionis bte Marie cum ultra quatuor annos in captivitate iniuste detentus fuisset. Recessit ergo a Diocesi Traiecten et elegit sibi habitationem in oppido de Breda apud comitem de Nassauwe dnum illius oppidi qui eum gratiose suscepit. Anno vero dni M cccc lxxv prope festum assumptionis Marie cum idem Ghisbertus de Breda per annum liberatus fuisset obiit in Breda, et sepelitur in monasterio

Simon de Slusa archus creatur

1474

1475

Carthu

Carthusiensiu apud oppidu motis s̃ce Getrudis.
Eps vero Traiectensis post hoc sine tribulatiōe
magna nō fuit. Nā post paucos annos KAROLꝰ
ubi et quo anno Karolꝰ dux obijt — dux in bello cū oppidū Nansy interficit̃ āno
siꝫ lxxvii°: et Traiectenses cū Amersfordēsibus
se erigentes adūsus suū Antistite grauis belli tu
multus subseruntꝰ ē. Tota ergo terra Traiecten de
struitur et eps Traiecten veniēs post dies paucos
Bruchuyse — ab inimicis suis captivat̃, et in Amersfordia sub
custodia Reynaldi dñi de Bruychuysē nepotis dñi
de Brederode per viginti hebdomodas locat̃.

Ca. 60 — De Walramo dño decimo octavo de Bred

Anno dñi M.CCCC lxxiii domicellꝰ Walramus
filius Reinaldi dñi de Bred cū esset iuuenis vndeci
annorū fcs ē dñs de Bred, de viane, Ameyda,
Vosholl, de Oga burchgrauiꝰ Traiecten, et cet̃orū
dominiorū pris sui defuncti. Porro defuncto et sepul
to Reynaldo dño de Bred Jolenta vxor eiꝰ susce
pit tutelam filiorū suorū gubernās dominia ma
riti sui quatuor annis.

interceptus dux Kar. i profesto Epiphanie A° 1477 — De discordia int̃ Jolentā dnām de Bred et Rey
naldū dnm de Bruychusē et suos adherētes.

Anno dñi M°CCCC lxxvii° occisus ē Karolus
Lotringia — dux Burgondie, comesq̃ꝫ Hollādie in bello prope
Nansy oppidū in Lorayne et Maria filia eiꝰ
vnica

unica successit et in principatibus suis postmodum nubens in maritum Maximilianum archiducem Austrię filium Frederici tertij Imperatoris Romanorum.
His temporibus fuit grauis discordia in oppido Vianē orta inter Iolentam dnam de Brede . pdictam et filios bastardos Reynaldi mariti sui defuncti p tutela obtinenda filiorum suorum legittimorum. Nam Walramus bastardus volebat obtinere gubernacula terrę dominij Vianensis asserens quod nideres esset matrē feminam esse tutricem filiorum suorum bonorum ~~bonorum patria mari~~ [bonorum]
Et huic adhęrebat qz plures oppidani in oppido Vianensi. E contra Iolenta asserebat se factam tutricem filiorum suorum in patria mariti sui et filiorum suorum tempore infirmitatis eiusdem Reynaldi dni sui quod et verum fuit, Insup asseruit non posse inueniri fideliorem pro filijs quam matrem eorum. Videns igitur Walramus bastardus quod nisi per manifestam iniuriam posset triumphare adusus dnam suam, arressit ostiderc ad Reynaldum dnm de Brunchorst, et ad Walramum dominum de Ameroyen fratres et filios Walramę sororis Reinaldi dni de Bred, et inijt cum eis validam conspirationem adusus dnam de Bred Reinaldus quod dns de Brunchorsen audiens Adulphum princi-

pem

pē Gelrię a captiuitate liberatū fore, et principē
militię Marię ducissę Burḡdię in Gandano ee
ordinatū, perrexit repetitis viribus ad eū in Gāda
no intimās sibi statū terrę Gelrēsis, Insup et ma
festāuit sibi pscriptū negociū de dna de Bredrode.
Tandē ex informatione eiusdē Reynaldi idē Adulphꝰ
destinauit dnm Gherardū Kalfslagē pastorē de Wa
gemgen ad dnām de Bred in Vianē. Qui cum
venisset ad dnām salutauit eā ex parte pdicti Adul
phi principis: et adiecit dicēs Ecce dicit Adulphꝰ prī
ceps militie Marię ducissę Burgōdię: Ecce dna
neptis circa futurū pascha ordinabit statū suę
Marię ducissę in statu suo, quare peto psentiā tuā
cū Walramo domicello de Bred filio tuo, et vt
ipse etiā accipiat locū suū in conspectu alioꝝ nobiliū.
Perrexit ergo dna de Bred ex oppido Vianēsi
cū duobus filijs suis intendēs seniorē locare i curia
Marię ducissę, et iuniorē in vniūsitate Louaniēsi
Cuius Reynaldus dns de Brunchorst cū vidisset
Vianē occupat. in Gandano, stati ipse perrexit Vianē, et cū filijs
bastardis pdictis occupauit oppidū Vianē sed nō ~~filijs~~
~~bastardis~~ castrū. Castrēses at miserūt quedā nū
ciū ad dnām Iolentā petentes ab ea consiliū qd age
re deberēt. Cui illa rescripsit dicēs, Nolite pugna
re sed custodiatis castrū, quia habetis sufficiētiā victu
aliū

alium. Sed si vobis aliquid ultra occurrerit intimate mi
hi, et tunc ego cum multitudine armatorum auctoritate
ducissae meae succurram. Cum ergo nuntius a Gandavo reversus
fuisset tenetur a Reinaldo domino de Brederoden et lite-
rae missae ad castrenses leguntur ab eo, qui extemplo vbis pa-
cificis locutus est ad existentes in castro, Pacem igitur
fecerunt, et communi consilio decreverunt, quod esset in castro duo-
decim viri ex parte dominae ducissae, et XII ex parte Rei-
naldi praedicti. Sed Reynaldus non servans fidem introdux-
it cum cautela tot armigeros, quod sibi placuit ejiciens
omnes fautores dominae de Breda. Denique cum haec domina percepis-
set vehementer doluit, veniensque in Hollandiam insinu-
avit querulosis literis Wolferdo domino de Veris vicecomiti
Hollandiae, Jacobo comiti de Hoern et domino de Haltena
Adriano domino de ~~Naeldwyk~~ Cruningen. Johanni domino de Hamert
Johanni de Motfoerd, domino de Arkel Henrico domino
de Naeldwyk, Johanni de Viane militibus Zwederode
de Viane, caeterisque quam pluribus nobilibus petens
ab eis consilium, et auxilium in praedictis. Venerunt
quoque omnes isti nobiles in Scoenhovia circa festum Pentheco-
stes praefati anni ad concordandum praedictos. Sed quia magna
tamen solemne festum instabat dixerunt ad dominam de Brede.
Ecce nunc festum appropinquat, et non possumus modo rem
ad finem perducere, sed festo elapso veniemus et ad
bonum

bonū finē Deo duce oīa perducemꝰ. Recesserunt ergo
proceres exceptis comite de Hoern, et Johane de Mōt
fort. Porro Reinaldus dn̄s de Brunchorst ista per-
cipiens studuit sibi facere illos fauorabiles. Vn̄ comes
de Hoern in feria sexta an festū Pentecostes dixit dn̄e
de Bred. O dn̄a trade mihi Walramū domicellū
de Breda filiū tuū, ut eū ostendā oppidanis in Vianē
q̄a ibidē sunt in magna discordia, et ipsis concordatis
cū p̄ n̄ra domicelli filij tui reducā eū saluū ad te.
Q̄ respondit ei dicēs nepos chare si nō intēditis eū re-
ducere ad me nolite abducere filiū meū, q̄a morte
incurrerē propt' eius absentiā: q̄ extūc promisit ad
manus eiꝰ tribus vicibus dicēs ego promitto tibi p̄
militiā meā reducturū filiū tuū ad te. Qui imo
asseruit et promisit Reynaldū de Brederode nō sus-
cepturū ibi regimē, neq̄ p̄mansurū, sed perrecturū
versus Gelriā ex parte Adulphi p̄ncipis Ghelriæ.
Præparati sūt ergo septem currꝰ, et dn̄a comitād'
nit filiū suū frī Jacobo venerabili p̄ri confessorꝰ Schoe
homensis ordinis Carmelitarū sacræ paginæ p̄fessori.
et Gherardo de Poelgeest scutifero, Qui cū venisset
Vianē Walramꝰ domicellus de Breda recipit in ca-
stro a Reinaldo sepedicto, et alij oēs secludunt' ab eo.
Quare venerabilis mgr p̄dictꝰ et ceteri oēs compulsi
redire Schoenhoviā absq̄ domicello. Insup' et sēa
die

die postq̃ domicellus de Bred veneiat vianẽ Reinal-
dus dñs de Bruechuysen proclamatr̃ esse tutor oppidi
et terrę vianensis. Cũ igitr̃ ista devenisset ad aures
dñę de Bred tristabatr̃ multũ de absentia filij sui. Et
qa consuetudinis erat altera die Penthecostes in Via-
nẽ sagittare papegaiã misit eadẽ dña ad filiũ suũ
duas domicellas seniores filias suas s. Iodorã et Iohã-
nã cũ vna pedissequa nõie Zandera de Zande et
alijs famulis vt investigaret cur nõ rediret idem
domicellus ad dnam matrẽ suã. Porro Reinaldus
dñs de Bruechuysen earũ adventũ percipiẽs exivit
foras, et quasi cũ gaudio introduxit domicellas soro-
res de Bred pedissequã vero et alios fecit stare añ
portas oppidi vsq̃ ad horã nonã de sero, filias autẽ
domicellas duces in castrũ posuit in firma custodia.
Tandẽ pedissequa Zandera de Zãde intromittitur
et ducitr̃ ad hospitiũ votũ in angulo ibiq̃ recipitr̃
ab ea iuramẽtũ vt nõ loqueretr̃ nisi sex horibus. Igitr̃
paucis diebus transactis pedissequa dimittitr̃ redire
ad dominã suã, et filię ibidẽ custodiuntr̃ vsq̃ ad ãnũ
sequẽtẽ in festo nativitatis bti Iohannis Baptistę.
Anno ergo revoluto cũ in remissiori custodia domicel-
lę virgines essẽt scripserũt ad dnam matrẽ suam

in Tra

in Traiecto tunc commorante, instens omni conamine laborare ad liberandum addentes, quod in maxima tribulatione essent. Cum ergo sepedicta domina instantias pro subsidio apud dominum de Veris vicecomitem Hollandie fecisset et nihil proficeret commonavit Johannem de Vianen militem, et Zuederum de Vianen petens ab eis quod conduceret occulte armigeros sub expensis ipsius domine et capiaret aptum diem et horam ad occupandum Vianen oppidum nate. Conducit ergo Adrianus Haeck pro capitaneo et ordinat modum tam apte superiori quam inferiori Lecke fluminis cum navibus versus Vianen. Et cum ista ordinatio clam sic esset conclusa destinavit domina de Bred occulte literas ad Jodoram filiam suam in Vianen et ipsa disponeret cum Petro petri caburen ad disponendum omnia necessaria cum amicis intra oppidum.

Igitur Reinaldus de Brederode aliqua inde percipiens et dubius adhuc existens misit Traiectum domicellam Jodoram tradens ei filiam suam sociam, ut recreationis gratia matrem visitaret. In cuius ergo absentia clam aperuit cistam Jodore, et inveniens ibidem literas illas dolus domini de Brederode didicit omnem modum contra eum conceptum. Deinde reposuit literas in cistam et clausit sagaciter ne perciperet quod omnia perlustrasset. Dissimulans ergo in reditum eam cum observavit tempus, et tunc fuit paratus ad resistendum

dolus dominum de Brederode

dum

dū, quare totū negociū extm pmansit inexpeditū et dissipatū. Tūc Reynaldus captivavit Petrū Petri Tamburer cū nonnullis alys oppidanis, q et sustinuerunt multoties dura tormēta. Interfecti etiā fuissent sicut traditores, nisi apud vulgares manifestatum fuisset, quod ex mādato dnę de Bred hec oīa fieri sct. Quibus gestis venit tandē Johānes dns de Lalleyng fr̄ solentę dnę de Bred cū plerisqz alys nobilibus, et fcā ē ab ipsis concordia p talē modū viz ut Reinaldus dns de Brederode reciperet sūmā sex milium florenorū renensium, et sic rederet de Vianē. Quod et ita factū ē. Quo egresso Theodoricus de Zulen ordinat⁹ rector bonorū Vianēsium et pro annuali stipēdio attribuit⁹ sibi summa octo vintorū florenorū renensium. Post annū Wolfardus dns de Veris vicecomes Hollādię cōstituit rectorē bonorū pdictorū et castellanū in Vianē Georgium filiū bastardū Ghisberti de Bred quodā arch' Traiectensis virū egregiū, et ei annue tantū tribuit⁹ summa centū florenoꝝ renensiū. Quibꝰ expeditis dnā de Bred redyt ad castrū Bred prope Haerlē gubernās dominiū de Bred satis expedite: et Walramꝰ filius eius &c

quibus pmissis d Brederoson reliquit Vianē

Zulē

eius se locavit in curia dni Ultr̃s p̃dicti

De occupatione Vian̄ p Vincentiu de Zwansbruch et Ghisbertum Baes.

Anno dni M ccc lxxxii° cu grande bellu esset inter Hollanden et Traiecten. Erat q̃da oppidanus in Vian̄ noie Ghisbertus de Baes, q pristinis temporibus semp suscitavit guerras cu Reynaldo dño de Brederode adv̄sus nobile Jolentã dnam de Brederode, et Walramu domicellu de Bred p̃dcm filiu eius. Hic nuc etia multu favebat Traiectensibus adv̄sus Holl. Sed cu Jodocus de Falleing vicecomes Hollãdie p̃cepisset informavit sui nepote Walramu domicellu de Bred p̃dcm, quod illu Ghisbertu ad tepus de Viane recedere faceret. Scripsit ergo Walramus domicellus de hac re Georgio Castellano in Vian̄ nepoti suo. Cu ergo negotiu Ghisberto de Baes intimatu fuisset, exivit Vian̄ et venit Traiectu. Ibiq perpetã cogitãs cepit habere Vincentiu de Zwansbruch militem cu satellitibus multis, promisitq Traiectensibus tradere oppidu Vianense. Dederut itaq Traiecten et q̃s petierat ipse et venit cu eis sub tenebrosa nocte ante porta Vianen oppidi, q respiciebat v̄sus Culẽburch et appositis scalis latenter introierut oppidu comonites oes oppidanos ad pugnã. Statiq; currẽtes v̄sus

Vincentius de Snaebruch.

Castru

Castrũ obtinuerũt subito anteriorẽ partẽ Castri. Georgius aũt Castellus vt ista percepit confestim se recepit cũ suis in turrĩ Spinpoel appellatã, vt inde se et castrũ ad huc defenderet. Vincentius aũt tandẽ cũ sagittis et incendijs in tantũ artauit, vt deditionẽ expeteret. Fuit q̃ in captiuitatẽ Georgius plerisq̃ prius interfectis et Vincentius obtinuit castrũ et oppidũ. Captiuauit etiã oẽs ciues Traiectẽn quos in oppido repperit, qui ante tẽpus belli ciuitatẽ exierãt, et misit eos Traiectũ. Spoliatę sũt etiã multę domus ciuitũ in Vianẽ, nec nõ et castrũ totalit'. Acta sunt hec in quadragesima pñtis anni. Porro ciuitas Traiectẽn tenebat' huic Vincẽtio persoluere stipendiũ ex longo tpe, vñ et illa sũma satis magna fuit. Et cũ nõ haberẽt vñ soluerẽt cogitauit Vincentius atq̃ decreuit de Vianẽ nõ recedere donec sibi plenarie psolueret'. Mansit ergo in Vianẽ p quatuor menses et vltra, vñ et terra Vianen et Arkeldẽn, ex ista guerra plurimũ destructa fuit p satellites Hollãn Vianẽ reobtinere cupientiũ. Tandẽ nobilis Walramus domicellus de Bred dedit Vincentio summã sex milliũ florenorũ renensiũ, et sic idẽ Vincẽtius tradidit p̃dicto domicello literas obligatiõis sui stipendij sup Traiectẽn Recedensq̃ ad propria. Walramus domicellus intrauit Vianen

6000 flo. al 5500

anc oppidu̅ suu̅. Mansit aūt deinceps ibidē in psona
propria, et ipsemet disposuit de cetero singula ibidē
agenda. Apprehendit aūt nonullos de cōplicibus Gijsber-
ti Baes, quos decollauit, et in rotis, et stipitibus exal-
tauit. Erat aūt tu̅c tēporis idē domicellus q̄si an-
norū viginti 25

descriptū ē anno 1564 ipso die lucę euāgel.

lxii Anno M.C. florentius comes Hollandie fi- 1100
liam regis Scotorum nomine Ada cum magno nam-
que apparatu, ornatu et multitudine comitatu duxi- Annone caritas
it uxorem. Eodem anno validissima fames in
multis locis maxime in Lotharingia facta est adeo
ut modius annone qui plerumque pro quinque denariis
vendi solebat pro quinque solidis venderetur modius
ordei pro vii, tritici pro decem multique mor-
tales famis inedia morarentur. Eodem anno post
diutinam obsidionem Mediolanum cepit et expul- Mediolani vastatio
sis veteribus colonis urbem funditus extirpa-
vit Fredericus imperator.

Anno M.C.lxiii a festivitate sancti Laurentii 1163
usque ad festum S Martini continua pluvia fu-
it ita ut omnis pene fructus in agris putrefieret
annone, fabe, et pise. Eodem anno in festi- maris inundatio
vitate sancti Thome apostoli maxima inundatio ter maxima
maris et fluctuum in multis locis facta est adeo
ut in quibusdam villis Hollandie que mari
nimis vicina est nulla domus tuta remane-
ret, sed et domus et barges quibus firmiter com-
debant violentia fluctuum abduceret et ingentes
masse

massę glaciei cū impetu vehemēti sibi suc-
cedentes oīa mergerēt inuoluerēt et propellerēt.
in Fresia etiā superiori q̄ Saxonię conter-mi-
Morsatia na ē et vocatur Morsatia: et ipsa Saxonia
tanta inundatio eodem tp̄e fuit vt nullum
edificiū ecclesiarū vel domorū hoīs ab incur-
situ defendere potuerit sed oēs fluctib9 inuolue-
rent cū omnibus rebus suis exceptis his qui
nauigio vix effugere potuerunt.

Aº M.C lxvii in villa Egmūda natus est agnus caput hns vnū et duas posteriores partes sex pedes et duas caudas. Qui visus a multis, cunctis intuentibus spectaculo fuit. Et cū portentū aliqd soleat portendere vel significare creditū est a quibusdā p duas agni partes significari comitatū Hollandię in duos populos plurimū diuisos diuisum Hollandē-se sz et Fresonicū qui cū vtriqz ad vnū ptineāt comitem diuidunt tamē plerūqz inter se per hostile discordiā. Cuius vtriusqz populi cōfiniū et quasi diuisio est villa Egmūdensis vbi apparuit mōstrū discordię et diuisionis, que ipso tempore tanta fuit vt alter populus alteri vitissimus et vitam et oīa sua si posset auferre nō dubitaret.

agnus mirificus natus

Anno 1170 autumni tempore maxima tempestas orta, vt aqua marina circuiebat Traiectensium mœnia, ac infra eorum pomeria pisces marinos capiebant, anno subsequenti multa fulgura, tonitrua fiebant, et gramé in vere copiosius multo crescebat solito, arboresque prodebat flores, volucresque nidulabant, ac oua incubebat circa purificationis festu. Deinde anno 1173 5 idu. Maij ter maximu diluuiu fuit adeo vt omnes agri submersi sunt, quo vehementi impetu amnis ędificia diruebant, et arbores in profundu attrahebant: quapropter multi metuebant denuo mundum perituru aquaru vi cimiru ni triduo sensim declinasset viribus ad mare actu fuisset de Traiectina vrbe, quid tn de alijs futurum fuisset quisque secu perpendat. Subsequente festo Ascensionis Hillebrandus D. Pauli Abbas concionabatur vt quisque penitentiá ageret, eleemosinasque daret ad reconciliandu Deu ieiunádo, ipso quoque die ascens: vespertino tpe D. Marię templu conflagratu est cu maxima parte ciuitatis. Quapropter Godefridus eps omnibus subditis constituit diem veniendi ad ciuitaté nempe die Mercurij post

Pentecost

Pentecoste, quo die ipsemet pontifex nudis pedibus cũ oĩ clero, cũ alijs visitavit templũ cõbustum magna solennitate. Hec oĩa civitati accidisse sibi persuadebat eo quod eorũ incuria aut negligentia Chri corpus ex duobus templis sublatum esset nempe ex civili et D: Jacobi tẽplo.

Baldumnus Hollandorum comitis Theodori 6. filius nobilitatem generis virtutibus equans defuncto Godefrido, Episcopus electus est annis octodecim prefuit. vir vite castus adeo ut virgo creditur obiisse, hic cives politicas prebuit et fugavit omnes predones ex sua ditione idque presidio fratris sui Florentij 3 comitis Holl: et Ottonis comitis de Benthem. utriusque feudum renovavit Solo duce Brabantie excepto qui propria negligentia iusto temporis spatio preterito non recepit Veluam: quam postea dux ille concessit Gerardo Gelrie comiti eodem modo quo ipse solitus fuit ab Episcopo recipere quapropter Episcopus commotus conflavit sibi exercitum ad profligandum Gerardum Gelrie comitem de Velua et successus respondit conatui, Hinc Gerardus recuperans viribus obsessit Daventriam diebus quatuor quo tempore Cesar Fredericus illuc venit, et composuit pacem inter hos, et mandavit ne quis horum infringeret, paulo post Gerardus comes mortuus est sine liberis. Proinde pontifex Balduinus vicissim invasit Veluam armata manu et multos pagos devastavit ac conflagravit duces servum multos captivos idque potissimum auxilio comitis Theodorici Clivie qui illius sororem habuit in uxorem nec absque Florentij fratris Holl. comi: presidio qui omnia animalia pascentia in Velua servum abducebat ad civitatem

e. 6

(Baldumus) 30 eps Traiect:

Davensiense regnis et hunnis tantummodo exceptis. Deinde Gerardi comitis loco succedebat eius filius Otto, qui sibi conciliavit exercitum iii^m ex dicto territorio Coloniae, Monasteriensium et ex comitatu Bergae quibus circumcinxit lxxx equites armatos Antistitis tribus septimanis. habuit et diversa proelia contra Rodolphum tunc temporis dominum de Coverden et alios sibi similes factiosos homines et nullius fidei, ubi inter pugna facta est in qua tesi sunt C equites armatos et recepta alios ex parte praesidis. Huius et praecedentis belli origo fuit Brabantiae dux mercenaria sua, eo quod non renovavit debito tempore feudum de Velua ut ipse postea confessus verbis et re ipsa, nam venit in subsidium antistitis contra comitem Gelriae.

Comes de Cleermont partim inuidia parti zeloti
pia motus in Florentiū 4 Hollandie comitem
eo quod omnes fere profligarat de harena, huc
eius vxor relatu aliorū supra modū iampridem
cupierat videre, iam occasione nacta ob principū
connocatione per se ipsa excogitata et p virum
confectam ascendit turrē simul cū comite de
Cleermont viro suo vt spectaret illius florentij
et aliorū vires tū nō noscens pre alijs Florētiū
Hollandie comitē nisi indicio viri, qui licet i- | sub leone rubro
primis dedit acerbū responsū cū ipsa sciscitare-
tur quis horū Hollandie comes esset inquiens
nō me clam est ex cordis abundantia os loq
diutino eni labore ac amore flagrasti eū visere:
et quē iam vides fere omnibus prualente ante
crepusculū volente Deo mortuū conspicies
et factū (Diabolo instigāte et Deo pmittente)
respondit verbo, ilico relinquens vxorē speculāte
e fenestra descendit indutiqꝫ arma licet senior esset
assumēs Gallicos equites quos voluit simul cū comite
de Ingen quibus equis ascensis in Florētiū comite
irruerunt omnes, et comes de Cleermont propria | acta anno dni
manu illum occidit nō absqꝫ presidio dni de Ingē | 1234. ista
dū hec animaduertit comes Cliuie consanguineus | sendi: Angu.
istius Holla. com. virissim occidit comite de Cleer
mont. Comitissa hec oia videns ac pendens

agnovit se horũ om̃ esse originẽ, ipsa enĩ excogi-
tarat primũ pricipũ commorationẽ torvis Almanie
cantũ ut florentiũ Hollandię comitẽ ~~pe~~spiceret
huic morbo correpta et in furorẽ quadã agitata
voluit se ipsam dare pcipitẽ e fenestra, quod ex
voto nõ successit sed febri amantiũ brevi/ diem
obiit +

Imper: Henr. IIII

A° d M. C XI Heiricus 4 hui9 nois rex Romā vadit propter sedandā discordiam que erat inter regnū et sacerdotiū q cepta a Gregorio nono hui9 nois papa Hildebrād9 noi nat9 ē, et exagitata a successoribus Gregorii Victore et Victore et pre ōmbus a Paschali magno scandalo erat toto mūdo. Rex uti volens auctoritate et cōsuetudine et auctoralibus privilegiis Imperatorū qui a Karolo magno qui prim9 de regibus Francorū imperavit Romanis iā per CCC et eo amplius annos imperaverāt sub sexaginta tribus Apostolicis dabat licite episcopatus et Abbatias et p annulū et et p virgam. Contra hanc maiorū auctoritate censebat pape Synodali iudicio nec posse nec debere dari per virgā, vel p annulū episcopatū aut ecclesiasticā investiturā a laicali manu et quicūqz ita aut aliā ecclesiastici iuris investiturā accipiebant excommunicabantur. Propter hanc precipue caussā rex Romā tendebat et si qui Langobardorū quoquo modo ei resistere volebat

Carolus magnus Imperator primi nentiā conservavit in 63 pontifices Romanos p trecentos annos.

volebant potenter protegebat. Quid vel quo inter papam et regē conuenerit cū multa a multis dicant̄ hoc tamē a nobis dicet̄, quod ī epistola ab ipso rege conscripta legimꝰ. Instabat ōimodis papa vt arceret regē a potestate dandi episcopatus vel Abbatias nec p annulū nec p virgā. Rege querente p internūcios a papa hijs ōibus sibi ablatis quomodo constaret regnū qm̄ fere ōia regalia antecessoris sui concesserāt et tradiderāt ecclesijs: Respōdit. Sacerdotes decimis et ecclīe oblationibꝰ contenti sīt. Rex vero ōia predia et regalia q̄ a regibus collata sunt ecclesiis recipiat et detineat sibi et successoribus suis. Rege per pnūtios respōdente se nolle violentiā et iniuriā inferre eccl̄is promisit papa et suis pro se iurātibus affirmauit se dīnā instantia ī ōia regalia cū iusticia et authoritate apostolica ab episcopis et ecclis auferre et regno reddere ·/· ciuitates, ducatus, marchias, comitatꝰ, monetas

telonea

telonea, advocatias, oīa iura centurionum vl
villicorū, curtes et villas cū oībus ptinētijs
suis q̄ regni erant militiā et castra. Hanc
conventione in carta descriptam dedit dedit
regi hoc addens qd' ipse regē et regnū ulte
rius nō inquietaret et privilegio sub ana
themate cōfirmaret, ac postea sui cū maje
state p̄sumat regem benigne et honorifice
susciperet eūqz in imperatorē coronaret: et
ad tenendum imperiū auxilio officij sui ad
iuvaret. Pro his oībus implendis papa re
gi obsides dedit. Interim vero regis quamvis sci
rent hoc nullo modo posse fieri, affirmarūt
si papa hec cōpleret regē quoqz investituras
ecclesiarū vti querebat refutaturū. Hac spe
promissionū regi Romā tendenti Paschalis
papa primo p suos: postea ipse cū primoribus
Romanorū extra urbem occurrit nullāqz cau
sam resistendi ostenderūt: Vix cunctatis pec
cias

tas ingressus cum militibus eius infra ciuitatis menia semper vagantibus alij vulnerati alij occisi sunt oes vero capti et spoliati sunt. Rex tamen quasi pro leui causa non motus tranquilla mente usque ad ianuas eccle beati Petri apli cum processione venit. Ubi volens ostendere nullam ecclesiarum dei distributionem ex suo velle procedere in oculis et auribus omnium hoc decretum promulgauit. Ego Heinricus imperator Augustus affirmo deo et sco Petro et oibus episcopis et Abbatibus et oibus ecclis oia que antecessores mei reges vel imperatores concesserunt vel quoquo modo tradiderunt deo ego nullo modo subtrahere volo. Hoc decreto lecto et subscripto petijt a Papa vt adimpleret ei quod in carta conuentionis scriptum erat. Ipse etiam rex conuentionem suam ad papam firmauit iurantibus 4 comitibus quod proxima iiii vel v feria rex principes suos annuntiare faceret

et obsides daret eo tenore si papa proximo do-
minico die adimpleret regi pro omnia que in car-
ta conventionis eius scriptum erat. Cum ergo rex
insisteret ut papa sua iustitia et autoritate pre-
missam sibi conventionem de reddendis sibi regalibus
confirmaret, universis tam suis quam nostris scilicet episcopis
Abbatibus et universis ecclesie filiis in faciem et resiste-
ntibus et decreto suo plenam heresim inclamantibus
voluit papa si salua pace ecclesie potuisset hoc
privilegium proferre ne sacerdotes abbates aut cle-
rici secularibus crucient neve ad comitatum ac-
cedant nisi pro damnatis eruendis neve militiam
exerceant que rex aut nullo modo sine rapinis
sacrilegiis, incendiis et homicidiis exhibentur
neque ministri altaris fiant ministri curie neve
accipiant a regibus ad regnum pertinentia regem autem
sine imperatori censuit esse dimittenda omnia ad
regnum pertinentia. Interdixit etiam sub anathema-
te, ne illi qui post eum in apostolica sede sessuri sunt au-
deant

deant regē aut regnū eius inquietare sub hoc nego
tio. In reconciliatione aut que facta ē inter pa
pam et Imperatorē q ipsum papā cū epis et
cardinalibus ceperat. hoc fuit iuramentū regis.

Henricus 4° Imperator

Ego H rex iiii vel v feria proxima liberos di
mittam dnm papā et episcopos et cardinales et
oēs captiuos et obsides et papę et fidelibus eius
et Romanis pacem et securitatē seruabo tā p
me quā per meos et in psonis et in rebus eius
obediam saluo honore regni vel imperij. hoc iu
ramentū iurauerūt etiā epi et prīcipes circiter
xiiii. Iuramētu ex parte papę hoc fuit. Dōns
papa Paschalis nō inquietabit dnm regem nec
regnū ei9 de inuestitura episcopatuū vel abba
ciarū neq de iniuria sibi et suis illata ī psonis
in bonis, nec aliquod malū reddet sibi nec alicui
persone pro hac caussa et penit9 in psona regis
Heirici nūqā anathema mittet nec remanebit
in dnō papa quin coronet eū et regnū et īpe
riū auxilio officij sui eū tenere adiuuabit pro

posse

posse suo. Hoc iuramentum pape confirmaverunt
iurando episcopi et cardinales numero XV Heinrico
regi in imperatorem coronato. post lectum evangelium
tradidit ei papa ante altare apostolorum Petri et Pauli
in oculis omnium principum hoc privilegium de investitura
episcopatuum vel abbatiarum tam per anulum quam per virgam
P. episcopus servus servorum dei charissimo in Christo filio H.
Theutonicorum regi et per dei omnipotentis gratiam Roma-
norum Imperatori Augusto salutem et apostolicam benedictionem.
Regnum vestrum sancte Romane ecclesie coherere dispositio
divina constituit. Predecessores vestri probitatis et pru-
dentie amplioris gratia Romane urbis coronam et imperium
consecuti sunt. Ad cuius videlicet corone et imperii dignitatem
tuam quoque personam fili charissime H per nostri ministerium
2 sacerdotii maiestas divina provexit. Illam igitur dignitatis
prerogativam quam predecessores nostri vestris predecessoribus ca-
tholicis Imperatoribus concesserunt et privilegiorum paginis
confirmaverunt, nos quoque dilectioni tue concedimus et presentis
16 privilegii pagina confirmamus ut regni tui episcopis vel ab-
batibus libere preter violentiam et simoniam electis investitu-
ram virge et anuli conferas. Post investitutionem vero
canonice

canonice cõsecratione accipiat ab epõ ad quẽ pertinuerit. Si quis aũt a clero et pplo pt tuũ assensũ electus fuerit nisi a te investiat' a nemine cõsecret'. Sane epi et archiepi libertatẽ habeãt a te investigatos epõs vel abbates canonice cõsecrãdi. Predecessores enim vri ecctas regni sui tantis regalium suorũ bñficiis ãpliaverint ut regnũ ipsum episcoporũ vel abbatũ maxime psidiis oporteat communiri et populares dissensiones que in electionibus sepe cõmittũtur regali oporteat maiestate cõpesci. Quaobrem prudentię et potestati tuę cura debet sollicitius imminere ut Romanę ecctę magnitudo et ceterarũ salus pstante dño bñficiis tuis et servitiis cõservet'. Si qua ḡ ecclesiastica sive secularis psona hanc nostrę cõcessionis paginã sciens contra eã temerario ausu venire temptaverit anathematis vinculo nisi resipuerit innodet' honorisq ac dignitatis suę periculũ patiat'. Observantes aũt misericordia divina cõtedat.

Cõfirmatio pacis inter aplicũ et Imperatorem dũm celebratiõe misse traderet ei corporis et sãguine

guine dni nri Jesu Christi. Dne imperator
hoc corpus dni natu ex maria virgine passu
in cruce pro nobis sicut sca et catholica tenet
ecclia damus tibi in cofirmatione vere pacis
et concordie inter me et te. Patu e idibus
~~Aprilis~~ Aprilis indictione iiii. Hi Henricus ip.
A° M C XXV Traiecti morit et lothar successit. 1125
A° M. C XXII in villa Honela natus e puer Honela puer natus in forma piscis 1122
in modu piscis nec brachia habens nec coxas
portendens viribus tanqm manibus et pedibus
in suis principibus remanda qd i morte Ka
roli evident patuit.
A° M. C XLVIIII Hyems tam valida fuit vt 1149 hyems vehementissima estas pestolens et nociva pluri mis adeo grauis intemperie mortui
etia maria q frigoris solent esse immunia gla
cie teneret in rigore verse desiccaret et oe qd
monet gelu costringeret. Estas eiusde anni
pestilens et valde nociva fuit vt multi morta
les aeris intemperie morerent. Pueri iuuenes
senes, et in sola Traiectensi civitate quadra
ginta hoies vna die ducerent ad tumulum.
et hc civitas Traic: tedio maximo flagrauit
anno

1148 anno exarto in profesto Mathie vz A° xlviii
inter cetera tplm vetustissimu Sci Martini
extun ab Adalboldo epo costructu cu alijs
tribus congregationib9 sz S: Pauli S: Johanis
Bomfacij teplu d° Salvatoris Bapt: S: Petri. Sci at Salvatoris qd et S:
Bonifacij teplu sicut vocant d° mirabili cuc-
tis gra salvatoris conservatu est. Ea aut
capella contigua templo eidem in honore S crucis
consecrata qua incendiu cu omib9 q ~~ambus~~ intus
cotinebat cosumpsit excepta imagine salvatoris
in qua hoc miraculi contigit qd patibulu co-
bustu est et clavi, sed imago sine lesione p-
mansit. qua ad templu inde trastulerunt.

Cronica illustrium Baronum Egmondensium

Anno dni viic xxv mortuo Rathbodo frisonum rege de quo habetur in legenda sci Willebrordi Archiepi Traiecten. Successit ei Poppo filius eius in regnum quo tandem defuncto sine liberis Aldgillus frater eius factus est rex totius frisie, qui Aldgillus rex genuit scm Gundeboldum regem et martirem sibi in hereditate succedentem, et Rathbodum dnm inferioris frisie. in qua nunc iacet Egmonda, a quo Rathbodo filio Aldgilli regis nobiles ac generosi dni Egmunden sunt procreati. Hic autem Aldgillus rex creditur Christianus fuisse et conversus propter subitaneam mortem patris sui Rathbodi, qui Aldgillus cum obiisset successit ei filius Gundeboldus.

Anno autem dni viic lxx° dire pugnatum est in roncioualle inter Christianos principes, quum sco Rolando ceterisque principibus tpe KAROLI MAGNI ex una et Sarracenos infideles partibus ex altera. Et prohdolor traditione Ganalionis quasi omnes Christiani principes ibi a Sarracenis, pro fide Christi interfecti et Martyrizati sunt. Igitur inter eos etiam occubuit Sanctus Gundeboldus iste rex frisie, quia festinavit, quo ad posse suum KAROLO magno auxilium ferre tamquam letus et defensor fidei, et sepelitur ab eodem Karolo magno apud Belinum

Ganalio

cum patria

cū principibus Oliuero, Otgherio rege Datię. Aistagno rege Britannię, et Garino duce Lotharingię. In isto quidem conflictu occisi sunt in Rōcionalle reges duces et comites ultra quindecim.

De primo dn̄o Egmonden̄.

Rathbodus primus filius regis Aldgilli germanus sancti Gundeboldi magnis regis Frisię primus dn̄s Egmonden̄ prefuit temporibus Leonis quarti et Constantini sexti Romanorū et Grecorū Imperatorū. Obijt anno dn̄i viiᶜ li mensis Januarij die decima octaua postquā prefuisset dn̄io Egmonden̄ xxx annis, al obijt anno xcii.

De Garbrando 2º dn̄o Egmonden̄.

Garbrandus primus Rathbodi primi filius scd's dn̄s Egmonden̄ prefuit annis liiii temporibus Constantini sexti Rechefori Grecorū Karoli magni Ludouici primi et Lotharij primi Romanorum Imperatorum. Huius dn̄i Garbrandi consanguineus erat sanctus Fredericus m̄r eps Traiecten̄ occisus in cripta sub choro ecclię sancti Saluatoris hic in Traiecto, et ibidē honorifice tumulatus. Obijt autem hic Garbrandus anno dn̄i viiiᶜ xlv mensis Marcij die 10 sine liberis

De Wolbrādo 3º dn̄o Egmōden̄.

Wolbrandus primus, frater Garbrandi tercius dn̄s Egmonden̄ prefuit annis xxiiii temporibus Lotharij primi Ludouici scd'i, et Karoli secundi Romanorum Imperatorum. Tempore huius Wolbrandi sanctus Jeron martyr in Noertwyc martyrizatus est et eodē tempore eccl'ia sancti Athelberti eccl'ia defensata ē et insuper dominii

S. Jeron

dominiu istius Wolbrandi a Danis et Nortmegianis.
Anno dni viii^c. lxiii KAROLUS CALWS Francorum rex dedit Theodorico suo filio ducis Aquitanie et sororis sue dilectionis gratia comitatum Hollandie et Zelandie, et Frisiam usque fluvium Lanmers / Ostergoe et Westergoe. Quod burchgravio Leyden dnoque de Valkenburch et huic dno Wolbrando dno inferioris Frisie multum displicuit. Et isti dni adversus comitem Theodoricum dominare volentem cum exercitu suo conflictum habuerunt sed tandem subierunt. Obiit autem Wolbrandus anno dni viii^c lxviii mensis decembris decima occisus a Francis in predicto conflictus. Theodoricus autem comes Holl. p. a^o 882. 5 Octob.

gn Hollandie comitatus incepit

De Rathbodo quarto dno Emunden. Ca. 4
Rathbodus scdus filius Wolbrandi quartus dns de Emmada prefuit annis li. temporibus KAROLI 2^i. KAROLI 3^i Arnulphi, Ludovici 3^i Conradi primi, Henrici primi et Ottonis primi Romanorum Imperatorum. obiit autem in pace anno dni ix^c xix. 4 mensis Augusti.

De Dodone quinto dno Emmodensium Ca. 5
Dodo primus filius Rathbodi quintus dns Traiecten prefuit annis lviii temporibus Ottonis p^i et Ottonis 2^i Romanorum Imperatorum obiit autem anno dni ix^c lxxvii mensis May 20

De Walengero sexto dno Emmodensium. Ca. 6
Walengerus sive Wilhelmus primus filius Dodonis sextus

dns

dñs Egmunden prefuit annis xxxix. tpibus Ottonis 2' Ottonis 3', Henrici sci. Conradi sci Romanoꝝ Imp obijt anno dñi M° xvi°. 2. Januarij

De Dodone 7° dño Egmūdēsiu. Cap. 7

Dodo secūdus Walengeri filius septimus domin9 Egmunden prefuit annis lviii tpibus Conradi 2' Henrici 3' et Henrici 4' Romaꝝ Imp. obijt 10 Marc: 1074°

De Bernoldo octavo dño Egmūden.

Bernoldus primus filius Dodonis octavus dñs Egmunden pfuit annis xix tpibus Henrici 4' et Henrici 5' Romanoꝝ Imp obijt anno 1093. 10 Novēb.

De Bernoldo nono dño Egmūden. Ca. 9

Bernoldus scds filius Bernoldi nonus dñs Egmūdensi pfuit annis xxi tpib9 Henrici 5' Impe obijt p° Maij a° 1121. habuit qdē hic Bernoldus filios multos scz Dodonē, Alardū de Egmond militē. Theodoricū Bernoldū et Wenboldū. nec etiā Dodonē alterū de quo infra.

De Alberto decimo dño Egmōd Ca. 10

Albertus sive Alardus miles Bernoldi filius decim9 dñs Egmōden. vixit tpibus Lotharij tercij Cōradi 3' et Frederici Romanoꝝ Impe in Schagē a Frisonib9 cū multis alijs occisus A° 1168. 20 Januarij

De Waltero undecimo dño Egmōden Ca. xi

Walterus primus filius Alberti undecim9 dñs Egmūden in terra sancta Hierosolimitana miles effectus pfuit annis xliiii tpibus Frederici primi. Henrici 6'. Philippi secūdi Ottonis 4' Romanoꝝ Imp. obijt anno 1208. 13 Septeb.

De Gherardo

De Gherardo duodecimo dño Egmōden

Gherardus primus filius Walteri duodecim9 dñs de Egmūda prefuit annis novē tpibus Ottonis 4ᵗⁱ Impris obijt peregre in tra sancta aᵒ 1217. 20 februarij.

De Waltero decimo tercio dño Egmonden.

Walterus sctus filius Gherardi decimus terci9 de Egmōda pfuit anno vno mēsib9 qsi quatuor tpib9 Ottonis 4ᵗⁱ frederici scdi Romanoꝝ Impris obijt anno dni M CC xxiiii decimo septᵒ Maij

De Wilhelmo Egmonden decimo quarto dño

Wilhelmus sctus filius Walteri decimusquart9 dñs Egmūden pfuit annis decē temporib9 frederici sctí Roma. Imp. occisus in ~~dioc~~ diocesi Bremēsi circa Staden ab infidelibus pro fide Christiana Anno dni M CC. xxxiiii. 17 Maij.

De Gherardo decimo qnto dño Egmūden.

Gherardus sctus filius Wilhelmi 15ᵘˢ dñs Egmūden prefuit annis octo tpi frederici sctí Imp. obijt sine liberis postq̄ terrā sanctā binies visitasset anno millesimo ducētesᵒ quinquageᵒ qnto 28 Jannarij

De Wilhelmo decimosexto dño Egmūden.

Wilhelmus terci9 Germanus Wilhelmi 14ᵗⁱ dni Egmūden 16ᵘˢ dñs de Egmonda pfuit annis lxii tpibus frederici 2ᵗⁱ. Henrici 7ᵗⁱ, Wilhelmi, Rodolphi Alberti

2 Rom. rex Wilh: 14 Holl comes pfuit 21 annis hoꝝ tpe ipse floret: 5 tamen eiu regnauit.

Alberti primi Romanorum regis et imperatoris obyt sine liberis anno domini 1304. 29 Martij

De Wilhelmo decimoseptimo dno Egmond.

Wilhelmus quartus filius minor Gherardi primi 17us dns Egmonden prefuit annis 8 tpre Alberti primi et Henrici octavi Romanorum Imp. hic habuit in uxore Margaretam filiam comitis de Blanckenhem. obijt anno dni 1312. 3 Julij

De Waltero 18o dno Egmonden ca. 17

Walterus tercius filius Wilhelmi minor 18us dns dns de Egmonda prefuit annis 9 tpribus Henrici 8i Ludovici 4i Ro. Imp. obyt ao 1321. 3 Sept.

Wilhelmus comes Hanoniae efficitur comes Hollandiae xviii et prefuit annis xxx, qui apud omnes principes terrarum adeo magnificatus est, ut vocaretur esse magister equitum aut militum, et perfectus principum ut inspiciendo eius historiam clarius patet. hns in uxore Johannam de Valense sororem regis franciae, hic multas nobiles proles genuit. hic autem comes fuit utriusque Imperatoris, et servavit curiam solemnem in Haerlem, in qua erant decem comites, centum Barones, mille milites, et durauit per integram septimanam obyt 1337. 7 Junij

Wilhelmus comes Hanoniae et 19 Holl. comes prefuit annis octo habens in uxore Johannam filiam ducis Brabantiae, interfectus in bello in orientali frisia prope oppidum

Bauarię idq; sine liberis A° 1345. 26 Sept. et 7 id9 Iun.

His secundo alienata sunt arma Hollādie et venerūt ad ducē Bauarię.

Ludouicus Imperator audita morte Wilhelmi comitis pro tribunali sedēs in ornamentis Imperialib9 exqsiuit cōrectā iusticiā a plerisq; Romani regni pncipibus Quorū dictante sententia decretū ē quatenus Hollandię principatus Romano vacet Imperio, pro eo qd Wilhelmus comes absq; liberis decessit a seculo, quē idē principatū extunc idē Cesar donauit Imperatrici sue coniugi filię Wilhelmi decimiocttaui comitis Hollandię. His itaq; gestis eadē Imperatrix apparatu pulcherrimo mox ad Hollandiā descendit fidelitate cunctis incolis iurauit, Homagiū de vasallis suis accepit libertates et gracias fecit, que Bauariā exinde regrediēs comitatū Hollandie Wilhelmo duci suo palatino suo filio comēdauit gubernandū qui fuit xx comites &c.

De Johane primo. xix dno Egmōden.

Johannes prim9 filius Walteri tercij 19 dns Egmonden pfuit annis xlix tēporib9 Ludouici quarti et Karoli 4ᵗⁱ Roᵐ Impᵐ hic nobilis dns duxit in vxorē filiā illustris dni de Hesten cū qua obtinuit

dnim

dnum de Isselstein. obijt anno dni 1370. 28 decemb.
hic nobilis Johannes habuit filiam, quam nobilis Ghysbertus
dns de Vianen hunt in uxorem.

De Arnoldo 20 dno Egmonden Ca. 20

Arnoldus primus filius Johannis vigesimus dns Egmonden, et dns de Isselstein praefuit annis xxxix. in dominio
qui temporibus KAROLI 4ti Wenzelai, et Roberti Romanorum
Caesarum hic habuit in uxorem filiam nobilis dni Lantgravii de Linengen obijt autem anno 1409. 2. Aprilis

De Johanne xxi dno Egmond.

Johannes sanctus filius Arnoldi vigesimus primus dns Egmonden et Baro de Isselstein miles creatus per illustrissimum principem ducem Wilhelmum de Bavaria comitem
que Hollandiae Hannoniae Zelandiae etc. in bello Leodiensi anno 1408 in crastino Mauritii et sociorum
eius. Is autem generosus, duxit in uxorem Mariam filiam unicam illustris Johannis dni de Arkel, ex qua genuit Arnoldum dnum Egmonden sibi succedentem, et Wilhelmum
qui successit Arnoldo fratri suo iam dicto. Et quia per idem
tempus illustris dux Gelriae Juliaeque et comes Zutphaniae decessit absque liberis sic iure hereditario suppositi ducatus ac comitatus devenerunt ad dictam Mariam de Arkel dominam Baroniarum de Egmunda et
de Isselstein. Et Arnoldus senior filius factus
est dux Gelriae et Juliae ac comes Zutphaniae. fuit

autem

ait idē dn̄s Johannes fundator ecclīe collegiatę be
atę Katherinę virginis ān castrum Egmōdan ipso die
die visitationis .

De vicesimo secundo dn̄o Egmōdan qui factus
est dux Gelrię Julię et comes Zutphanię
Arnoldus sc̄ts filius Johannis vicesimus sc̄ds dn̄s Eg
mōn et de Ysselstein, nec nō Gelrię Juliequę dux et
Zutphanię comes p̄fuit annis quinquagita in du
catu et comitatu p̄dictis tpibus Zigismundi, Alberti
Frederici 3' Romanorum Imperatorum. Hic captus a filio
suo Adulpho liberatus p̄ dnm̄ Karolum ducē Bur
gundię et obijt anno 1473°. 21 febru. Habuit
insup et filiā Mariā noīe quā illustrissimus princeps
Jacobus Scotię rex accepit in vxorē et facta ē regina Scotię
Hic quidē Arnol. suo genitore defuncto suis totetis pri
cipatibus dnm̄ Egmōdan ac Ysselstey vna cū ceteris
dominijs patris sui ad se devolutis et devoluendis Wil-
helmo germano suo dilectionis affectu hereditarie
dimisit possidenda . Sepultus ē Arnoldus dn̄s Egm: et
Gelrię Juliequę dux in Graua partiū Gelrię in p̄
festo S Petri ad cathed. a° p̄dicto sc̄z 1473 .

De Wilhelmo vicesimo tertio dn̄o Egmod Ca 23
Wilhelmus quintus filius Johannis sc̄ti Germanus

Arnol

Arnoldi ducis Gelriæ et Juliæ, comitisque Zutphaniæ effectus vicesimus tercius dns Egmon. et de Ysselstein. hic autem natus fuit Anno 1412 et duxit in uxorem nobilem et venustam virginem noie Walburgam filiam ~~com~~ illustris comitis Vincentii de Morsa, quorum matrimonium solemnizatum fuit in Santerci a° 1436 altera Agnetis virginis de qua

Moers co.

genuit Johannem primum comitem Egmond sibi succedentem qui natus fuit A° dni 1438 ~~in~~ 3 die Aprilis in castro de Hatte partium Gelriæ. Fredericum dnm de Ysselstein, et comitem de Buren et domicellum Wilhelmum qui obiit ~~an virilem~~ ætate qui tamen fuerit captus cum Frederico fratre suo dno de Ysselstein a Noviomagiensibus simul cum fratre Nicolao bastardo fratre eorundem A° 1478. 21 Aprilis

primus comes Egmond.

Anno d M CC iii Obiit theodoricus comes Hollandie vndecimus Cuius morte — z nonarum novemb.
quis tumultus, quante dissensiones quanta
rerum discrimina totam Hollandiam occupave
runt non facile poterit exprimi. Sed ne pe
nitus tamquam emortua posterum notitie sub
trahantur ratum duximus aliquanta stilo co
mittere, que memoria digna sunt explanare.
Superflua resecantes fastidium lectoris removere
multa paucis includentes. Cum ergo predictus co
mes valida egritudine gravaretur in villa que
Dudrecht dicitur vt dubium non foret ei de hac stati
one migrandum fratris presentiam debito germa
nitatis requisiuit vt vel eius vxore filiam suam nomine
Ada commendaret aut de promissione comitatus
cum reliquis principibus secum ageret quod ne fie
ret Aleydis comitisse solertia diligenter inter
cepit, magis vt post patuit intendens sue dis
positioni omnia subigi quam iam anno receperat filiam
comiti de Lone desponderet, et sic Hollandensem

comitatum

comitatum sub eius dominatum transponere. Et
ut eius intentioni nihil subduceret, sue volu
tatis fautores sibi conquisivit omnes fere principes
terre, precipue Ottonem avunculum eiusdem co
micem · mitis Rotgerum de Merem, Hugonem de Vorn
Vorn · et ceteros quorum nomina scribere supersedimus, excepto
Wasner · Philippo de Wasner et quibusdam ministeria
libus et iam infelici seminario discordie totum
corpus Hollandie aspergebat. Et hec omnia age
bant ut et Aleydis comitissa voti sui prospe
rum successum haberet et Wilhelmus heredi
tarii fundi alienus solo nativo pelleretur. Itaque
cum iam predictus comes terra mortis confinia labo
raret quasi spem exalaturus, super sponsalibus
Lone · filie comitis morituri secreta legatione Lothe
uvicus mittatur comitatum Hollandensem
suscepturus: certius ipsi referans et a primoribus
terre dispositum et confirmatum. Quem iam spe
rate legationi votivae adquiescentem venit, vicinam
Altena · ia d · mortem comitis Holtena postolans. Cuius obitum
nuntiato festinato Durdrecht occurrit et
corpore

corpore comitis locello ligneo iam incluso et in exequijs posito nobilis puellę sponsalibus co-
rundatus est. Et erat miserū videre nobilissimi comitis reuerentiā tam subito disparuisse vt pro fletu et planctu q̄ tanti prīcipis exequijs debebat[r] letitia sponsaliū sonuerit, et nihil huic simile vel inter viles psonas vspiā factū vel scriptum fuisse nemo meminerit. Igitur corpus naui impositū et Gruindā delatū ē iuxta pdecessores tumulādus et cum sepulturę funebria qd' sine admiratione dici nō potest nō de propria rerū substantia quarū erat ditissimus, sed de rebus eccleę tam missarū oblatione quā in elemosinarū distributione celebrata sunt. Willelmus qui in Orientali Frisia morabat[r] a frē sibi concessa obitu frīs cognito festināter occurrit ad locū q̄ d[r] Sipe Sipe et licentia nō impetrata vt vel ad tumulum fratris accederet et rediret in vlteriorē ripam frisię tristis et dolens se recepit. Sed in hac angustia q̄ nimis cū inuenerat aliquātulū

relenatus

omnium primus Florentius archidiaconus eius fr. et comes de Bethe . . . eius patruus .

zelenat⁹ est . quondam principum solatio, qui ad
eius compassionem totum animum inflexerat una et
rebus se illi annectere ut suos cum parentum copi-
osa familia cum rerum satis abundanti affluentia

Phil: Wasner
Jo. Rosimir
Symō Harlē

viri potentes et nobiles quorum vel primi Phi-
lippus de Wasner Johannes Rosimir fuerunt
annitentibus in idipsum Symone de Harlem.
licet postmodum ad Lothemicum se contulerit Wilhel-
mo de Teilinge Waltero Egmundensi . Alberto

Teilinc
Egmond:
Bamard
Castel
et Bonyart

Bamard . Jacobo Castellano de Leyden, quos nomine princi-
pis iam pemteret nova intra novas institutiones
animo sibi proponere ab omni negotio seu consilio
facile se removeri alterius gentis quos tamen sibi
proponi prospectum cum Aleydis commisisse nutu vo-
luntate dispositione omnia agenda forent animum
femininum mobilem illum nihil omittere quod
ipsa vellet non negligendum quam sibi mature
consulerent . Igitur secreta legatione Wilhelmus
artitus intempeste noctis silentio ad Philippum
venit a quo venienter susceptus est sed adeo latet
ut etiam domesticos eius lateret . Et quia id

Wilh

Wilhelmus metum sibi non credidit si publicis se
aspectibus presentaret adhuc enim nomi principis po
testas et Aleydis timor universos contemporaverat cum
duobus tantum rei conscijs naviculam ingressus
Flardinc venit vili satis indumento omni cogni Flardinc
tioni se subtraxit pileus quoque eius vultum ob
texerat. Sed a Selandensibus qui eo adverti
adventum eius prestolabantur gratanter recognitus
et officiosissime receptus est. Confestim ad naves
alacri festinatione cum ipso regressi celeri impulsu
remigum removerunt a littore puppim, et aliquan
tulum remoti in gaudium et exultationem altis cla
moribus perstrepentes letabantur se dominum et princi
pem recepisse qui filius esset Florentij comitis
nativus et dignus heres principatum Lothenni
ci penitus abrogantes Cum igitur ad primum
portum scilicet Zirixe venisset et civium aspectui Zirixe
Wilhelmum insperate presentassent omnium tunc
presentium et postea accurrentium pari studio et ea
dem unanimitate in principem et dominum confirmatur
Mira utriusque sexus exultatio salutem illi ex

iumerib

minueris partem in longitudine decem imperans ad

Cum hec apud gentem Maritimam agerentur Wal-
Kinemar — terus Albertus summo studio Kinemar ad
partes Wilhelmi cotinuerunt quod Walterus
Rennen — de Rennen qui forte Egmondam venerat ignaro
oculo dephendens totus cum Lothemnico fauebat
Herlem — Walteri conducti ~~aduenerant~~ arrepto Herlem se
festine perripuit se ubi Lothemnicus et Alendis
triduo quam dies tricenarius defuncti comitis oriue-
reret venerant quod pensenserit seriatim retulit et
ut fuge presidio saluti sue consulant constanti ammo-
nuit tam gravi nuncio consternati festino nam-
Gisb. Amestel — gio cum Giselberto de Amestel recesserunt quoque
si beneficium noctis non intercessisset a pagis cir-
Okstorp, Alsmar — cumiacentibus Okkstorp, Alsmar procul dubio
intercepta fuisset sed elapsi Traiectum venerunt
fuge ~~fue~~ sue testimonium ipsimet circumferentes
filia vero Alendis comitisse materno destituta
Merhem — solatio ad urbis presidium ~~ipsimet circumferentes filia~~
Buren — ~~gerit~~ est in Leydis una cum Rotgerio de Merhem
et Jost de Buren et aliis quibusdam militibus

ost. 6.

et ar

et armigeris et balistariis comitis Lotheimiei
anxia confugit sed velociter tota Kinemaria Kinemaria
ad eandem munitionem affuit ducatu Walteri
2 et Adalberti nec minus Segemi Philippus
Johannem mors preripuerat omnes et pagi cont-
iacentes Rheno pari conspiratione venerunt. Quid
ergo manus pauca contra tantos ageret. Nam
et victualium in brevi defectus cundarum resistendi
minuerat. Transierunt ergo in potestate obsiden-
2 tium obsessi, vita est salute membrorum impetrata omnes
tamen armis et spoliis ceteris exuti Rotgerus
2 et Otto in vinculis coniecti. Quis hoc nisi qui
vidisset crederet. Sic vario statu humanos clu-
dit fortuna casus. Alii incarcerati usque ad-
ventum Wilhelmi. Filia vero comitisse Wil-
helmo cognato suo tradita liberaliter ab eo est
habita in omni quo poterat et debuit honore et
obsequio et hec omnia facta sunt Wilhelmo co-
mite in maritimis adhuc constituto. Quin rebus
2 suis circumspecte dispositis Hollandiam redyt

summo

summo gaudio oim deinde Egmundam venes
vbi a Kinemarensibus quam solemni letitia
receptus sit cum vxore sua Aleydis et ipsa noie
difficile credet nisi qui interfuit. De his satis
dictu sit nunc ad congressione inter ipsum et
Lothemicum articulum transponamus summa breui
colligentes Aº d M CC iiii comes Lothemicus
suę no immemor iniurię totus ad vindicta toto
aio surrexit cognatos amicos quorum erat nume
rosus appellare multa solidorum conventione pol
liceri ea que ad manus habebat large expedere
du immensum valido et magno exercitu i bre
ui adauctus e convenientibus in adiutorium
eius summis pricipibus epo viz Leodicense duce
de Limburg comite de Flandria. comite Adol
pho. comite de Hare Otto a Gelrensis nullius
fuit adiutorio sed in oibus se quietu habebat
Preterea Theodoricus Traiectensem epm in
amicitias et opus belli secum attraxit pmissis
eidem epo duobus milibus et eo amplius talento
rum et vt promissorum certior fides haberetur

Leodicense
Limburg
Flandria
co: Hare

promissio
Lu

fatio

fratrē eiusdem comitis obsidem accepit.
Plures etiā militū Hollandensiū Isbrandus Scif
Scif de Haarlem et frī eius Gerardus Johannes Persin
Persin Arnoldus de Risinnic et frī eius Heiri Risinnic
cus et alii multi cū favore comitisse in odio Sir Walterus de Rune, eques erat oēs.
Wilhelmi Sic ergo diuisarū nationū populi
tumultuati sunt contra Wilhelmū et fecerunt
adūsus comitatū Hollandensē Quid
ergo Wilhelmus ageret! Pauci erat sibi mi
lites et mīsoꝝ tanta fides nec tanta popularibus
suis belli exercitatio aut armoꝝ copia ut
tanto exercitui et belli exercitato resisteret. Ac
cepto tm̄ consilio ad Selandenses se contulit
Walterū et Albertū Kinemarensibus pfecit q
cū consilio et diligentia q agenda foret ani
minis traderent a frī suo Florentio et Otto
ni ꝓpositis Philippo de Wasner Wilhelmo de Wasner
Teilink et ceteris fidelibus suis pagos Rhe Theilink
no circumiacentes metrios episcopatui delegauit
qd idoneę munita s ꝓsequētes loca defensionis
cōstituerunt unū in loco qui dr Busch aliud q Busch al Borchche
qd comissū ē archidiacono Florētio frī circa

ad Suademerdam, cui preerat Otto comes de Bethe.

Suuatenburg Rhenum Suuatenburg grandi et lato fossato aditum hostibus obstruentes. Walterus vero et Albertus non segnes executores commisse sibi procurationis, currus et arma comportare ad naves convolare Kinemarensibus induxere die condicto ut toto impetu aggerem Amestel interrumperet

Amestel ut impetus aquarum interclusus libero meatu defluens agros occuparet et loca circumiacentia devastaret. Quod et factum est licet quidam milites Traiectenses cum popularibus remissi sint. Hoc prospero successu Kinemar animati terram

Vene cespitosam que dicitur Vene ditioni Giselberti subiectam totam fere incendiis absumpserunt innumeras predas tam pecudum tam vestium et ceterarum rerum contrahentes inter que domum Giselberti honorifice structuram familiaribus exusserunt arbores pomiferas domus vicine exustulate sine spe germinibus relicte sunt. Deinde villa que

Muthen Muthen dicitur ambientes et in congressione superiores

Wispe cum proxima Wispe familiaribus combusserunt licet obsides dedissent et ex fiducia militum

suorum

rebellassent et sic oia vsq ad Berkleth subiugantes datis obsidibus sub pollicitatione perum ad stationē portus navium suarū re- versi sunt. In his oibus Symon rennssg agebat et notabilem se ferit quippe q toti Lothi- nuio favebat qd rei exitus aperuit. Eps Trai- ectensis tante calamitatis maiore occasione adda- ctus oimodis her vlcisci statuit et valido exerci- tu coacto ad munitionē quā Florentius tuebat multo militū suorū labore puenit procul dubio suo et oim suorū dāno et periculo si Kinemar doloso consilio aversi si fuissent milites Hollādēses q cū Florentio falsa fide in munitione morabat ad epm transfugissent facta ergo irreptiōe Flor captus ē et in castro Hurst mutilat(us) ... fu ga elapsis eps regionē potuit obtinent rapinis incendiis oia pterens et consumens. Leythen vero primus oim pdecessorū q hoc acceptavit et psumpserit s; potat. quia regnū dimisit in se facile desolat. Intra Lothemuro in multi tudine grani suorū sequentiū tā militarū q pedestrū

Berkleth

Symō Harle

Hurst

Leythen

pedestres exercitus Hollandiam intrant celeriustior in
hoc episcopatu paternis incendiis peperit, qui datis obsidi
Thuredrecht — bus et custodia receptis Thuredrecht cuius exercitus
Will declinans quia viribus inferior esset in Sela
diam recessit duabus tantum navibus Lothewinus cum
multa preparatione ciborum captis et abductis.
Itaque Hollandia subiugata quia non erat qui resi
steret rector cum populi ad instar nimis defluxerat.
Lothewinus cum omni manu suorum Segnestum episcopo se
coniunxit in Lenthen ubi Symo de Herlem veniens
in gratiam receptus est episcopo vero et comes pro libitu suo
Herlem — omnia agentes et disponentes Herlem pervenerunt ubi
Kennemarenses navali exercitu applicantes exceptio
nem in episcopum meditati cum nihil profecissent nihil
nocentius quia deditionem estimantes sub conditione
quingentorum talentorum accepta pace recesserunt
Morabatur interea ~~vxor~~ Willhelmi et mater ~~eius~~
soror Althorp et multitudo utriusque sexus ~~in~~ in diver
sis locis Frisie ad quam confugerat. Lothewinus au
alas victorie sue ad Egmundam extendens
S. Agathe — possessionem Alberti et villam que dicitur S. Agathe dicti
omni eius subiecta in cineres redegit similiter do
min

[Margin note:] Idque potissimum (ut teutonica historia habet) ob damnum quod incolis de Amstelant intulerat. vel amica dictum est.

mū Walt benignū vero et pacificū claustro — Bene
et villę Egmundensi se pbuit. ipē cōtra
defēs necessariorū iam occupauerat gaūsq
de perhennę promissione, sed solicitus ne q
uis modo reditū intercipperet festinus ad p
ria redijt. In augmentū vero calamitatis
et miserię comes de Name procurator flā- — C Name
drię a fratre ipsius profecto relicto et iam
imperatore Constantinopolis facto Walari
am suę ditioni subijcere. Hugo fere totā — Walaria
Selandiā acceptis obsidibus ad partes lothe — Hugo de vorn pfectus zelandię vmīse. vt alij
rinię reflexit et eodem illuc venerat Wilhs
vndiqz fugatus et requisitus piscatoria naue
retibus obtectus mirabili euētu euasit qrip
pe cū inquisitores eius nauiculā ipsius applicu
issent quē cōprehendere poterāt illusi reliqūt
Sed Hugo modū potestatis insolenter excedēs
Selandenses maiorē sui depositionē timētes ha
bito consilio et mutuo data fide eūdē Hugo
nē probrose expulerunt Wilhelmū requisitū
et inuentū in principē et dnm exaltauerūt.

Quoꝛ

Quorum benevolentia in se confirmata, litteris Waltero denunciavit ut quanto posset apparatu

Leithen in navium Leithen cum Kinemar occurreret per nuncium die quo veniret ac signato nullam belli commotionem se absente promoveri consideret se in domino quod hostem patriis sedibus depelleret. Walterus id strennue exequitur omnibus voluntariis invenientis. Wilhelmo, Philippo nec minori studio et voluntate in hoc concordantibus.

Vorsrot Morabatur autem Lothemirus in villa Vorsrot tentoriis potenter extensis mercatum plenum ibi omnium rerum sufficientia: mira exultatio omnium exercitui novo principi congaudentium solius Isbrandi de Haarlem egre ferentes quod cum annulo Alli-

Altorp no captus et Altorp comitisse missus in vinculis coniectus est fama, interim ad aures delata est exterritus desertasse a Lothemiro Selandenses venisse Kinemar viam illis interclusam illam ex adverso instare quae non modice Lothemirus contristebatur et quid agendum cum suis collocutus nihil sanius reperit quam hostibus obviam

ma rei viam ferro aperiendā, quā hostes
munitione opposita negaverit. Hoc igitur
decreto cōsilio viri belli peritia exercitati dispo-
sitis ordinibus Leythen venerūt fossas rude- Leythen
ribus aut segete precisa cōplentes et q̄a res erat
eis pro aīa hostes forti impetu assiliūt. Quibus
Kinemar et cetera societas e munitione prosiliē-
tes inconsulte occurrerūt oīa sine cautela et
sine disciplina belli agentes vīi et a viris bello
exercitatis facile circumventi et oppressi sunt.
in se maritima relinquētes, qd magis ī bello
disciplina q̄ inconsulta temeritas valeat. Plu-
res quibus ad naves redeundi facultas nō fuit
p̄cipiti fuga ad pontē se p̄cipitaverūt et tante
multitudini angustus et infirmus erat et a p-
sequentibus gravius urgebantur ab ipso pōte cō-
fracto proruentes misero mortis genere aqua-
rū violentia perierūt. Philippus et alii
multi per diversa fugientes hostibus et morti se
subtraxerūt plures capti vulnerati et occisi sūt.
Walte

Walterus et Albertus cum quibusdam sibi cohaerentibus celeri fuga evaserunt. Wilhelmus vero de Teilinge et quidam milites spe defensionis in unum conglobati aliquantulum hostibus reluctati sunt. dum tandem viribus exhausti deditione impetrata capti et mutilati sunt. Kinemarenses navibus et omnibus spoliis exuti: miseri et nudi ad sua redierunt. Hunc exitum habuit indisciplinata temeritas. Lothwinus vero cum captivis et spoliis in leticia

Vorsrot dis et gloria victoriae Vorsrot redijt et de cetero securum se reddidit. Hoc itaque infortunio ad aures Wilhelmi delato graviter ingemuit sed omnia dissimulans ceptam profectionem accelerauit et in multitudine sui exercitus tam Selandensium

Tol quam Hollandensium supervenientes ad locum qui dicitur Tol sopias sine aliquibus prohibitione posuit. Ad quod

Limburg explorandum dux de Limburg missus est vir gnarus belli qui ammiratus multitudinem exercitus diversitatem armorum, acierum dispositionem verbum pro pace fecit: quia omnimodis Wilhelmus refugit sui expulsionem pati depredationem suorum mortes proposuit

vincere

vincere aut mori se venisse. Itaq. dux sine effectu pacis regressus visa retulit timore pro audacia fugam pro defensione inussit, et cum suis sequentibus recessit comite Lothewiro in periculis relicto. Cuius ad ~~dis~~ discessu Lothewiri- cus cognito relictis tentorijs et preciosa rerum su- pellectili multa et diuisa a parte Willi qua iam supuenire dicebatur festinus abijt ne via intercluderetur. Milites et pedites vt expeditiores ad fugam essent loricas et galeas diuersa armo- rum genera in manus pugnent[?] in relinquerunt. Sed plurimi precipiti cursu et ceco impetu in lacum vicinum Rheno (quem incole dicunt Sile) peri- entes spm[?] aquis suffocati supposuerunt. alij reuersus traiectum festinantes passim redebantur et sic infirmata est per timorem virtus eorum vt etiam a mulieribus fugarentur. alij qui euaserunt nudi et colonensi ciuitate recepti spectaculum se videntibus prebuerunt verum paginam ostendentes in se ipsos legendi. Glorietur fortis in fortitudine sua. Willus vero festino remigum impulsu Lothewi- rum sub

Selen

cu subsecutus e. Sed minime successit et illo velociter cum captivis militibus elapso quos epo pro debito percunie traditos idem eps vinculis et diligenti custodie mancipavit. Militum tamen eius satis copiosum numerum apprehendit. Cum pterea copiosus ille apparatus navium et insimul preparatio cibariorum retenta e. Selandenses multa et nobili preda tam militum captivorum quam diversis armorum instrumentis ad patriam sunt reversi. Eius sucto autem non longo tempore Wilhelmus comes

Aspern

Aspern munitione Folpti et Florentius adversarii cum suorum exercitu tam Selandensium tam Hollandensium expugnatam deserit. Traiectenses vero cum militibus Hollandensibus non longo intervallo

Dordrecht concrematur.

thuredrecht navigio applicantes totam incendio conscripserunt. Familia teris frumento ordeo infinito distractis rebus diverse suppellectilis tam incendio absumptis quam rapina sine numero direptis. Processu temporis verbum pacis et reconsiliationis e inter

pax
[illegible] quod Wilhelmus epo [illegible] in recompensatione dampni pe [illegible]

epum et comitem et ad effectum usque deductum sub hac conditione ut comes Heinrico extorsorat

erat prius eidem restitueret ministeriales ad comitatum pertinentes et episcopatum commorantes in iis episcopi cederent et qui episcopi in comitatu ... degentes in potestate comitis reservarent datis praeterea ab eodem mille talentis nec tamen captivos suos obtinuit qui postea infinita pecunia se ipsos redemerunt. Isbrandus etiam de Harlem et avunculus eius Allmus Arnoldus et frater eius Hendricus de miromodo vitulorum absoluti et suis restituti in gratiam et consiliationem comitis admissi sunt ceterorum autem possessiones ~~suo Florentio partim~~ et reditus qui se ad comitem de Lone contulerat comes in ius suum reductos partim fratri suo Florentio partim his qui sibi fideliter adhaeserant distribuit. Praeterea Florentius praepositus autumnali tempore se Sondiam ingressus collectis fidelibus comitis munitionem Hugo Scarpenes expugnatam incendio consumpsit tanto facilius quanto commodius obsideri potuit hyemis asperrimo rigore aditu undique patente.

Gens

episcopi et

episcopo immerentem a comite futuro aut iam facto. praeterea nudis pedibus Wilhelmus comes et sine commisso venit ad templum Sancti Martini orans episcopum ut illi ignosceret quod illum vi compreh[en]derat olim Stavoriae.

Scarpenes

Interim moritur Henricus Grotic rex avunculus comitis sine liberis et Wilhelmus verus erat heres quapropter eo profectus (licet aliquid in feudum receperat ab Angliae rege) facto foedere cum rege Galliae multas urbes cepit. Interea Lodewicus virissimum instructus copiis sibi persuasit clanculo Hollandiam invadere in absentia principis. Haec dicto comiti nunciata sunt. Rediit malleus certa defendere quam incerta persequi.

Simo.

vndiqꝫ p̄stante .

Preceptum Zuentiboldi sub Egilboldo

In noīe sc̄ę et indiuiduę trinitatis Zuentiboldus diuina p̄ueniente clementia rex Cum fidelium nostrorum petitiones ad effectum p̄ducere curamus eo̅ n̄o animos eorum erga nostram humilitatē et vtilitatē reddimus promptiores So nouerit omnium sc̄ę Dei ecclę fidelium futurorum vīz et p̄sentium nostrorum vniuersitas qm̄ quidē fidelis noster noīe Egilboldus ep̄s aures pietatis nr̄ę adijt humilit deposcēs vt vnā e familie nr̄e ecclę sc̄i Martini in Elste, Odburg vīz liberā ac ingenuam fecissem9 Nos quoqꝫ petitioni eius acquiescentes dextris postea in mutatione vt lex Salica docet duobus mancipijs p̄fatę ecclę p̄ius et postea s̄c̄dm legem francorum denariū eius excutientes et sic eam seruitutis vinculo liberauimus et ingenuitatis ei c̄ofirmatione tribuimus Nos quoqꝫ eminentię nostrę apices ei sicut amplius conscribi iussim9 per quos notam9 atqꝫ firmissime p̄cipim9 vt memorata Elburg ingenua

ingenua sit et sub ingenuitatis nomine secura atque illesa omni tempore firmiter permaneat ita quasi ab ingenuis parentibus creata vel nata. Et ut nostrę confirmationis auctoritas inviolabilem obtineat firmitatem annuli nostri impressione subter signari iussimus. Signum domini Zuentiboldi regis. Walterus notarius ad vicem Ferthboldi archiepiscopi summique cappellani recognovi. Actum Niumaga regali palatio in Dei nomine feliciter amen.

Renovatio Ottonis imperatoris de faciendo moneta in civitate Traiecten-

In nomine sanctę et individuę trinitatis. Otto divina favente clementia semper Augustus. Noverit omnium fidelium nostrorum tam presentium quam futurorum tempora succedentium industria qualiter nos pro remedio bonę memorię genitoris nostri simul et animę nostrę interventu etiam dilectissimę coniugis nostrę Theophana atque venerabilis Geronis archiepiscopi rogatu licentiam ab antecessoribus nostris

regibus

regibus vel imperatoribus iam antea data reno
uavimus atque concessimus monetam faciendi in
civitate Traiecten in qua nunc vero Baldricus
presulis officio fungi dinoscitur et ut nullus
comes seu alia quelibet iudiciaria potestatis
licentiam habeat theloneum vel aliud quodlibet
exactum sive questum ex ipsa moneta exigendi
nec firmitatis regia auctoritate omnino interdici
mus sed quicquid inde exigendum erat ad memo
ratum episcopo predicte urbis et ecclesie eidem potesta
tive ut nostro habendum tradidimus atque concessi
mus. Et ut eadem concessio perpetuam obti
neat firmitatem iussu nostro conscriptam atque
signatam manu nostra cartam hanc subter no
tavimus Signum domini Ottonis imperatoris Augusti
Folcmarus cancellarius vice Villigisi archicancellarii
reno recognovi Data anno dominice
incarnationis DCCCCLXXV indictione iii Anno
regni domini Ottonis xiiii Imperii autem viii
actum Erpessfort.

De Mitra epi

Calixtus servus servorum Dei ven[erabili] fr[atr]i G
Traiecten[si] epo salutem et apostolicam benedictionem
Nos quidem personam tuam interesse consilio spe-
rabamus Ceterum sicut ex fratrum tuorum quos ad
nos misisti assertione cognovimus in itinere a Deo
impeditus es ut ad nos sine graviore periculo
minime potueris pervenire propter quod absen-
tie tue paterne dilectionis intuitu pepercimus confi-
dentes quod in Dei et ecclesie tue servitio deinceps
secundum voluntatem tuam perseverare fideliter debeas
Porro prepositos illos qui a te nostra vice invitati
ad concilium se minime presentaverunt discre-
2 tioni tue committimus quatenus canonicam de eis
iusticiam exequaris Quod cum autore Deo iam
a te factum fuit et hoc ratum habebimus
Preterea pro commisse tibi ecclesie reverentia et
nostre diutine ad invicem dilectionis affectu
episcopalem mitram tibi tuisque successoribus
deferendam concedimus dat Remis iii kal
Non

Noveb: indictione xiii

Conventio Wilhelmi epi et Reginberti
Asternarensis Abbatis

In noie sce et individue trinitatis hec carta consignata et in Synodo confirmata banno epali corroborata quam si quis sco Willibrordo infringere voluerit epi Traiecten e banno confirmare armis quibus potest defendere ad communem utilitatem sci Martini scique Willibrordi quibuscunque modis potest retinere ·

De festo sacramenti celebrando.

Anno domini M°CC°LXIII° Papae Urbani quarti anno 1263.
IIII revelatio divina de festo sacramenti facta fuit
cuidam reclusae celebrando, quam ipsa significavit di-
cto Papae supplicans ut ipsum festum vellet autori-
tate apostolica instituere celebrandum, quam supplicatio-
nem benigne exaudivit ac dictae reclusae remisit talem
literam. VRBANUS episcopus servus servorum Dei dilectae
in Christo filiae Evae reclusae sancti Martini Leodiensis
salutem et apostolicam benedictionem. Scimus o filia
quod magno desiderio desideravit anima tua, ut solem-
ne festum sacratissimi corporis domini nostri Jesu Christi
instituere in ecclesia dei a fidelibus Christi perpe-
tuis temporibus celebrandum, et ideo tibi significamus
ad gaudium, quod nos ad corroborationem catholicae fi-
dei digne duximus statuendum, ut de tam mirabili
sacramento praeter cotidianam commemorationem, quam de
ipso facit ecclesia specialior et solennior memoria
celebretur certum ad hoc designantes diem videlicet feriam
quintam proximam post dominicam festi Pentecostes proxi-
me sequentem, et ipsa quinta feria devotae turbae
fidelium propter hoc ad ecclesias affectu tuo con-
currant. Sitque dies ille universis Christicolis nova

festivita

festiuitate iocundus, et ampla iocunditate festiuus pro
ut in literis aplicis, quas per vniuersum orbem sup
hoc dirigimus id plenius continet. Et scias quod nos
huiusmodi festu cu oibus fribus nris Romane vrs
ecclesie cardinalibus, nec no cu oibus archiepis et
episcopis ceterisqz ecclesiaru platis tuc apud sedem
aplicam comorantibus, ad hoc vt videtibus et au
dientibus de tanti festi celebritate salubre pberemus
exemplum duximus celebrandu. Magnificet igitur aia
tua dnm et exultet sps tuus in Deo salutari tuo
quia viderut oculi tui salutare tuu. Letare insup
q oipotens dns tribuit tibi desideriu cordis et vo
luntate labioru tuoru no fraudauit te cplesti gre
plenitudo. Et quia quaternu in quo totu ipsius
festi habetur officiu tibi sub bulla nra p latore
pntium destinamus volumus et per aplica scripta
tibi mandamus quatenus quaternu ipsu cu deuo
tione recipias et eius copia persons illa petentibs
exhibeas liberaliter. et libenter insistes deuotis sup
plicationibus apud illum, qui memoriale ta salu
tiferu de se ipso reliquit in tris vt nobis tribuat ex
alto gram, comissam nro regimini ecclesia sua regedi
utilit ad laude et gloria sui nois et salubrit gubnadi.
Datu apud vrbe veteré vi idus setemb. potificatus nri 4° a°.

Agesilaus interrogatus quo pacto quis posset tuto imperare nullo stipatus satellicio respondit. Si sic imperet suis ut pater liberis / significans regis benivolentia ac beneficentia civium animos sibi adiungere debere contra illud oderint dum metuant — fo 3 4 li Bernardi Bernmannaster de prudenter et sapienter dictis

Lycurgus Lacedemoniorum rex percontanti quam ob causam uterentur legibus non scriptis / quoniam inquit eruditi qui sunt bene educati probavit, quid pro ratione temporis expediat Plutarc. in Lacon.

Solon nemine dum adhuc viveret beatum dici debere arbitrabatur, quod ad ultimum usque fatis diem ancipiti fortunae subiecti essemus. felicitatis ergo humanae appellationem rogus consumat, qui se in cursu malorum obiicit Plutarc. in Solone et valer. max. li 7 c 2

Idem dicere solebat. Si in unum locum cuncti mala sua contulissent, futurum ut propria deportare domum, quam ex omni miseriarum acervo portionem suam ferre mallet. Quo attendere voluit, non oportere nos quae fortuito patiamur praecipue, et intollerabilis amaritudinis iudicare valer. Maxi ibidem

Chilon philosophus sapientissime dixisse putatur cum inquit hominum bonitatem ita auro probari, quemadmodum aurum cote lapide per quem in bonitate discrimen inspicitur. Ostendit enim permultos qui aliis viciis restiterit, opum desiderio multoties a virtutis tramite deduci. Et quod adversus opum improbitatem constans fuerit, eum facile de ceteris viciis victoriam reportaturum fulgos. li 7 c 2

Thales Milesius sciscitatus quo pacto quis optime iustissimeque vivere posset. Si inquit quae in aliis reprehendit, ea ne faciat ipse Laert. li 1 c. 1.

Aristippus philosophus navigans cum civibus suis naufragio quodam eiectus esset / venit Rhodum ubi summa cum humanitate

humanitate et reverentia exceptus esset et tractatus ē etiam ab ignotis illis hominibus. Tandē vero cū hi q̄ cū Aristippo naufragio passi erāt pararet reditū in patriā rogarent illum. Ecquid vellet civibus renunciari? Nil aliud inquit ut studeant sibi huiusmodi parare opes, q̄ naufragio nō pereant, sed simul cū possidente enatēt. Sensit vir sapientissimus hominē nō fortunę sed animi bonis muniendū ut ubi eius terrarū victū sibi compararet et apud hoīs magno sit imperio vitruuius li 6 de architectura.

Socrates

Socrates interrogatus quō hominis immortalitate honestissimamq; apud hominēs famā parare quis posset? si talis esse studeat inquit qualis haberi cupit valer. Maxi li 7 c 2

Diogenes

Diogenes interrogatus quo quis modo sibi ipsi preceptor foret, respōdit. Si de quibus alios reprehendit se ipsū imprimis increpat Stobe. serm 1 de prudentia / Musicos dicere solebat se admirari q̄ cū tantū opere concinentię vocū impēderent ut mores pravos penitusq; a ratione discordes ad rectā vivendi normā redigerent negligere penitus viderent. Laert. li. 6.

Athenodorus

Athenodorus philosophus dicere prudenter solebat, Ita cū hominibus homines vivere debere, ac si Deus retributor bonorū maloruq; ultor oī loco, ac tempore actiones nostras intueret conspiceretq; humanis nostris oculis / fulgo li 7 c 2

Thales

Thales Milesius rogatus cū lateret Deos hō inuste ages? respōdit, ne cogitationis q̄dē, significās Deo nihil occultū esse At vulgus putat que corde volunt latere Deū Laert. li 1 et Bruson. li 5 c 12

Agesilaus

Mirabatur quidā Agesilaū pauperes admodū victu esse ad quos Agesilaus pro hac mea continentia inquit optimā mihi messē libertatemq; paro / sapienter admonens nulla esse voluptate impeniis hoīs inmundiorē Plutar. in Lacon.

Idē interrogatꝰ qua ratione potissimū quis assequi posset vt apud hōīs honestā haberet famā si loquatur inquit q̄ sunt optima et faciat q̄ sunt honestissima Plut in Laco

Thales rogatus quid esset difficile? respōdit se ipsū nosse quid facile alterū admonere. Hic Demonax interrogatus qn cepisset philosophari postq̄ cepi me ipsū nosse. Et quidā Delphicū oraculū cōsuluit, quonā itinere posset ad felicitatem peruenire responsū e(st) / Si te ipsū cognoueris. Sed illud γνῶθι σεαυτον noli putare inquit Cicero ad arrogātiā minuendā solū esse dictū verū et vt bona nostra norim? Cic. li 3 ad Q fratrem Hinc Socrates apud Platonē / Animā inquit nosse iubet qui precipit nosce teipsū sed animus diuini simile est in quod quis sane intuens et omne diuinū, Deū scil et sapientiā teneat ita ipsū cognosset Plat i Alcib — Thales

Anaxandridas Leontis filius cuidā aegre ferēti q̄ cogeret vrbe exulare / ne inquit vir optime exhorrescas exulare ciuitate, sed a iustitia exulare horrēdū e(st) / Sensit nō esse miseros, quibus p̄ter meritū incolumiq̄ innocentia accidit aliqua calamitas / Sed eos vere deplorādos qui sua spōte deserūt ab honesto, etiamsi nulla seq̄tur calamitas Plutar. in Lacon Apoph — Anaxan.

Agis Spartanus i carcere detensus (q̄ Dechas dicebatur in quo morti addictos strangulari fuit cōsuetudo) a lenuda quum lictorē plorantē et circa opus titubantē animaduertisset: omitte inquit pro me has lacrimas mittere, hic cū iniuste cōtraq̄ ciuitatis leges moriar lōge melior sū quā q̄ nunc me morte damnarūt Benso li 2 c 21 — Agis

Diogenes Cynicus ab Hegesia rogatus, vt ipsi libros aliquot cōmodato daret nō sapis ait qui caricas nō pictas sed veras eligas vera exercitatione neglecta ad scripturā te cōferas Quo dicto notauit eos, q̄ p ocium vitā ex philosophorū libris virtutē haurire cupiūt cū virtus magis vsu discatur quā lectione Laert lib 6 — Diogenes Cyn.

Antalcidas

Antalcidas olim rogatus a quodam quo pacto quis maxime placere
posset hominibus: Si inquit loquatur illis iucundissime praestet at utilissi-
ma. Admonuit in colloquiis adhibendam sermonis comitatem, in offi-
ciis praestandis spectandam utilitatem. Reprehendendi sunt qui cum re sint
fideles, tamen officium orationis asperitate corrumpunt. His priores sunt
qui cum ~~re sint fideles~~ sermone benigni, ut laedunt, pessimi vero qui
cum verbis molesti sunt tum factis noxii. Plutar. in Apoph. Laco.
Alexander magnus interrogatus quo ab mente aetate res magnas ge-
reret cepisset respondit nihil differens in crastinum
Socrates cum aliquando in colloquium cum Theodota meretrice formosissima
venisset, quae Callisthenem blandis ad se verbis trahebat, ad Socratem
dixisse meretrix fertur Ego quidem o Socrates multum tibi
praesto. nam cum tu neminem ex meis a me possis abalienare
ego cum libitum est, tuos omnes a te voco. Cui respondit Socra-
tes non mirum quidem est hoc. Tu siquidem ad declive ferentes
rapis omnes. Ego vero ad virtutem voco ad quam arduus et
plerisque insolitus est ascensus. Sensit autem philosophus clarissimus
adeo corruptos esse hominum mores, ut facile ducantur ad vitia
quorum lata est via, abhorreant autem a virtutibus, ad quarum om-
nes ardua et spinosa nobis videtur esse via. Recitatur hoc dic-
tum apud Xenophontem et Aelianum li. 13 de var. hist.
Themistocles Seriphio cuidam dicenti cum non sua sed patriae gloria
splendorem assecutum vera inquit hercule narras veruntamen nec
si ego Seriphius ignobilis, nec tu Atheniensis esses clarus unquam
fuisses. Sensit autem non patria sed virtutem existimationem facere ho-
minibus et authoritatem Bruss. li. 7 c. 2
Gorgias cum a Socrate percunctaretur an Persarum regem putaret felicem
nescio hercule inquit quantum virtutis et disciplinae habeat
Sensit vir prudentissimus neminem esse felicem nisi omnibus virtu-
tibus praeditus sit ibidem c. 5
Panthoidas legatus cum in Atheniensium gymnasio philosophos egregie dice-

de virtute disputantes audivisset interrogatus an placerent, que iam disputata essent probe profecto inquit sunt ille disputationes sed vobis plane inutiles qui virtute habetis in ore factis aut no(n) ostenditis Plutar. in Laco(n). Apopht.

Antisthen.

Antisthenes Atheniensis virtute esse rem operu(m) no(n) aut plurimis verbis multisq(ue) disputationibus egere dicebat. Adversus eos qui iuris ac Theologie nihil aliud qua(m) de virtute disputat notat hoc Horatius Virtute(m) verba puta ut lucu(m) ligna Laert. li. 6. c. 1.

Cato

Cato senior semp(er) se harum rerum penituisse dixit si mulieri arcana detexisset, aut mari profectus esset, quo terrestri itinere eundi facultate(m) habebat, aut si per negligentiam diem frustra elabi Plutar. et fulgo li 7 ca 2. Idem Cato affirmare solebat, insanos prudentibus multo utiliores esse qua(m) insanis sapientes; Quippe qui sapientes cum stultorum errata inspicerent ob id in melius vitam mutare solerent, at amentes (quales sunt omnes malitiose improbi) cum discendi capaces no(n) sint ex sapientum beneficiis fructum percipere nullum possint Fulg. li 7 c. 2. Eras. li 1. Apoph.

Augustus in omni verbo prudentissimus eos q(ui) leves ob causas se periculis exponeret similes esse dicebat iis q(ui) aureo hamo pisces capere tentaret. Hi enim amisso semel hamo plus damni accipiunt qua(m) ex multorum piscium captura lucri Fulg li 7 c 2

Seneca

Seneca cum vidisset Neronem Imperatore(m) infinitos varijs mortis generibus occidere quos cogitare de imperio existimabat dixisse ad Imperatorem fertur; licet plurimos occidas attamen no(n) potes successore(m) tuum occidere Xiphilin. in Nerone

Traianus

Optimo iure laudibus extollitur Traiani illa vox q(uam) amicis incusantib(us), q(uod) paru(m) memor Maiestatis Imperatorie nimium esset omnibus esset expositus, respondit tale(m) praestabo Imperatorem

torū priuatis qualem optare priuatꝰ. Hic dū pferto pro
eio ensem (uti moris erat) conigeret ut si iuste iperaret
pro se si iniuste contra se sumeret admonebat.

Orontem Artaxerxis Persis regis generū legimꝰ quādaꝫ īdig
natione quadā a socero damnatū ac honore decretum
qui se contemtibilē animaduerteret, at esse ludibrio cunctis
solitū dicere, principū amicos uideri consimiles Arithmeticorum
myriada seu computatorū digitis / nā sicut computādo nūc myriada
qui numerꝰ decē milia continet gestū consistunt. nūc vero
monos monadis: unitatem, pariter et quae regibus sese insinuant
modo pollent plurimū suntqꝫ oībus conspicui, summꝰ uenera
tione a multis frequentatur observantur colūtur plurimorum et
uitā a principe deprecantur / mox vero qui fortunae mos est
deuoluti in unum derisui sunt oībus / quiqꝫ quā plurimis
opitulabantur vix iam se tueri queūt Coelꝰ Rhog li 23 c 11

Tyberius Caesar cū esset necis subscripturꝰ alicꝰ dānat solebat dicere
vt mam literas nescirem /

Honorius Imperator dicere solebat se malle potius mortuos (si deo
volente sicut a se posset) resuscitare in vitā quā viuos
occidere / nā licet multa bella multis gereret, semp tamē
cauit ne multi caderet

Alexander Mammeae filius Romanorū Imperator dicere sole
bat aliqꝫ fortes viros quidē optare optima sed ferre quae
acciderint Herodia l 6

Cum Alexander Seuerus Imperator aliquē ob iniuriā al
teri illatam puniret p praeconē (ut scribit Lampridiꝰ) dici
iubebat quod tibi nō vis alteri ne feceris quā sententiam
usqꝫ adeo dilexit ut et in palatio et in publicis operibus
perscribi iuberet. Silentio quoqꝫ praetereundū nō est Alex
andri

audire Seneri religiosum verbū qui quāuis ita religionum
addictus nō esset vt superstitione raptus videretur etem
persepe Persy tamē vsurpabat Dicite pontifices — Persius
in templo quid faciat aurū ? tamē in eius temporibus — et Chriani
Christiana fides ita inualuisset contra aut cauponem quēdā publicum quēdā locum orādi
gētiles aū locū orādi gratia occupasset contenderent. Alexan
ander audita controuersia etsi ipse minime Christia-
erat respondit quoquo modo satius esse in eo loco deū
coli quam cauponas exerceri / verbū certe tanto princi-
pe dignū fulgo. li . 1
Vtinam inquit C Pontius samnius ad illa tempora for-
tuna me seruasset et tunc essem natus qū Romani do-
na accipere cepissent nō essē passus diutius eos
Telecrus fratri suo quereti quod ciues cauponē Ce lib 2 offic c 18
erga se nō perinde afficerent atqz erga illum, sed inhuma-
nus tractaret quod nōdū ab illis esset Ephorus creatus
Tu inquit iniuriā ferre nescis ego scio significans et
qui fauentibus ciuibus vti velis ad multas iniurias esse
Epimonides Cretensis scite dixisse videtur commenda
perinuā auaro est supplicium liberali decus proditoris parricidā
Cresus rex Lydorū dicebat Rebus aduersis intelligentia
Valentinianus annos quinqz gessit imperiū vir iustitie et reli- excitari accedat
gionis et pacis studiosissimus . nā eius dictū celebratur
dū esse in pace possimus arma nō induamus Rerū . Cel Rhod li 25
Dauid episcopus traiecten vir doctus et cordatus suadē c 1
tibus quibusdā vt propter etate ingrauescente poteret Dauid
adiungi sibi designatū epm aut coadiutorē aut sicut Anto-
nij exemplo cōmoueri quo minus id facere vellet nā tre
negligi

negligi cepisse simul atque surrexisset Rothus rerum tot
Annus Bebelius

Fredericus tertius Cesar Augustus cum Romam proficiscens florentiam transiret videretque Cosmi Medicis florentissimas opes qui aliquando pauper fuisse predicabatur dixisse fertur, O quam multa contumeliosa et contumeliosa verba pertulit sudavitque antequam tantis dives ita locupletatus fuerit / optime intelligens omnes illos qui preter consuetam felicitatem aliorum ex paupertate vel humili loco subitoque emergunt multorum odiis variisque opinionibus atque conviciis exponi cum et traditione Cornelii Taciti hoc mortalibus natura insitum sit, recentem aliorum felicitatem acribus oculis aspicere Joan Petros. in conuiual. quest

Cum rogaretur Sigismundus Imperator ~~hoc prouerbio semper uti solitus~~ quem virum regno dignum existimaret Eum inquit quem nec secunde res extollunt neque deprimunt adverse ibid q. 5

Fredericus tertius Imperator hoc prouerbio semper uti solitus est qui nescit dissimulare nescit et imperare, unde et ipse diuturnum quantum vix ullus Imperatorum Imperium consecutus est Joan Agric. i prouerb.

Bellnarum in hominum voces sapientissimus Neapolis Siciliaeque rex Alphonsus esse dicebat, que principem occupari literis debere negant Joan Leunenklaius in procemio in visionem Gregorii Nyss de hominis

Quidam deciderat in puteum profundum, cumque eum vidisset quidam officio piam commiserans hoc in dixit. Heus miser, quomodo in puteum decidisti Tum ille quid refert quomodo inciderim, hoc potius agendum quomodo hinc ...

Solimus Turcorum Imperator anno 1512 post Baiazetem [suum edem] patrem suum Turcicum regnum obtinens. Eum minime prudentem esse aiebat qui quod proposuisset non libero exequeretur, quoniam in mora sepe amitteretur occasio atque impedimenta designantem itemque contrarium oboriretur Paul. Jouius de reb. Turcicis

Voreat

Isocrates Rhetor Carcone impedito loquatur in disciplinam se illi tradente, cum de mercede pacisceretur Isocrates duplo maiorem poposcit quam ab alijs solebat accipere. Quae res Carconi moveret bilem, percontanti causam reddit: Ego vero unam sane mercedem expecto, qua doceas mihi sis loqui, alteram
Vitium uxoris inquit Varro aut tollendum aut ferendum. Qui tacere tendum est qui tollet vitium uxoris commodiorem praestat: qui fert sese meliorem facit Varro in Satyra Menippea, quam de officio mariti scripsit
Plato cum Helicoii Cyziceno daret ad Dionisium literas commendans illum et humanum et modestum, deinde in calce literarum ascripsit. Hec autem tibi scribo de homine animante natura mutabili.
Rex Ferdinandus cum esset Norimberge interrogavit unum ex primis senioribus civitatis quomodo tantam multitudinem regerent. Respondit ille Serenissime rex blandis verbis et atrocibus poenis. Est sapientissimum responsum hominis ingeniosi. Sic enim debent esse imperia constituta, ut gubernatores omnibus comiter respondeant, at in poenis sumendis gravitate adhibeant. Sua mahg in loc comm scolla. de magistr
Saturnini dictum de miseria Imperatorum huiusmodi esse scribit. Nescitis amici quid mali sit imperare gladij et tela mortis cervicibus impendet, imminent hastae undique, undique spicula ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur, non cibus pro voluptate, non iter pro autoritate non bella pro iudicio non arma pro studio. Adde quod omnis aetas in imperio reprehenditur. Senex est quispiam inhabilis videtur, sin minus inc furor. Nam quod me Imperatorem cupitis in necessitate mortis me trahitis. Sed habeo solatium mortis solus perire non potero Vopiscus. Doctis

Doctor Hemingius qui fuit apud ducē Saxoniç Fredericū dicere solebat, lex sine executione est sicut campana sine clipeo seu pistillo Joā Manl. ī locorū coīm collectā.

Rex Alphonsus solitus ē dicere de mediatorib. eos [de magistr.] ēe similes habitantib. in molys ędib. qui perfundūtur partē a superiorib, et lędūt̄ fumo ab inferiob. Sic plerūq mediatores vtrīqz lędūt̄ / sicut vespertilio laceratur a murib. et auibus / fuit hic Rex ita sapiēs et bellicosus valens cōsilio et potentia vt habeℓet̄ vnus ex potentissimis principib. illius ętatis Manlius ī locorū coīm collecta 5 prę.

Extat insignis et memorabilis sententia Friderici Imperatoris scripta Normbergę in quodā cōclaui. Summa fęlicitas rerū irrecuperabiliū obliuio ibidē

Momus dicit ad Jouē apud Lucianū οὐδὲν πάσχεις κακὸν ἂν μὴ προσποιῇ. Nihil poteris mali si nō indulgeas affectui, vel si nō affectaris. Melius Germani exprimūt hęc doct v nyet we soe gyt v nyet aenneemt: vt Christū nō lędebant Judei qū ad eū dicebant Samaritanijes ibidē

Ferūt Seuerū Imperatorē moriturū dixisse oīa fui et nihil mihi nūc expedit. significatās nihil perpetuū ī hac vita ēe oēs cū fęlicitas huiꝰ vitę est quasi somnū /

Fuius loci de pandectez dictis ī Launmastico recē sētis.

De salse ac religiose dictis Cor 4 li 4 Tanor

Bias Prienensis cuidam suscitanti quid nam esset pietas? nihil respondit rogatus autem cur sileret. quoniam inquit interrogas de rebus nihil minime difficilibus Laert. li 1 c 6

Zeno Cittieus servum in furtum deprehensum virgis emendari iussit verum cum is se excusare niteretur, dicens sibi in fatis esse ut furaretur hec inquit philosophus et in fatis ut delicti des poenas Laert li 7 c 1

Diogenes percunctanti quamobrem alijs mendicis liberaliter darent homines philosophis autem non esse? quoniam inquit sperant citius futurum ut claudi cecique fiant, et mendicare rogavit quam ut philosophi de sapientia plurimum disputantes Laert. lib. 6 c. 2.

Lysias interrogabat Diogenem Cynicum num crederet esse Deos? cui Diogenes qui convenit inquit ut non credam cum persuasum habeam te Dijs inimicum esse? salse notavit hominis impietatem a quo ipse falso impius indicabatur Laert li 6 c 2

Quodam laudante rhetorem hoc nomine quod mirifice res exiguas amplificaret. Agesilaus inquit ego ne sutorem quidem arbitror bonum qui parvo pedi magnos induat calceos Plutar. in Lacon

Alexandrum magnum cum quidam ex numero amicorum qui summam benevolentiam videbatur ei diceret. Civitates subiectas maiora posse pendere tributa respondit / olitorem odi qui radicitus excellit olera Max serm 13

Iulia Augusti Cesaris filia licentiori quam par erat vestita cum aedes paternas ingressa cum parentem graviter offendisset postero die mutato vestitu iterum Augustum salutavit, quam ubi vidisset ait quanto probabilior est hic cultus tam honestus in filia Augusti! Cui respondit. Hodie me parentis hec vero mariti mei ornam oculis Macrob. li 2 c 5 Saturn. Hostes perdere

Antonini Pij dictum erat se malle unum civem conservare quam mille

Meminit valerius Max. li 7 c 2 regis cuiusdam qui cum ad manum venisset

venisset oblatum diadema restitit paulisper priusque in capite po-
neret et meditabundus in hec verba prorupit. o nobilem magis
Felicem 2 quam felicem pannum, quem si quis penitus cognosceret quam multis
solicitudinibus et periculis et miserijs sit refertus ne humi q[uidem]
iacentem tollere vellet/

Bias Prienens navigavit semel et cum eo impurissimi sceleratissi-
mique homines. hic subito coorta est tempestas gravissima, horrendo
cum murmure circumfremebant venti navis utrumque latus tundebant
minaces procelle, presentemque intentabant omnia mortem. Quibus malis
territi illi cum sublatis manibus deos orarent. Bias tacete inquit
ne Dij infensi impios vos hic adnavigare sentiant.

Archidamus Agesilai filius post conflictum apud Cheroneam habitum cum
a Philippo rege Macedonum literas accepisset acerbius scriptas
hunc in modum rescripsit / Si metiaris umbram tuam haudquaquam re-
peries illam factam maiorem quam erat ante victoriam. Graviter ad-
monens non esse prudentis ob fortune successum intumescere quum ipse
sit nihilo maior. Aequum autem est ut homo se suis et proprijs bo-
nis metiatur potius, quam externis, que fortuna cum libet dat cum
visum est eripit Plutarchus in Lacon

Aristoteles adolescentulum superciliis sublatis superbientem conspicatus, sed
2 nulla scientia preditum: Adolescentule inquit utinam talis essem
qualis ipse tibi videris, qualis autem re vera es tales sint hostes
mei Anto. in Melissa parte 2 sermo. 74

Socrates Alcibiadem intuitus ob divitias inflatum et superbientem opibusque prae-
dijsque in quendam civitatis locum duxit ipsum, in quo suspensa erat
Alteram tabula terre circuitum complexa. Iussit igitur Alcibiadem Atticam
in ea conquirere, quam ut invenit, sua et predia inspicere precepit
que cum Alcibiades nusquam esse picta diceret / Cur igitur Socrates
inquit ad illa superbis, que citra nullam terre partem existunt Stob. ser. 20
ex Aeliani histo

Æsopus a Chilone rogatus quid faceret Jupiter? Excelsa inquit deprimit extollit humilia Bruss. li 6. c 5.
Artabanus dissuadens Xerxem ab expeditione contra Græcos vides ait ut præ grandia animalia fulmine Deus feriat, nec insolescere sinat: parua vero nihil lædat, vides ut magna sæpe ædificia, magnasque arbores huiusmodi fulminum tela percutiunt. Gaudet enim Deus eminentissima quæque deprimere Herodotus et Bruss li 6. c. 5.
Demonax qui admoneretur ab amico quodam ut secum in Æsculapii templum iret, Dominumque pro salute filii oraret adeone inquit surdastrum existimas Deum ut nos nisi in templo non sit auditurus? Erasmus li 8 Apoph
Pambus cum apud Athanasium esset Alexandriæ et videret mulierem theatralem elegantissime splendidissimeque vestitam, fleuit, et interrogatus a præsentibus quare fleret, Duæ inquit me res mouent vna quidem est illius perditio, Altera vero quod ego non tantum studeo placere Deo, quantum hæc ut turpibus placere possit hominibus Tripar. histor li 9. c. 1.
Interrogatus Fredericus Imperator quinam sibi charissimi essent? qui me inquit non magis quam Deum timent Joha. Petros in comunal? qst.
Quidam vir impense doctus annotauit optimum et sapientissimum Catharinæ reginæ Angliæ (quæ ab Henrico 8 repudiata fuit) dictum memorabile. Aiebat illa se quidem temperatam et mediam quandam fortunam malle, quam vel asperrimam vel lenissimam. Alterum verum tamen optandum optandum si esset electione citius tristissimam quam blandissimam. Infelicibus non deesse consolationem, fortunatissimis deesse mentem sunt hoc dictum vere pudicis et sapientis pectoris etc.
Ferunt et Mathiam docente ita tradidisse Expugnanda esse

faciem

carne, aliterqz ea quā ipsa fert utendū nec ei quicq̄ ad
ad voluptatē indulgēdū animā aut per fidē et cognitio
nē verā alēdā atqz augendā Niceph Callist li 3 c 11

Stephanus quidā terra marique annis sexaginta spectatus monachꝰ
omi qualiūcūqz et erumnarū patietissimus hoībꝰ author
suasorqz erat, ne casus huiꝰ vitę ęgre ferret, nec aliud quicq̄
cogitaret quā q ad finē bonū Deo adiuuāte euaderet Idē

Cū Aristippo quidā quidā cōmēdasset filiū quingētas Lib 11 c 29
postulauit drachmas cū ille diceret tanti mancipiū emere valeo
Eme inquit et habebis duo /

Bernardus monachorū pater abstinētię propensis magister cū aliqñ
vel aduenietibus hospitibus extra ordinē cenasset, idqz disci
puli daret criminj, nō ego inquit charitas bibit editqz Jo Gast

Interrogatꝰ aliqñ Fredericꝰ Imperator quid hoī optimū posset conti
gere? respondit bonus ex hac vita exitus. ibid Jo Gasti com

Quidā pastor quidā cōspecto Bubone illacrimabat respōdit se
propterea flere q pro illo beneficio Dei q̄ nō talis bestia, sed
homo conditus esset nullas unq̄ gratias egisset. Ecce īp̄i

Cardinales idiotę isti et agrestes hoēs pripiūt nobis Dei regnū

Capnio de studioso inquit dicebat p° a° scit deindeceare oēs cōsilio
sdū incipit dubitare / Tercio se videt nihil scire, et tūc pōnim

finis d: loci incipit discere Joha Manliꝰ, locorū cōmunium collectaneis
q incipit S.

---

locꝰ de argu
te callidē ia
freqz dictis

Thales Milesius cū diceret mortē equē sabitarē esse ac vitā
audiuit a quodā Cur igit nō moreris argute respōdit o
hoc ipsū qa nihil refert potius eā habet partem? Laert li 1 ꝯ 1

Socrates cū admoneret ab amico q exceptiūꝰ hospites admodū
tenuē fecisset apparatū, si boni sūt inquit satis erit sin minus
plus satis Laert in eius vita.

De origine comitatus Teysterbandie.

Anno dni octigentesimo tercio tpore KAROLI mag- 803
ni Robertus comes Clivensis sextus habuit filiu
Baldewinu noie septimu comite Clivense. qui
Baldewinus habuit in uxore filia Lodowici pri-
cipis provincie cuius avus fuit KAROLUS magnus.
qa Theodoricus pr eius Lodewici fuit quartus
filius KAROLO Magno genitus ex Hildegarda
secunda uxore. qui Baldewinus comes Clivensis
pfatus genuit ex Josenta filia Lodowici ~~ins comes~~
duos filios Lodowicu vz et Robertu. Lodowicus
exaltatus fuit comes Clivesis octavus, et Robertus
exaltatus fuit comes Teysterbandie. Hic Rob- Teysterbadia
tus habuit pro armis tanqz minor filius Clivensis
scutu blancu sive de lazeta cu octo sceptris aureis.

De terminis comitatus Teysterbandie

Comitatus Teysterbandie fuit Bomelrewert
dominiu de Hoesden de Altena, de Viane, de Cu-
lenborch et de Buere, et oia q comphendut infra
terra et longam aqua usqz ad dominiu de Arkel. lunge
et a longa aqua dicta vulgarit die Linghe usqz
ad antiquam Mosam. Cepit Robertus pdictum
comitatu

Epi Traiecten comitatu de mann fris sui Lodowici in feudu et illa portio sibi debebatur. Comes vero Clivensis recepit istam dominia in feudu ab Epo Traiectensi.

Hoy Iste Robertus de Clivis comes Teysterbandie genuit tres filios ex legitima vxore Konegunda filia comitis de Hoy quorum filiorum primus dicebatur Lodowicus succedens comes Teysterbandie. 2dus dicebatur Robertus qui

Hoesden factus e primus dns de HOESDEN cu multis villis, et factu speciale dominiu. Hic mutavit arma sua et signa, et in sinistra blauch cu octo sceptris aureis. recepitque illa dominia a comite Clivensi tanquam superiore do-

Altena mino. Tercius de Althena cu multis villis obtinuit dmu noie Theodoricus, ordinatusque fuit tercius dominus Teysterbandie et dicebatur de Altena habens scutu in superiore parte rubeu sive keele in inferiore parte zabel id est nigru cu octo sceptris aureis. et dni de Althena habuerunt ista arma, donec et quousque iunior filius

Mõtpligaert de Montpligaert duceret in vxore unica et heredem filiam dni de Althena. qui dns de Montpligaert habuit in armis scutu aureu cu duobus rubeis salmonibus dictis bermen. et ille fris dns de Althena et successores sui semper habuerunt illa arma donec venit Althena mediante matrimonio ad illustres dnos

Hoern de Hoern. quod dmu de Althena etia a comite Clivensi in feudu recipiebatur, quia prius extitit feudu Clivense.

centu annis durauit nomen et dominiu Testerlant. Postea vero semper fuit comes Teysterbandie circit centu annos

annos, qui habuit duos filios · quorū minior dicebatur Volquinus qui duxit in uxorē filiam dūi de Hoesdē cū qua obtinuit dnīu de Berne dictū in quo loco edificavit castrū dictū Berne, de quo castro sequaces dicebant² dūi de Berne, et iste Volquinus minuit arma sua habens scutū de lazero cū tribus rubeis barē et octo aureis sceptris, de quo postea propagatus descendit dūs dūs Volpardus dūs de Berne, qui in codē castro de suo patrimonio fundavit abbatiam de Berne prope Huesden · Post vero comitatus Teysterbandię in nihilū redactus fuit qa Felix Anfridus comes Teysterbandię Bratuspantię et dūs Hoeyensis electus factus fuit ꝯvniᵒ episcopus Traiecten, qui divisit comitatus suos cōsanguineis suis et ecclesię Leodiensi et Traiectensi · qui Anfridus comes natus fuit ex filia Brabantię. Sed comes Gelrię cepit comitatū Teysterbandię in feudū postea ab epō Traiectensi.

Berne

Berne

Anfridus eps Teyst-b. comes

De Roberto pmo dūo de Hoesden

Robertus ergo pmus dūs de Hoesden honestus et strenuus Baro duxit in uxorē filiam Henrici comitis de Kuyck ex qua genuit Bauduinum nobilē cuius Roberti tempore Dani et Normegi destructa Hollandia et civitate Traiectensi, destruxerūt castrū

de Hoes

de Hoesden occisis uno martyrizatis fere omnibus incolis. quare illustris Robertus non valens resistere gentilibus fugit ad Brabantiam, et ibidem obiit anno domini octingentesimo quinquagesimo octavo.

858 Dani invaserunt hanc regionis plagam.

De secundo domino de Hoesden

Baudewinus illustris Baro defuncto patre suo exaltatus est secundus dominus de Hoesden. hic dum esset adolescens secessit ad Franciam serviens ibidem Arnoldo comiti de Angiers diu cum quo tandem pergens ad Angliam promotione perfecti comitis domini sui mansit diu serviens sancto Eadmundo regi Angliae. qui sanctus rex alio nomine dicebatur Edelricus et precipue serviebat reginae et Sophiae filiae eius, dilectusque omnibus fuit propter suam probitatem et honestatem. Inter quos annos Sophia filia regis amore eius capta fuit, quod ipsum minime latuit, quia mutuo sine suspicione colloquebatur. Erat enim adolescens mirae pulchritudinis, et proceres staturae. tandem nacto oportuno tempore absente sancto rege et regina cum una pedissequa et uno famulo nocturno tempore fugerunt veneruntque prospere flante vento navigio in Zelandiam. Deinde secrete pervenit in Brabantiam apud

Megen brabant

cognatum suum in castrum de MEGHEN et mansit in eo secreto modo quod nemo sciverat nisi dominus Robertus pater eius cui omnia significavit secreto ordine. Deinde latuit aliquo tempore in comitatu Zutphaniae genuitque ex ea duos

x ea duos filios quorū senior appellabatur Eammundus iunior Robertus. Sts vero Eadmūdus rex dolens propter dilectam filiā suā ignorās quorsum migrauerat, misit ad Franciā, ad Scotiā, ad Daciā, ad Hiberniam, ad Brabantiā et ad diuersa ~~loca~~ monasteria monialiū ad perlustrandū pfata regna si alicubi inueniri posset nihil suspicās quod cū Baldeuino famulo suo abiret, et cū eo fugeret. Cumq; nullus aliquid perciperet de ea tristebatur valde. Erat vero fęlix Sophia deuota dnā feruēs amatrix pauperū sępe secrete cum comite vna ex pedissequis eius et vno puero visitatū pauperes, et loca sancta in orationibus deuota et prolixa et in oī bonitate et virtute pspicua semp gemēs cū solitaria esset, q sic sanctū regē patrē suū offendisset. Sed defuncto Roberto patre suo primo dnō de Heusden reedificauit castrū de Heusden q nō diu regēs obijt anno dn̄i viii^c lxx. Post cuius obitū fęlix Sophia mansit in castro de Heusden cū duobus filijs suis. Tandē Deo volente venit quidā Anglicanus mercator in Heusden, qui casualiter eam videns statī cognouit eā habensq; secū diuersa colloquia de mercantijs tandē Anglice loquebatur ei. Stupens 870

Stupens ipsa quod agnita fuit supplicauit ne proderet
eam. fuit enim missus a suo rege ad perlustrandum dictam solo
ra, et ad inquirendum de ea. Mercator vero salutata do-
mina Sophia letus rediit festinat ad suum regem, intimans
sibi per ordinem, qualiter et vbi inuenit filiam suam cum
duobus filijs quos genuerat ex ea Bauduinus dominus de
Hoesden nuper defunctus. Gauisus rex audiens ille conso-
lens sibi misit ad Hoesden quendam nobilem virum scientem
theutonice loqui cum decenti familia et cum prefato merca-
tore vt adduceret sibi filiam suam cum filijs suis. Et vt
hoc facerent habebant literas desuper confectas ad maiorem
certitudinem, que hoc plane exposcerunt. Qui venientes in
castro de Hoesden inuenerunt eam sedentem et netem
hic illorum itsiq serica in rubea rota cum pedissequis suis, que post salutati-
ma orta one presentauerunt ei literas regis patris eius continentes
quod omni excusationi postposita statim veniret cum duobus
filijs suis ad regnum eius, et quod ipse indulget ac remit-
tit ei cuncta forefacta. Ipsa vero regalis Sophia vi-
dens literas et ambasiatores sui regis patris sui gemens
et largiter lachrimans congesta fuit dolens ~~iuxta pos~~
~~sibilitatem suam~~ quod sic offendisset regem patrem eius. tractis
quos nobiliter iuxta possibilitatem suam, postquam consolata, et
animata fuit per eos quod suus rex tanquam pius pater
regaliter reciperet cum gaudio et honestate, et denuo

ea eius

tam regaliter maritaret. Tamē nullatenus p̄ pudore
audebat repatriare. Sed misit duos filios suos cū
p̄fatis nuncijs efflagitās humillime a rege p̄re suo,
q̄ graciose recipiendo tractaret filios eius, et remitteret
ad paternā hereditatē placito tempore. qui accep-
ta ab ipsa licentia redeuntes ad Angliā statuerunt.
Iuuenes āte regē auū ipsorū. qui iuuenes stati pro-
uoluti pedibus regis mediante ductore ipsorū īterp̄te
humiliter fecerūt excusationē dnē matris eorū, q
infirma esset et incipue, q nō audebat cōparere an
cōspectū regis p̄ris sui. Sed quod sincero corde pe-
teret, vt sibi indulgeret delictū cōmissū contra re-
giā maiestatē suā, quia valde inde doluit, sed qd
benigne tractaret filios suos p̄rabat. Quo audito
statim rex leuās ipsos, et inter amplexus osculans
ambos filios duxit eos per manus in regalē camerā
suā tractās eos paternaliter, vestiēs eos regalibus
indumentis. Tandē inter cetera ornamenta quadā
die fabula inter eos qualiter inuenerūt matrem
ipsorū nentem et filantē in rubea rota sericum.
Conuocās ergo rex postea nepotes suos dixit Baude-
winus p̄r vester nobis sermēs fraudulent' et abduxit

et Sophiam dilectam filiam meã matrẽ vestram
sine nr̃o cõsensu et nũtij nr̃i invenerũt matrẽ ve-
strã in rubea rota sedentẽ nentẽ et filantẽ, vt ple-
Insignia de Huesden et eorum origo beam mulierẽ, propterea amodo portabitis, et ser-
vabitis rubeã rotam rotã fortunę in simili forma
in armis vestris ex regali munificentia cõferimus vo-
bis et sequacibus vestris, sed vnũ aureũ scutũ sine
campũ cũ tali rubea rota, pro galea habebitis, et
sup galeam tectã et deauratã habebitis duas lõgas
asinarũ aures cũ corona blauca, de lazeto et rubea
rota inter ambas aures. Sicq3 cum emiati a rege scõ
ano ipsorũ receperũt illa eadẽ arma et successores ipsorũ
dñi de Hoesden. Postmodũ vero scs EADMVNDI
rex domicellum Eadmũdũ de Hoesden senio-
rẽ filiũ de Hoesden secũ detinens; remisit Ro-
bertũ iuniorẽ fratrẽ regaliter diuisis clenodijs di-
tatũ ad matrẽ suã in castro de Hoesdẽ cũ gratia
ipsius exoptans pie vt ad Angliã rediẽs ipsã i pace
videre posset et ditare. Sed ipsa pudica dña filia
tã potentis regis fęmineo pudore pfusa nõ aude-
bat apud patrẽ suũ regẽ cõparere, eo quod nimiũ
890 humiliasset cõtrahendo cũ Baudewino famulo suo.
Q et postmodũ obijt catholice anno dñi vm et se-
pulta in ecclesia dicta Aukthoesden.

De tertio

De tercio dn̄o de Hoesden

Robertus tercius dn̄s de Hoesden filius Baldewini iunior ex p̄dicta Sophia matre progenitus duxit in vxore A° dn̄i viiic lxx° Adelheyda comitis Zutphanie ex qua genuit Eadmundu succedente dnm de Hoesden. Huic Roberto dn̄o de Hoesden Sc̄s rex ~~cu auro et argento~~ Eadmundus pluribus vicibus misit regalia dona ditans cu auro et argento ac p̄ciosis clenodijs. Sed Deo p̄mittente tp̄e ipsius Sc̄s Eadmundus Anglie rex fuit martyrizatus ab Hungaro rege Danie et huiuc paganis cu filijs suis, et cu domicello Eadmundo de Hoesden cu plerisq3 alijs. Et Elfridus frater sc̄i regis et martyris ab infidelibus raptus fuit, et sic iste p̄ius Robertus no solu g̃ma scm Eadmundu Anglorum rege anu suu fratre et nepotes suos martyres amiserat. Sed p̄fati pagani ad Galliam et Germaniam redeuntes lacessitus ab eisdē Danis fuit, q̄ et reedificatu castru suu destruxerunt, et sic recesserunt. Quibus recedentibus denuo reinceperant castrum et dominiu suu de Hoesden. Edificavitq3 villam dictam Duderoyen, Brakel et Aelst et plures alias villas. Iste in expugnatione Danoru strenue labora

870

Zutpha:

liberalitas regis Anglie

tyrang Hunga: rus rex Danie

castru de Hoesden vicissi diruitu.

Droyen
Brakel
Aelst

borauit, et in ultione sine vindicta parentum suorum
ceterorumque Christianorum ab eis martyrisatorum mul-
tos triumphali gladio suo per insidias trucidauit.
Iste ordinatus et insignitus fuit miles in terra sancta
in qua cum ceteris Christianis strenue proprie debel-
904 lauit perfidos Saracenos tandem anno domini ixc iiij.

De 4o domino de Flossden.

Eadmundus filius Roberti quartus dominus de Floss-
den baro inclitus strenuusque miles duxit in uxo-
Seyn 10 rem Hildegundam filiam comitis Seynensis ex qua
Johannem genuit succedentem dominum de Flossden. Iste
sortiebatur nomen proaui sui sancti Eadmundi regis
Angliae et martyris. Iste insuper populauit villas suas
quas et libertauit diuersis priuilegiis. Tandem postquam
929 praefuisset ex rexisset xv annis obiit anno domini ixc xxix.

De quinto domino de Flossden

Eadmundus filius Robertus quintus dominus de Floss-
den [baro inclitus] habuit in uxorem Margaretam fili-
Lossensis. co. am illustris comitis Lossensis qui similiter insignitus fuit
miles contra Sarracenos in terra sancta bellando con-
tra eos, genuitque ex uxore domina sua Robertum succe-
dentem dominum de Flossden. Iste propter militarem suam
probitatem et strenuitatem contra perfidos Saracenos ubique
multis

multis laudibus famosus honorabat[ur] tandem obijt a[nn]o ix[c] lvi[o] 956

De sexto d[omi]no de Hoesden

Robertus filius Johannis defuncto patre exaltatus fuit sextus d[omi]n[u]s de Hoesden habens in uxorem Petronellam filiam comitis de Spaenhem de qua genuit illustrem Baldewinum succedentem d[omi]n[u]m, iste ordinavit villam Herpt et Vlymen et Hedichuysen quas et populavit, qui tandem obijt anno d[omi]ni ix[c] lxxxij. Spaenhem Herpt Vlymen Hedichuysen 982

De septimo d[omi]no de Hoesden

Baudewinus septimus d[omi]n[u]s de Hoesden p[at]ri succedens duxit in uxorem Aleydam filiam d[omi]ni de Genepe ex qua genuit Johannem succedentem d[omi]n[u]m. Cum vero istius t[em]p[o]re pestilentia magna grassabat[ur] per totum dominium de Hoesden tulit fere tertium hominem non solum per d[omi]n[iu]m de Hoesden verum etiam p[er] circumiacentia ita quod ville Veen, Wyc Aelbrecht, Eethen erant absque incolis manserunt, quia aut mortui erant aut fugerunt, qua cessante renovatis fugitivis et alijs multis populavit denuo eas, quibus etiam largiter ministravit argentum ut emeret pecora, et agriculturam exerceret. Erat vero pius et honestus diligens suos subditos tandem catholice obijt a[nn]o d[omi]ni M[o] xxviij 1028.

Genepe

pestis max[im]a

Veen. Wyc Aelbrecht. Eethen

De octa-

De octavo dn̄o de Hoesden

Steynoerdē Johannes filius Baudewini successor duxit in uxorē Methteldim filiam dn̄i de Steynnoerden ex qua genuit Robertū succedentē dn̄m iste villā Hemert

Hemert edificavit et ordinavit. hic fuit vir pius et bonus

1073 qui tandē obyt aᵒ dn̄i Mᵒ lxxiiiᵒ

De nono dn̄o de Hoesden

Robertus filius Baudewini nonus dn̄s de Hoesdē

Arkel habuit in uxorē Johannā filiā dn̄i de Arkel ex qua genuit Baudewinū succedentē dn̄m de Hoesden

1089 qui et obyt anno dn̄i M lxxxix.

De decimo dn̄o de Hoesden

Baudewinus filius Roberti successit p̄ri suo decimus

Lippia dn̄s de Hoesden ducens in uxorē Bartradā filiā illustris dn̄i de Lippia ex qua genuit Johānē sibi succedentē. Iste Baudewinus tp̄e iuventutis suę fuit in palacio HENRICI Tertij Imperatoris Romanorum a quo etiā militię insignia recepit q̄ obyt

1110 annō dn̄i Mᵒ C xᵒ.

De undecimo dn̄o de Hoesden

Johannes tercius filius Baudewini defuncto patre

Riesbeech intronizatus fuit undecimus dn̄s de Hoesdē habēs in uxorē Christinā filiā comitis de Riensberch

ex qua

ex qua genuit Wilhelmu̅ successore̅ dnu̅ de
Hoesden, et Arnoldu̅ qui successit Wilhelmo
fratri suo in dn̅io de Hoesden, q̄ Johannes obijt
a° dn̄ M°.C xxxv. 1135

De duodecimo dn̄o de Hoesden

Wilhelmus filius Johannis succedẽs patri fr̄s
est xii dn̄s de Hoesden habens in vxore̅ Eliza-
bet filia̅ comitis de Lyminge̅, sed nulla̅ post se Lymigen
reliquit prolem, hic cu̅ CONRARDO Imperato-
re et Sancto LUDOWICO rege Franciȩ et RI-
CARDO rege Angliȩ et alijs multis p̄ncipibus
perrexit ad terra̅ sancta̅ contra paganos obijtq3 ibi-
dem anno dn̄i M C liii. 1153

De xiii dn̄o de Hoesden

Arnoldus filius Johannis tercij, et fr̄ Wilhel-
mi xiii dn̄s de Hoesden habuit in vxore̅ Maria̅ Salme̅
filia̅ comitis de Salme̅, genuitq3 ex ea Johan̄e
succedente̅ dnu̅ de Hoesden et Baudewinu̅
Kuyst de Wyck milite̅ strenuu̅ q̄ Arnoldus
obijt a° dn̄i M C.lxviii. 1168

De xiiii dn̄o de Hoesden

Johannes filius Arnoldi defuncto p̄re factus est
xiiii

xiiii dns de Hoesden habens in vxore Luciā nobilis dm̄ de Hoern — Hoern (margin)
bilis dm̄ de Hoern ex qua genuit Robertū successorem suū et dnm Wouterū dictū Spierinck.
Iste Johannes fuit cū Henrico duce Brabantie in terra scā in qua strenue debellauit Sarracenos
milesq3 ibidem ordinatus redijt et postea obijt A°
1192 dm̄ M.C.xcii

De xv dno de Hoesden

Pierpont — Robertus filius Johannis huius nois quintus xv dns de Hoesden habuit in vxore filiā dm̄ de Pierpont ex qua genuit Johannē succedentē dnm de Hoesdē et dnm Wilhelmū militē dictū de Hedichuysen
1202 qui Robertus egregius Baro obijt A° dm̄ M.CC.ii

De xvi dño de Hoesden

Johannes quintus illius nois defuncto patre factus est xvi dns de Hoesden habens in vxore filiā dm̄ de Verneborch, ex qua genuit Johānē succedētē dnm de Hoesden, et dnm Johannē de Veen militē strenu alem et honestū. Iste Johānes dns de Hoesdē fuit tribus vicibus in terra scā in qua strenue debellavit Sarracenos. Ita quod fama strenuitatis sue vbiq3 in laudē sui pronulgabat. Erat vero dilectus principibus tandē obijt in terra peregrinatioē ad terā scam

Verneborch (margin)

ra sanctā in Cipro sepultus ibidem Aº dni MCCXXXV. 1235

De xvii dño de Hoesden

Johannes filius Johannis militis baro post patrem factus est xvii dns de Hoesden habens in uxorē Katerina filiam comitis Lossensis ex qua genuit Johānē succedentē dnm de Hoesden, et dnm Arnoldū de Sluysa milites strennuos, iste Johannes ordinatus fuit miles in terra scā postq̄ visitavit sepulchrū patris sui ac gentiles debellavit rediit ad Hoesden incolumis ibidem moriēs Aº dni M CC lxxix. — Lossen: — Sluysa

De xviii dño de Hoesden

Johannes filius Johannis post patrē suū exaltatus fuit xviiiº dns de Hoesden habens in uxorē Alendā filiā comitis de Wittekestey ex qua genuit Johanē succedentē dnm de Hoesden et dnm Johanē de Drongelen. Hac Alenda defuncta idē dns Johānes duxit in uxorē Ermgardam filiā dni de Wirkenzoen ex qua genuit Johannē de Elshont. Iste Johānes ordinatur miles in terra scā in qua fuit cū multis dnis Renensibus debellans strenue gētiles p̄fidos. Hic videndū quod dnm de Hoesden ab antiq̄ fuit liberū feudū nec a Brabantia, nec Hollandia nec Gelria sed a primitiua origine a Comitibus Cliuensibus — Wittekestey — Drongelen — Wirkēzoen — Elshont

sibus

incisibus in feudū servabatur quādoq̄dē cepit origin(em)
1290 a Clivensi. Sed anno dn̄i M CC xc° Theodoricus
xxv9 comes Clivesiū et florentius comes Hollādię
Zelandię etc filius illustrissimi Wilhelmi Ro-
manorū regis comitisq(ue) Hollandię ~~nepoti suo feu-~~
~~dum~~ etc pariter sedentes in lecto cōmuno Theodoricus
comes Clivensiū resignavit p̄fato Florentio .5. comiti
Hollandię nepoti suo feudū libere absolvēs se a va-
sallatu et iure feudi q(ui)bus eidē dn̄s de Hoesdē
et de Althena sicuti prius ab ipso accipiebat(ur) de
quo sunt patentes literę in consistorio Hollādię. Ni-
hilominus hoc ipsum comes CLIVENSIS facere
nō debuit quādoq̄dē ipse eadē dn̄ia tanq(uam) a supe-
riori dn̄o quasi vasallus ep̄i Traiecten recipere
tenebat(ur) sine cuius exp̄sso cōsensu feudū alienare
nō potuit. Itaq(ue) illustris Johannes dn̄s de Hoesdē
recepit eadem dn̄ia in feudū ab eodē Florētio
comite Hollandię in oī forma et manere sicuti
a comite Clivensi feudalia fieri cōsueverūt factus
verus vasallus comitis Hollandię. Et sic castrū op-
dū et dn̄m de Hoesden venit sub Hollandia. Si-
militer et dn̄s Ricoldus dn̄s de Althena factus ē va-
sallus comitis Hollandię.

dn̄s de Hoesdē et Althena vasalli fcī comitis Hollādię

Quēadmodū nobile dn̄m de Hoesden
venit sub duce Brabantię.

Tempore istius dni Johannis de Hoesdē surrexit quedā magna discordia inter ipsum et civitatē Buscoducensem. Nā Buscoducenses querebat[ur] quotidie Drossato Brabantie gravamē et iniuriā ipsis p[er] dnm de Hoesden illatā et factā. Ita quod tandē Drossatus armata manu obsidione valida potēt[er] cinxit castrū et opidū de Hoesden. Ita dns Johannes de Hoesdē nō habens copiā resistendi sane consultus secrete perrexit ad comitē Hollandie petēs ab eo tāq[uam] a suo superiori dno subsidiū et assistētiam ad effugandū p[re]fatū drossatū de Hoesdē. quod comes ei promisit, et mox congregato grandi exercitū ex Hollandia Zelandia et Frisia navigio et curribus expropera(n)s nitebat[ur] obsidionē dissolvere, et suū liberare vasallū vel tuenen[dum] bellū cū Brabantinis comitē. Drossatus vero p[er] exploratores illa p[er]cipiēs amoto exercitu recessit cong[r]ens illam violentiā duci Brabantie. Quapropt[er] dux indignatus sine dilatione convocatis baronibus militibus et civitatib[us] suis decrevit in contumeliā comitis Hollandie denuo Hoesden cū castro corporaliter obsidere. Castrēses vero

nigua

in magnanimitate ducis et fortitudine sui exercitus percipientes territi fuerunt metu, et terrore et a castro resilientes castrum apertum absque custodia et sic dux cum suis sine molestia, et resistentia acquisivit sibi castrum et opidum totamque patriam ac terram illius domini et homagiebatur in eis ut dominus de Hoesden. Tandem precibus amicorum et nobilium Johannis domini de Hoesden, iterum prefatus Johannes dux Brabantie resignavit castrum opidum et dominium de Hoesden sepe dicto nobili Johanni domino de Hoesden tali conditione, quatenus ea reciperet in feudum ipse et sui successores domini de Hoesden a duce vel ducissa Brabantie, et fieret verus et indubitatus vasallus Brabantie. Insuper serviret sibi, et suis successoribus ducibus vel ducissis Brabantie in omnibus guerris more vasallorum omni tempore requisitus a principe Brabantie. Preterea maneret sibi et suis successoribus suis ducibus vel ducissis Brabantie apertum et subiectum castrum et opidum ad beneplacitum et voluntatem ducis Brabantie, et dominus de Hoesden sederet sic et aperiret sibi tanquam duci Brabantie et suis successoribus ducibus quotiens vellet intrare, de quibus omnibus confecte fuerunt patentes litere. Et sic dominus de Hoes-

de Hoesden permanserunt veri et indubitati vasal-
li ducis Brabantię ab illo tpe et deinceps. Iste
servivit propterea Johanni duci Brabantię ut
vasallus in guerra Limburgensi, et in bello de
Weringen, et ubi contra Reynaldū comitē Gel-
rię Tandē obiit anno Mº ccc iii

bellū Liburg: Weringen

De xix dño de Hoesden

Johannes huius nois octavus filius illius succes-
sit patri et factus ē xix dns de Hoesdē duxitq
in uxorē Margaretā filiā dni de Kuyck ex
qua genuit Johannē succedentē dnm de Hues-
den et Sophiā dnām de Saffenberch, qua
defuncta uxore alterā duxit Sophiā filiā dni
de Cranendonck, sed nullā ex ea genuit pro-
lem. Isti Johanni dno de Hoesden dedit Johannes
dux Brabantię quatuor milia librarū turonē-
siū semel, sed semp hereditarie centū libras
Brabantię eo quod sibi servivit sub rege Anglię
cotra regē Francię qui postea obiit aº dni
Mº CCC xviii.

Kuyck

Saffēberch

Cranēdonck

De xx dño de Hoesden.

Johā.

Johannes filius p̄dicti Johannis patri successit
Arkel XX^us dn̄s de Hoesden habens in vxorē Cunegōdā
filiam illustris dn̄i Johannis de Arkel, sed nullā
ex ea genuit prolem. Iste insignitus fuit miles
in terra scā bellans contra Sarracenos. Iste vendi
vendit Hoesd dit castrū opidū et dominiū de Hoesdē Johanni
tercio duci Brabantię p̄ri Johanne ducissę, ad quā
Cranēdonk venditionē multū iuuerūt dn̄s de Cranedonk et
Esshont dn̄s Johannes de Esshont, quia receperūt a p̄fato
duce magnā pecuniā vt consulerent Johāni dn̄o de
Prōgelen Hoesden vt sibi venderet. Sed dn̄s Johannes de P
Prongelen patruus ipsius Jo. dn̄i de Hoesdē et p̄
sius Sophię dn̄ę de Saffenberch restitit quantum
potuit, quia proximior heres fuit et ipse recepit
multos armigeros p̄sidio Wilhelmi p̄ncipis Hollę
eo quod dn̄m de Hoesden seruabat in feudū ab Hol
landia. Sed postq̄ idem dux et comes Hanonię et
Hollandię duxerat in vxorē Johānā filiā p̄moge
nitam Johannis ducis Brabantię dn̄s de Prōgelē
nihil impetrauit. Sed Wilhelmus filius eius dn̄s
de Prongelē semp̄ tenuit querelā cū quinqz filijs
suis Roberto Johanni, Herberno, Theodorico et
Arnoldo sup̄ dn̄m de Prongelen tanq̄ proximi
ores

ores heredes dni de Hoesden. Quare Johanes dux Brabantie odiens eos violenter cepit dnia suprema de Drongelen, sed quotidianu dnim temperaverunt tpe Margarete Imperatricis Romanorum comitisse Hollandie, postrema orta guerra inter Brabantiam et Hollandiam. Cum venisset Brabantini potenter ad devastandam Zuythollandiam occurrerunt eis pdicti fratres de Drongelen cum Zuytbollandinis occisis multis Brabantinis victoriam obtinuerunt in quo plio Robertus pmogenitus de Drongelen intantum vulneratus fuit, quod i brevi postea obiit Johannes vero illius nois nonus dns de HOESDEN xx⁹ obiit a° dni M° ccc xxxiiii — Drongele

De xxi dno de Hoesden.

Sophia vero heres et dns de Saffenberch maritus eius cum seynem anno soro uxoris sue venisset Bruxellam volens post obitum fris eius recipere castrum oppidum et dnium de Hoesden in feudum fed de manu ducis Johannis Brabantie ut pdecessores sui dni de Hoesden consueverant recipere. Sed cum nullatenus expediret a duce iratus equitavit ad Wilhelmum comitem Hollandie et vendidit — Saffeb

eidem

eidem p̄dicta castrū opidū et dominiū de Hoes-
den cū omnibus suis iuribus, et ptinētijs pro certa
quota argenti, de quibus postea magna guerra
subsecuta fuit, in tali maneria quatenus Joes
rebellabat dux Brabantię reciperet castrū et opidū de Hoes-
den [cū oībus suis iuribus] libere et Wilhelmus Comes
Hollandię suas pecunias eo quod fuit verū homa-
gium Brabantię. quo facto dn̄s de Saffenberch dif-
Turnout combusta fidauit Brabantiā q̄ veniēs quadā nocte combussit
fuit. Turnout multaqȝ damna intulit Brabātinis.
Tandem concordatū fuit q̄ dux Brabātię perpetu-
is temporibus pro se et suis heredibus ducibus Brabā-
tię libere possideret castrū opidū et dnm de Hoes-
den. et dn̄s de Saffenberch ratione vxoris suę
pro se et suis successoribus perpetuis temporibus
haberet trecentes aureos dictos reale sup ciuitate
Buscoducense cū suo territorio et sic resignauit
libere et voluntarie dn̄s de Saffenberch castrū
opidū et dnm de Hoesden ad manus ducis Jois
Brabantię

De veri dn̄o de Hoesden

Johannes Brabantię Limburgię marchio sacri
Imperij dn̄s de Hoesden etc homagiatus fuit i Hoes-
den verus dn̄s de Hoesdē, qui stati totū ca-
strū reformauit locando in eo nobilet pulcherrima
et fortiss-

et fortissimā turri altā, et latam sed tpe suo nō per-
ficiebatur sed illustrissima Johanna ducissa Bra-
bantie filia sua cū Wenzelao marito ei9 compleuit
et perfecit Iste inclitus dux Johannes oībus dieb9
vite sue pacifice possedit Hoesden cū castro et do-
minio eius tandem obiit in dūo aº M CCC lv

De xxiii dnā de Hoesden

Johanna ducissa Lotaringie Brabātie Limbur-
gie marchionissa sacri Imperij dnā xxiii de
Hoesden patri tanq primogenita sua successit.
ista perfecit solemnem turrī in castro de Hoesden.
Sed quia orta fuit maxima guerra inter illu-
strissimos ppotentes principes Wenzelaū et Johā-
nam duces Brabantie ex vna et Lodewicū comi-
tē Flandrie partib9 ex altera qui multē Infi-
nita damna ferro et igne facientes Tandē arbitra-
ti fuerūt oēs concorditer in Wilhelmū ducē Baua-
rie comitē Hollandie qui inter ipsōs rediminā
reformauit pacē, et quidqd ipse exprimet immo-
labilit servarēt quod stipulatioē phabita cōfir-
mauerūt literis et sigillis ex vtraqz parte, q
Wilhelmus dux et comes Hollandie expssit inter
cetera q ciuitas Mechimensis possideret a co-
mitib9

hec alibi serius habentur

comitibus Flandriȩ et oppidū de Hoesden cū do-
minio eius possideret a comitibus Hollādiȩ ad-

probi ꝑma· — et frīn est, et sic venit in prouerbiū quod ipse dix-

1357 — isset cora oībus Methelen Oyn Hoesdē myn,
et sic ꝑfatus Wilhelmus dux obtinuit Hoesden.

De xxiiii dn̄o de Hoesden

Wilhelmus Palatinus Reni dux Bauariȩ comes
Hannoniȩ Hollandiȩ Zelandiȩ dn̄s Frisiȩ et de

Prōgelen — Hoesden xxiiii9. Hic Wilhelmus dux contulit Jo-

Ethen — hanni filio Wilhelmi de Prongelen libere dn̄ia

Meernnen — de Ethē et de Meernnen sed supma dn̄a de Pro-

Nienmen — gelen sibi reseruauit. qui dn̄s Joes de Prōgelen
fundauit castrū in Nienmē habitauit ibid
Hic in ꝑmissis lucide patet qualit dn̄m de Hoes-
den olim fuit sub vasallatu comitis Cliuēsis postea
sub comite Hollandiȩ deinū sub duce Brabātiȩ no-
uissime sub principibus Hollandiȩ. Nā illustrissi-
Johanna ducissa Brabantiȩ propt arbitriū tristis
resignauit sibi castrū et opidū de Hoesdē, de qua
materia latius habetur in gestis Johānnis ducis
Brabantiȩ et Johannȩ ducissȩ filiȩ suȩ. Sed de-
inceps comites Hollandiȩ manserūt dn̄ de Hoesdē.

Finis

in Math. Anat.

De origine dnorum de Arkel

Tempore Theodorici secundi comitis Hollandie venit ad Hollandiam quidam nobilis miles noie Heynemannus ex illustri progenie Vngarie natus habens scutum aureum cum duobus barris nigmatis de rubeo in superiori parte cum quatuor merlis et cum tribus in inferiori parte. Cuius parentes propagati fuerunt ex magno Heynemanno expulso ex Vngaria propter magnas guerras. Qui cum sua familia exiens perrexit de loco in locum propter militiam exercendam, vt ampliaret famam probitatis sue. Cuius magni Heynemanni parentes originem sumpserunt ex Grecia, et pripue et TROIA. Nihilominus tamen multi cum de eisdem armis in Vngaria et alijs nationibus manserunt quorum posteritas vsque in hodiernum diem magni dni sunt. Itaque Heynemannus iste minor fuit pulcher Barro et gratiosus aio audax magnanimus et fortis viribus, qui venit postea in Franciam pro stipendijs acquirendis. Similiter et in Germaniam tandem venit quod OTTONEM tercium Imperatorem, cui propter militarem strenuitatem valde di-

sertus

lectus fuit a quo missus fuit ad inferiorē Saxoniam, que modo superior Frisia vocat^r ad quendā nobilem et potentē villicū gubernantē ex parte imperatoris Frisiam apud quē manēs fere per annum adamabatur a filia noīe Gella eiusdem villici. q acceptis clenodijs et magis pecunijs perrexit secrete cū ea ad THEODORICUM secundū comitē Hollandię, et contraxit cū ea, mansitq; ibidē cū comite per annos aliquot. qui propter sua beneficia impetravit ab eodem comite et comite Teysterbandię prope longā aquā dictā de Lingen aliquas villas comiti pertinentes, et aliquas ecclesię Traiecten. Sed iurisdictio tēpalis ptinebat comiti Hollandię. Accepit itaq; mansionē ibi prope vbi nūc est oppidū Lederdā et etiā mansionē in villa de Arkeel. genuitq; ex Gella duos filios quorū senior dicebat^r Dodo et alter Foppo q Heynemanus obijt a° dn̄i IXcXCVI.

DODO vero senior filius obtinuit partem villarum vbi nūc est Lederdam cū multis alijs dominijs et oppidis alijs bonis statuēs māsionē suā prope Lederdam a quo descenderūt dn̄i de Lederdā: et ab eo propagati sunt multi militares et magni dn̄i vtpote dn̄i de Dalem dn̄i de Ghellichē dn̄i de Kedichem

Saxonia

Lederdam
Arkel

996

Dalem
Ghellichem
Kedichem

them dm̄ de Zeuender, et dm̄ de Haeften cū   Zeuender
meris armis. Foppo vero sd̄s genitus Heyne   Haeften
manni obtinuit ARCKEL cū multis alijs villis et
dominijs vt infra dicetur.

FOPPO vero sd̄s genitus Heynemāni fuit   primꝰ dn̄s de
primus dn̄s de ARCKEL quia ipse obtinuit Ar-   Arckel Foppo
kel cum multis alijs villis et dominijs et sui se-
quaces dicebant[2] dm̄ de Arckel, sed mutauit cā
pū armorū habens eadem arma in scuto argēteo   mutatio armo
et duxit in vxorē Mariā filiam dn̄i de Oyen   rū de Arckel
et genuit ex ea Johannē sibi in dn̄o de Arckel   Oyen
succedentem et obijt Aº dn̄i Mº viij   1008

JOHANNES filius Fopponis fuit secūdus
de Arkel et gubernauit dominiū suū annis
xxviij et iste cōsūmauit castrū de Arckelreda.   Arckelreda
iste duxit in vxorē Elizabeth filiā Wilhelmi co-
mitis de Kuyr et genuit ex ea Johannē sibi i   Cuyck
dn̄o succedentē de Arckel perrexitqꝫ cū The-
odorico comite Hollandiæ huiꝰ nōis tertio ad
terrā sanctā in qua repsa obijt Aº dn̄i Mº   1034
xxxiiij.

JOHANNES filius Johannis primi fuit ter-
cius dn̄s de Arckel q̄ duxit in vxorē Marga-
retam

Althena   ...retam filiam illustris dñi de Althena ex qua ge-
nuit Johanne sibi in dnio de Arckel succedente in-
Isselmont   fuit letaliter vulneratus ante castrū de Isselmōda
de quo vulnere paulo post obijt, et rexit annis lii
1082   et obijt Anno M lxxxii°
4   JOHANNES tercius huiꝰ nōis filius Jo secūdi
fuit quartus dns de Arckel, qui duxit in vxorē
Hoesden   Aleydam virginē venustissimā filiā dni de Hoes-
den ex qua genuit Johannē sibi succedēte et Fol-
Buteren   perdum de Arckel et Hugonē Buterē alias Bot-
c. flandria   termā. Hi cū Roberto comite Flandriç et multis
alijs prīcipibus perrexerūt in quodā solenni passa-
gio ad recuperandam terrā sanctā. Et ecce acci-
dit vt cum Venetijs essent ac pstolarent ad tēpꝰ
ventū secundum, qz egregius dns de Arckel vt mos
est dmis ordinauit insignia sua militaria añ hos-
pitiū suū vbi hospitaret, quo facto post aliquot di-
eru spacium supuenerūt qz plures alij cū magna
militia, et populo ex Pannonia, quorū vnus
de prīcipibus eorū, cū vidisset arma dni de Arckel
sciscitabat quisnā illa arma ibidē locasset. cui cū
significatū fuisset, quod esset arma ppotētis dm de
Almania   Arckel ibidem hospitati venientis cū pulchra co-
mitiua ex inferioris Germania vel Almania p-
potentiss

potentissimis tendere versus terram sanctam. Ille ignorans nomen Archel irato animo tulit arma illa asserens esse arma militiae suae. His auditis Johannes dominus de Archel consilio amicorum suorum conorata militia tam intranea quam extranea illius loci. Insuper et omni nobilium aduenarum peregrinarum probauit genealogiam suam multis rationibus et praesentibus testibus quatenus omnes sui parentes a primeua origine inhabitatores terrae inferioris semper gessissent eadem arma: econtra alter similiter. Et dum neuter alteri cedere vellet in diminutione armorum communi consilio principum decretum fuit quatenus ambo inirent in certo loco duellum campestre, et quisquam ibidem victor esset semper gerret eadem arma; Ineuntes igitur duellum Johannes dominus de Archel adiutorio Dei alterum scilicet dominum de Tyrolis vita et armis militari manu priuauit, et ex tunc pro gratiarum actione veniens ad terram sanctam Octo continuis annis militauit contra Sarracenos, et ibidem miles declaratus est. Hic cum duce Godefrido de Bullion et ceteris principibus in terra sancta fuit duellum Bullion

fuit et vixit cū eis Hierusalem obiitq3 ibidē cū
pfuisset suo dominio annis xl Anno dm̄ M°
1112 C xii quito idus Octobris, Sed translatus est
Balsamo conditus a servis suis et sepultus ē in
ecclesia de Arckel iste impetravit pvilegia mul-
ta pro suis subditis et prosperabatur in oībus gr̄a
Dei mediante.
5 JOHANNES huius nōis quartus filius Johanis ter-
tij fuit quintus dn̄s de Arckel, qui duxit i uxo-
Arc zem Petronellam filiā comitis de Arc ex qua ge-
nuit Johannē suū successorē. Hic anno dm̄
1141 millesimo C° xli subdivisit de duobus fratribus
suis dominiū de Arckel, quorū seniori Folpardo
Lederdam de Arckel militi donavit opidū de Lederdā cū
Sroedenwoerd castro eiusdem, et insup dominiū de Sroete-
woerde cū oībus illis villis et dominijs eiusdē
a quo processerunt ulterius dn̄i de Lederdā. Juni-
ori aūt fratri viz Hugoni Butireū alias Bott-
Bottsloet man contulit dn̄m de Bottersloet vn̄ sibi nomē
Blockant arrepit Botterman cū villa de Blocklant. Insup
Spyc dominiū de Spyc cū oībus suis attinētijs.
Quo facto unusquisq3 subdivisit arma de Arckel
mutatio armorū Folpardus nolens mutare arma solūmodo mu-
tavit campū album in deauratū cū debitis armis
patris

patris sui. Sed Hugo Botterma̅ apposuit eisde̅
armis massam butiri. Iste Johannes quartus oc
cidit² in secundo bello dn̅i de Grimberge̅ An° Grı̅bergen
dn̅i M C xliiii 1144

Johannes quintus filius Jo quarti fuit sextus 6
dn̅s de Arckel qui duxit in vxore̅ nobile̅ v̄gine̅
Getrudim filiam Henrici fr̄is comitis Lossensis
ex qua genuit Johane̅ subseque̅te̅ dn̅m de Arc
kel obijt aut anno dn̅i M° C lxxvi gubernauit 1176
aut dn̅ium de Arckel annis xxxiiis.

Johannes sextus filius Johan. quinti septimus 7
dn̅s de Arckel miles egregius fortissimus valde, q
postmodu̅ pergens in coi passagio ad terra̅ sancta̅
cu̅ Frederico Imperatore huius nois p̄mo et Flo
rentio comite Hollandię, et valde strenue se
gerebat adu̅sus paganos, et rediens cu̅ Philippo
comite Flandrię duxit in vxore̅ Margaretam
filia̅ Balduuini nunc fr̄is comitis Fl̄adrię
ex qua genuit Johanne̅ dn̅m subseque̅te̅. Hic
rexit dn̅ium suu̅ de Arckel annis xlix Corruit
aut in bello Coverden cu̅ ep̄o Ottone de Lippia. bellu̅ Coverd.
Hic p̄mus in dn̅io de Arckel fabricauit magni
ficu̅ castru̅ de Hoeckelem. Sed fr̄ eius de Hoeckelem
Arckel

Asperē Arckel cōsūmavit. Insup idē emit dnīm de Aspe-
ren a Gerardo milite de Asperen filio Folpdi
dnī de Asperen frē suo contradicente obijt anno
1225 dnī M CC xxv.
8 JOHANNES septimus filius Jo. sexti octavus do-
minus de Arckel, qui duxit in vxorē Mariā fi-
Verneborch liam illustris comitis de Vernenborch cuius mat
fuit filia Ottonis comitis de Benthē habuit in-
Merweda fl. re patronatus ex comitatu Hollādie quoddā
Wolfaria parvū dnīm cōtiguū dnīo de Arckel situ iuxta
fluviū Merweda cū villa dicta Wolfaria i qua
Gorinchē Holl. habuit parvū sed forte psidiū in eodē loco in q
nūc est turris cū ecclesia in opido Gorinchem
circa quod psidiū morabantur quidā piscatores,
eo quod fluvius dictus Merweda cepit ibi fluere
et defluere propter inūdationes fluviorū Mose
et Wale, quia Wala apud Tielam restrictus
fuit ne antiquū cursum in longa aqua dicta
de Lingen de cetero haberet et mosa similit
impedita fuit et intercepta ne pristinē cursum
et solitū haberet, qui oēs simul cōmanebant
Ghorcū vñ prope idem psidiū. et quia idē piscatores thento-
nomē habet nice Ghorichgens ideo opidū postmodū dicebatur
Ghorichē

Ghorichem nunc vero Ghorum. Sed postquam hic dns de Arkel emit consilio et industria prius sui et adiutorio comitis de Vernenborch ab Ottone comite de Benthem filio Hollandie idem dnm tunc precepit incolis siue villanis de Wolfaria domos proprias infringere et adiutorio suo cum eis terram predictum presidium in modum ciuitatis locare, et presidium illud mutatum consecratumque fuit in domum Dei siue in ecclesiam parochialem, et adducta sunt omnia ornamenta cum imaginibus ecclesie de Wolfaria in eandem ecclesiam de Ghorinchem, et de lapidibus et edificio ecclesie de Wolfaria constructa fuit et ornata ecclesia in Gorinchem. Quod oppidum idem dns de Arkel muranit. Insuper et edificauit in orientali parte eiusdem nouelli opidi fortissimum castrum totius dominij de Arkel in quo dem tempus et sui successores dni de Arkel moram faciebat rexitque dnm suum de Arkel annis xvi et obijt anno dni M CC xli. xvi kal Julij 1241

Wolfaria
vbi
Gorum fundat[ur]

Johannes octauus filius Jo. Septimi fuit nonus dns de Arkel, qui duxit in vxorem nobilem virginem 9

Berta

Oechten Bathnensis

Bertham noie filiã illustris comitis de Oechten qui fuit comes Bathnensis ex qua genuit duos

Hoeckelem filios vz Johanne suu successore et Ottone p'mu dnm de Hoeckelem, qui adhuc ipso vivẽte ita ipsis divisit dnm suu quatenus pmogenitus haberet dominium de Arckel, secundogenitus haberet dnm de Hoeckelem cu opido et castro eiusdem. Insup villam dictã Loene cu castro Leyenberch, itẽ advocatiãs villarum de Ghellichem et Reynoy.

Loenen Leyenberch

Ghellichem Reynoy

Hic Otto fuit scdo genitus de Arckel fuit miles fortis et magnus velut gygas, quia ita fortis fuisse enarrat², ut equũ magnũ phaleratũ solis tibijs suis levavit de terra, qũ brachia sua amplectendo stringebat ad fortẽ trabem. Ita ut equus miro modo p dolore hinniebat, qui ubiq3 timebatur propter fortitudinẽ et magnanimitatẽ suã

Johannes de Arckel gygas

1272 anno igit² dni M CC lxxii idibus May obijt illustris gygas Johãnes nonus dñs de Arckel sepultus in Gorinchẽ in choro virginis Marię in sumptuosa tũba cu sua et uxoris sue imaginibus, et cu armis militie sue. Rexitq3 dnm de Arckel annis xxxii

OTTO secundo genit9 Johannis octavi et noni

dni

dni de Arckel fuit primus dns de Hoerkelem p. Hoerkelē
q. duxit in vxorē filiam nobilis dni de Hoesden
ex qua genuit duos filios viz Johannē et Otto-
nē. Johannes successit in dnō de Hoerkelem
cū cęteris suis attinētijs. Otto vero accepit As- Asperen
peren et Arkon, insup a dnō Johanne sdo dnō Arkon
de Hoerkelem genitus ē pmus dns de Leyenberch. Leyēberch
sicuti et quēadmodū a pmo dnō de Asperē des-
cendit dns Herbernus pmus dns de Arkon et p. d Arkon
oēs ferebāt arma eadē de Arckel subdiuisa.
Ita quod dns de Arckel merito tanqz dns et ca-
put omn ipsorū libere paterna arma gereret.
Dns de Hoerkelem cū balino barestello in su-
periori parte armorū. Dns de Asperē cū vna
anulula, et dns de Arkon cū duabus anulis
et dns de Leyenberch cū tribus, qui oēs barones
erant et milites egregij ac valde famosi dempto
dnō de Leyenberch qui fuit miles, et nō baro.
Isti sic ordinati vixerūt mutuē pacifici annis
multis. Sed dns Folperdus de Leda et Hastricht
inuidēs fęlicitati dni de Arckel a quo tamē p
auū suū descendit satagebat oī modo ipsū or- Leda Hastricht
ridere

Folpertus fecitque ho

Folperdus
fecit hō

sidere vel deponere. Erat enim idē dn̄s Folperdus dn̄s de Leda totus pessimus, et pro ut dicebat fecerat diabolo homagiū vt dm̄ vinceret et voluntatem suā malam contra inimicos suos pficeret, et dū eūdē dn̄m potentē de Arkel cognatū suū publice debellare aut viribus aut crudelitatibus suis propellere aut occidere nō valebat corrupit secrete custodem ecclesie de Arkel pro certa summa pecunie quatenus dū in sacra nocte natalis dn̄i dn̄s de Arkel cū familia sua esset in ecclesia idē custos firmiter ecclesiā obstrueret, et seris clauderet oēs ianuas ecclesie et postremo ipso exeunte faceret cū campana signū quo facto ipse cū suis caperet dn̄m de Arkel custos

custos proditor
dn̄i & necator
incolarū de Arkel

promissus oneratus pecunijs remeauit ad domū suā. Igitur adueniente nocte sacratissima natalis dn̄i idē dn̄s de Arkel relicta coniuge sua grauida domi cū suis intrauit ecclesiā ad audiendū diuinū nocturnū officiū. Eadē vero nocte vt decretū fuerat affuit cū multis armigeris dn̄s de Leda pdictus q̄ secrete excubias locauit i orientali parte ecclesie sup fluuiū seu littus illius

aque

ague, et cum didicisset custos per secretum nuntium domini de Leda adventum gavisus est custos et statim clausit firmiter ostia ecclesie. Sed vere Deo disponente antequam idem traditor omnia bene muniisset dominus de Arckel omnium harum traditionum ignarus exivit secrete cum duobus famulis custode ignorante ecclesiam ad purgandum ventrem. Qui cum paululum exisset statim custos pulsans campanam exivit et a foris ostium ita clausit quod nullus poterat intrare vel ecclesiam exire. Audiens ergo dominus de Leda sonitum campane protinus cum suis excubiis surgens circumdedit ecclesiam per gyrum cum suis putans illam comburere cum domino de Arckel et incensa ecclesia ex omni parte conflagravit eam, et quotquot erant in ecclesia cum venerabilibus sacerdotibus uno excepto combussit, dominus igitur de Arckel postquam didicisset per ignem et clamorem subditorum emulos suos adesse in ecclesia existentium ac miserabiliter lamentantium [?] recedidit et valde ingemuit quod suos adiuvare non poterat atque timens proprie vite manebat in eadem lapidea camera firmiter conclusa

Leda, vere sedit et combussit multos.

sata et munita prope ecclesiā quousq̄ diluxisse
rent, Dns itaq̄ de Leda gavisus de perpetra
to scelere eo quod putabat dnm̄ de Arkel iam
occubuisse recessit mox cū suis versus Ledērdā
mane at̄ sc̄o dus de Arkel dnm̄ de Leda reces
sisse cōvocatis suis intravit lachrimādo repta eccle
siē et collectis corporibus cōbustorum sepeliuit ea
an altare sancte crucis eiusdē ecclesiē. q̄bus p̄
actis cū dn̄s de Arkel veraciter didicisset tradi
tionē custodis ecclesiē de Arkel raptū iussit cū
maximis tormētis in partes plurimas discerpi
et semiuiuū igne cōflagrari, et sic malus male
periit. Audiens at̄ exlex et sacrilegus dn̄s de Le
da eodē die dnm̄ de Arkel de tanto periculo
euasisse iratus valde putabat se primo delusū a
custode fuisse. Sed percipiēs veritatē qualiter
casu necessitatis naturē causa exisset blasphe
mavit demones, eo quod nephas hoc, et hor
rendum scelus pro voto suo nō perpetrasset et
exiens terram p̄ cōfusione animorum morā traxit
Agger transfossus parvo tp̄e in partibus superioribus: rediēs at̄ trans
fodiebat aggerē in dominio de Arkel et de Vy
anē, et sic propter multitudinē aquarum submer
gebat

grebat multos. Denique cum sic per pauca tempora multa mala prioris malis accumulasset et quodam die in Haestricht prope Goudam in Hollandia cum omnibus pene amicis gratulabundus pransus fuisset et post prandium inebriatus in medio amicorum suorum super plateam stetisset repente corpore et anima manifeste ex medio eorum cunctis stupentibus raptus evanuit, et de cetero nusquam comparuit. Sed in eodem loco quo steterat permanserunt tres guttae recentis sanguinis super unum lapidem, et deinceps nullus audebat permanere in castro Leda propter horridum sonum et terrorem diversarum imaginum apparentium horribiliter habitantibus in eodem castro atque de loco ad locum proiicientium cum magno cruciatu in(?)sanos etiam bonos et confessos. Quod percipiens Pelegrinus filius suus successor dominiorum suorum atque paternae pravitatis heres vir totus belliger et tantae malignitatis ut dubitares cui scilicet patri aut filio dares palmam malitiae et nequitiae. Fregit idem castrum et reedificavit super fluvium ad occidentalem partem opidi de Lederdam. Hic similiter ut fertur

Haestricht

Pelegrinus de Leda patrizat.

fe(?)rerat

homagiū p̄stitum diabolo fecerat homagiū diabolo tali cōditione, quatenus tam diu prosperatus viueret, quoadusque trās flumiū aliquem nauigaret. Sed qū hoc fieret procul dubio sciret se tunc moriturū et ęternaliter damnādū. Ille ergo putās diabolū decipere p̄cepit suis ne unquā in naui sua qua ipse corporaliter nauigare intenderet quouis modo equum admitteret, et sic deinceps viuēs in oībus delicijs, et illecebrosis artibus nō solū ecclesias Dei sprevit verū etiā pro posse suo spoliauit. Tādē ex misericordia Dei diu reseruatus cū se nullo modo emēdaret sicut prouectę ętatis esset cōtigit
1204 anno M CC iiii altera die post festū assūptionis beatę Marię virginis ut stipatus multis armigeris suę malignitatibus cōplicibus intrarect armata manu territoriū Traiectense cōflagrando villas aliquas, depdando pauperes et multa flagitia perpetrādo. Sed cū gaudēs tanquā victor cū multis captiuis, et spolijs decreuisset redire insequebantur eū indefesse hostes armati volentes captiuos redimere et dāna inimicum vindicare, quod ipse cū suis recnētes tra

tes traiecerunt multi p̄mitus in diuisis nauib9.
ad hoc ibidem electis: et ipse postero ordine
nauē p̄ripue cū suis cōplicibus celeriter apud
Bosichem intrare volens, eo quod hostes appro'
pīquaret, et dū paululū a littore in secta flu'
uio foret ecce supueniebat quidā horribilis
niger equus mirabiliter hinniēs, vt oēs in
stupore verteret, qui saltando velocissime sal'
tauit miro modo fremendo crudelit' ī p̄dicta
naui et per saltū suū in tātū onerauit nauē
q̄ q̄si lapis descenderet in profundū fluuij cū
oībus suis et submersi sunt oēs et nō remāsit
ex eis vnus viuus. Erat cū ipso dn̄s Ar'
noldus de Burē canonicus ecclesię Traiecten cū Buren
alijs multis nobilibus q̄ oēs submersi interierūt.
quo taliter mortuo dominiū de Leda et de Slae'
stricht cessit dn̄o de Arkel. Igitur post decessū
Peleg͛rini dm̄ de Leda dictū prope Lederda
castrū de Leda (de quo supra diximus) sta horri'
bilis et inaccessibilis fuit oībus propter gemni'
tū diuisarū vocū ac flammigerū fętore vt nul'
lus accedere auderet, qui ex horribilibus signis
ibidē

ibidē conceptus vel efficiebat[r] fere amēs vel mēbris debilitatus valde territus Deum implorādo ut recederet. Tandē duo psumptuosi audaces viri ista experiri cupientes accesserūt meridiano tpe ad pfatum locum oibus horribilem, intrātes itaqz pbustraverūt totū destructū ędificiū tandē itraverunt quoddā discoopertū et desertū penu ex quo post parua morā dū pmus valde territus exisset et alius cū subseq celerit pputasset et ad exterma illius penu venisset mansit ibidē fixe tentus in eodem loco ac si catenatus et immobilis fuisset. Dū ergo ex magno tremore clamitaret et collega nō esset ausus appropīquare, sed magis recedēs consolando eū promisit se iturū ad pastore de Leerdam, ut conportaret sacramētū corporis Chri ut eo medio liberaret[r]. Interea dū iret alter q illic fixus pstitit audiuit diusas horribiles voces et crudeles sibilationes Deū blasphematiū itantū q fere amens efficeret[r]. Vemēte demuqz psbitero cū frequēti comitatu ac rei ammiratione suspensi audiuit voce cachinando dicente nisi creator om̄ te defendendo reseruasset ego cubassem sicut atomū solis et sic terribilit quassādo dimisit

&

dimisit eum, qui exiens parumper fere exanimis
factus est. Sed ad se reversus post gratiarum acti-
ones exsolutas enarravit cunctis in presentia domini cor-
poris et sacerdotis quecumque viderat et audiverat.
qui et postmodum usque ad mortem infirmabatur ex
horrore ibidem concepto. quo miraculo ubique divul-
gato longo tempore postea nemo ausus fuit propius
accedere quoadusque inclitus dominus de Arckel usus
consilio devotorum virorum cum locum processionaliter
cum subditis suis humiliter et in penitentia mul-
toties circuisset portando illic domini corpus et
aspersisset eundem locum per devotos presbiteros aqua
benedicta ubique. et facta collatione in presentia
multitudinis a sacerdote adhortabatur ad orandum
ut omnes cum fletu et orationibus misericordiam Dei
deprecarentur quatenus locum illum mundaret atque
cunctos Christifideles de cetero ab illo terrore pro-
tegeret ac liberaret. Quod et factum est ita et de-
inceps quisque locum illum libere accessit sine ullo
terrore et licet plurima in eodem loco contige-
runt hec tamen predicta fuisse dixisse sufficiat.

JOHANNES novus filius Johannis Octa- 10
vi fuit

Sterkeborch ·ortaui fuit decimus dñs de Arkel qui duxit vx-
orem Bartrandis filiam Gerardi comitis de Ster-
kenborch hic anno dñi M CC lxxxiiii propter
sua egregia facinora impetrauit õibus in suo dñio
de Arkel comorantibus libertatẽ per totã Bra-
bantiã atque duce eiusdem, quod perpetuis tẽpori-
bus gauderẽt priuilegijs et nihil darẽt pro terram
et aquã de vectigalibus et theoloneis eo quod ipse
pressit, et in prima steterat acie cũ suis armigeris
i bello vbi dux Brabantiæ pro ducatu Limbur-
giæ decertaret contra comitẽ de Gelria et de mõ-
te quinadogitẽ industria atque fortitudine dicti
dñi de Arkel eũdem ducatũ obtinendo victor
existens triumphauerat hic Jo. nonus occisus est
1297 a Frisonibus anno dñi M CC xcvii et sepultus
apud Gorinchem in tũba patrũ suorũ postquam
gubernasset suũ dominiũ de Arkel annis xxv.
JOHANNES decimus filius Jo. noni fuit vn-
Voern decimus dñs de Arkel qui duxit in vxorẽ Erm-
gardam filiam potentis dñi Henrici de Voern
ex qua genuit Johannẽ sibi succedentẽ qui dũ
pro militia sua terrã sanctã visitasset peregre
Janua contigit et inter rediundũ apud Januã a predonibus
spoliari cũ õibus suis adeo usque quod nõ haberet
residuum

residuum nisi amicum simplicem unum valde anxius factus ac amare fleret consolabatur per suos dicentes quod mendicando sibi victum quereret donec inveniret aliquem vel domino vel ipsis notum et sic tristis perductus est in civitatem Jannensem. Et ecce Deus futurorum prescius pordinavit dum hic idem dominus de Arkel in iuventutis sue tempore in oppido Gorichem haberet pauperem iocosum mercatorem quendam sibi obviam, ac peteret videre quidnam mercium contineret in sporta. At ubi videret dominus exiguam mercem facetia quadam mercatorem alloquitur dicens placet fiam socius negotiationis tue dando tantas pecunias mercibus tuis equivalentes et ultra ea conditione quatenus ex omnibus que cum eis superlucratus fueris bonam mihi computationem facies dando mihi partem dimidiam annuit mercator bona fideque se responsurum de lucro receptisque pecuniam hac conditione salutatoque domino recessit gaudens negociatusque cum eis pauco tempore superlucratus est duplum, deinde rediens obtulit domino mediam ~~partem~~ marsupij sui portione. Dominus vero de Arckel hoc parvipendens subridendo ammonuit eum ut semper sollicite negotiaretur porrigens eidem adhuc de

Janna civit.

ihic denarios aliquot. Post grarū demum actione
ganisius credens sic negociabatur ut post aliquot an-
nos summis equaret mercatoribus dicebaturque vul-
gariter mercator Arkelensis, eo quod vbique depin-
geret arma militie dn̄i de Arkel. Tandē in ciuita-
te cuius domū honorabiliter arma de Arkel depi-
gi fecerat. Cū igitur idem dn̄s de Arkel venisset
cum suis in ciuitatē Jannensem nō audēs intrare
hospitium intrauit ecclesiā mestus, ac deplorās
infortuniū suū Alij quoque circūeūtes plateas ciui-
tatis perlustrabant sollicite querendo ipsis aliquē
notū, qui eis subuenire posset in tanta necessitate
constitutis. Tandem peruenientes an domum prefati mer-
catoris viderūt arma dn̄i de Arkel picta an do-
mum, et intrantes sciscitabantur quisnā ibidē habi-
taret et arma illa an domū illā depinxerat qui cer-
tiores facti quod hospes domus natus ex Almania i-
feriori ex dominio de Arkel depingi fecerat hm
arma ganisii sunt valde. hospes vero cū didicisset
ab eis infortunium dn̄i sui, et eū esse in ecclesia
letissimo vultu ait domus hec cū oībus bonis meis
iustissime pro dimidia parte ad dnm meū pertinet
eo quod cū pecuniis suis hec oīa suppluerat suo —
Qui hec audientes Deo magnas gratias agentes
duxerūt

^ Jannensi diuitem valde duxit vidua ante cuius civ

Almania in-

duxerunt eū ad dnm suū in ecclesia vbi cosidē pstola-
batur mercator letus de cōspectu suo dn̄o excepit
eū cū oībus suis in domū suam gaudens tenuitque
eū magnifice tractando per dies aliquot q̄ tale
volens assignare dn̄o de Arckel medietatē bonorum
suorū atque eū reducere in patriā. Recusauit dn̄s
ac regratiabatur et nihil aliud optans q̄ q̄ sibi
tantas pecunias accōmodaret cū q̄bus honeste
repatriare posset. Insuper vt mitteret vnū de clien-
tibus suis serū cū quo remittere posset cōmuno pe-
cuniā mutuo acceptā quod et factū ē et sic cū
gratias Deo deuote peregisset q̄ tristitia sua visa
fuerat in gaudeū redijt decenter ad dominium
suū oībus diebus vitę suę mercatores honorādo.

HVGO Bottermā nepos eius cū obijsset in Flandria sine liberis dominia illius deuo- luta sunt ad Johannē dnm de Arckel q̄ Johā- nes statim dedit in feudū fr̄i suo Florentio mi- liti egregio dominiū de Spyck cū multis alijs dominijs q̄ et postmodū A° M CCC XXX. 1330 obijt sine liberis et sic iterū dicta dominia deuoluebantur ad dnm de Arckel. Igitur tp̄e Wilhelmi boni comitis Hollādię filiā Jo. do- Bottermā

mini

Ema | domini de Arckel duxit in vxore dns de Ema
f minores Traiecti fudati | que filia de Arckel post obitu viri sui extruxit
Traiecti conventu fratru minoru. Insup i sua
ecclesia sci Martini fundavit vnu altare et do-
tavit an quod altare regmesrit. Insup et dns
Abcon | de Abconda et de Duersteden duxit alia filia
Wyc | dni de Arckel noie Beliam, q sepulta e in cho-
ro de Wyck in tuba suptuosa cu domino
marito suo. Anno dni Joha-
Arckel | nes de Arckel veniens Colonia ad torneame-
Hoeckele | tu cu dno de Hoeckelem, dno de Aspere et dno
Aspere | de Arkoy ceterisqs militibus sui sanguinis
Arkoy | et cu tande repatriare decreuisset duxit secu
quosda cruciferos fratres ad edificandu eis mo-
nasteriu in opido Gorinchem et castru de Ar-
kel. Sed devoti patres futura pvidentes no-
lebant ibidem habitare eo quod ipsi aliquo tepore
in posteru castru esset contrariu opido q ipsi tunc
in medio tuti esse no possent. Dum ergo i eod
opido no esset locus illus ta magnus vt sufficeret
ad edificandu monasteriu consensu dni de As-
peren cognati sui duxit eos in Asper ad explo-
randu si ibi vellent mora trahere. Eode ergo
anno

anno dñi locus eis ibidem placuisset fundatũ ē monasteriũ crucifigerorũ in opido Asperen in cuius medio chori requiescunt in sumptuosis tũbis dñi de Asperē orti de Arkel. Tempore Wilhelmi boni comitis Hollandie cũ fames invaluisset contigit in Gorinchem notabile miraculum qd psenti cronographo annotare decrevimus vt tenaces et immisericordes terreãt: misericordes vero et copacientes animet. Vir erat ergo in opido Gorinchē Gheroncius noīe habitans sup breuē aggerē dives et locuples sed parcus, qui quotidie triticũ siliginē et alia frumenta oībus pro pcio vendere consuevit, qui imminēte tpe famis oīa solaria domus sue referta tenebat oīs gnīs frumēto sperās infinitā gazā inde ab oībus vendendo extorquere, qui sicut clausit solaria sua sic et clausit viscera pietatis sue, ita quod mēdicātibus elemosinā et etiā emere volentibus similiter denegaret sperans qd postmodũ crescente penuria victualiũ adhuc ī duplo carius venderet

crucifigeri fres Asperē

Gherōtius auarus

venderet. Econtra fuit in eodē opido quedā
mulier deuota times Deū, et suos afflictos pau-
peres pia gestans viscera habitās apud pōte
piscium in domo angulari plateę castri ad Bo-
rialem partē, q̄ habens tēpore arduissimę famis
vnū solarium tritici plenū dispersit deditq̄ pau-
peribus indigentibus eleemosinā propter Deū
liberali mēte, et hilari vultu adeo quidē vt pa-
rum tantūmodo tritici vel q̄si nihil haberet
aut retineret parū sollicita de crastino, sed
oīa Deo comēdās, sperans q̄ Deus totius cō-
solationis et pater misericordiarum tādē cōsola-
retur humanū genus. Contigit ergo vt dū
hec Deo dilecta mulier quodam die sederet
cū sua familia ad sumēdū prādiū veniret
quedā paupercula cū multis puerulis valde ge-
mentibus, q̄ multū querebat eidē viduę mē-
dicando q̄ ipsa cū suis prolibus per illū diem
et ab hora xii^a p̄teriti diei panē nō mādu-
cassent petens humilit propter Deū eleemo-
sinā sibi et pueris largiri. Cōmota deuota
vidua hec audiēs p̄cepit ancillę suę q̄tenus ce-
leriter introduceret eā et reforillaret cū pueris
insimul

Insup quod afferret ei de solario suo vas tritici propter Deum, ne et ipsa cum prolibus fame deficeret. Cui ancilla murmurando cum indignatione respondit, non habemus tria vasa tritici in tota domo, et illis consumptis unde nos vivemus? quia triticum vendibile non reperiet? Cui vidua vade in nomine domini, et da ei triticum ut precepi deus autem providebit: non enim possum pauperibus denegare quamdiu aliquid habuero. Vadens ergo et ascendens ancilla solarium murmurando dum ostium solarii aperiret; ecce apparuit solarium per totum plenum optimo tritico ita quod aperto ostio flueret triticum ancille obviam usque ad pavimentum domus inferius. Quod videns ancilla clamans pre admiratione provocabat omnes solarium ascendere ad intuenda Dei magnalia. Videns ergo electa matrona solarium plenum tritici devotissime gratias egit omnium largitori. Vidua igitur non immemor gratiarum Dei per preconem opidi statim iussit per omnes plateas proclamari ut omnes pauperes et indigentes miraculum

qui vellet

qui vellent propter Deū gratis habere triticū
veniret ad eam, et ipsa discrete oībus pro mo
dulo unicuiusq3 largiter ministraret eis quo
audito facta est letitia magna in oppido. post
hec diuina misericordia cōpatiēs humanę mi
serię victualia indies magis abundare cepe
runt. Gherūrus vero de quo sup̄ diximus
habens solaria sua sup abunde referta ōis gñis
frumēto percipiens illa minoris vendi ubiq3
de die in diem quā antea volens reserare so
laria sua et aperire ad vendendū vidit fru
mēta sua maledictioī proxima, et p quēdā
fetorē dedisse quādā pestē vigere in eis, ita
nulli usui esse posset nec comedi ab homini
1 bus neq3 iumētis. Sicq3 necessitate coactus
proiecit nocturno tpe oē frumētū cū mag
na confusione sui atq3 damno in riuū eiusd
opidi, et sic auarus ille nec pmiū celeste nec
ptiū terrestre inde habuit. Anno igit dñi M
1324 ccc xxiiii in vigilia natiuitatis dñi obijt
Johannes dñs de Arckel pnominat9 postq3
gubernasset dominiū suū annis xxvii.

Johannes

Johannes vndecimus filius Jo. decimi fuit duodecimus dns de Arckel hic adhuc viuente patre suo duxit vxore Colonie in quoda hastiludio Ermgarda vnica filiam illustris comitis Cliuensis et Margarete de Verneborch dne de Dinslaken tali conditione atque coniunctione q ipse Theodoricus de Cliuis frater Ottonis comitis tunc defuncto fri suo succederet et comitatu Cliuensem possideret quoad viueret. et si filiu ex ipsis vez dno Johanne de Arckel et nepte eius Ermgarde nasci contigeret, is sibi post eius obitu in comitatu succederet. Theodoricus ergo fri suo succedens in comitatu Cliuensi duxit in vxore Maria filia comitis Montensis genuitque ex ea tres filias scz Agnetem qua duxit in vxore Godefridus comes vltimus de Aernsberch, qui nulla prole habentes totum comitatu suu de Aernsberch adhuc ipsis viuentibus contulerunt ecclesie Coloniensi ordinantes scm Petru apostolu ipsoru heredem. Secunda filiam Theodorici duxit i vxorem dns de Peruuys. Tercia filia Theodorici dux

12

Cliuensis

vltimus comes Aernsberch.

Peruuys

Merra ... rici duxit in uxore Adulphus comes de Merra de qua genuit Adolphum et Engelbertu Johannes undecimus dns de Arckel habes ia in uxorem Ermgarda unica filia Ottonis comitis Clivensis genuit ex ea Johanne primogenitu Ottone succedente sibi in dnio de Arckel. Arnoldum, Robertu, Herberni et Wilhelmu. Habuit etia duas filias quaru prima duxit in
Hoern uxore dns de Hern, et de Althena, secundam
Egmont duxit secrete in uxore dns de Egmonda Mabelia
1367 noie, que et obiit postmodu anno dni M. CCC lxvii octavo idus Septembris.

Johannes igitur dns de Arckel prefatus dimisit filiis suis eo vivente dominiu de Arckel ita ut oes magnifice ditati contentaret de paterna hereditate. Na Johannes primogenitus eius obiit anno
1355 dni M CCC lv maxime vulneratus Dordraci
Noordeloes in hastiludio, quo mortuo sine liberis cessit do-
Alblas. da minium de Noordeloes et adnorati de Alblas
Alblasserda et Alblasserdam. Johannes autem tertius filius factus canonicus ecclesie Traiecten, deinde
Aersberch inde eps Traiecten ac postea eps Leodiensis. Roberto aut quinto filio cessit dominiu de Berzadam Ar

dni Arnoldi, quod dominium devolutum erat ad do
minium de Arckel. Insuper her Robertus miles
nubens vingentię rogatam sui dni de Asperen Asperē
factus autoritate apostolica dns de Asperē. Her
berno cessit dominium de Slingerlant cum quibus Slingerlāt
dam alijs dominijs. Wilhelmus autem ultimus
filius obijt in iuventute sua sine liberis attamē
cesserat sibi pro sua portione mediatas villę de
Loppyck. Anno autem dni M CCC xlii octavo idus 1342
Augusti obijt illustris Ermgardis de Clivis dna
dna de Arckel sepulta cum conthorali suo in sepul
chro dnorum de Arckel in tumba in choro virgi
nis Marię. Johannes autem dns de Arckel obijt aº
dni M CCC lv secundo kal. Marty et sepultus 1355
in sepulchro predicto cum gubernasset dominium de
Arckel annis xxxi.

Otto filius Johannis undecimi fuit decimus
tercius dns de Arckel, qui duxit in uxorē Eliza Baren
bet filiā illustris ducis Barensis cuius mater fuit
filia Gerardi comitis Namurcensis avia vero
eius istius Elizabet fuit christianissimi regis
Francię. Nati sunt dno Ottoni ex hac uxo
re sua

Steinoerd — re sua Elizabeth Johannes huius nõis duodeci-
mus dñs de Arckel, et Johanna dña de Steinor-
den. Hic Otto dñs de Arckel cũ ad regnestũ
illustrissimi ducis Alberti tutoris Hollandie
cũ multis principibus ad regnũ Anglie trans-
fretasset obijt interĩ THEODOCUS XXVII co-
mes Cliuensis matris sue patruus: et quia Ot-
Cliuensis comi — to dñs de Arckel pro tunc absens esset contra peñ
^ Johannes (Theodo-rico fratre defuncto) tur Coloniensis canonicus cont est — et iustitiã se in comitatũ Cliuensem de facto ten-
sit et Ottonẽ dñm de Arckel nepotẽ suũ vio-
lenter extrusit. et insup duxit in vxorẽ Mechte-
ldim sororẽ Reynaldi et Eduardi ducũ Gelrie
nullam tamẽ ex suscitauit prolem. Defuncto er-
Parnueis — go eo post quindecim annos Otto dñs de Arckel
et filij dñi de Parnueys Engelbertus et Adul-
Marca — phus fratres de Marca vndique surrexerũt et in
comitatu Cliuensi fortiter insisterũt. Itaque Ot-
to dñs de Arckel volens cũ robusta manu intrare
Cliuiã prohibetur ab Eduardo duce Gelrie et in
castro Cliuensi existentes dñm de Parnueis rogũt
per dños de Marca et opidanos Cliuẽses inire co-
cordiam et arripiũt dominiũ de Craneborch pro
concordia et portione sua, et sic Adulphus de Mar-
ca insti

Marca munsti obtinuit comitatū Cliuēsem.
Porro Otto de Arckel postmodū sepius labora-
uit pro comitatu Cliuensi obtinendo sed inaniter
laborauit nō enim valuit propter fortē resistētiā
occupantis. Hic Adulphus comes Cliuen duxit
in vxorē sororē Wilhelmi comitis Mōtēsis   Monten
pro tunc canonistā sancte Cecilie Coloniensis
et genuit ex ea tres filios viz Adulphū succe-
dentem comitem et primū ducē Cliuie Theo   primus Cliuie dux Adulphus
doricū dnm de Dinslaken postea sagittali
ictu interfectū, et Gerardū dnm de Merca.   Dinslaken
Anno dñi M CCC lxxxviii incepit discordia   1388
et guerra inter dnm Ottonē dnm de Arckel   Arckel
et dnm de Vyanē et durauit tempore lōgo eo-   Vianen
dem anno combussit totū opidū de Gorinchē Ot-
to vero dns de Arckel et de Pierlepont obijt   Pierlepōt
Aº dni M CCC xcvi altera annūciationis beatę   1396
Marię virginis et sepelitur honorifice in Go-
rinchē diu gubernasset dominiū suū de Arckel
annis xli.

JOHANNES huius nominis duodecimus fuit deci-   14
mus quartus dns de Arckel qui duxit in vxorē

Mariā

Juliacēsis Mariā filiā illustrissimi pricipis Wilhelmi du-
cis Juliacensis cuius fres erāt Wilhelmus et Rey-
naldus duces Julię et Gelrię ex qua genuit
Egmōda Mariā primogenitam, quā sibi callide disposauit
ignorante patre Johannes dn̄s de Egmōda et
Wilhelmū dnm̄ de Arkel q postmodū i bello
de Gorinchem occisus ē. Iste Johannes filius
Arnoldi fuit dn̄s de Egmōda qui (vt dictum
est) duxit in vxorē filiam Johannis dn̄i de Ar-
kel pdicti cuius Marię pdictę auunculi erāt Wil-
helmus et Reynaldus duces Julię et Gelrię
de qua dn̄s de Egmōda genuit Arnoldū post-
modū ducē Gelrię, et Wilhelmū dnm̄ de Eg-
monda. Arnoldus āt dux natus fuit anno M
1412 CCCC xii. Iste Johannes dn̄s de Arkel a duce
ALBERTO de Bauaria comite Hollādię adhuc
viuente patre suo Ottone ordinat[2] thesaurarius
1389 et rector totius Hollandię anno dn̄i M CCC l
CCC'C Tandem anno M CCCC i ipso die an
perfidia dn̄i vigiliā Bertholomei apli pfatus dn̄s Johannes
de Arkel. de Arkel diffidauit dnm̄ suū ducē Albertum
de Ba

de Bavaria comitem Hollandie etc. et congrega-
vit multos ad obtinendum opidum de Oudewa- Oudewater
ter et non obtinuit. Sed exinde perrexit versus
Alblas et incendit totum villagium captivando mul- Alblas comburit[2]
tos pauperes villanos, et sic repatriavit. Eodem
anno venit dux Albertus comes Hollandie etc.
opere ferens fatinus hoc sui vasalli feudalis et
subditi exigens a prefato Johanne domino de Arckel
computum de receptis, quod multo tempore non fecerat. Sed
Johannes dominus de Arckel noluit rationem reddere
donec et quousque nonnulli consulum essent in consilio
ducis quos Johannes dominus etc. voluit prius remo-
veri ex consulatu ducis. Quare prefatus dux Alber-
tus arrestari fecit omnia et singula bona prefati do-
mini de Arckel ubicumque existentia. Et dominus de
Arckel assignavit dominium suum de Arckel domino
Abbati de insula Sancte Marie tali conditione quod
teneret illud dominium de Arckel in feudum a domino
abbate predicto. Sed desuper male consultus fuit quia
opidum de Gorinchem et dominium de Arckel sunt
feudalia Hollandie et fuerunt antequam dominus de Arckel dictum

opidum

vide sup. oppidũ de Gorinchem cũ dominio de Arckel ē-
merat a comite de Benthem, qui obtinuit il-
lud a comite Hollandię propter quoddã ma-
robur. terrã trimonium. Ite eodem anno quo dñs Johanes
comitis de Arckel p̄fatus diffidavit duce Albertũ dnm suũ venit
dux Albertus et dux Wilhelmus comes de Ost-
Osternãt uant in dominio de Arckel, et combusserũt oĩa
tam frumentũ q̃ domos atq̃ alia. Anno M.
1402 CCCC ii° dux Albertus de Bavaria et dux Wil-
helmus comes de Osternant, et comes Adulphus
Clivensis cũ multis alijs militibus et clientibus
a civibus ex Hollandia, Zelandia cũ civitate
Traiectensi congregaverũt magnũ exercitũ et p̄-
rexerũt cũ eo circa festũ nativitatis sci Johanis Bap-
obsidet. Gorĩchẽ tistę ad oppidũ Gorinchem et castrũ eiusdẽ oppidi
22 Sebko. in quo dñs de Arckel erat in propria p̄sona obside-
runtq̃ illud, et pugnatũ est ab vtraq̃ parte forti-
ter et cōquassatũ est castrum, quo munitius atq̃ orna-
eversiũ castri de Gorinchem tius infra Coloniã vsq̃ huc nõ extabat, et medię de
Gorinchem exierũt quadoq̃ extra oppidũ excur-
ds de Brederode captus siones faciendo, et captivaverũt Johannẽ domicel-
lũ de Brederodẽ q̃ venerat in adiutoriũ Dordra-
censibus in tribulatione, et anxietate hostiũ suorũ.

Et alia

et alia vice ceperunt dnm Florentium de Borsalia cum multis alijs et obsidio durauit xxii ebdomadis. Sed tandem Johannes electus Leodiensis de Bauaria composuit inter ducem Albertum et dnm de Arkel concordiam, et vexillum ducis Alberti extendebatur e castro et accepit in deditionem. Sed dns de Arkel custodivit castrum. et anno dni M. CCCC iiii ipso die Lucie obiit magnanimus princeps dux de Bauaria comes Hollandie etc et sepelitur in Haga comitis in capella curie. Anno dni M.CCCC.v. perrexit dns Wilhelmus de Ysenderen ex Gorinchem et improuise cepit Wonderichem preter concordiam et treugas per electum Leodiensem dnm Johannem de Bauaria factas, et spoliauerunt et abstulerunt omnia que portare poterant, et perduxerunt in Gorinchem, quia non poterant Wonderichem obtinere nec audebant ibidem diutius permanere timentes statim aduenturos incolas terre de Althena et de Hoesden et Drogelen, et tota Zuythollandia exturbaturos eosdem. Quod factum valde displicuit duci Wilhelmo de Bauaria etc et obsedit Haghesteyn et eps frater:

Borselen

1404 obijt dux Bauarie Albertus

Ysenderen

Wonderichem

Althena

Hoesden

Drogelen

Haghesteyn obsidetur

Eŭsteyn. Traiecten obsedit Euersteyn hoc obsidiū du=
rauit xx septimanas, et tandē ipso die sci
1405 Haghe Thome apli acceperūt Haghenstei et Euerstei
stei et Eŭstein per deditionē et fregerūt Haghestei et Euer-
devastarunt. steyn, et destruxerūt funditus A° dni M CCCC V.

Dominus Johannes huius nōis xii q fuit xiiii°
dns de Arkel habuit filiū nōie Wilhelmū
Gelria qui duxit in uxorem sororē Reynaldi ducis Gel-
riȩ cui displicuit q Johannes pr suus reralri-
traret contra tam potentē principē in suū perpetu-
ū exitiū. Et quamuis ei oīa male succederet.
Nihilominus permāsit in sua temeritate ptinax.
At Wilhelmus domicellus de Arkel filius pdri
Jo. cōtraxit amicitiā cū pmoribus et ditioribus
de Gorinchem contra patrē, ac mendā concordiā
cū duce Wilhelmo a Bauaria etc. quod p-
cipiēs dns de Arkel profectus ē versus Gorichē
et cives eū recipere et intromittere noluerunt
quod eidē valde displicuit, et sic rerodēs arasunt
sibi amicos ad concordandū sm filio quod factū ē.
Hoc percipientes de Gorinchē qd domicellus
Wilhelmus de Arkel cōnemisset cū pre suo
sine illorum consensu perterriti sunt valde videntes

q

quotis nullus usque tunc esset aggressus gratiam nisi et ipsi prius cum domicello suo concordasset: Habebant quidem infensos omnes Wilhelmum ducem Bavariae, episcopum Traiecten., dominum de Viane ac eorum proprium dominum de Arkel, et Wilhelmum domicellum filium eius huic imponentes, quod in tot pericula eosdem perduxisset. Tandem illi de Gorichem miserunt suos ambassatores ad Reynaldum ducem Gelriae, ut per illum concordiam inire posset cum domino suo Johanne de Arkel et Wilhelmo domicello filio eius. Sed dux Reynaldus noluit se intromittere se. quod videntes illi de Gorichem sibi nusquam superesse consolationem inierunt consilium et miserunt unum ad ducem Wilhelmum de Bavaria ad experiendum, si vel ille dignaretur saltem eos in sua bona gratia recipere cum pacto in deditionem. quod dux Wilhelmus libenter audivit et recepit eos in gratiam concordando cum ipsis quod intromitteret eum in Gorinchem cum castro et Lederdam cum castro suo. Et dominus Wilhelmus dux promisit exhibitis literis sigillatis eosdem defendere contra

Gorinchem et Lederdam traduntur Hollandiae comiti

dominum

dnm̄ de Arkel et filiū eius, ac tutos reddere de
oībus incōmodis, q̄ illis obuenire possent a dño de
Arkel et filio suo, ac eorū adherentibus, q̄ se de cetē
intromittere posset quomodolibet in futurū, et oīa
detrimēta aut incōmoda exinde illis euētura suis
expensis auerteret suo damno: et sic fuit expulsus
dns de Arkel primo a filio suo Wilhelmo ac
Wilhelmus deinde a duce Bauarie etc. Dux vē
ro Wilhelmus de Bauaria comes Hollandię reci
pitur et homogiatur pro vero dño de Ghorinchē
1407 et de Lederdam Aᵒ dm̄ M cccc vii immediate
post festum paschę. Anno dm̄ M cccc
vii in profesto exaltationis crucis Wilhelmus do
micellus de Arkel cepit opidū de Gorinchē sed nō
potuit obtinere castrū, quo precepto dux Wilhel
mus perrexit festinat' cū magno exercitū mili
Vianen tum, et cū opidanis Hollandię vna cū dño de Vy
anen, et ciuitate Traiectensi versus Gorinchē et
muniuit castrū suū oībus necessarijs ad cuiu
Gelrię dux illud quod percipies Reynaldus dux Gelrię qd
domicellus de Arkel cepisset opidū Gorichem
et quod dux Wilhelmus de Bauaria castrametatus
esset

Het an Gorinchem efficitur hostis p̄fati ducis et perrexit magno cū exercitu versus Gorinchē ad solvendam obsidionē. Sed dux Wilhelmus p̄stoerat interpide expectando Reynaldū ducē Gelrię si propius accederet. Verū dux Reynaldus fecit inducias in Spyck ad mediū miliare prope Gorinchem, at eodem die sine mora reversus ē in Gelriam, et dux Wilhelmus postq̄ sufficienter promdisset castro suo de oībus necessarijs ac multis stipendiarijs perrexit ad Hollandiā et dn̄s de Arkel et Wilhelmus filius ei9 dederunt in manus Reynaldi ducis Gelrię opidū de Gorinchem ad defendendū illud, vn̄ orta ē magna dissensio et bellum inter Hollandiā et Gelriā quia Hollandi obtinebat castrū Gelrienses vero possidebat opidū, qui mutuo se magnis dampnis affecerūt et discordia ista diu durauit ac frequenter tractabat̄ de concordia. Sed dux Wilhelmus nullā sup̄ illo dignabat̄ prestare audientiā sed voluit opidū de Gorinchē cū domino de Arkel sibi tanq̄ dn̄o restitui, aut pro eo eternū expectaturū se p̄riculū. Tādē

ris ad

41

bellū Hollādiē cū Gelriā.

res ad concordiā redijt hac conditione quod Rey-
naldus dux Gelrię sic informaret Wilhelmum
domicellum nepotem suū quod renunciaret oī iure
suo quod haberet vel habere intenderet sup dnio
de Arkel et de Leda, et quod renunciaret hęredi-
tati pris sui dni Jo. de Arkel pleno iure, et ta-
li conditione dux Wilhelmus promisit solvere
pretiū de Arkel Reynaldo duci Gelrię competenti tpe centum
milia coronatorū Francię, et sic facta ē pax
atq concordia inter hos duos duces sed ab ista
pace excludebatur Johannes dns Arkel. Acta
sunt hec in Wyck de Duersteden partib' hic
inde consentientibus. Et dns Wilhelm9 domi-
cellus de Arkel renunciavit oībus sicut pscriptū
est: et Reynaldus recepit pfatā summā pecu-
niarū temporibus ad hoc ordinatis, et dux Wil-
1412 mancipatur Gorinchē uti legitim9 dns Wilh. dux Ba: helmus de Bavaria homagiat' in Gorinchē
et in Lederdam cū suis attinētys pro eorum
vero dno. Aº dni M CCCC xii die xxv m Julij.
Et dū Reynaldus dux Gelrię reversus esset i
Gelriā concordavit cū dno Johanne de Arkel
& cū domicello Wilhelmo filio suo pro eo quod
recepisset

recepisset pecunia a duce Wilhelmo de Bava-
ria vt praedictum est centum milium coronatorum, qua
summa vt sibi dux remeret ac pro expensis factis
in bello, dedit imperpetuis dno Johanni de Arkel
in recompensam dominium et castrum de Open cum
pertinentiis suis et semisex milia florenorum ex the-
loneo de Lobeeck annuatim recipiendorum. Item
donavit Wilhelmo domicello de Arkel nepoti
suo dominium de Borne cum suis attinentiis, quibus
vt dictum est sic factis Wilhelmus dux Bavariae
destruxit castrum de Gorinchem et erexit aliud no-
vum ad angulum ciuitatis iuxta Merwedam vt a
foris posset intrare castrum et sic a rebellione ci-
ues coercerere. Anno dni M CCCC XV capit
dns Johannes de Arkel in Brabantia et perdu-
citur primo in Senebergen ac deinde in Hollandiam
et captiuus locatur in castro Gaudensi, qui ibi-
dem informationem fecit duci Wilhelmo de quodam
tradimento concepto ad captiuandum ducem Wilhel-
mum de Bavaria ad tradendum Reinaldo duci
Gelriae, intimavit Wilhelmo duci Bavariae
quod et simili modo Reynaldus dux Gelriae / quando

Dns de Arckel fit dns de Ope

Filius de Arckel fit dns de Borne.

1415 captus dns de Arckel

Senebergen

concepto tradicionis revelatur

quando simul essent in vesica atque mutuo paci-
1417 ficarentur. Anno dni M CCCC xvii altera
die post festu Elizabeth intravit opidu de Go-
rinchem dns de Egmonda cu multis amicis
domicelli de Arckel et hoc auxilio ac favore ci-
vium qui erant partis Arckellensiu et amici do-
mine JOCOBE comitisse Hollandie ad castru.
quo percepto Wilhelmus domicellus de Arckel
congregavit multos ex Gelria et partibus superio-
ribus ex diocesi Traiecten et similit Leodiensi
et intravit cu eis opidu de Gorinche quod val-
de displicuit dne Jacobe et congregavit exerci-
tu magnu ex Hollandia Zelandia ac Traie-
cto et Amersfordia et cu illis perrexit psonalit
versus Gorinchem ad succurrendu et subveniendu
amicis q erat in castro, et intravit castru cu
militibus suis per porta aque ad parte Mer-
wede fluminis. Et illi de Traiecto et Amers-
fordia qui adhuc erat in navibus effregerut aq
portam et ampliaverut fecerutque aliud foramen
in muro vt eo facilius possent intrare castru ac
intraverut quod tame miru videbatur quia do-
micellus de Arckel habuit tuc temporis bene ter
mille

mille ac quingetos hostes veros in opido de Gorichem et idem domicellus de Arckel fecit fieri fossam qua castrum ab opido divideret ne castrenses faciliter contra opidanos insultum facere possent. Attamen stipendiarij dni Jacobe una cum militibus Traiectensibus et Amersfordianis festinanter exierunt castrum predictum et vi pertransierunt fossam illam noviter factam extensis vexillis. E contra domicellus de Arckel cetum suum etiam explicatis vexillis in platea, que directo tendit ad castrum et viderunt eorum hostes contra eos pertransire fossam audaci animo. quo viso domicellus de Arckel audacter in hostes irruit, et fortiter utrique dimicatum est ingenti pressura. Demum quidam qui a parte stabant domicelli de Arckel retrocesserunt aliquantisper et sine honore fugerunt. At qui stabant a parte dne Jacobe prevaluerunt campum obtinentes ac ibidem caduut occisi domicellus Wilhelmus de Arckel tunc quoque miles frater in conflictu, item dns Johannes de Heremyne, dns Henricus bastardus de Arckel domicellus de Petersom domicellus Otto de Buere Otto de

occisorum cognomina
Wil. d. de Arckel
Joh. d. Heremyne
Hen. b. de Arckel
d. de Petersom
Otto de Buere
Otto de Gellichem

Gellichem
Ot. Haeften
Apeldoeren
Nyenrode
Brederode
captiuorum nomina
c. Vernenborch
d. Bueren
d. Egmonda
d. Milendonck
c. de Heysberch
d. de Poderoyen
d. de Hoemoet
Vallendorp
d. de Isenderen
d. de Lynden
d. de Oerdighē
d. de Craehem
d. de Heminē
d. de Kalor
d. de Bathēborch
d. dñs de Aerslet Buerē
de Oyen
de Egmonda
de Vueren
de Enteren.
d. de Brederode.
1422

to de Gellichem, Otto de Haeften. Wilhelmus de
Apeldoeren Splinterus basterdus de Nyenrode
et multi alij cū dño Walramo de Brederode.
Isti qui sequuntur captiuati sunt in eodē plio co-
mes de Vernenborch Allardus domicellus de Buerē
dñs de Egmonda, dñs de Milendonck, comes de Heys-
berch dñs de Poderoyen, dñs Henricus de Hoemoet
Mamburnus de vallendorp, dñs Wilhelmus de Ise-
derē, dñs Theodoricus de Lynden, dñs Arnoldus
de Oerdinghen, et dñs Raso de Oerdighen
frater eius, dñs Arnoldus de Craehem dñs He-
rinus de Heminen, dñs Henricus de Kalor do-
micellus de Batenborch dñs de Aerslet et de Bue-
ren, Arnoldus de Egmonda. Otto de Vuere. Jo-
hannes de Enterē, Johānes de Oyen domicel-
lus Allardus de Bueren et quā multi alij no-
biles et ignobiles qui hic nō nominantur usque ad duo
milia ab utraque parte ex parte vero dñi Jacobe
occisus est domicellus Walramus de Brederode
qui ibidem quoque militie dignitatē acceperat
sed propter negligentiā cecidit famulorū suorū.
Acta fuerunt hec Aº dñi M CCCC XXII ipso die
Eligij scis prima decembris vn versus. V.

Ut Jacob belli Gorkum ruit Arkel Eligi.
Johannes decimus quartus dns de Arkel de
quo supra dictu est captus fuit a dno de Se-
nenbergen et Theodorico de Mervuē et Phi-
lippo de Lecca Tandem anno dm̄ M CCCC XX- 1428
viii die XXv mensis Augusti obijt illustris Jo-
hannes ultimus dns de Arkel et Lederdā sepul-
tus in ecclesia et choro eiusdē oppidi sub sarco-
phago decenti in cuius epitaphio cū armis suis
habentur hec carmina.

Vermibus hic donor et sic ostendere conor
Quod sicut hic ponor ponitur oīs homo — al honor
Si quis eris qui transieris sta respice plora
Sum quod eris ac ipse fui pro me precor ora

Epitaphiū Wilhelmi domicelli de Arkel

Wilhelmus gratus Arkel domicellus amatus
Vir bene formatus sapiens audax placitatus
Gorkem prostratus bello iacet hic tumulatus
Vita primatus q̄ sit sanctis sociatus
Hec pete virgo pia mater benedicta Maria
M CCCC quatuor septēq̄ decē fuit annis et ille
Eligij festo semꝑ memor illius esto
Pro quo dignare tu q̄ legis ista rogare.

Anno dm̄ Cū dn̄s Johannes c
gitasset Bruxellā ad exequias pricipis An
thonij ducis Brabantię, qui occisus fuit i bel
lo ab Anglis in reditu suo dolose per insidias
capitur per Theodoricū de Mermeda et dnm
de Seuenberghe cū suis cōplicib9 Brabantię qui
secrete duxerunt coopertū toga alba dnorū then
tonicorū ne agnosceret² ad ducē Wilhelmum
comitem Hollandię, qui ab inimicis carcerali
custodia mācipatus multociens immerito illus9
derisus et spretus fuit vt gaudentes saciaret²
de pęna qei tuqz ipsius. deinde translatus ex
Haga comitis ad castrū in Gouda postremo
in Seuenberg.

Notandū q̄ licet duces sequētes Juliç et Gelriç per filiam dn̄i de Arkel propagati descenderūt Tamē in isto Wilhelmo defecit nobile dominium de Arkel quo ad arma, et quo ad verā et directā virilem lineā primorū illustriū dnorū de Arkel qui sep viri belliros[i] potentes fortes viribus et ōi probitate pollentes fuerūt pr[e]ceptis suorū superiorum obtemperantes bella horrida et multa prospere gesserunt, qui sicut terrena potentia magna ita etiā maxima ingenuitate et nobilitate floruerūt. Nā primi parentes de Arkel de Orchtensi Vernebargensi Sterckenburgensi Flandriç et Hollandiç comitibus descenderunt. Ita q̄ subsequētes dn̄i successiue a Cliuensi, Barensi Lotharingen Juliacen, et Gelrien ducatibus propagati sunt Et quamuis octonarij domicelli de Arkel ordinate et perlucide patent in metris de obitu Mariç duç Egmōdensis sororis domicelli de Arkel armatus ducis Gelriç, et Juliç. Tamē hic ordinarie decreui in perpetuā rei memoriā de sex clenis armis propagationū eiusdem domicelli ponere que sunt ista vz ex parte patris pa[tr]is sui primo de Arkel, Cliuia, Vorn, et Vernenborch, ex parte matris patris sui

arma aut insignia vltimi dn̄i de Arkel ab vtraque parte p[ri]ncipia.

Qui sunt ist vz ducatus Barensis Lotharigia Namurchu et Francia, ex parte matris matris sue Gelria Anglia, Mechelinia et comitatus sti Pauli.

Hec guerra dni potentis Baronis de Arckel contra Wilhelmu principe Hollandie ita discrete pnti cronographie inserui et ordinādo veridice annotaui vt discant in posteru oes potetes diuites et nobiles barones superioribus suis obedire et se nullo modo eis apponere cu legendo prendeunt fortissima bellica gesta dni de Arckel q tamē victus vi et violentia magnanimi principis ducis Wilhelmi comitis Hollandie Cu tm nullus Baronu totius Alemanie ditior eo i certis annuis redditibus suo tpe reptus sit vt liber coputationu declarat habuit em vltra CCCm Anglie nobilia singulis annis in dominijs et potentia nō habebat equalem. Habuit em pter dominiu de Arckel forte et magnu castru in ducatu Barensi nobile dominiu de Pierlepont cu multis castris et villis, in ducatu Limburgensi dnm de Sitters cu suo districtu, in Brabātia totā terrā Mechelinie cu castris et multis ceteris

reddit[us] dni de Arckel CCCm nobil. Angl.

q dnia habuit dus de Arckel. 1

2

3

4

5.6.7 greyns villis in Gelria Gellickemasen Driel
castrū de Open cū alijs villis et alia multa.
8.9.10 In Hollandia vz oppidū de Haestricht Vliet
Stolunyck et fere totā terrā infra Goudā et
11 Schonhoviā et multa alia dnīa. In Zelandia
dominiū de Kercken cū suo districtu. in territo
rio Traiectensi prope Locpunyck aliquas villas
et multa alia dominia hinc inde q̄ brevitatis gra
tia omitto, et licet ita nobilis esset atq̄ potens
tamē in morte lamentabilit̄ derelictus ab ōmbq
quasi opprobriū hoīm factus ē, et aperto plebis
hic dn̄s de Arckel natus per epm̄ dioecesianū bap
tizandus cū magna pōpa et solennitate ad bap
tisteriū in opido de Gorinchem portabat̄ p[er] tres
nobiles barones de sanguine et armis de Arckel
directe descendentibus vz dnm̄ de Hockelem
dnm̄ de Asperē et dnm̄ de Arkoy hūc dnm de
Arckel levaverūt de fonte tanq̄ patrini Illustri
ssimus pr̄ et dn̄s dn̄s Florentius de Wevelichovē
eps Traiecten victoriosissimq. Wilhelmus avū
culus eius dux Julie et Gelrie, et nobilis comitis
sa de Ghennep mater domicelli Walrami de Bre
derode q̄ secū vno bello interijt et hec de dn̄s
de Arck

Susceptores dn̄i de Arckel. Wilh: dux Juliae et Gelriae Florētius eps Tra: et comitissa de Ghe-nep.

de Arckel pro p̄nti sufficiant.
Johannes decimi quarti dn̄i de Arckel exequiis ex
pletis Arnoldus dux Gelriǫ tanq̄ȝ verus heres avi
sui homagiat² in opido de Lederdam cū reliquis
dominiis eiusdem. Sed de beneplacito nobilis Jo
hannis dn̄i de Egmonda et Isselstei patris sui
contulit eadem domina cū opido illustri Wilhel-
mo de Egmonda frī suo cū dominio terrarum
Merchelmie, de Baer de Nerghenna etc. 1428
Eodem anno quarto die Augusti Wilhelmus
dn̄s de Bueré et Bosichem invidens prosperitati et
fǫlicitati Arnoldi ducis Gelriǫ pn̄cipis sui sicut
semp a pn̄cipio invidebat dolose iniit pactū cum perfidia dn̄i de Bueren.
Rodolpho de Diepholt postulato Traiectensi cū
dn̄o Johanne de Langeraeck cū dn̄o Theodorico
de Merune cū Hollandis Hoeckensis factionis
et aliis multis proponēs cū eisdem ducē Gelriǫ
dn̄m suū sagaciter capere ac volens spoliare
et devastare opidū suū ~~sagaciter capere a~~ Ty-
lense et oīa circūiacentia exercitu Igitur undiqȝ
per p̄fatos cōgregatos misit nūciū suū dn̄s
de Bueré die p̄cedente callide in terminis du-
catus Gelriǫ cū literis diffidationis suǫ viz ad
opidū Eerkelens, idē vero etiā misit nūciū suū
secreto

secreto ad consulatum et rectores opidi Tylenss de-
precans quatenus dignarent[2] oi negotio postposito
venire ad eu in BVEREN eo quod secreta
multa haberet conferre cu eis, qui huius doli nescij
venerunt fere oes. Cu ergo oes in castro esset et
libenter expeditione habuisset ad redeundu dixit eis
q expectaret per illa nocte die crastina exponeret
ipsis sue mentis conceptu, quo fco detenuit cum
suis eos nullo modo se dimissurus. Igitur circa
crepusculum ordinaverat ut apud Traiectu se

dni de Apronda fidelitas erga Ty.

pararent ad rapsam, contigit interi eode tepore
quod nobilissimus domicellus Jacobus de Apronda
et de Gaesbeeck Traiectu veniret et cognovisset
ne rapse percepisset illico premisit cursore suum se-
creto per alia viam ad opidu Tylense et ad con-
sulatum eiusdem quatenus vigiles esset atque providi
eo quod talis exercitus esset in motu, et nihil aliud
didicerat, quam quod opidum ipsum expugnare ac de-
vastare proposuerat: nuncius in Tyel perveniens
scabinos et consulatu no nimemes tradidit literas se-
nioribus aliquibus Tylensibus, quaplecta et bn intel-
lecta post multiplices gratiarum actiones domicello
de Abronda factas clausis et obstructis portis posu-
erunt ex

erunt excubias in fortaliciis secretissimo ordine quo poterant conquerentes multum gemendo consulatus absentiam. Venientes ergo prefati dominum cum grandi exercitum apud Tylam nihil sinistri suspicando quin sine obstaculo idem opidum caperent statim ubi appropinquassent portę protinus simul et semel Tylenses emiserunt multos bombardos in forensem exercitum occidentes aliquos, et vulnerantes plurimos et sic retrocedere exercitum compulerunt. Attonitus ergo et admirans de his dominus de Buere, que ibi fiebant eo quod consulatum opidi haberet in suo castro nec sic recedere volens perrexit cum exercitu ad aliam portam in villa Zandtwyck ut et ibi opidum expugnaret. Sed intranei propter bombardos per ipsos emissos totum exercitum fugere compulerunt. Sed cum ad terciam portam idipsum attentasset et nihil proficeret sed magis deficere vidisset confusi cum dedecore recesserunt conflagrantes aliquot domos in villa de Zandtwyck, et partem de Drompt, de Zoelen, Wadenoye, et Massen. Insuper quinta die Septembris combusserunt partem claustri insulę Marię et spoliaverunt illud. Igitur sexta

conflagratio domini Bureni

1 Sexta die Septebris Arnoldus dux Gelrie adueniens
cu multis Gelriensibus igne consumpsit oes villas in
territorio de Bueren, et post successiue excidit et
1429 destruxit pomeria et arbores quasi totius territorij
pdicti. Sequenti anno ipso die decollationis facta
est pax inter Arnoldu duce Gelrie et dnm Wil-
helmu de Bueren et hoc magnis ptius amicorz suorz

Dni de Leda et Lederdam

1 Anno dni ixc xcvi obijt Heynemannus pmus
dns de Lederdam et Arkel vt supra habet i cronica Arkelensium.

2 Demor Heynemani filius noie Dodo fuit secu-
dus de Lederdam vt supra quo defuncto venit domi-
niu de Lederdam ad dnm de Arkel.

1112. 3 Anno dni M.C xii Johannes quintus dns de
Arkel dedit fratri suo Folpecdo militi oppidu
de Lederda cu castro eiusdem, Insup et domini-
um de Broeneremoerde cu villis et dominijs eo-
rum de quo vide supra.

4 Huic successit Folpecdus ille crudelissimus dns
de Leda et de Haestricht, q in die Ascensionis
dni raptus e a diabolo cunctis videntibus i pla-
tea de Haestricht et nusq deinde apparuit.

5 Cui successit Pelegrinus filius eius dns de Leda
et Haest

et Haestrecht, qui patris vestigia secutus a diabolo submersus est in terra prope Bosichem A° 1304 6
Cui aut tunc successit Johannes VI dñs de Arkel et oẽs deinde Arkelenses usq ad Johannẽ XIIIi dominum de Arkel fuerũt dñi de Lederdã.
Quo defuncto Arnoldus dux Gelriẽ pronepos eius efficitur dñs de Lederdam et Sroenrewoerde, q modico tpe post donavit eadẽ dnia dño Wilhelmo fratri suo cũ multis aliis dominiis ut patet supra.

Dñi de Hoerkelem

Anno dñi M CC XXVII occubuit in bello Koeverdensium Johannes septimus dñs de Arkel hic primũ in dominio de Arkel fabricari fecit magnificũ castrũ de Hoerkelem. Sed filius suus Jo. octavus illud castrũ cõsummavit, q octavus dñs obiit anno dñi M CC XLI h fuit primus dñs de Hoerkelem. Cui successit filius suus Jo. IX dñs de Arkel q dedit Ottoni secũdo genito suo dominiũ de Hoerkelem cũ oppido et castro et insup oppidũ Asperẽ, dominiũ de Arkon cũ castro eiusdem, insup villam di

lam dictã Locnẽ cũ castro Leyenberch.
Otto secundus dñs de Hoeckelem duxit in vxorẽ filiam nobilis dm̃ de Hoesden ex qua genuit Johannẽ successorẽ suũ dnm̃ de Hoeckelem et Ottonẽ dnm̃ de Asperẽ.
Johannes tercius dñs de Hoeckelem ~~duxit i vxorẽ~~ Locnẽ cũ castro Leyenberch et dñs villarũ advocatię de Ghellinchem et Reynoy genuit duos filios primogenitus successit in dominio de Hoeckelem cũ cęteris. Sed minor factus ẽ dñs de Leyenberch.
1420 Anno dm̃ M CCCC XX fuit Johañes dñs de Hoeckelem raptus ab Ottone filio suo proprio q̃ tãdẽ priuatus fuit suo dominio tpe Philippi et Karoli ducũ Burgundię. Sed post mortẽ Karoli ducis recuperauit dnm̃ suũ. Hic Otto habuit fratrem monachum Egmondensem.

Dñi de Asperen.

Anno dñi M CC iiii Wilhelmus comes Hollandiæ duodecimus collecta militia munitionem Hosperdi dñi de Asperen et Florentij de Asperē adversariorū suorū applicatis machinis destruxit. 1

Secundus dñs de Asperē fuit Gerardus filius Hosperdi p̄dicti qui vendidit dñium de Asperē Johanni septimo dño de Arckel. Hic Johannes septimus s(ecundu)s dñs de Asperē corruit in bello Koevordensiū cū Ottone ep̄o Traiecten de Lippia. 2

Johannes octavus dñs de Arckel qui condidit Gorinchem fuit tertius dñs de Asperen q(ui) obijt āno dñi M CC xli. xvi kal Julij. fūdator de Gorinchē 1241 3

Johannes nonus dñs de Arckel fuit quartus dominus de Asperē, et duxit in uxorē Bertam filiā comitis de Oechten qui fuit comes Batuensis de qua genuit Johannē Johannē suū successorē dñm de Arckel, et Ottonē primū dñm de Hoerkelem et Asperē dedit eni ei pater ipso adhuc vivente Ottoni filio suo p̄dicto domino de Hoerkelem cū oppido et castro eiusdem. Insup et opidū de Asperē dnm de Arkon cū castro eiusdem. Adhuc aūt et villā dictam 4 Oechten p(ri)m(u)s dñs de Hoerkelem Arkon Loeuen

dictam socius cum castro Leyenberch, item adnorac-
tias villarum de Ghellmchem et Reynon obiit
1272 at Johannes predictus A° dni M CC lxxii.
5 Hic ergo Otto secundus dns de Hoerkele et quin-
tus dns de Asperē duxit in uxorē filiā nobilis
dni de Hoesden ex qua genuit Johannē dnm de
Hoerkelem et Ottonē sextū dnm de Asperen
et Arkon. de armis vero istorū dnorū vide sup
6 ad longū de nono dno de Aerkel.
Otto sextus dns de Asperē et Arkon genuit
duos filios primogenitus obtinuit dominiū de
Arkon Asperen et scdogenitus factus ē dns de Arkon.
7 Septimus dns de Asperē fuit filius Ottonis
predicti q genuit unicā filiā succedentē dominam
de Asperen.
8 Robertus filius dni de Aerkel fuit octavus
dominus de Asperē duxit eam in uxorē aucto-
ritate apostica cognatā suā filiā dni de Asperē.
Hic Robertus interficitur in bello Leodiensi A°
1347 dni M CCC xlvii. A° dni M CCC xlvi cecidit
Guido de Asperē miles in Frisia cum Wilhel-
9 mo comite Hollandie.
Polanē Theodoricus de Polanē efficit^r dns de Asperē
A° dni M CCC lxv. Anno dni M CCC
fuit

fuit in vigore Johannes dn̄s de Langeraeck mi-
les habens in uxorē filiam dn̄i de Vorst et Asperē
ex qua genuit Elburgam filiā sibi succedentem.
Hec igitur Elburga unica filia eius duxit in
maritum Rutgerū filiū Rutgeri dn̄i de Boet
zelaer, qui Rutgerus maritus eius fit miles
in bello Gandensi A° M CCCC lii genuit āt 1452
ex eadem Elburga Wesselum sibi succedētē
et Ghisbertū monachū Egmōdensem et Rut=
derum dn̄m de Boetzelaer.

De Hagensteyn

Wilhelmus de Puienwoerde miles habuit in uxorē Heylwigim filiam Zwederi dm̄ de Vianen cū qua idem dn̄s Wilhelmus in dotem accepit dominiū de Hagensteyn, quod dominiū pdictus Wilhelmus vendidit Ottoni antiquo dn̄o de Asperē, et ab eodē Ottone suscepit iam dictū dominiū in hereditatē. Otto filius eius cū ergo iunior Otto obijsset sine liberis succesit ei soror sua in hereditate qui habuit in maritū Robertū de Arkel occisum in bello Leodiensi. post cui9 mortem pdcā dn̄a accepit in maritū dm̄ Walramū de Valckenborch et de Borne et hi pariter vendiderūt dominiū de Hagestei Johanni dn̄o de Arckel qui fuit pater Ottonis dm̄ de Arkel.

Arkon

Anno dñi M cc lxxii obiit Johannes nonus do- 1272
minus de Aerkel, qui reliquit post se Ottonem
dnm de Hoerkelem Asperen et Arkon cum cete-
ris dominijs. hic genuit ex uxore sua filia nobi-
lis dni de Hoesden Johannē dnm de Hoerkelem
et Ottonē dnm de Asperen et Arkon Otto dns
de Asperē et Arkon genuit duos filios primoge-
nitus mansit dns de Asperē sds dictus ē Herber-
nus et ille factus est dns de Arkon vide de ho-
lactus inter dominos de Aerkel et specialiter de
Johanne nono dño de Aerkel.

Leyenberch

Johannes secundus dn̄s de Hoeckele genuit p̄mū dnm̄ de Leyenberch, sicut a primo domino de Asperen descendit dn̄s Herberng̃ pm̄g dn̄s de Arkel, et oēs ferebant eadē arma de Arckel subdivisa. Itaq̃ dn̄s de Arckel merito tanq̃ dn̄s et caput oīm ipsorū libere paterna arma gereret. Dn̄s de Asperē cū vna avicula et dn̄s de Arkel cū duabus aviculis, et dn̄s de Leyenberch cū tribus aviculis, qui oēs erāt barones et milites egregij et valde famosi de p̄to dn̄o de Leyenberch qui fuit miles nō baro.

1410 Anno dn̄i M CCCC X fuit Arnoldus de Leyenberch miles.

Noerdenloes Zoelen Auenzaet
Alblas et Alblasserdam.

Anno dm̄ M ccc xxx fuit in vigore Johā-
nes duodecimus dn̄s de Arkel cuius tertius filius
Arnoldus noīe effertus est dn̄s de Zoelen Auen-
zaet Noerdeloes et aduocatus de Alblas et
Alblasserdam.

Berga dm̄ Arnoldi

Anno dm̄ M ccc xxx fuit in vigore Johā- 1330
nes duodecimus dn̄s de Arkel cuius filius quintus
Robertus noīe effertus est dn̄s de Berga domini
Arnoldi. Sed Wilhelmus filius pfati dm̄ de
Arkel qui obyt in iuuentute sua sine liberis vn̄
Roberto pro sua portione accessit medietas dn̄ii Loepmmyr
ville de Loepmmyr

De dnis de Isselsteyn

Anno dni M CC xcvi profugatur Ghisbertus dns de Aemstel et exitur de principatibus suis propter necē Florentij 5. comitis Hollandie. At tamē Ghisbertus filius retinuit Isselstei sub potestate sua et factus est primus dns de Isselstei qui duxit in vxorē Bertradam ex qua genuit Arnoldū de Aemstel dnm de Isselsteyn. 1296

ARNOLDVS filius Ghisberti fuit secūdus dns de Isselsteỹ qui genuit Ghisbertū sibi succedentem in dnio de Isselsteyn.

GHISBERTVS filius Arnoldi fuit tertius dns de Isselsteyn qui duxit in vxorē Mariam filiam Guidonis de Hannonia epi Traiecten ex qua genuit Arnoldum dnm de Isselsteyn et Guidam vxorem Johannis de Egmōda militis.

ARNOLDVS secūdus filius Ghisberti sdi fuit quartus dns de Isselsteỹ. Sed quia hic nō habebat proles ideo dns Johannes de Egmōda maritus Guide sororis sue impetrauit a comitibus Hollandie qd dominiū de Isselstei deuolueretur post mortem Arnoldi secūdi iā dicti ad proles Guide sororis sue, et Johannes de Egmōda

monda militis qua prius erat feudū malum rurię Hollandię quod ad filiam peruenire nō poterat.

ARNOLDUS dn̄s Egmōdensis primogenitus Guidę pfatę factus est post Arnoldi secundi mortem quintus dn̄s de Isselstei, qui genuit ex sua vxore Jolenda filia comitis de Lingē duos filios scz Johannē dominū Egmōdensem et Wilhelmū dnm de Isselsteyn.

1409 Anno dn̄i M CCCC IXmo Arnoldus dn̄s de Egmōnda et Isselsteyn defunctus esset successit ei i dominio de Isselsteyn Wilhelmus secūdogenitus qui dn̄s Wilhelmus de Isselstey duxit in vxorē Annā relictam Jacobi de Borsalia de qua tamē nō genuit. Attamē reliquit post se quēdā bastardū noīe Arnoldū de Isselstey militē Obijt at Wil-
1451 helmus dn̄s de Isselstei Ao dn̄i M.CCCC li. vltima die illius anni et sepelit in oppido de Isselsteyn in capella beatę Marię virginis.

Wilhelmus dñs Egmondensis filius frīs sui successit Wilhelmo defuncto in dominio de Ysselstey̅ iste fuit frī Arnoldi ducis Gelriç et comitis Zutphaniç hic etiā fuit dñs Mechelminensis, de Lederdam, Baren, et Nerghena — baren, Nerghena
hic duxit in vxorē Walburgam filiā Frederici comitis Moersensis de qua genuit tres filios — Moers
et quatuor filias, primogenitus aūt fuit Johannes dñs de Egmōda qui natus fuit aº dnī millesimo CCCC eli. secundogenitꝰ fuit Fredericus dnīs de Ysselstey̅. Tercius vocabatur Wilhelmꝰ de Egmonda miles q̄ tandē accepit in vxorem Margaretā vnicā filiā dnī de Boxmeer. pmā — Boxmeer
filiā Annā noīe accepit in vxorē Bernherdus comes de Benthem, q̄ genuit ex ea Euerwinū — Benthē
comitē. Secūdā filiam Elizabet noīe duxit in vxorē Ghisbertus dñs de Bronthorst. Tercia filia fuit Walburga sanctimonialis īclusa apud Redichem in Velua, quarta filia — Redichem
vocatur Margareta vxor Johannis dnī de Petersom. Anno dnī M CCCC lix die tercia mēsis — 1459.
May obijt Walburga dña de Egmōda ī puerperio et sepelitur apud pdicatores ī Haga comitis Aº

tis Anno dñi M CCCC lxxxiii in die sanctorum Fabiani et Sebastiani obijt Wilhelmus dñs de Egmõda in opido Grave in domo sua et sepelitur ibidem apud Arnoldum ducē Gelrie fratrem suum .

Frederirus filius Wilhelmi dñi Egmõden fuit octauus dñs de Isselsteyn qui duxit i uxorem filiam dñi Gerardi dñi de Culenborch ex qua genuit Florentiū dnm de Isselstein et aggeris sancti Martini in Zelandia qui hic factus ē pmus comes de Bueren et de Leerdam .

Florentius filius Frederici comitis et dni de Ysselstein p̄dicti fuit nonus dn̄s de Ysselstein qui duxit in vxore filiam Cornelij dm̄ Cornelij de Sevenberghen ex qua genuit Maximilianū suū successorem. Hic Florētius fuit vir rei militaris peritissimus prout eius fortia egregiaqz facta testantur.

Maximilianus Florentij filius comes de Bueren ac dominus dus de Ysselsteyn duxit in uxorem nobilis dni de Lannoy ex qua genuit unicam filiam. Guilielmi Araus[ionensis] ege principis uxorem.

ex Taunastro Beyme

De Julio Cesare legit[ur] q[uod] studiosissim[us] fuerit cursusq[ue]
solis investigaverit dies per horas et momenta diviserit
bisextilem invenerit, atq[ue] annu[m] ad solis cursu[m] exacte or-
dinaverit. De suis rebus gestis doctissimos reliquit nobis
comentarios. De hoc aut[em] Solinus. Cesare nullus celerius
scripsit / nullus velocius legit / qu[in] quatuor epistolas simul
dictasse perhibetur. Solin[us] in fine [...]

Academia Pragen[sis] 1365

Carolus quartus Imperator princeps fuit literatissimus quinq[ue]
linguas calluit exactissime, adeo ut in qualibet videretur
tanq[uam] in vernacula sua loqui. Impense doctis favit, eosq[ue] ar-
aluit vn[de] et scolam publica[m] erexit Prage, qua[m] honestis
salarijs exornavit anno Christi 1365. Hic in scholam Pra-
gensem aliqu[ando] ingressus, cu[m] disputantes liberaliu[m] artiu[m] ma-
gistros in horas quatuor audivisset, idq[ue] purpurati male
ferrent, ac regni tempus abesse dicerent. Mihi inquit tempus
est minime / na[m] regna mea hec e[st] / pluris aut[em] Imperator po-
tentissimus philosophicas disputationes conviviis delicatissi-
mis. Gass. in epitom. Chron. et Herd. in Chron.

ex antico le + Taumost.

Philebonus dicteru[m]. Si vis bonus esse rex in fortitudine
benignitate[m] et mansuetudine[m] serva, et no[n] formidolosus sed
reverentia dignus tuis subditis videaris. Hinc et Pythagoras
ita imperandu[m] esse princip[ibus] dicebat ut venerentur magis quam
metuant. Reverentia enim admiratio timore[m] odiu[m] comitatur
teste Stobeo serm. 46. Regibus enim (ut habet sententia) certior
est ex mansuetudine securitas ut subditi metuant no[n] ipsum
sed pro ipso ut vult Pittacus ille Mitylenaeus

C. Julio Cesari hoc et ab hostibus datū est quod me- ex Jammastico Bernardi Regina lori 9 de memoria
moria polleret eximia. De qua M. Tullius ait quod nihil
soleret preter iniurias oblivisci legere simul et
scribere et audire et dictare solitus traditur. Episto-
la de rebus maximis quaternas dictabat atque
ipse manu propria quintā scribebat. At si calamum
eximeret, septenas pariter dictabat magna res im-
primis et mirifica tam facile singulis adesse,
tam fideliter omnium meminisse. Petrarcha de memoria
Cyrus rex Persarū noīa cunctorū militū in exercitu
tenebat quorū triginta milia habebat et singulos pro-
prio nomine appellare poterat. Plin. et Valer.
Charmidas quidam in Grecia quoscunque libros i(n) bibli-
otheca aliqua legisset eos confestim memoriter recita-
re poterat. Plin. li. 7. c. 24
Cyneas philosophus Pyrrhi regis ad populū Roma-
nū legatus postridie quam in urbē Romā venit,
curiam ingressus senatū atque equestrē ordīne
suo quemque nomine salutavit absque nomenclatore Fulgo. li. 8. c. 7
L. Scipio populi Romani nomina absque nomenclato-
re in salutationib. et prehensionibus memoriter tenebat Plin. de viris illustr.
Mithridates Ponti rex et Bythyniç q(ui) per Gn. Pō-
peiū superatus ē viginti duas linguas edidicerat quot
gentibus imperabat, sua cuique lingua ius dixit, ut
de subiectis gentibus ullus homo per interpretem
appellaretur ab eo quibus imperavit Pli. li. 25. c. 2
Johānes Gatius Cephaleditanus teste Mario bātus theologus
evasit et profiteri auderet q(uod) si libri sacri iterū perirēt sese
per Dei gratiā restituerum.

Cicerone ab urbe pulso Pomponius Atticus sestertijs ducentis et quadragintis munit et prosecutus ē Corn. Nepos ī vita Attici
Plinius Junior refferebat potuisse se (quum procuraret in Hispania) vendere suos commentarios Largio Licinio quadringentis millibus nummum, quis nunc regum (inquit noster Budeus) emere bibliothecam refertissimam decem aureorum milibus velit / quanti a Plinio civis privatus regesta quedam extemporanea licitari ausus
Plin lib 3. epistol.
M Pompilius Andronicus opusculum quoddam annalium 16 millibus nummum vendidit Tranquil. de Gramma. illustrib.
Gell. li 4 ca 17 — ferunt Platonem tres philolai Pythagorici libros decem millibus denariorum mercatum, quos prius a Dyone Syracusano acceperat
Albertus Austrię dux supra modo doctos amavit aluit et in suam civitatem suscepit. Quare Viennę Austrie Academiam
1361 Gasparus ī epito. rom — edificavit publicam, ac liberalibus stipendijs decoravit A° 136
Joachimus Marchio Brandeburgensis eruditos viros multum coluit, ipseque fuit unus publicam scholam illis condidit francofurti
1506 ad Viadrum A° Christi 1506 doctos viros ibi suis sumptib liberaliter aluit, quos eius successores adhuc non minore liberalitate et fovent Munster in Cosmog
Wartislaus dux Pomeranię viros eruditos coluit et ut studiosi
1456 si bonis artib. īstituerent² et alii possent largus sumptus illis suppeditavit atque scholam publicam ędificavit A° 1456 apud Gryphswaldum ibidem Must.
R Decius 1535 — Philippus Decius Jurisconsultus Mediolani natus cum annos triginta iura in Italia publice interpretatus esset certis de causis in Galliam profugit unde a florentinis revocatus, iterum Pisis, deinde Senis docuit accepto mille quingentorum aureorum
f Hotoma. stipendio annuo mortuus Senis A° 1535 quamplurima de iure volumina reliquit francis. Hotomanus ī cōment. iurorum intes
Alciatus 1200 coro. — Alciatus gloriat² ī oratione ad Ticinenses quod ī francia ī Academia Bituricensi 1200 coronatos pro stipendio ī singulos annos acceperit

Dialogus inter Philosophum, et Iustitiam

Quae Dea? Iustitia: et quid torvo lumine? flecti
Nescia sum lachrymis, nec moveor pretio.
Unde genus? ratio: qui genuere parentes
Mi Modus est genitor, chara Fides genetrix.
Cur gladium tua dextra gerit? cur leva bilancem?
Ponderat haec caussas: percutit illa reos.
Aurium aperta tibi cur altera? et altera clausa est?
Una patet iustis, altera clausa malis.
Cur sola incedis? quia copia rara bonorum est;
Haecque ferunt paucos secula Fabricios
Pauperem cur iustum semper? iustissimus esse
Qui cupit, immensas nemo parabit opes.

Die seuen eerbaerheits ē mesche tot alle deuchdē leyt

Septem curialitates

Die soberheit int heimelic is tallen tyden prysselyc

In priuato sobrietas.

Vrolicheit int openbaer thoent altyt al ist u swaer

In publico hilaritas

Met den vreēden mīdelic spreken, u gūt dyn wysh ē rekē.

Inter extraneos affabilitas

Onder uwen mede gesellen, wilt u goedertyelyc stellen.

Inter socios benignitas.

Vrolic gelaet in tegen-spoet brengt ee mensche tottet opperste goet

In infortunio iucunda liberalitas.

Thyn voerspoet of thyn tegen-spoet weest altyt bly ēn wel gemoet.

Inter prospera et aduersa animi stabilitas

Van pluymstrykers int haer geslacht v altyt met discreet wacht

Inter adulantes discreta dapsilitas.

Met reden in alle steden stont seuen eerbaerheiden:

Septem incurialitates

Sonder maet hebben bie praet ouer tafel alleē misstaet

Loquacitas in cōuiuio.

Die bespot ee anlq armoy, die comt daer dicke self toe
In paupertate alterius derisio.
Ondanckberheit alsome leest haet God bouē alle quaeth meest.
Beneficiy accepti oblivio
Beroemt u nyt onder die onbekent: wat daer wt woet die staet [wt comt]
Inter ignotos presumptio.
Een sot die hem selue behaecht, hoemoet oulq syn naeste draecht.
Inter socios et amicos elatio
Nyt willen horen goelq raet, is quaet west wys en dat emoet.
Contra utilitatem obstinatio.
Wat wesen moet selmen lyen, en nyt daer tegen stribq.
Cū necessitas exigit obduratio.
Dese seuē in wel ūstaet doet dat weelt op stelte gaet.

Septem turbantia civitatem.
Eē rechter die recht ūkeert, trust en party ni laint vermeert.
falsus iudex in consistorio.
Insces dobbellaers int openbaer sin die byster binen ee iaer
Insoces in publico. [exēpel]
Een gyrich paep inder tēpel geeft menich mēsche quaet
Cupidus sacerdos in templo.

In schoē vrou int gemei, maect menniche syn budel al dry
Pulchra meretrix in prostibulo.
Een ontrou coepman inde meert, achtet noch God noch wit [noch swart
fraudulentus mercator in foro
Als plupstrikers syn verheuen ten hoof, vaart die duocht vtterut.
Adulatores in palatio.
Men vint gheē swaert dat snyt so seer, als doet die tonghe eē achterclap.
Detractores in thalamo.
Seuē manieren van gecken sal ic u nu vertrecken.
Septem genera stultorū
Die veel dreigen eñ nyt en doē, met oore betaemt eē kaproē
Qui tantū minantur, q̄d nō timentur.
Cap met bellen si behoeren die geerē tallen tyden sweren.
Qui tantum iurant, q̄d eis nō creditur.
Gecken syn sy die soewel gevē dat sy selue in armoē leuen
Qui tantū dant q̄d depauperantur.
Die hem seluen wil vergeten is almal al woon hyt int wele
Qui seipsos negligunt dū ab alijs negligūtur.
Die in peynsen seer gaet dolen, haest te Tuysmaert na die molē.
Qui de re q̄uā emendare nequeunt affligunt.

Die dat onmoegelijc is bestaē, te Malborch waer mit Key ghegaē.

Qui rem sibi impossibilē facere intuntur.

Die wil louē alle woorts, helpt oec diemael Key vmoorts

Qui credunt id quod verisimile nō videtur.

hs oīa prec: ex tabula marc: Wesp: ipso die Antonij Aº 1549.

Apronda et Gaesbeeck

Anno dni M iii^c XX fuit in vigore dns Zue 1320
derus dns de Abronda miles tutor Simonis de Haer
lem filij Henrici de Diepenhem. Hic Zuuederus
nobilis Baro traxerat originē de Apkone nobili
frisone, qui siluā emerat ab epo Traiecten ubi nunc
stat castrū Apkonda, quod ipse edificauit et nun-
cupauit cū sylua illa Abkesuuonde nunc per syn- Abkeswonde.
copā dr Apronda. Porro hic dns Zuuederus
de Apkonda fuit etiā dns de oppido et castro Wyc
Dorestado, quod oppidū est diuisum in duo oppidu-
la, oppidulum circa Lekam seu Rhenū decurrētē
tenebatur in feudū a duce Gelrie et alterū oppidu-
lum cū castro tenebatur in feudū ab epo Tra-
iecten. Hic Zuuederus dns de Apronda et Wyc
Dorestado duxit in uxorē Mabeliam filiā Johannis Arckel
dni de Arkel de qua genuit Ghisbertū sibi succe-
dentem, Johannē de Apronda et Mabelia de Ap
ronda, itaque Zuuederus habuit alia arma
ab armis Apkonis frisonis discrepantia quee
Abronis arma fuerāt lupus niger in cāpo au-
reo, et arma Zuuederi tres columne. Anno
dni

1347 dni M iiic xlvii in die sci Marci Euangeliste
obijt Zuenderus dns de Apronda, et Wyc Do=
restado sepultus in ecclesia parochiali apud Wyc
Dorestadu eius aut vxor Mabelia obijt ao dni
1340 M iiic xl in die sci Luce sepulta etia i sepul=
chro mariti sui
Gisbertus filius Zuenderi fuit dns de Apron=
Gaesbeeck da Wyc Dorestado, hic emit dmn de Gaes=
beec, et duxit in vxore Johanna filia dni de
Hoern Hoern de qua genuit Wilhelmu dnm de Wyc
Dorestado et de Apronda, et Zuenderu dnm
de Gaesbeeck, Is Ghisbertus dns de Apronda
collegi Wyc et Wyc Dorestado et Gaesbeeck fundauit collegi
1366 um dece canonicorum in ecclesia parochiali in
Wyck Dorestado ao dni M iiic lxvi et obijt
anno M iiic lxxvi in die exaltationis sancte crucis
et vxor eius Johanna obijt Ao dni M iiic lvi in die
translationis sancti Martini ambo sepulti in Wyc
Dorestado in ecclesia collegiata apud progenitores
suos.
Wilhelmus primogenitus Ghisberti predicti patris
est dns de Apronda et Wyck Dorestado qui duxit
in vxore

in uxorem Mariā filiam dnī de Walcourt de Walcourt
de qua genuit Ghisbertū, Mariā et Johannā ux
orem Johannis dnī de Bredrode. Porro Johannes Bred
et Ghisbertus domicelli de Apronda obierunt sine
liberis unus in itinere ad terrā sanctā, et alius
in Wyck Dorestado et sepelitur in monasterio
~~fra~~ monialiū ordinis pdicatorū anno dnī M
iiiic lxvi hic itaqz Wilhelmus postqz larga munera
ra donasset monasterio Carthusiensiū prope Tra
iectū obijt aº dnī M iiiic viiº altera die sti 1407
Urbani, et uxor eius Maria iā obierat anno
dnī M iiiic iiº altera die Urbani, et sepeliuntur
ambo in Wyck Dorestado in monasterio mo
nialium, quas suis possessionibus et muneribus
solenniter erexerunt. Maria filia eorū obijt in
iuventute sua in eodē cla monasterio, Johā
na filia eorū soror effecta ē inde obijt anno
dnī M iiiic xi die x mensis Januarij 1411
Succedens fato genitus Ghisberti pdicti fr
pfati Wilhelmi dns de Gaesbeeck duxit i uxo Lintinghem
rem filiam comitis de Lintingē de qua ge
nuit

Dutte
Steyen

nuit Jorobum domicellum de Gaesbeeck Apronda Wyck Dorestado de qua Dutta et Steenen. Jolentam speciosam puellam quã duxit in uxorem Hubertus dñs de Culenborch. Anno dm̃ M iiiͨ xcii° in die sancte Petronelle locatus est primus

1392 renob: Carthi: fũdat.

lapis fundamentalis in domo Carthusie in boreali parte ciuitatis Traiecten per Zwederũ dñm de Gaesbeeck qd ilastem competentibus redditibus idem dñs priuilegiauit dotauit de sup edificauit consilio fris Timani Graeumaert et primi prioris monasterij eiusdem. obijt at Zwederus dñs de Gaesbeeck an° dm̃ M cccc in profesto sti Georgij sepultus apud Carthusienses prope Traiectum.

Jacobus filius Zwederi predicti domicell9 de Gaesbeeck Apronda Wyck Dorestado de Dutta ac Steyn et hereditarius Marschaldis Hanonie hic fuit rector siue vicecomes Hollandie et habuit successiue duas uxores, quarũ prima dicebat

Lieighẽ

Johanna filia dm̃ de Lieighen de qua genuit Anthoniũ domicellũ de Gaesbeeck, q sine liberis obijt a° dm̃ M iiiͨ xxix in profesto Vrbani et sepelit

et sepelitur in Essamonia, qua defuncta duxit in uxorem Margaretam filiam dni de Schoenorst Schoenorst de qua nullam prolem suscepit.

Anno dni M iiii^c xlix Rodolphus eps Traiectensis captivavit Jacobum domicellum de Gaesbeeck eam dictam et in captivitate emit ab ipso ad usum epatus dnia de Apronda et Wyck Dorestado Sic tamē quod Jacobus pfatus teneret ea ad vitam suam. 1449

Anno dni M iiii^c lix obiit Jacobus domicellus de Gaesbeeck altera die Agathe virginis et sepelitur apud Carthusienses apud Traiectum. 1459

4r ex Caroli vita descripsi 1590 ipsis calendis Maii

Carolus Quintus Imperator admonitus aliquando in castris ut leges Germanis militibus de vitanda ebrietate ferret: respondet id perinde fore ac si Hispanis interdiceret ne furarentur.

In castris ad Witebergam cum de Hispanorum crudelitate et libidinibus enormia quaedam ipsi significata essent: Profecto inquit [dixit Imp.] si quod aliquando mihi accidet ingens infortunium propter istorum nebulonum scelera accidet.

Jam postremo ex Germania digressus Vlissingae ventos navigationi idoneos expectans et in multam noctem cum D. Seldio fratris Ferdinandi legato locutus: cum ex familia in atrio partim dilapsa, partim dormiente, dato nolâ signo nullus appareret. Carolus ipse lychnum Seldo quamvis recusanti praefert, usque per gradus deducto. Hoc tibi monumentum ait Caesaris illius Caroli habeto, Seldi tot exercitibus et excubiis quondam stipati, quem nunc solum, et a familia etiam desertum vides; et cui tu tot annos servisti. Is nunc tibi etiam servivit et tibi lumen praetulit. Dixit et in postremis illis congressibus Seldio, se in hac mutatione suae fortunae agnoscere potentiam Dei, cui nequaquam velit repugnare.

id Caroli igitur

Ut fulmine, cera et lana illesa est et ferrum liquefacit: sic regum magnorum potentia, supplicibus parcens reddit sternitque rebelles. Ut lunae lumen singulis mensibus accrescit et decrescit nec semper aut aestas aut ver est sic perpetua vicissitudine rerum humanarum consilia et actiones variantur et rata consiliis vix habet hora fidem.

Prosopeia Hispaniae illustriss. Principis Philippi discessum dolentis eidemque ad maturandum reditum omnia fausta precantis. — Elegia Alex: Srozzij

Ecce parat generosa propago parentis
Cura mea aequoreas me Philippus aquas,
Dii quibus immensi quondam data iura profundi,
Servate huic vitae spemque decusque meae.
Nunc vaga cantisoni sileant (rogo) murmura ponti
Aeolus et faciles praebeat ipse vias,
Aspiret lenibus clementior aura susurris
Sit procul imbrifer turbidus auster aquis.
Quid loquor ah demens! ventos optime secundos
Qui subito ex oculis gaudia nostra ferant!
Quam potius saevis misceant alta procellis
Aequora, et impatiens sit procul unda ratis.
Fluctifraga illisis albescant littora spumis,
Consilium ut mutes dulcis alumne tuum:
Quis furor exiguo vitam committere ligno!
Et parvo ignotis se dare lintre vadis!

Quisquis erat pmū secuit q̄ cęrulea pennis
Debuit inventis ille perire suis .
Indulgens hōi terrā natura recavit ,
Squamiferis voluit piscibus esse fretū
Cōcessos alijs nō fas invadere fines ,
Hinc ultrix mergit sepe procella ratem
At patris invicti pietas me hinc evocat, inquis ,
Sceptri etiā consors forsitan, inquis, ero .
Dextra tibi sceptris, patriqz est apta gerendis ,
Causa vię quamvis plena dolore, placet .
Infęlix q̄ te pietas vocat illa parentis ,
Sive vocat terra seu vocat illa mari .
Nec tamē usqz adeo velis Iberia fiat ,
Illi ut Parthenopen preposuisse velis .
Sint medice Baię , sit hyems ibi blanda Salerni ,
Sint ibi Pestanę vere tepente rosę .
At Vesuvinus apex nonnūqz incendia iactat ,
Et male vicinas obruit ille domos .
Sint Cerere insignes Sicula tellure novales
Frugibus et varijs luxurietur humus .

Nō tamē Enceladi est latus immutabile, quantis
Illum fervente supprimat Aethna iugo
Adde quod in medio latet ęquore sęva Charybdis
Quę toties laceras hausit avara rates
Scylla rapax etiā multa succincta canū vi
Latrat et appulsos devorat ore viros.
Sed quid ego hos te nate moror, rapit ecce citat9
Littore deductus ventus et aura rates.
I fęlix nec sollicitā oblivisceree matrem
Nate tuę matris gloria, patris honor
Utere fortuna fęlicis ad omnia patrus
Te videam ut positis lęta redire moris.
Addere plura patri mandata ferenda liberet,
Sed fugiunt oculos carbasa tensa meos
Tu nūc desertam (precor) cognosce parentē
Respice et ęquoreas terre tridente vias
Si tibi nō ingrata sunt vincula nostri,
Si colui nimie semp amice tuum
a Aeolus insanos sac carcere vinciat euros
Ne capiat hic charū p tua regna vectat.

Sin videor fecisse nocens qd' tẽpore longo
Praebuerit angustã per freta stricta viam.
Et vicinae adeo Calpen tibi spectat Abyla
Ut nimis arcta tuos semita ledit equos.
Culpa mea ẽ nihil hic noster peccavit alũnus
Nõ decet insontes vincula ferre manus.
Si vindicta placet potius mea viscera rũpe,
Facq; tibi latas qualibet usq; vias.
Ad fontes refugus potius mihi currat Iberus
Et secũ ripas rura casasq; ferat.
Quã quid tale luat vita mihi charior ipsa
Nil quod promissa matre generatis habes.
Parce precor iuvenem collisa puppe natantem
Exciperet concha quae Venus ipsa sua
Vos quoq; caeruleas Nymphae Nereides undas
Sternite et incolumes ducite quaeso rates
Depositũ fidei vestrae committo, quod ipsum
Et patri et salvũ reddite quaeso mihi
Aliud ad Nannium Scorelij [illegible]

Nanni Castalidū dema sororū
Ne spernas Bathanā precor camęnam.
Quāmo ridiculis et impolitis
Audax versibus illa te remisit.
Indigna ē oculis tuis (fatemur)
Autorū quibus eruditiorum
Tot lustras monumēta diligenter:
Sed qum post Sophię graues labores
clares Mordaces iuuat excusse curas
Hos ridens poteris solutiori
Versus excipere ut decet cachinno.
Nō est tue modo rusticas Napęas
Holsbekęq; auidus petas recessus,
Vmat garrulus ut solebat anser:
Ne perdat miserū caput sub ictu.
Nō est tue Maria petas et Ipsum
Quod ridere queas domi ecce habebis
Nanni Castalidum decus sororum
Ne spernas Bathanā precor camęnā.

Veneris descriptio

Hospes / Civis — Quenã hec deposito, que stat velamine? quisnã
Hic lapis? an pariis ceditur ille iugis
Civis — Ceditur ille iugis Pariis sine vestibus illa est
Edita ceruleis que memoratur aquis.
Nũ Cytherea Venus? Ci. Venus ẽ Cytherea. Hos. qs autor
Sculptam Praxitelis suspicor esse manũ.
Cur ita nudatã voluit? Ci. sine veste Dione
Nudat amatores mente opibusqз suos
Hos. Cur pubem leva cur protegit ubera dextra
Debilior dextra nonne sinistra manus.
Debilior manu pubem tegit illa qd omnis
Hac expugnare femina parte cupit.
parte puella

TRAIECTUM

Hesperię o nostris oculis
Gratissime princeps:
Princeps invicti gloria
Magna patris.
Quattuor has famulas
Regina medo p urbes
Accipe servitio meq3
measq3 tuo.

DUROSTADIU

Vicus erā nostrā hanc
Mutās regina figuram
Me voluit famulas
Inter habere suas

AMERSFORDIA

Sūt quibus haud castę
Mea virginis ora videt?
Id fateor bello pectora
Dura fero

RENA

Rena vocor dnę Rhein
qa flumine nrę
Abluo vicinos officiosa
pedes

MONSFORTIA

Mons fortis mihi nomē
Adest, sed cruce beata
Rura mihi, hīc dnę
Spirea serta pars.

Antonini pij Imp: fęlicibus auspicijs
Urbs Traiectens. instaurata fęlicioribus
Sapientiss Imp. Caro. V. auctam fęlicissimā
Sc hoc Philippo futuram hanc
dubia spe confidit
Cęsaris o magni soboles generosa parentis
Ingredere auspicijs męnia nrā patris.
Utere Traiecto ut pater optimg vitītur vide
Quę tibi q patri dedita erit.

Divo Philippo Hispaniarum Principi
Invictiss. Imp. Caro: V. filio a quo, ob insignē animi magnitudinē nihil non . tali patre dignum sibi expectandum ducit civitas
Francofensis D.D.

Divo Philippo Hispaniarum principi. D.D.
Romanorum legionum quintę et undecimęsimę
Opera et virtute ut acerrime hic vetera castra
Sunt defensa, ita nunc populus Traiect: pro
Eodem loco iisdemque tuendis agnulis nihil nō
Ausurus maiorum Romanorum virtutis et fidei nō
immemor .

Concordia
Ecce tibi telam
Princeps concordia texo
Stamina suppeditat
Qui mihi frater amor
Dent alii tinctas
Serrano murice vestes
Auleum hoc nostri Dignus amoris habe .

Æqualibus basis quadrata frontibus
Agri tetragonalis exprimio situm;
Qualem dedit natura Traiectensibus.
Hoc iuxta cuius nobilis triangulo
Iurare tres vini vides quos principes
Unius hi corpus rei sunt publicę.
Que Cesari q principi cupit suo
Opibus suis servire et ipso sanguine
Sedes in orbem quę coit rotundior.
Expers q finis hoc suprema in ordine
Dnm Philippum sustinet, qui noxijs
Metuendus ense, blandus innocentibus.

VICTORIA

Fortunam impressis
Calca victoria planus
Iam te viris habet iam
Dea cęca nihil
Utere fortuna fęlicis
Ad omnia patris
Que tibi dat unitas
A patre victa manus.

FIDIUS

Sū Iove patre satus
Fidius mortalia fido
Constringo nexu
Me sine cuncta labat
Iuramentumque valebit

BENEVOLENTIA

Eunoea obsequio
Princeps dedita nro:
Nil aliud meum
Quã bene velle fero:
Accipe quod vernus fuco
Sine, pectus apertum,
Lucidius speculo
Candidiusq3 niue.

Hilaritas publica illustriss. pricipis gratissimo aduentu gaudij plena singulos castę mensę epulas nulli nec sexui nec etat vult iterdictas.

Cesare natus adest vigilantia fessa quiete
  Nunc sinor hic solitis nil opus excubijs.

Dasquilles de Aº 1587 Het sprack tot Vtrecht eenē boer
Datter vyf syn die aldaer syn maecken het rumoer
Daer van de eerste is bisscop Hermannus Modet
Die twede Deventer meer mager als vet
Den derden Sigillius rael en beroyt
Die vierde Jaques de Potter. die gaern poyt
Die vyfde Maclaeet die cuyper banckerotier
Hy sprack waren dese vyf van hyr
Vtrecht waer geromie vuteē swaer argier

5 Bonifacius of Nu ist dese vyf blasen mede hoplunde haere geest
5 Salvatoers kerck aldaer by stout en scepē vrost maet gerecht gehoert int geheel Ottē 5 Martē gerotmuceert was 1587 voer twalef duset daer hebt of thetale alle maēl duset et tebetalen

Greg. Nazanz.

τότε ἄσονται κύκνοι ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσιν.

Tunc canent cygni quando graculi tacebunt

τοῖς πράγμασι κρίνω τὸ μῆκος ἀλλ' οὐ τοῖς γράμμασιν

Ex rebus estimo magnitudinē nō ex sermone literarū

Ἡ μείζων χάρις τὸ τάχος τῆς εὐ[εργεσ]ίας

Maiorem gratiam meretur ce[illegible]tas benefaciendi

ex Lactātij floribus hec oīa

Bis dat qui cito dat

Cōsolatio in media morte

Quanta felicitas existimanda ē proficisci ad illū gratissimū medicū parentemq3 indulgentissimū, q̄ pro laboribus requiē, pro morte vitā, pro tenebris claritatē pro terrenis ac brevib9 bonis ęterna et cęlestia largitur, cū qua mercede acerbitates ac miserię quas perpetiuntur in hoc mūdo, facientes opera iustitię cōferri et coequari nullo modo possunt